GUILELMI MAURICII SCHMIDT

DIATRIBE

IN

DITHYRAMBUM

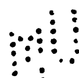
POETARUMQUE DITHYRAMBICORUM

RELIQUIAS

BEROLINI

IN AEDIBUS G. REIMERI

1845.

AUGUSTO BOECKHIO

CAROLO LACHMANNO

SACRUM

INDEX CAPITUM.

PRAEFATIO.

Cum a tragicorum Comicique lectione recens, ad perlegendos Deipnosophistas me dedissem, ut si quae in iis scenicorum poetarum laterent reliquiae pristino nondum restitutae nitori, iisdem ego auxiliatricem, si fieri posset, manum admoverem, casu nescio quo in desperatissima libro IV intexta ecloga Philoxenea diutius moratum rei difficultas mox tantopere me incitavit, ut congestis undecunque et Convivii et melicorum carminum fragmentis, imaginem quandam viri adumbrare studerem. Quod cum non posse fieri mox intelligerem ante quam totam mihi dithyramborum quasi faciem repraesentassem, brevi me tum lyricis cum dithyrambicis praesertim quaestionibus ita implicitum conspexi, ut schedulae cum redactae in ordinem essent conglutinataeque praeter exspectationem succrevissent ad libri ambitum, quem si integrum nunc lucem spectare publicam jubeo, non vereor, ne molestum ingratumque injungere lectoribus laborem videar: reputatis iis, quae Bippartiani libri censuris praefati sunt Schneidewinus Kayserusque, ille in Erudd. Nuncc. Gottingg. p. 1373, hic Nuncc. Monacc. nr. 138, p. 67. Itaque jam vade liber! Ceterum praefando nonnulla proferam, quae addi singulis capitibus velim: Ad. p. 8, 19. *Μύρμηξ ὁ διαλεκτικὸς φιλόσοφος* commemoratur a Diog. Laert. II, 11, 113 et Steph. Byz. p. 120, 6 Westrm.: — p. 17, 28. Schneidewinus conj. *εἰς τὰ περὶ Κρότωνα*: — p. 44, 6. Plenius eadem habet Etym. Gud. 302, 26 additis: *καὶ ὀγνῆται οἱ ῥόδιοι*. Lege *Ἴγνητες οἱ Ῥόδιοι* cll. Apoll. Dyscol. p. 548 Sturz. et Hesych. Tom. II, p. 16 ubi inter ll. ll. ab intpp.

aegre desidero Simmiam Clementis Alex. p. 569 D. *ἀμασιγνήτων καὶ Τελχίνων, ἔφη, ἀλυκὴ ζάψ* h. e. *ὁμοίως· Ἰγνήτων κτλ.*: — p. 61. 17. Respicit huc Philodemus in Voll. Herc. I. col. XV, p. 67. *καὶ μὴν οὐδὲ παραμυθεῖσθαι δύναται μουσικὴ τὰς ἐν ἔρωτι δυςπραξίας· λόγου γὰρ μόνου τὸ τοιοῦτον. Ποιήματα δ' εἰ προαιρεῖται θεδόσθω καὶ Φιλόξενον, εἰ τοῦτ' ᾐνίττετο, μὴ τελέως ψεύδεσθαι* cl. Schneidew. ***Beiträge*** p. 129, 6 qui velim p. 128, 16 exemplis e latinis scriptoribus depromptis adjecisset Horat. Odd. III, 4. Qui terram inertem, qui mare temperat Ventosum et imbres (sic lege pro urbes v. umbras): — p. 115, 22. Kayserus l. l. p. 69 pro *ἄλλων* tentat *μελῶν*. Non opus: — p. 105, 33 Suid. v. *Ἄρης τύραννος*: — p. 128, 16. Quartus Cydias, pictor, est apud Steph. Byz. p. 178 Westrm.: — p. 147, 16. Eadem plenius exhibet Etym. Gud. 322, 49: — p. 224, 27. Cum Plehnio sentit Noeggerathius de Aeschyli supplicibus p. 1 (Arnsberg 1844. 4.). Quod p. 22 promisi, de Philoxeno grammatico me copiosius quiddam alibi disputaturum esse, huic promisso spero fore, ut brevi stare possim. Dignus enim videtur, qui vel prae Herodiano cognoscatur, quo de praeter Lehrsii in Museo Rhenano quaestionibus tenuis tantum hucusque prodiit Aug. Wettini commentationis particula Hal. 1842. 8. Certe plura non vidi. At profecto si grammaticae tractandae methodum spectaveris, non arbitrariam illam tumultuariam ac multicolorem, etymologiarum ineptiis scatentem, sed constantem, certis quibusdam adstrictam principiis, amatricemque simplicitatis, etymologico lusu sat angustis finibus circumscripto Herodiano longe praestat Philoxenus, quod vel ipsis veteribus visum esse, si id nunc ageretur, etiam ex Phrynicho nonnullisque Etymologiae Gudiani locis possim demonstrare.

CAPUT I.

I.

DE PHILOXENO CYTHERIO.

De Philoxeno Cytherio, qui primum prolixius disputavit DAN. WYTTENBACHIUS in Philomath. Tom. II. p. 72: „Carminum reliquias, ait, quae in veterum monumentis sub Philoxeni nomine feruntur, uni potius eidemque Cytherio poetae, quam diversis tribuendae videntur. Eas colligere, emendare, digerere et auctoris vitam diligenter enarrare operae pretium erit, et argumentum conveniens studio docti iuvenis, qui eo pertractando et ipse proficiat et aliis prosit." Inde factum, ut his diebus vel duo invenirentur docti viri, qui morem gerentes WYTTENBACHIO, de Philoxeno facerent commentationem, alter L. A. BERGLEINUS De Philoxeno Cytherio dithyramborum poeta Gotting. 1843. 8. alter GEORG. BIPPARTUS Philoxeni, Timothei, Telestis dithyrambographorum reliquiae. Lips. 1843. 8. Verum tamen a Philoxeni carmine nobilissimo, *Δεῖπνον* inscripto uterque manus abstinuit, ille quidem (p. 41) „ne saxum ut aiunt sarrire neu temerarie in eo operam collocare videretur, quod etiam exercitatissimis viris, ut MEINEKIO et BERGKIO desperatum sit" [1]); hic vero, quoniam omnino abiudicandum censeret Convivium a Philoxeno Cytherio. Quae cum ita sint, quaestionem de Philoxeno non-

[1]) Quamquam recte id factum esse Schneidewinus arbitratur in „Goettinger gelehrte Anzeigen" 1844. Stück 66. April. p. 659.

dum absolutam esse ratus ea, quae diu antequam duumvirorum istorum lucubrationes lucem publicam spectarent, eodem in argumento elaboraveram, nunc amplius retinere nolo. Ac proficiscendum nobis est, cum alii fere fontes desint, a Suida: s. v. *Φιλόξενος* pag. 3797 Gaisf. *Φιλόξενος. Εὐλυτίδου* [2]). *Κυθήριος. λυρικός. ἔγραψε διθυράμβους κδ', τελευτᾷ δ' ἐν Ἐφέσῳ. οὗτος ἀνδραποδισθέντων τῶν Κυθηρίων ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων ἠγοράσθη ὑπὸ Ἀγησύλου* [3]) *τινὸς καὶ ὑπ' αὐτοῦ ἐτράφη καὶ Μύρμηξ ἐκαλεῖτο. Ἐπαιδεύθη δὲ μετὰ θάνατον Ἀγησύλου Μελανιππίδου πριαμένου αὐτὸν τοῦ λυρικοῦ. Καλλίστρατος δὲ Ἡρακλείας αὐτὸν γράφει ποντικῆς· ἔγραψε δὲ μελικῶς γενεαλογίαν τῶν Αἰακίδων.* cui similia Eudocia ap. Villois. Anecd. Gr. p. 428 *Φιλόξενος. Εὐλητίδου. Κυθήριος. λυρικός. ἔγραψε διθυράμβους καὶ γενεαλογίαν τῶν Αἰακίδων μελικῶς.* Ac Cytherius quidem totius audit antiquitatis consensu, ut mihi quidem valde suspicionem moveat Callistratus, in quo dubitationem nonnullos admisisse viros doctos video, etiamsi quis iste intelligendus Callistratus sit, omni mihi videatur controversia carere. Est enim quemadmodum recte monuerunt Weichertus „*Ueber das Leben und die Gedichte des Apollonius von Rhodus*" (Meiss. 1821. 8.) p. 256, 257 et Polsberw. de Heraclea Ponti Lib. VI spec. I (Brandenb. 1833. 8.) p. 18 idem Domitius Callistratus Heracleota, cuius etiam nunc octo, ni fallor, inveniuntur ex rerum Heracleoticarum libris fragmenta cf. Voss. Histor. Graec. p. 338. Fabric. Bibl. Graec. IV, c. 24. Orelli Memnon. hist. excerp. p. 215. A. Boeckh. Praef. in Pind. Schol. p. XIII. — Rud. Schmidtii commentatio de Callistrato Aristophaneo Hal. 1838. 8. ad manus non fuit. — At vero Otto Schneiderus De vett. in Aristoph. Schol. fon-

---

2) Sic A. B. γ. ε. vulgo *Εὐλητίδου*. Num *Εὐλυρίδου*?

3) Sic scripsi. Suidas *Αγεσύλου*. Verum tamen nomina propria in *συλος* exeuntia priorem syllabam plerumque produxisse videntur. Similiter *Ὀνήσυλος* nomen occurrit ap. Theognost. Canon p. 61. Aut scribendum *Ἀγεσίλου*, ab *Ἀγεσίλας* proveniens. A. h. l. *Ἀγεσιλάου*. — Ceteroquin animi causa, lege sis de hoc Suidae loco Lilium Gyraldum Opp. Tom. II. pag. 344 Bas. 1580 qui finxisse hinc nonnullos interpretes refert Melanippidem *Πριαμένου* (sc. *Πριαμενοῦ*) h. e. Priameni filium.

tibus Sund. 1838. 8. de Callistrato grammatico quaestionem nimis deproperat p. 87, 107 sqq. Ceterum non mirum, quod Callistratus Heracleota Philoxeni decus patriae urbi affigere voluit. Similiter Panyasin Halicarnassensem Suida teste Herodotus Thurium Duris Samium vocavit. FACELLUS autem, qui in Scr. Rer. Sicul. nostrum Philoxenum inter Syracusanos poetas retulit haud dubie Plutarchi loco de vit. aer. alien. deceptus est. Namque GRYSAR. etiam Dor. Com. p. 286 seductus Schol. Arist. Plut. 290 testimonio similem in eadem re errorem admisit. Sed de anno, quo aut natus aut mortuus sit Philoxenus, scriptores tacent, unde peropportune nobis in hac dubitatione succurrit Chron. Par. Ep. 70 (p. 29 ed. E. WAGNER) ἀφ' οὗ Φιλόξενος διθυραμβοποιος τελευτα βιον ἐτη ΡΠ. ἐτη ΗΔΠΙ ἀρχοντος Ἀθηνησι Πυθέου, unde Philoxenum anno aetatis quinquagesimo quinto Ol. C, 1. mortuum esse docemur. Nam Diod. Sic. Bibl. XIV, 57 non nisi tempus ponit, quo Philoxenus maxime floruerit, Olymp. XCV, 3 eidemque anno Diodorum secutus assignat eum Anonym. in Ol. Desc. Itaque si Marm. Par. sequimur anno Olymp. LXXXV, 1. 2 natus Philoxenus est. Sed iam rursus nova viris doctis exoriri difficultas in eo visa est, quod Suidas ipsum a Lacedaemoniis tradidit in servitutem esse venditum; tametsi enim intra Olymp. LXXXVI, 2 et XCII, 3, quo mortuum esse Melanippidem dithyrambicum suspicor, notissima quidem sit devastatio insulae Cytherae per Athenienses [*]) Nicia imperatore instituta, Olymp. LXXXIX, 1 tamen de invasione Lacedaemoniorum nulla omnino apud veteres historiarum auctores commemoratio facta est. Etenim Thucydides etiam, apud quem de Cythera insula locus exstat insignis, ita de ea loquitur, ac si ex longissimo tempore in fide Lacedaemoniorum fuerit (Lib. IV, 53) τὰ δὲ Κύθηρα νῆσός ἐστιν, ἐπικεῖται δὲ τῇ Λακωνικῇ κατὰ Μαλέαν. Λακεδαιμόνιοι δέ εἰσι τῶν περιοίκων καὶ Κυθηροδίκης ἀρχὴ ἐκ τῆς Σπάρτης διέβαινεν αὐτόσε κατ'

---

*) Itaque suspicati sunt nonnulli, quibus BODIUS *Gesch. d. hell. Poesie* II, 2. p. 294 assensum praebet, pro *Λακεδαιμονίων* ap. Suid. legendum esse: *Ἀθηναίων*. Et sic nuperrime etiam MEINEK. Com. Tom. IV, p. 635 statuit. cl. Vol. II. p. 658 et L. A. BERGLEIN l. l. p. 6. 7.

ἔτος, ὁπλιτῶν δὲ φρουρὰν διέπεμπον ἀεὶ καὶ πολλὴν ἐπιμέλειαν ἐποιοῦντο κ. τ. λ. Memini tamen apud Pausaniam legere (p. 25 ed. SYLB.) iam ante Niciae tempora aliquando insulam eam in Atheniensium potestatem venisse; Tolmidae devictam expeditionibus. Olymp. LXXXIII, $\frac{1}{3}$ Ἐπὶ δὲ τοῦ βάθρου (ait) καὶ ἀνδριάντες εἰσιν ἐντὸς, οἷς ἐμαντεύετο Τολμίδῃ, καὶ αὐτὸς Τολμίδης. ὃς Ἀθηναίων ναυσὶν ἡγούμενος, ἄλλους τε ἐκάκωσε καὶ Πελοποννησίων τὴν χώραν, ὅσοι νέμονται τὴν παραλίαν καὶ Λακεδαιμονίων ἐπὶ Γυθίῳ τὰ νεώρια ἐνέπρησε καὶ τῶν περιοίκων Εὔβοιαν εἷλεν καὶ τὴν Κυθηρίων νῆσον. Debebat igitur ea insula recuperari a Lacedaemoniis, priusquam denuo expugnaretur ab Atheniensibus, quod, quo anno factum sit inter Ol. LXXXIII, $\frac{1}{3}$ et Ol. LXXXIX, 1 accurate definire vix poterimus, sed ante Ol. LXXXVI, 2 non factum esse, si qua in Marmore Pario fides inest, in aperto est. At videtur ne opus quidem esse argutiis istis. Nam Cythera insula haud dubie brevi post Niciae expugnationem rursum Laconicae ditionis facta est. Quod vero Suidas ait Cytherios in servitutem venisse Lacedaemoniorum hoc optime intellegi poterit de Atheniensium ibi relicto praesidio. Cf. Thucyd. IV, 51. MANSO Sparta Append. ad Tom. I. Sed hoc, utcunque se habeat, hero paruisse Philoxenum, non Suidae solum testimonio verum etiam Hesychii verbis probatur s. v. Δούλωνα τὸν Φιλόξενον Μουσικόν·[5]) ἐπειδὴ δοῦλος ἐγεγόνει ὁ Φιλόξενος. ἦν δὲ τὸ γένος Κυθήριος; quod unde depromptum sit difficile fuerit divinatu, tamen scriptoris cuiusdam locum esse abrupte exscriptum patet [6]). Ceterum fuit aliquando ut nomen illud Δούλων sub Eubuli fabula quadam latere suspicarer, de qua sciebam controversiam esse, utrum Δόλων an δοῦλος inscribenda sit; quibus conglutinatis lectionibus, facile refingi Δούλων potuisset. Sed Δόλων genuinum esse titulum MEINEKIUS in hist. crit. p. 363 satis evicit. Tamen

---

5) ὁ Μουσικός audit etiam apud Stobaeum Append. IV. p. 42. Φιλόξενος ὁ Μουσικὸς ἐρωτηθείς· τί μᾶλλον συνεργεῖ παιδείᾳ εἶπε· χρόνος.

6) De nominibus, quale Δρύλων est, cf. LOBECK. Soph. Ai. p. 167. — BERGLEINUS p. 7 nescio cur annotet Δούλωνα urbem Libyae fuisse. — MEINEK. verbum ad fabulas comic. incert. retulit p. 635. Vol. IV.

ad alterum eius nomen servile *Μύρμηξ* non inurbane alludi credo ab Aristoph. in Ran. 1502 (1554)

— — — καὶ παίδευσον
τοὺς ἀνοήτους (πολλοὶ δ' εἰσί)
καὶ δὸς τουτὶ Κλεοφῶντι φέρων
καὶ τούτοις τοῖσι πορισταῖς
Μύρμηκί θ' ὁμοῦ καὶ Νικομάχῳ
τόδε δ' Ἀρχενόμῳ.
καὶ φράζ' αὐτοῖς ταχέως ἥκειν
ὡς ἐμὲ δευρὶ καὶ μὴ μέλλειν.

ubi Schol. *ὀνόματα κύρια. ἐπὶ δὲ πονηρίᾳ οὗτοι ἐκωμῳδοῦντο· οὐ πάντων δὲ ὁ Μύρμηξ τῶν ποριστῶν ἐστιν, ἀλλὰ δὴ οἴονται ἀπὸ ἄλλης ἀρχῆς. οὐδὲ γὰρ ὁ Νικόμαχος, ἀλλ' ἤτοι ὁ τραγικὸς ὑποκριτής, ἢ ὁ πολίτης, περὶ ὧν προείρηται. τί δ' ἂν εἴη διδούς; τάχα βρόχους πρὸς ἀγχόνην, ἤ τι τοιοῦτον.* e quibus Schol. explicationibus nihil prorsus nec lucis neque lucri suboritur. neque improbabiliter inde Thierschius apud ipsos veteres de Myrmecis persona non constitisse sententias, arbitratur; sed quod ipse coniectura [1]) conatus est huic loco succurrere, nullo modo probaverim. Nam neque quis ille fuerit Archenomus, novimus. Sed Nicomachum tragicum fuisse Euripidi coaequalem constat; Myrmecem audiisse Philoxenum et ipsum *τραγῳδοδιδασκάλοις* adscriptum Suidae testimonio credendum est; quid multum, irrideri utrumque una cum Archenomo fortasse eiusdem artis professore, opinor, non absonum erit suspicari. — Phrynnin etiam in iuventute servum fuisse, fama increbuit, atqui Schol. ad Arist. Nub. 971 hoc se non credere libere profitetur, quoniam si scivissent aut subodorati essent tantum tale quid comici poetae eius aetatis, ab uno alterove eorum huius rei mentionem factam esse dubitatione careat. Quidni igitur credamus Philoxenum ob eandem caussam ludibrio fuisse Aristophani, qui tantopere propter ficticia fortasse generis dedecora exagitavit Euripidem? Neque hoc si statuimus temporis ratio obversatur; Ranas enim docuit

---

[1]) Legendum censet: *μύκητι.* comparato Ar. Plut. 1103 et de v. *μύκης* Boeckh. C. I. 1 p. 134).

Aristophanes Olymp. XCIII, 4 quo tempore Philoxenus tricesimum iam annum agebat; atque haud dubie etiam artis specimina ediderat. Melanippides enim Melius, cuius et *αὐλῳδὸς* fuisse, et praeceptis in dithyrambicis componendis carminibus usus esse traditur, apud Perdiccam Macedoniae regem per multos annos versatus, ibidem circa Olymp. XCI, 1 admodum senex decessit; quamquam ne hoc quidem cognitum habemus, num ad mortem usque praeceptoris apud eum Philoxenus commoratus sit. Apud Aristoph. Thesm. 100 quae eodem anno acta est, quo mortuum esse Melanippidem diximus legitur *Μύρμηκος ἀτραπὸς* de carmine multifariis insuetis tortuosisque artificiis mulcente auditorum aures, qualia fuisse perhibentur Philoxeni Cytherii carmina. Tamen cum apud Pherecratem quoque (Plut. de Mus. c. 30) inveniantur Timothei *ἐκτράπελοι μυρμηκιαι*[8]) in his Philoxeni tangi servitutem non ausim confirmare. Fabulam *Μύρμηξ* inscriptam docuit Posidippus, ut ex Stob. flor. XCIX, 29 et CXVI, 17 discimus; eius titulum de formica intellexit GESNERUS, at rectius, opinor, Myrmecem viri nomen fuisse, MEINEK. hist. crit. p. 483 statuit. Nomen *Μυρμηκίδας* occurrit ap. Plin. Hist. Nat. VI, 21. XXXVI, 4. Cic. Acad. II. 38. DAVIS., Aelian. V. H. I, 17. Galen. Protr. p. 28 WILLICH. Simile nomen servis dari solitum fuit: *Τέττιξ*. — BERGLEIN libr. laud. p. 8 „vocem *Μύρμηξ* potius ad sollertiam et assiduitatem spectare Philoxeni arbitratur."

Sed missa hac de nominibus ipsius quaestione, ut de ipsa servitute dicam quid sentiam, eam non adeo duram fuisse puto sed mothacis aut *τροφίμου* loco habitum esse Philoxenum crediderim; qua vitae conditione ab Agesylo cum herili filio haud dubie musices etiam elementis imbutus, neque *ἀμούσῳ* prodito ingenio conspicuus factus est Melanippidi et ipsi musices peritissimo homini. Quo cum praeceptore per aliquot annos in Macedonia commoratus mortuo Melanippide aut etiam vivo si verum est, quod de loco in Ranis suspicati sumus venit Athenas annos fere quinque et viginti natus. Ol. XCII. Ibi num publico munere functus sit an privati vitam degerit

---

[8]) Cf. R. HANOW. Exerc. Crit. p. 52—53.

nihil interest novisse. Sed poematis suis inclaruisse tum praesertim temporis constat. Etenim Olymp. XCV, 3 Ithycle archonte, summo iam in honore fuisse Philoxenum Diod. Sic. XIV, 57 verbis evincitur. Fertur insuper Aristophanes ap. Plut. de Mus. c. XXX in fabula quadam introduxisse Musicam sic de Philoxeno conquerentem:

ἐξαρμονίους ὑπερβολαίους τ' ἀνοσίους
καὶ νιγλάρους, ὥσπερ τε τὰς ῥαφάνους ὅλην
κάμπτων με κατεμέστωσεν.

Sed cum praeeunte R. Hanovius Exerc. Crit. p. 55. Meinekius Com. Gr. Tom. II. p. 334 hos versus Aristophani abiudicatos, Pherecrati restituerit, de fabula Gerytade, unde, qui Plutarchi locum depravatum esse negabant, versiculos istos depromptos esse arbitrabantur, amplius commonere supervacaneum foret, nisi in fragmentis ex Gerytade nobis conservatis, quanquam nominatim e dithyrambicis non nisi Cinesias perstringitur ap. Athen. XII, p. 551, a. (fr. I Bergk.) tamen permulta e Philoxeni convivio petita, fere integra nobis conservata essent, qua in sententia Berekium etiam Comment. p. 212 (Fragm. XII) fuisse video. Audimus enim profecto Philoxenum *δεῖπνον* suum recitantem his verbis: ap. Aristoph. Pollucis X, 91 (cf. VII, 176) *ἄλλος δ' εἰσέφερεν πλεκτῷ κανισκίῳ ἄρτων περίλοιπα θρύμματα* (Bergk. frag. XIII, p. 1009) ap. Athen. XI, p. 485, a. (cf. Poll. X, 75) *ἦν δὲ τὸ πρᾶγμ' ἑορτὴ περιέφερε δ' ἐν κύκλῳ λεπαστὴν ἡμῖν ταχὺ προσφέρων παῖς ἐνέχει τε σφόδρα κυανοβενθῆ.* Nec mirum quod in hoc carmine perstringendo Aristophanes tantum studii posuerit, cum in Gerytade, comoedia quantum ex reliquiis de argumento possumus suspicari, eandem fere atque in ranis imaginem repraesentans de corruptela summaque poesis depravatione conquestus videretur. Cf. Bergk. apud Meinek. Com. Fr. Tom. II, 2 p. 1004 sqq.

Iam vero tempus est, semovendi etiam difficultatem aliquam molestissimam, quam ex Scholiastae verbis ad Arist. Nub. v. 332 nobis subnatam video. Scilicet hic ad Aristophanis illa:

ταῦτ' ἄρ' ἐποίουν ὑγρᾶν νεφελᾶν στρεπταιγλᾶν δάϊον ὁρμάν

annotat: *ταῦτα δὲ εἰς Φιλόξενον τὸν διθυραμβοποιόν. τὸ*

γὰρ στρεπταιγλᾶν οὗτος εἶπεν. Atque idem paulo supra ad Aristophanis versum:

κυκλίων τε χορῶν ᾀσματοκάμπτας ἄνδρας μετεωροφένακας.

dicit: *αἰνίττεται εἰς τοὺς περὶ Κινησίαν καὶ Φιλόξενον* [9]). Iam vero Philoxenus noster, uti diximus Olymp. LXXXVI, 2 natus est. Nubes autem primum docta Olymp. LXXXIX, 1. Philoxeno annum agente undecimum. Sed ne in altera quidem recensione nostrum his tactum esse verbis credibile est, quippe quod Olymp. LXXXIX, 4 quo fabulam hanc iterum imposuit incudi non nisi annum ageret quintum decimum. Eupolin quidem Suidas decimo septimo aetatis anno primam fabulam docuisse diserte tradidit; cf. Meinek, hist. crit. p. 104, sed iuvenem aut puerum potius XV annorum ita claruisse, ut Aristophanes eum suo flagello dignum putaret, vix credibile est. Ac praeterea tum Philoxenus adhuc imbuebatur Melanippidis praeceptis. His igitur difficultatibus, quo se facilius extricarent viri docti, simpliciter statuerunt Scholiastae errorem manifestum esse. Sic Meinek. hist. crit. p. 89. 288 sqq. Sed mihi non ea videtur huius potissimum scholii ratio, ut Meinekio me addicere vellem, utpote in quo sine controversia aliqua notitia ac doctrina appareat, quam ex ipso Aristophane haurire Scholiasta non potuit. Itaque si verbum *στρεπταιγλᾶν* a nostro Philoxeno, quomodo visum est, proficisci non potuit, indubie ab alio Philoxeno profectum sit necesse est. Ac vixit sane illis temporibus alius Philoxenus Leucadius cognomine, qui comicorum lasciviam nec ipse effugere potuit. Cf. Plat. ap. Athen. I, p. 56, IV, p. 146. Patre hic natus videtur Eryxide. Nam Philoxenus Eryxidis occurrit ap. Aristot. Nicom. Eth. III, 10. Eudem. Eth. III, 2 (coll. Problem. XXIX, 28. b.) apud Theophil. Athen. I, b. a. Plut. Opp. Morall. p. 668, p. 1128 B. (cl. Stob. p. 394), quae si cum iis conferas, quae Suidas de Philoxeno Leucadio narrat, v. *Φιλόξενος. ὀψοφαγία. Τιμαχίδας Ῥόδιος.* p. 3797. 2767. 3564. Eryxidis filium a Leucadio non diversum esse probabile fit. Leucadii autem filius avi videtur nomen habuisse: siquidem Arist. Ran. 941 hunc tangit:

---

[9]) Cf. Bergkein l. l. p. 22.

— — — Δ. ναὶ τοὺς θεοὺς ἔγωγ' οὖν
ἤδη ποτ' ἐν μακρῷ χρόνῳ νυκτὸς διηγρύπνησα
τὸν ξουθὸν ἱππαλεκτρύονα ζητῶν τίς ἐστιν ὄρνις;
Α. Σημεῖον ἐν ταῖς ναῦσιν ὦ 'μαθέσταθ' ἐνεγέγραπτο.
Δ. ἐγὼ δὲ τὸν Φιλοξένου γ' ᾤμην Ἔρυξιν εἶναι·

Eryxis igitur hic, de quo aliunde nihil constat, si patre vicesimum fere agente annum natus fuit, atque tricesimo fere aetatis anno bilem movit Aristophani, Philoxeni Leucadii natales incidunt in Ol. LXXX, 4. Scripsit autem hic Eryxidis filius, teste Platone Com. ap. Athen. I, p. 5. 6 novam ciborum condendorum doctrinam, sive ut Graeco titulo utar *καινήν τινα ὀψαρτυσίαν*. Hic enim titulus est, qui solus e Platonis verbis erui potest, de *δείπνῳ* quod sibi VV. DD. visi sunt tanquam verum illius poematis nomen invenisse, nulla inilcitur mentio. Adscribam verba ipsa ex Platonis fabula desumpta, quemadmodum Meinekius ea restituit Com. Fr. II, p. 672

— — — ἐγὼ δ' ἐνθάδ' ἐν τῇ 'ρημίᾳ
τουτὶ διελθεῖν βούλομαι τὸ βιβλίον.
πρὸς ἐμαυτόν. B. ἐστὶ δ', ἀντιβολῶ σε, τοῦτο τί;
A. Φιλοξένου καινή τις ὀψαρτυσία·
B. ἐπιδεῖξον αὐτὴν ἥτις ἐστίν. A. ἄκουε δή.
„Ἄρξομαι δ' ἐκ βόλβοιο, τελευτήσω δ' ἐπὶ θύννον" [10]).

Patet inde *ὀψαρτυσίαν* Philoxeni poema inscriptum fuisse, quemadmodum aliorum quoque *ὀψαρτυτικὰ* memorantur, ut Glauci Locrensis, Mithaeci, Dionysii, Euaeneti, Archestrati ap. Athen. XII, p. 516, c. Contra Cytherius poema *Δεῖπνον* composuit, quod saepissime laudatur ab Aristophane, atque Athenaeo XI, p. 476, c. 487, a. XIV, p. 642, f. XV, p. 685, d. (cl. II, p. 35 d.). Cuius discriminis aliquid suboluit Bod. *Gesch. der hellen. Lyr.* Tom. II, p. 319 qui utriusque hominis permutationem frequentem in eo positam putat, quod uterque Convivium poetice descripserit. De Philoxeni vero Cytherii convivio ab aliis perperam Philoxeno Leucadio auctori ad-

---

[10]) Idem sentire Bergleinum video p. 70. Platonis locum imitando expressit Alexis Athen. IV, p. 164 b. *ΛΙΝ.* δεῖξόν τί ἐστι πρῶτον; *ΗΡΑΚΛ.* ὀψαρτυσία, ὥς φησι τοὐπίγραμμα.

scripto, disputavit Th. Bergk., qui Comment. Com. Gr. p. 211 hoc insuper optime monuit, eos, qui inde a versu 6 sequantur, hexametros, non ipsius esse Philoxeni, sed ab ipso Platone ad irridendum hominem confictos (Meinek. T. II, 2. p. 673). Sunt vero a v. 9 hi.

A. βολβοὺς μὲν σποδιᾷ δαμάσας καταχύσματι δεύσας
ὡς πλείστους διάτρωγε· τὸ γὰρ δέμας ἀνέρος ὀρθοῖ.
καὶ τάδε μὲν δὴ ταῦτα. θαλάσσης δ' ἐς τέκν' ἄνειμι

* * *

οὐδὲ λοπὰς κακόν ἐστιν. ἀτὰρ τὸ τάγηνον ἄμεινον.[11])

* * *

Ὀρφὼν, αἰολίαν, συνόδοντά τε καρχαρίαν τε
μὴ τέμνειν, μή σοι νέμεσις θεόθεν καταπνεύσῃ·
ἀλλ' ὅλον ὀπτήσας παράθες· πολλὸν γὰρ ἄμεινον.
πουλύποδος πλεκτὴ δ' ἂν ἐπεὶ λήψῃ κατὰ καιρόν
ἑφθὴ τῆς ὀπτῆς, ἢν ᾖ μείζων πολὺ κρείττων·
ἢν ὀπταὶ δὲ δύ' ὦσ', ἑφθῇ κλαίειν ἀγορεύω.
τρίγλη δ' οὐκ ἐθέλει νεύρων ἐπιήρανος εἶναι,
παρθένου Ἀρτέμιδος γὰρ ἔφυ καὶ στύματα μισεῖ
σκόρπιος αὖ· . . . . .

Etenim Leucadius iste Ph. magnopere gulae atque cupediis deditus fuit, Suid. ll. ll. Stob. p. 394. Eustath. Od. ρ', 219. Plut. de occult. viv. p. 1128. Symp. 668. Clearch. ap. Athen. I, p. 6. Theophil. et Chrysip. ibidem, Arist. Probl. XXIX, 28. Arist. Nicom. Eth. et Eudem. II. II. Contra Philoxenum Cytherium, qui nonnullis *φιλιχθὺς* nominabatur (cfr. Sopater ap. Athen. infr.) Aristot. ap. Athen. I, p. 6 non nisi *φιλόδειπνον* vocat; Plutarchus autem tam prudens ac sobrium ipsius dictum affert de vitand. aer. al. p. 831 f. *Φιλόξενος δ' ὁ μελοποιὸς ἐν ἀποικίᾳ Σικελικῇ κλήρου μετασχὼν καὶ βίου καὶ*

---

[11]) *ἄριστον* legit, qui hunc locum respicit tacito Athenaei nomine anonymus in epistola VII. ap. Cramer. Anecd. Oxon. III. p. 168. Unde, ni fallor, novus huic fragmento versus poterit excuti: *καὶ τὰ μὲν ἐν λοπάδεσσι τὰ δὲ* [⏑⏑ — ⏑] *ταγήνους.* In epistola est: *τὰ μὲν γὰρ λοπάδις* (?) *ἐστι τὰ δὲ τάγηνα.* Ceterum mirum, quod ap. Eustathium quoque p. 692, 13 mutatis nonnihil verbis sic legatur: *ἀτὰρ τον τὸ τάγηνον ἄριστον.*

οἴκου πολλὴν εὐπορίαν ἔχοντος, ὁρῶν δὲ τρυφὴν καὶ ἡδυπάθειαν καὶ ἀμουσίαν ἐπιχωριάζουσαν· Μὰ τοὺς θεούς, εἶπεν, ἐμὲ ταῦτα τὰ ἀγαθὰ οὐκ ἀπολεῖ ἀλλ' ἐγὼ ταῦτα. καὶ καταλιπὼν ἑτέροις τὸν κλῆρον ἐξέπλευσεν, ut Perizonius propterea diversum facere mallet Philoxenum μελοποιὸν ab dithyrambico poeta. Scio quidem disertis verbis Cytherium quoque gulosum depingi a Phania Eresio, qui fere 280 a. Chr. vixit, tum a Machone Sicyonio, comico, et Hegesippo, cui Crobyli cognomen fuit, sed eos, utpote a Philoxenorum temporibus nimis remotos aut fama aut memoria deceptos esse verisimile est. Quid enim Machonis hac in re valeat testimonium, vel inde patet, quod ut comice rem ornare possit, polypi bicubitalis esu Syracusis moribundum Philoxenum finxerit, qui tamen perspicuis Suidae verbis Ephesi decessit. Φιλιχθύαν autem ipsius comico more ad ridiculum usque exaggeravit Sopater Parodus:

δισσαῖς γὰρ ἐν μέσσαισιν ἰχθύων φοραῖς
ἧστο τὸν Αἴτνης εἰς μέσον λεύσσων σκοπόν.

Nec tamen omnino nihil veri in hoc Machonis loco inesse dixerim; immo verba iis similia, quae l. l. morituro attribuit Philoxeno, re vera in semet ipsum Philoxenus videtur epigrammatice composuisse, quae mea quidem sententia comparatis Hermesianact. ap. Athen. XIII p. 598 verbis non dissimilibus fit probabilior. Dico haec Machonis ap. Athen. XIII, p. 341.

τοὺς διθυράμβους σὺν θεοῖς καταλιμπάνω
ἠνδρωμένους καὶ πάντας ἐστεφανωμένους
οὓς ἀνατίθημι ταῖς ἐμαυτοῦ συντρόφοις
Μούσαις, Ἀφροδίτην καὶ Διόνυσον ἐπιτρόπους.

Hermesian. ib. XIII, p. 598.

Ἄνδρα δὲ τὸν Κυθέρηθεν ὃν ἐθρέψαντο τιθῆναι
Βάκχου τὸν λωτοῦ πιστότατον ταμίην,
Μοῦσαι παιδευθέντα Φιλόξενον, οἷα τιναχθεὶς κτλ.

Deinde etiam hoc fortasse statui ex illis poterit Philoxenum illum Leucadium Eryxidis filium Syracusis immodico victu periisse. Utut est, notissima illa Φιλοξένου ὀψοφαγία de solo Eryxidis filio Leucadio intelligenda est. Itaque Aeschines

etiam ap. Athen. V, p. 220 B. in dialogo Callia inscripto huius Philoxeni mentionem faciens eum Anaxagorae quidem discipulum nihilominus tamen gulosum atquae cinaedum fuisse hominem tradidit. „λέγει γὰρ ὡς ὁ μὲν Προδίκου Θηραμένην μαθητὴν ἀπετέλεσεν. ὁ δ' ἕτερος Φιλόξενον τὸν Ἐρύξιδος καὶ Ἀριφράδην καὶ ἀδελφὸν Ἀριγνώτου, τοῦ κιθαρῳδοῦ, θέλων ἀπὸ τῆς δηλωθέντων μοχθηρίας καὶ περὶ τὰ φαῦλα λιχνείας ἐμφανίσαι τὸν τῶν παιδευσάντων διδασκαλίαν. quibus cum Aeschinis castigationibus optime convenit Platonis in Phaone II. ubi per satis multos versus, quasi ex ipsius ὀψαρτυσίᾳ recitatis, fere ὑποβινητιῶντα βρώματα enumerantur. Possis etiam ex ipso hoc Aeschinis loco non improbabiliter suspicari eum inter Calliae assentatores fuisse, interque eos fortasse ab Eupolide in eo dramate exagitatum esse, cuius titulus fuit κόλακες, et cuius argumentum non modo in Callia ipso, Hipponici filio perstringendo maxime versatum est, sed impudentiores etiam adulatores convivasque sibi notandos sumsit. Quos inter parasitos tetigit Orestem (Arist. Avv. 702) Marpsiam (Arist. Acharn. 701 Schol., Aelian. ap Suid. v. βομβοῦσιν); praeter hos e splendidioribus hominibus Protagoram, totamque sophistarum gregem (Xen. Conv. p. 133. Schneider. Athen. III, p. 100 b.) neque Alcibiadem omissum esse, Athen. XII, p. 535, a. testimonio evincitur. Quod vero Philoxemum etiam Leucadium in parasitica ista convivia ab Eupolide advocatum fuisse suspicor, ea imprimis ratione adigor, quoniam Melantho poetae tragico, quem famosissimum dedecore ingluviei Calliae epulis affuisse testatur Eupolis ap. Schol. Ar. Pac. 803, memini a Clearcho ap. Athen. I, p. 6 adscribi notissimum illud Philoxeni optatum, ut sibi gruis gula data sit, quo diutius deliciarum saporibus frui possit. Quae si vera suspicati sumus — accedit vero etiam alia caussa de qua infra dicetur — Philoxenus hic maxime Olymp. LXXXIX, ¼ omnium in ore atque notitia videtur versatus esse. Namque Eupolidis κόλακες fabula docta est Oylmp. LXXXIX, 3 Anaxagoras autem cuius doctrinam professus traditur Ol. LXXXI iam diem supremum obiit, postquam Ol. LXXIX, 3 Athenas reliquerat. Fortasse igitur Platonis Phao hoc fere tempore spectata est Ol. LXXXIX, ¼.

Nam quod Meinek. Quaestt. Scenn. II, p. 25 Phaonem seriorius fabulis assignat Olympiadeque XCVII, $\frac{1}{2}$ actum suspicatur, tum sola coniectura nititur ad Schol. Arist. Plut. 179 tum propterea minus recte excogitatum videtur, quoniam Ol. XCIII, 3 iam filium huius Philoxeni, Eryxin, irrideri ab Aristophane vidimus.

Igitur haec fere sunt, quae comperta habemus de Philoxeno Leucadio, quem ab antiquis scriptoribus ipsis saepissime cum Cytherio Euletidae filio commixtum videmus. Atque hunc quidem puto, ut redeam ad Arist. Nub. 332 subintellegi debere ad Schol. h. l. Iam, quam lepide iocatur Aristophanes de ipsius notissima ingluvie, alludens fortasse ad ipsius ὀψαρτυσίαν his verbis: *κεστρᾶν τεμάχη μεγαλᾶν ἀγαθᾶν, κρέατ᾽ ὀρνίθεια κιχηλᾶν*, iam quam commode tangit Anaxagorae disciplinam; qui cum de singulis naturae phaenomenis multa cogitavit, tum potissimum hoc statuit: *ὁμοῦ πάντα χρήματα ἦν*, quod hoc loco etiam intellegere suadet Schol. 334 *ἑνὸς τὸ πᾶν εἶναι φάσκοντος*. Quod vero Scholiasta *διθυραμβοποιὸν* vocat Philoxenum illum, hoc nihil difficultatis continet, nam Clearchus quoque ap. Athen. I, p. 6 et Suid. p. 3797 *a*. Leucadium Philoxenum dithyrambicum poetam vocant: quin etiam a priori conservatum est hymni cuiusdam initium ab eodem in nuptiis Ephesi cantati: „*Γάμε θεῶν λαμπρότατε.*"

Sed his digressionis loco, quamquam fortasse non importune monitis, ad Cytherium revertimur Philoxenum. Videtur hic ad Ol. XCVI, 2. Athenis commoratus, postquam contra Carthaginienses a Dionysio prospero Marte debellatum est, in Siciliam colonus transmigrasse, ibique statim post adventum in notitiam ac familiaritatem venisse Dionysii tyranni, qui Ol. XCIV, 4 rerum eadem qua Pisistratus olim astutia potitus ad Olymp. CIV, 1 usque et vitam et tyrannidem produxit Notissimae sunt per totam antiquitatem Siculae illae dapes lautissimae. In his igitur conviva ac compotator factus Dionysio, videtur inde materiem collegisse nobilis illius pangendi carminis, quod *Δεῖπνον* inscripsit, ad cuius similitudinem ab Aristophane multa composita videri in Gerytade fabula, iam supra monuimus. Nec tamen Philoxenus diu gratiosus re-

mansit Dionysio, sed „ut Croesum legimus ideo e regno suo expulisse Solonem praecipitem, quia blandiri nolebat, sic etiam Dionysius fertur Philoxeni mortem intentasse, cum eum recitantem proprios versus, absurdos et inconcinnos, cunctis applaudentibus solus audiret immobilis." (Cf. Ammian. Marcell. XV, c. 15. Cic. ad Attic. IV, 16. Lucian adv. indoct. Tom. II, p. 768. Cognat. de merced. serv. Tom. I, p. 351. Calumn. non tem. cred. Tom. I, p. 851. Gemist. Pletho. hist. L. I. Aristid. Tom. II, p. 308, 9. Dindorf. Schol. Arist. Orat. p. 268, 264. Frommel. Tzetzes. Chil. X, 358. Hellad. ap. Phot. Bibl. p. 532, 35. Bekk. Mich. Apostol. VII, 70. XIX, 26. Diogen. Adag. VIII, 54. Proverb. Vatic. Cent. IV, 37. Prov. Metric. 1339. Schott. Suid. p. 1624, D. 422, C. 3797. Gaisf.) Iratus Dionysius coniecit eum in lautumias, qui carcer est Syracusis in Epipolis situs. Dorvill. Sicil. antiq. p. 181 sqq. cl. Cic. Verr. V, 27, 55 ibiq. editt., Aelian. var. hist. Lib. XII, 44. Cuius facti cum brevi post sese poenitere simularet rursum accersivit, Philoxenus autem male simulatam gratiam perspiciens, veramque tyranni sententiam suspicatus, quasi edoctus infortuniis, ne rursum in mala incideret, laudaturus sit Dionysii invitis Musarum numinibus edolata carmina, reduci in carcerem maluit, tyrannoque respondisse fertur versus cuiusdam exitum: — — οἶκος φίλος οἶκος ἄριστος. Cfr. Meinek. Annall. Alex. Epimetr. XII, p. 392. Sunt etiam qui Philoxenum propterea in lapidicinas coniectum tradant, quia tragoediam a Dionysio ipsi ad abstergendas maculas commissam, melius emendari posse negaret, nisi una per totam chartam atra deducta lineola. Ad quam traditionem pertinet locus a nemine hac in re respectus Schol. Tzetz. Chil. XII, p. 233. ap. Cramer. Anecd. Oxon. III, p. 373. *Κατακοπρώσας τὸ βιβλίον καὶ χιασμῶν Φιλοξένου ποιήσας ἐπάξιον κοπρίας οὐκ οἶδας γράφειν ἀλλὰ κοπρίους*, qui locus etiam propter vocem *κατακοπρώσας* memorabilis est, quae deest in lexicis. Solus Phanias Eresius ap. Athen. I, p. 6, F. p. 7 A. Philoxenum propter stuprum cum Galathea Dionysii amica commissum in carcerem migrasse tradidit, cuius tamen auctoritati non multum tribuas, licet Schol. quoque ad Arist. Plut. p. 89. Hemsterh. ed. Lips

consentire videbatur. Atque reiectum in carcerem, aufugientem hinc Tarentum se contulisse aut Siciliae aut Italiae urbem, unde frustra eum ad se revocare Dionysius studuit, omnes consentiunt. — Pertinet huc quod apud veteres de *Φιλοξένου γραμματίῳ* passim invenitur enarratum. Dicitur enim identidem invitanti tyranno, nihil nisi chartam remisisse, quae tota uno signo hoc: *O* esset impleta — errat enim Schol. ad Aelii Aristid. Orat. p. 364. FROMMEL. *ὥστε τὸ σχῆμα τοιοῦτον γενέσθαι* ⓞⓤ ad indicandam ipsius constantem in perseveranda negatione voluntatem. Narratur res in Proverb. Vatic. Cent. IV, 37. SCHOTT. et a Suid. l. l. ubi olim fuit *ᾱ*. pro quo SCALIG. ad Euseb. p. 107 legebat *οὖ* notans: *οὖ* esse nomen literae *O*. Eodem pertinere versum Auson. Epist. XXV.

Una fuit tantum, qua respondere Lacones
Litera et irato regi placuere negantes.

censet BOECKH. Corp. Inscr. I. p. 43, qui pro vocula *οὐκ* etiam *OK* e marmore Sandovic. annotat, et ex dubio Leucadio titulo *OQ*. Sed, quod ad rem ipsam spectat SCHOTT. ad Prov. Vatic Cent. IV, 37, p. 321 annotat, recte sibi videri in hoc loco narrari de Italiae Tarento, quae ap. Suidam (p. 3797) male de Siciliae, cui viri docti opinioni non sic temere subscribere velim, cum ap. Plut. de vit. a. al. p. 831 narretur, reliquisse Philoxenum *κλῆρον* suum Siculum, quia subdulcem illam, atque delicatam vitam non nisi detrimento musicarum artium videret venalem. Haud dubie igitur postquam lapidicinas effugit in agrum suum Siculum reversus est, quam coniecturam aliquatenus sustinere videtur Schol. Plut. Ar. p. 89, HEMSTERH. *φυγὼν δὲ ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς τὰ μέρη Κυθήρων.*

Sed priusquam in enarranda Philoxeni vita progredior, iterum ad liquidum perducenda erit Scholiastae quaedam ad Arist. Plut. p. 58 de Philoxeno nostro traditio, per quam in similem fere ei difficultatem illabimur, quam paullo ante e medio sustulimus. Ait Scholiasta: „*αὕτη δὲ θυγατὴρ ἦν Τιμάνδρας ἥτις ἐξ Ὑκάρων τῆς Σικελίας ἦν. ταύτην δὲ Φιλοξένῳ τῷ διθυραμβοποιῷ δέδωκε Διονύσιος ὁ ἐν Σικελίᾳ τύραννος. εἰς Κόρινθον οὖν ἦλθεν ἅμα Φιλοξένῳ καὶ ἐπίδημος ἐκεῖ ἐγένετο καὶ ἐφιλήθη ὑπὸ πάντων.* Quid vero? quod iam

Alcibiades eandem Timandram in bellis circumduxisse secum fertur una cum Theodota Attico scorto, quarum consuetudini igitur ab Olymp. XCI, 4 usque ad Olymp. XCIII, 2 assuevertit necesse est. Iam fingamus Timandram, cum ab Alcibiade primum amari coeperit, annos habuisse XX; eo tempore quo effugisse cum Philoxeno dicitur minime quadragesimum agebat quintum; atque vix dignam, quod tyranno acceptum referretur, donum esse potuit. Itaque si verum est (— et quidni credamus verum esse? —) Philoxenum aliquem cum Timandra Laidis scorti matre e Sicilia Corinthum appulisse, alius rursum hic fuit Philoxenus, non Cytherius sed Leucadius, quem Alcibiadis non coaetaneum tantum, sed convivam etiam fuisse in Calliae epulis iam supra diximus. SCHMIBEL de Corintho in „*Beiträge zur genaueren Kenntnifs der alten Welt*" Tom. I, p. 197 et BODE *Gesch. der hell. Dichtk.* Tom. II, 2. p. 318 scholiastae verbis nihil diffidunt. Eadem aliter interpretatur BERGBEINUS. — Versabatur igitur alter quoque Philoxenus haud dubie per aliquod tempus in Sicilia, neque caussa est, cur propterea dubitationem suscitaret D. WYTTENBACHIUS l. l. Quidni enim gulosus iste ganeo profectus in Siciliam sit ob artem coquinariam eo tempore famosissimam (conf. Arist. Daetal. ap. Athen. XII. p. 327 c.) quem constat ex Clearcho quoque in patria aliisque urbibus circumambulari solitum esse, gulae gratia. Immo de eodem Philoxeno Plutarchum intelligo de occ. viv. pag. 199 HUTT. [17]), ubi vel cum Siculo parasito, Gnathone, coniunctus exhibetur ac comparatur. Hunc igitur ex Sicilia decedentem puto cum Timandra scorto venisse Corinthum, urbem per totam antiquitatem ob effeminatam luxuriem celeberrimam, hunc porro in Graecia inter Calliae comites fuisse, eundem denique cum aliquando Ephesi ad epulas non invitatus venisset, hymenaeum supra laudatum

[17]) τοὺς μὲν γὰρ περὶ Φιλόξενον τὸν Ἐρύξιδος καὶ Γνάθωνα τὸν Σικελιώτην ἐπτοημένους περὶ τὰ ὄψα λέγουσιν ἐναπομύττεσθαι ταῖς παρόψισιν ὅπως τοὺς συνεσθίοντας διαστρέψαντες, αὐτοὶ μόνοι τῶν παρακειμένων ἐμφορηθῶσιν. — Cfr. A. MEINEKIUS Philol. Exerc. in Athen. Spec. I, p. 24, qui sub Gnathonis nomine latere Archestratum suspicatur.

cecinisse, ad summam audientium delectationem. Sane neque hic a Dionysio tyranno potuit Timandram accipere, at hoc facile finxit, qui modo scortum fuisse Cytherii Philoxeni putaret. Accedit quod in sequentibus etiam Schol. l. l. tempora et nomina confundit, quibus detegendis erroribus multus est Hemsterhusius, ac certe rem mihi videtur satis ad liquidum perduxisse.

Post fugam Siciliensem Cytherium Philoxenum aliquando Colophone commoratum esse, Hermesianax ap. Athen. XIII, p. 598 testatur. Eundem Ephesi mortem obiisse Suid. v. Φιλόξενος tradidit. Atque Ephesum ab eo potissimum petitam esse, mirum non est, nam praeter Dianae cultum, Dionysi cultus ibidem florentissimus fuit, teste disertissimo Dionys. Perieget. v. 839—846, p. 758, Bernh.:

οὐ μὰν οὐδὲ γυναῖκες ἀνόσιαι, αἵ περὶ κεῖνο
θεῖον ἕδος χρυσοῖς καὶ ἰξύος ἅμμα βαλοῦσαι
ὀρχεῦνται θνητὸν ἑλισσόμενοι περὶ κύκλον,
εὖτε Διωνύσοιο χοροστασίας τελέοιεν.

Cfr. Pausan. II, 7. 6. Welcker Nachtr. p. 198. Guhl Ephes. p. 127. 28. Praeterea vero nescio an insula Cythere arctiori quodam vinculo connexa cum Ephesiis fuerit, cum Alexandri etiam Cytherii ψαλτήριον propter multas chordas notabile Athen. XV, p. 183 tradat, inter ornamenta templo Ephesiae Dianae consecrata fuisse. V. Guhl l. l., p. 168, not. 55. Quo auctore Vossius Inst. Poet. II, p. 97. Philoxenum Dionysio satyricae poenas morte solvisse referat, me fateor nescire: „Quam male, ait, interdum satyricis (?) cesserit ita ludere in viros principes, arguit Philoxenus satyricus (?) qui in Satyrico per Cyclopem signarat Dionysium regem, — quae res ipsa vita poetae stetit (?)." Atque Lilius Gyraldus quoque male interpretatus est Pausaniam I, 2, 3 cum „Pausaniam asserat scribere Philoxenum aliquamdiu cum Antigono rege vixisse." De Antagora Rhodio hoc traditur. — Inconsiderantius Vossium exscripsit Graefenhan Gesch. d. cl. Phil. p. 287.

Ceterum duo isti Philoxeni non soli in comoediis perstringuntur, sed occurrit praeterea apud comicos tertius Philoxenus *Πτερνοκοπὶς* cognominatus, et quartus denique Dio-

meensis. Philoxeni Pternocopidis primam mentionem facit Axionicus comicus in Chalcidico ap. Athen. VI, p. 299, f. (el. VI, p. 241, e), ubi Parasitum inducit, qui se iuvenem cum Philoxeno Pternocopide parasiticam artem factitasse gloriatur his verbis (MEINEK. Tom. III, p. 534, fr. I.):

Ὅτε τοῦ παρασιτεῖν πρῶτον ἠράσθην μετὰ
Φιλοξένου τῆς Πτερνοκοπίδος, νέος ἔτ' ὢν
πληγὰς ὑπέμενον κτλ.

Eiusdem postea meminit Menander in Cecryphalo ap. Athen. VI, p. 241, e. ex Lyncei [13]) Samii testimonio. Denique eum Macho Comicus in scenam introduxisse fertur, eodem teste l. l. Sed de hoc uno homine duae concurrunt dubitationes, altera quae est de cognomine ipsius *Πτερνοκοπίς*, altera de ipsa hominis persona. Verum in priori quuestione pertractanda SCWEIGH. Animadv. ad Athen. Tom. III, p. 409 nobis satisfecisse videtur, qui non modo DALECAMPII interpretationem:

---

[13]) De Lyncei Samii loco ap. Athen. p. 242 b. E. KOEPKE de hypomn. Graec. Berol. 1842. 4. p. 27 not. 1 haec disputat: „Vexatum Lyncei locum: *ὧν μὲν Εὐκλείδης ἀποφθεγγόμενος οὐκ ἄξιὰ βιβλίου καὶ μνήμης τοῖς ἄλλοις ἦν ἀηδὴς καὶ ψυχρός.* CASAUBONUS sic mederi sibi visus est, ut *οὐκ ἀνάξια* scriberet. In sequentibus vero *καίτοιγε συνέβη τὸν μὲν Εὐκλείδη κατὰ τὸν βίον* CORAES correxit *καθ' αὐτὸν βιοῦν* et vertit: Itaque eo ventum est, ut tandem Euclides solus viveret. SCHWEIGH. contra legi jussit *τὸν μὲν Εὐκλείδη ἀκλεῆ βιοῦν.* Neuter tamen rectum perspexisse videtur; quum de significatione vocis *καίτοιγε* parum curaverint. *καίτοιγε* enim non est: quare, itaque sed verum tamen vel sed tamen vel si quid fortius nostro *doch aber* respondet. Sensus igitur Lyncei verborum sine dubio hic est: Etsi Euclides, quae memoria teneantur digna proferens alias erat insuavis et frigidus, tamen per vitam . . . . Cetera desunt quod etiam Dindorf lacunae signis indicavit. Totum igitur locum sic corrige: *Λυγκεὺς δὲ ἐν δευτέρῳ περὶ Μενάνδρου· ἐπὶ γελοίοις φησὶ δόξαν εἰληφότες Εὐκλείδης ὁ Σμικρίνου καὶ Φιλόξενος ἡ Πτερνοκοπίς. ὧν ὁ μὲν Εὐκλείδης ἀποφθεγγόμενος οὐκ ἀνάξια βιβλίου καὶ μνήμης ἐν τοῖς ἄλλοις ἦν ἀηδὴς καὶ ψυχρός· ὁ δὲ Φιλόξενος οὐδὲν ἐπὶ κεφαλαίου περιττὸν λέγων, ὅτι λαλήσειεν ἢ εἰ πικρανθείη πρός τινα τῶν συζώντων ἢ εἰ διηγήσατο, πᾶν ἐπαφροδισίας καὶ χάριτος ἦν μεστόν. καίτοιγε συνέβη τὸν μὲν Εὐκλείδην κατὰ τὸν βίον φιλεῖσθαι τὸν δὲ Φιλόξενον ὑπὸ πάντων ἀτιμάζεσθαι."* — Menandri fragmentum ap. MEINEK. Com. Tom. IV, p. 148; V.

„pernarum discissor ac pernicies" probavit, sed ubique etiam *Φιλόξενος ἡ Πτερνοκοπίς* unice veram esse lectionem putat. Deinde vero quod ad hominis personam spectat Meinek. hist. crit. p. 418 ubi Axionici fabulas recenset in laudatis Axionici versibus Philoxenum Eryxidis filium arbitratur intellegendum esse, indeque etiam conclusionem fieri posse de Axionici aetate, novam comoediam nondum attigisse visa. Cui v. d. opinioni eo libentius assentior, quo, quae Lynceus Samius ap. Athen. VI, p. 241 BC. de Pternocopide proferat, melius in Leucadium quoque cadant. Nam etiam huius dicta venustatis et salis plena multa ferebantur, neque idem videtur hominibus odiosus fuisse, sed omnibus perquam acceptus et gratiosus; modo comminiscamur, quantis Ephesi honoribus habitus sit. Cfr. Ephor. ap. Athen. VI, p. 246. Superest Philoxenus Diomeensis. Huius mollitiem Aristophanes perstringit in Vesp. v. 84:

καταπύγων ἐστὶν ὅ γε Φιλόξενος.

et Nubb. v. 690 sq.

Σω. ἄῤῥενα δὲ ποῖα τῶν ὀνομάτων; Στρ. μύρια,
Φιλόξενος, Μελησίας, Ἀμυνίας.
Σω. ἀλλ' ὦ πονηρὲ ταῦτά γ' ἐστ' οὐκ ἄῤῥενα.

Sed Eupolidem etiam in Civitatibus et Phrynichum in Satyris eum notasse docent Scholl. Ar. Vesp. 84 *ὁ μὲν πρὸς τὸν ἀγαθὸν τρόπον εἶπε τὸν Φιλόξενον, ὁ δὲ ὡς κύριον ἥρπασε. καὶ γὰρ ὁ Φιλόξενος ἐκωμῳδεῖτο ὡς πόρνος. Εὔπολις πόλεσιν· ἔστι δέ τις θήλεια Φιλόξενος ἐκ Διομείων. καὶ Φρύνιχος ἐν Σατύροις,* „Hinc *θηλυδριῶν χορῷ* adscribitur a Libanio pro Salt. XIX, p. 500 D.", uti annotavit Meinekius Tom. II, p. 514 (fr. XIV). Ceterum hic etiam Philoxenus Diomeensis haud dubie idem est atque Leucadius, Eryxidis filius, de cuius cum Timandra consuetudine supra diximus. Temporis ratio non obstat: nam tum Aristophanis Nubes tum Eupolidis Civitates doctae sunt Ol. LXXXIX, 2. cf. Meinek. Tom. II, p. 508. Nubes autem Aristophanis altero abhinc anno prodierunt, Olymp. LXXXIX, 4 quibus annis antea vidimus, Leucadium Philoxenum maxime sub Comicorum flagellis vapulasse.

Videntur igitur apud Comicos duo potissimum castigari Philoxeni, quorum alter Philoxenus fuit Eryxidis filius, Leucadius, sed tribui adscriptus Diomeensi, cognomine *Πτερνοκοπίς*, iunioris Eryxidis pater; alter hoc aetate aliquanto posterior Euletidae filius, Cytherius [aut Heracleota?] dithyrambicus poeta. His denique multi alii addi possunt homonymi. Tertius est Philoxenus Siphnius de quo Pollux IV, 66, *τὸ μέντοι σιφνιάζειν καὶ χιάζειν τὸ περιέργοις μέλεσι χρῆσθαι ἀπὸ Δημοκρίτου τοῦ Χίου καὶ Φιλοξένου τοῦ Σιφνίου, ὃς καὶ Ὑπερτονίδης ἐκαλεῖτο*, nisi cum MEINEK. hist. crit. p. 89 in not. corrigendum erit: *Φιλοξενίδου* aut *Θεοξενίδου*, quo Suid. ducit III, p. 670. BERNHARD. *Δημόκριτον τὸν Χῖον καὶ Θεοξενίδην τὸν Σίφνιον πρώτους ἐπὶ χρώματος τάξαι τὴν ἰδίαν ποίησιν*. v. JONS. Scr. hist. phil. I, 14, 8, p. 90, p. 67. PORSON. Miscell. p. 29. ed. KIDD. TOUP. ad Suid. T. II, p. 278, T. IV, p. 482. FORKEL. *Gesch. d. Musik.* T. I. p. 300 sqq. — Quartus est grammaticus [14]) ille satis cognitus, Alexandrinus cf. Suid. v. *Φιλόξενος* et v. *Σειρῆνος*. cuius glossam aliquam ab Etym. GUDIAN. p. 85. 44 servatam vereor ne SCHÖMANNUS perperam Philoxeno poetae adscripserit in Catalog. Lectt. Gryphisw. 1835. 4. p. 9. Dixit de hoc Philoxeno nuperrime M. H. E. MEIERUS in: „Commentationis Andocidiae Sextae part. tertia; sive de Lex. Rh. praef. Catal. Lectt. Halens. 1848. p. VI cum not. 122, p. VII c. not. 130, p. XVIII. cfr. MEURS. Misc. Lacon. p. 337. J. WOWER. Polymath. Tract. p. 60. GISB. KOEN. praef. ad Greg. Corinth. p. XIX–XXI, qui ibidem simul de nominis depravationibus in MSS. agit. — FR. RITSCHL, de Oro et Orione p. 65. 76. — At de hoc alibi copiosius dicturus sum. — Quintus est scriptor de ventis, quod suspicari licet ex Theophr. de Vent. p. 65. FURLEAN., nisi forte ibi poeta significatur. — Sextum habemus Alexandri Magni ducem ad quem regis etiam commemoratur epistola cf. Athen. I, p. 22, d. Plut. Alex. Tom. I, p. 667. sqq. atque eundem ab Aristotele in Oecon. T. II, p. 29

14) Philoxenus Sidonius citatur ap. Eustath. Odyss. p. 1784, 61. Eudoc. Ion. p. 160. — Nec non Philoxeni filius Syrianus audit ap. Marinum vit. Procli p. 25: *ἐντυγχάνει πρώτῳ τῷ φιλοσόφῳ Συριανῷ τῷ Φιλοξένου.*

(Wech.) commemorari puto. Φιλόξενός τις Μακεδὼν Καρίας στρατεύων δεηθεὶς χρημάτων Διονύσια ἔφασκε μέλλειν ἄγειν καὶ χορηγοὺς προέγραψε τῶν καρπῶν τοὺς εὐπορωτάτους καὶ προσέταττεν αὐτοῖς ἃ δεῖ παρασκευάζειν κτλ. — Septimum cognomine Solenistam ex piscatore tyrannum factum esse tradidit Athen. III, p. 90, c. — Ad octavum referendum est epigramma Anthol. Palat. IX, 319 (Tom. II, p. 59 Br.) in Tlepolemum, quem Ol. LXXXI, victoriam constat retulisse κέλητι teste Paus. V, 8, 11. — Nonum medicum ex Celso cognitum habemus de Medic. VII, praef. (p. 432 ed. Wedell) extr. „Deinde, posteaquam diducta ab aliis habere professores suos coepit; in Aegypto quoque increvit, Philoxeno maxime auctore, qui pluribus voluminibus hanc partem diligentissime comprehendit." Cf. C. G. Kühn Addit. ad elench. medic. a. I. Alb. Fabric. B. Gr. Vol. XIII, p. 17—456 exhibitum Lips. 4. 1826 — 1838 spec. XXIII. — Decimus a Polyaeno traditur tibicen VI, 10, modo ne hic quoque Cytherius intelligendus sit, quemadmodum fecit Bergleinus l. l. p. 8 sq. — De undecimo, pictore, Sillig. in catal. artific. p. 353 haec habet: „Philoxenus pictor Eretrius, Nicomachi discipulus, qui Olymp. CV rege Philippo floruit. Hinc aetas ipsius fere in Olymp. CXIII inciderit, necesse est, unde aequalis habendus Apellis. Attamen vitam usque ad Olymp. CXVI pertendisse videtur, cum Plinius eum Cassandro regi picturam fecisse dicat, qui regnum Macedonicum illius Olympiadis anno secundo adeptus est (Clinton F. H. p. 150, 214) nisi quidem vocem „regi" hoc loco non adeo urgendam esse statuas. Plinius igitur haec de eo habet (XXXV, 10, 36) „Philoxeni tabula nullis postferenda Cassandro regi picta, continuit Alexandri proelium cum Dario. Idem pinxit et Lasciviam in qua tres Sileni commessantur." — Duodecimum C. Avienum Philoxenum Cic. ad. Divers. XIII, 35 ut hospitem suum ac praeter hospitium etiam valde familiarem commendat Acilio proconsuli. — Tertius decimus genere Persa servili conditione natus, qui et Xenajas Hieropolitanus, Petro Cnapheo creatus episcopus anno post Chr. 485 contra sacras imagines primus impietatis vexillum sustulit. Cf. Petav. Rat. Temp. I, p. 330. 43. Vid. Cramer Anecd. Par. Tom. II, p. 109. Henr. Bernsteinus de

Charklensi N. T. translatione syriaca. Vratisl. 1837. 4. p. 3 sq. — Quartus decimus anno post Chr. 525 Romae consul fuit cum Probo iuniore. — Philoxenes (nisi Philoxenus scribendum) geographus, ut videtur, occurrit bis ap. Schol. Lycophr. Cassandr. 1085. 1185 *ΛΑΜΗΤΙΑΙΣ ΔΙΝΑΙΣ*] *ταῖς τοῦ Λάμητος ποταμοῦ Ἰταλίας, ὥς φησι Φιλοξένης.* Fortasse idem nomen restituendum Cyrilli Lexico ap. Cramer An. Paris. Tom. IV, p. 184. 23 *Κάϊκος ποταμὸς Μυσίας, ὡς Δημήτριος καὶ Φιλόξενος μαρτυρεῖ.*

Sed iam ad Cytherium revertor Philoxenum de cuius vita, cum accuratius, quam factum hueusque erat exposuerim, superest, ut de ingenio hominis, carminumque ipsius quae aetatem tulerunt reliquiis disseram.

Scripsit hic teste Suid. l. l. et Eudoc. ap. Villois. Anecd. Gr. Tom. I, p. 428 dithyrambos XXIV et Aeacidarum lyricam genealogiam. Fortasse vero ipsa illa genealogia lyrica dithyrambus fuit, quae res non parvam inde probabilitatem induit, quoniam Praxillae quoque Achillem novimus dithyrambum fuisse. Omnino Achillis saepius laudationes a poetis factas esse, ex Aristot. Rh. III, 17 pag. 209 apparere videtur, *ἐν δὲ τοῖς ἐπιδεικτικοῖς δεῖ τὸν λόγον ἐπεισοδιοῦν ἐπαίνοις, οἷον Ἰσοκράτης ποιεῖ καὶ ὁ ἔλεγε Γοργίας, ὅτι οὐχ ὑπολείπει αὐτὸν ὁ λόγος. τοῦτό ἐστιν· εἰ γὰρ Ἀχιλλέα λέγει, Πηλέα ἐπαινεῖ· εἶτα τὸν Αἰακὸν εἶτα τὸν θεόν.* Cfr. Horat. Od. III, 21. 3: „Narras et genus Aeaci." Quod si verum suspicamur, simili modo puto hoc carmen comparatum fuisse, quam Pind. Pyth. IV, quo argonautica melice decantantur. Dithyrambum: *Μυσοὶ* inscriptum Aristotele Polit. VIII, 7 teste composuit (— certissima enim Schneideri emendatio est pro corrupto: *μύθους*) probata etiam Goettlingio, Coraesio, Stahrio, Berglkino); quo quid tentaverit, fortasse ex Imagg. Philostr. in Mysorum descriptione cognosci potest: *τί δ᾽ ἂν εἴποις περὶ τῶν τρυγώντων, οἱ διὰ στενῆς ταύτης εἰσόδου εὐφρήσαντες ἑαυτοὺς, ταλάροις ἐναποτίθενται τὸν καρπὸν μάλα ἡδεῖς καὶ πρόσφοροι τὴν ἡλικίαν τῷ ἔργῳ, παρθένοι γὰρ καὶ ἠΐθεοι εὔιόν καὶ βακχικὸν ἐν ῥυθμῷ βαίνουσιν ἐνδιδόντες αὐτοῖς τὸν ῥυθμὸν ἑτέρου, ὃν οἶμαι ξυνίης ἐπί τε τῆς κιθάρας καὶ τοῦ λεπτὸν*

προσᾴδειν δοκεῖν τοῖς φθόγγοις. Nec de Mysis conferre non iuvabit Alexandri Aetoli fr. XIV, p. 82 Capellm. (ap. Strab. XII, p. 566, XIV, p. 681) *καὶ ὁ Αἰτωλὸς Ἀλέξανδρος.*

Οἳ καὶ ἐπ' Ἀσκανίων δώματ' ἔχουσι ῥοῶν
Λίμνης Ἀσκανίης ἐπὶ χείλεσιν ἔνθα Δολίων
Υἱὸς Σιληνοῦ νάσσατο καὶ Μελίης.

(*οἱ* sc. *Μυσοί*).[15]) Ad eundem Aristotelis locum Antonius Viperanus Poet. c. III respiciens idem quod Aristoteles de Philoxeno narrat memoria lapsus de Polyxeno quodam refert; quare a Vossio Instit. Poet. III, p. 90 castigatur. Ceterum Schneideri conjectura commendatur etiam alterius dithyrambi titulo: *Σύρος*[16]), quem ab eodem Philoxeno esse profectum, Hesychio s. v. *Μεσαύχενες* credimus: „*Ἀριστοφάνης*[17]) *φησὶ Μεσαύχενας νεκύας ἀσώτους· διὰ τοῦ μ̄ γραπτέον. Μεσαύχενας, ὅτι μέσον αὐχένα αὐτοῦ πιέζει παρεβάλλοντο τὸ σχοινίον. τραγῳδεῖ δὲ τὰ ἐν τῷ Φιλοξένου Σύρῳ. ἔνιοι δὲ διὰ τοῦ δ̄ γράφουσι καὶ οὐ καλῶς.*" Lege: „*Ἀ. φ. Μεσαύχενας ἀνελκύοντας [τοὺς] ὤμους· διὰ τοῦ μ̄ γραπτέον· μεσαύχενας, ὅτι μέσον αὐχένα ἀσκοῦ πιέζει περιβαλλόμενον τὸ σχοινίον τραγῳδεῖ δὲ κτλ. — ἔνιοι δὲ διὰ τοῦ δ̄ γράφουσι, καὶ οὐ κακῶς.*" quam loci depravatissimi emendationem facile se commendaturam esse unicuique confido, qui Pollucem contulerit p. 102 Seber: *βυσαύχην δὲ ὁ τοὺς ὤμους ἀνέλκων — καὶ βυσαυχένας Ἀριστοφάνης τοὺς ἀσκοὺς κέκληκεν.* Berglein tentaverat: „*περιβάλλον τὸ σχοινίον. παρῳδεῖ δὲ τὰ ἐν τῷ Φ. Σισύφῳ* (an *Σκύρῳ?*)" Nulla de caussa. De voce *τραγῳδεῖ* cfr. Sinten. ad Plut. Pericl. p. 197. Melet.

---

15) Quae si computamus, facile Bergleini conjectura supersedebimus, qui Mysis dithyrambo fabulam de Telephi erroribus tractatam esse arbitratur.

16) *Σύρον* Nicostratus scripsit teste Athen. XIV. p. 615 F. 664 B., tamen nihil inde lucis nostro poemati suboritur. Paulo majoris fructus fortasse Anaxandrides erit in Philosophoro Athen. IV, p. 176.

Α. τὸν ἐμὸν μόναυλον που τέτροφας; οὗτος Σύρε!
Β. ποῖον μόναυλον; Α. τὸν κάλαμον κτλ.

17) De Hesychii loco hoc notandus error Meieri in Comment. Andocid. VI. part. 2, p. XII, not. 29 qui glossam hanc putat Aristophanis grammatici, renuente licet Polluce.

III, p. 69. Heindorf. ad Platon. Phaedon. p. 104. „In voce vero *νέκυας*, quam corruptam ducit, latere nomen suspicatur Bergleinus, quo bestia aliqua significetur, et ad quod Hesychii verba: *ὅτι μέσον αὐχένα αὐτοῦ* referri possint." His vestigiis insistens Schneidewinus in libro: Goettinger gelehrte Anzeigen St. 66, pag. 659 probabiliter pro sua sententia expunxit: *μεσαυχένας. κυνὸς ἀσκούς.* Vix in animum inducam vel simile esse veri. Ceterum quod ibidem Schneidewinus proposuit *περιβαλλόμενον τὸ* prior ipse correxeram. — *Κωμαστής* quoque quod *παρακλαυσίθυρον* lyricum fuisse suspicatur Bergleinus p. 37 aut Antigenidae aut Philoxeni poema fuit, haud dubie dithyrambicum. Male enim Kusterus ad Suidae l. l. et Burettus Mem. Acad. Tom. XIII, p. 302 Comastem comoediam vocat. cf. Suidas v. *Ἀντιγενίδας*. Meinek. histor. crit. Tom. I, p. 254. Ceterum fabulas nomine *Κωμασταὶ* inscriptas multi veteres docuerunt comici, Ameipsias (cf. Meinek. hist. crit. p. 204), Eubulides (id. p. 421), Philippus (p. 341), Phrynichus (p. 154, 341), denique Theocriteum idyllium tertium modo *Ἀμαρυλλίς* modo *Αἰπόλος* modo *κωμαστής* inscribitur. Vide tamen, quae de Comaste et utroque Antigenida disputabimus infra cap. IV, 5. Nec sine veri specie fortasse coniicias *Φαέθοντα* etiam inter ipsius dithyrambos extitisse, siquidem Plinius H. N. XXXVII, 2. „Et electrum appellatum, quoniam Sol vocitatus sit Elector [18]) plurimi poetae dixere, primique ut arbitror Aeschylus, Philoxenus, Nicander, Euripides, Satyrus. Nam et Lucian. de Salt. p. 128, Tom. IV Cogn. innuit hanc fabulam ad mimicam artis ostentationem maxime accommodatam esse: „*καὶ ἐν Ἰταλίᾳ δὲ ὁ Ἠριδανὸς καὶ Φαέθων καὶ αἴγειροι ἀδελφαὶ θρηνοῦσαι καὶ ἤλεκτρον δακρύουσαι.* cfr. Nonn. Dionys. l. XXXVIII, 98. Nitsch. Myth. WB. pag. 1627. De Aeschyli Heliad. vid.

---

[18]) Elector scripsi levi medela adhibita ex Hom. Il. VI, 513. ubi cfr. Spitznerus; et Euphorione ap. Clement. Alex. Strom. IV, p. 207. Sylb. eamque emendationem probavi si quid video Schneidewino Annall. critt. Berol. p. 509 (1844). — Eandem medicinam jam Isidoro XVI, 23 allatam video a Meinek. Anall. Alex. p. 112, qui tamen Pliniani loci immemor fuit, licet ex hoc sua delibasse Isidorum probabile sit.

Welcker. Aesch. Tril. p. 566 sqq. — Hi igitur non nisi IV sunt dithyramborum tituli, quibus iam quinto loco accedit *Κύκλωψ ἢ Γαλάτεια*, carmen nunc pro dithyrambo nunc pro tragoedia venditum, sed quod Aelian. V. H. XII, c. 4 *τῶν αὐτοῦ μελῶν τὸ κάλλιστον* appellat. At vero nomorum quos cecinit hodie ne nomen quidem superest; tamen una cum Timothei nomis certis anni diebus ab Arcadica iuventute in theatris recitatos esse, Aristoteles Polit. VIII, 7. Polyb. IV, 20. 9. Athen. XIV, p. 626 b. tradiderunt.

Tot igitur tamque egregia carmina, cum nobis iniqua temporum conditio praeripuerit, ecce tibi ex alio Philoxeni poemate *Δεῖπνον* inscripto, tot apud Athenaeum undique latent reliquiae, ut non multum erraveris, si fere integrum ab ipso carmen conservatum putes. Verum ut incorrupto gaudio frui possis, ne sic quidem factum est, cum ipsa illa fragmenta in Athenaeo omnium sint difficillima ac miserrime corrupta. Itaque Casaub. ad Lib. IV, p. 470 ait: „Constat nobis ex lectione poetam mira ingenii lascivia convivium fictum a se fictis vocibus planeque insolentibus descripsisse. Ludicra enim fuit res tota, ac ridicule a faceto poeta descripta. Quare mirum non est, obscura haec esse, ut interea de mendis nihil dicam. Nos et emendandi operam omnem inanem censemus: quis enim mente se assecuturum esse speret, quod sine ratione et *τοῦ γελοίου μόνου χάριν* bombalio aliquis effutierit." Haec ille, et non solum ipse ne verbum quidem ad emendandos locos vel metrum restituendum attulit, sed sua etiam auctoritate prohibuit, ne posteri in emendandis tam desperatis locis vires ingeniumque tentarent. Paucula enim Jacobsius, paucula etiam eaque satis luculenta Schweighaeuserus aggressi sunt; Raph. Fiorillo, qui de industria in Observv. critt. ad Athen. P. I, p. 86 — 92 omnia Philoxenea pertractat, tametsi in tollendis quibusvis monstris ferocissimum se ac felicissimum glorietur, tamen in levissimis metri vestigiis tute acquievit, intactaque omnia tactu asperiora reliquit [19]). Th. Bergkius

---

[19]) Tamen Fiorillo de consilio totius carminis hoc bene monuit p. 86: „videri sibi carmen post coenam cantatum ad risum commovendum quippe quod lepidissime, quomodo tabula sit instruenda docuerit;

deinde in Actt. Soc. Gr. Lips. 1836. ed. FUNCKII. et WESTERM. nonnulla tractavit, complura ingeniose nonnulla satis infeliciter tentans. Postea MEINEK. Comm. Gr. Frag. Tom. III, pag. 655 Epimetrum de Philoxeni Convivio addidit, ubi de metris tantum obiter disseruit, sed totam Athenaei eclogam XIV, p. 643 a. ita a se correctam edidit, ut perpauca nobis corrigenda ac mutanda reliquerit. Alterum tamen fragmentum, prius idemque longius ne hic quidem aggredi ausus est, sed nonnullos tantum versus passim emendavit, illustravitque. Cf. Com. Gr. Fr. Tom. III, p. 146, 637, 39. Tom. II, p. 306, Tom. III, p. 638. Nuperrime denique TH. BERGK. in Poett. Lyr. Graec. (Lips. 1842. 8.) p. 851 — 860. Philoxeni quoque fragmenta omnia fere collegit et quantum potuit castigata edidit. Sunt tamen haud pauci convivii loci, quos expedire se aut noluisse aut non potuisse ingenue confitetur vir doctissimus, in quo spem nostram partim fefellit partim erexit. Nam sane fefellit exspectationem meam, quia quae est BERGKII in coniiciendo dexteritas, inque emendando felicitas, ita convivium ab eo omnibus mendis purgatum esse putavi, ut meam, quantulamcunque operam, quam hucusque in eadem re posueram, prorsus irritam fecerit, quamquam hoc magis gavisus essem, quam doluissem; erexit vero spem nostram, quoniam, licet complura sane egregie restituerit, haud pauciora tamen a me aut melius emendata, aut certe ad veri speciem propius adacta confiderem. Sequantur igitur nunc convivii quae supersunt, et correcta, et metris restituta, et versione reddita Latina; quam ego propterea imprimis adiiciendam curavi, quia longiore commentario supersedere volui.

---

initium vero tabulae describi, lib. IV. p. 146, E. 147, F. XI, 409, E. finem XI. pag. 489, B. Adde MEINEK. Philol. Exerc. Sp. I, pag. 14. Berl. 1843. 4to.

PHILOXENI CONVIVIUM.

I. [20])

— — — — — — — — — — — — — —

εἰς δ' ἔφερον διπλόοι παῖδες λιπαρῶπα τραπέζαν
ἄμμ' ἑτέραν ἕτεροι, ἄλλοι δ' ἑτέραν, μέχρι οὗ πλήρωσαν
οἶκον·
ταὶ δὲ πρὸς ὑψιλύχνους ἔςιλβον αὐγάς,
ΕΥστεφάνοις λαΚάνΛις παροψίσι τ' ὀξυβάφων πλήρεις
[πάνυ] σύν τε χλιδῶσαι,
παντοδαποῖσ[ι] τέχνας εὑρήμασι πρὸς βιοτάν, ψυχᾶς δε-
λεασματίοισι[ν]

— — — — — — — — — — — —

πάρφερον ἐν κανέοις μάζας χιονοχρόας· ἄλλοι δ' — —
[τοῖς δ'] ἔπι πρῶτα παρῆλθ' οὐ κάκκαβος, ὦ φιλότας,
ἀλλὰ * λόπας* Ἦστο μέγιστον
παντεπαΛέC, λιπαροΥ τ' ἐΞ ἐγχελεΩνΟς ἀρίστΩν
γογγριΔίων ἶτΑμῶν πλῆρες θεοτερπές. ἐπ' αὐτῷ δ'
ἄλλο παρῆλθε τόσον. βάτις [δ' ἐ]νέηΣ ἰσόκυκλος.
μικρὰ δὲ κακκάβι' ἧς ἔχοντα τὸ μὲν γαλεοῦ τι Σάρκιον
'ΕλλοπΙ'ης, ἕτερον [δ' ἐμ]πίΠΛαΤο τευθιδ[ίων] καὶ
σηπιοπο[υ]λυποδ[ε]ίων [τῶν] ἁπαλοπλοκάμων. θερμός μετὰ
ταῦτα παρῆλθεν
ἰσοτράπεζος ὅλος νῆστΙς πυρὸς [ἁδὺ] συνό[σ]δων
[τηλόσε] βαθμό[θεν] ἀτμίζων. ἐπὶ τῷ δ' ἐπαπΛσταί
τευθίδες, ὦ φίλΕ καὶ ξανθαὶ μέλι καρίδες αἱ κυΡΤαὶ
παρῆλθον.
θρυμματίδες δ' ἐπὶ ταύταις ε[ὐ]πέταλοι χλΟΕραί τε
'Αδυφάρυγγες [⏑ — ⏓] πύριν[α] ΚΑΙ στεγ[α]ναὶ φύσται
μέγεθος [⏑ ⏑] κακκάβου γλυκυόξΕΕς [— ⏓]·

---

[20]) Omnia quae in his fragmentis uncis inclusa sunt, desunt quidem in Codd. addantur tamen necesse est, aut propter metrum aut sententiarum nexum; quae vero literis majusculis expressa sunt ea conjectura aut aliena aut nostra nituntur, denique asteriscis * ____ * inclusa dubitanter aut novavi, aut expedire non potui.

ὄμφαλος θοίνας καλεῖται παρά γ' ἐμὶν καὶ τὶν σάφ' οἶδα.
εἶτα δὲ, ναὶ μὰ θεοὺς, ὑπερμεγεθΈς τέμ[αχ]ος θύΝΝου
μόλεν ὀπτὸν ἐκειθεν,
θερμὸν, ὅθεν ΠΟλύΠο[υ]ς τετ[μη]μένος εὐθὺς ὑπ' αὐτάς
τὰς ὑπογαστρίδας [ἦλθεν. τῶν δὲ] διανεκέΩς ἔπαΙΝΟΣ
ἐμίν τε μέλοι καὶ τίν, μάλα κεν κεχαροίμεθ' ....
ἀλλ' ὅθεν ἐλλίπομεC, θοίνα παρέης, ἅ τ' Ἀπαλλέξαι δύ-
να[ι]τ[ο]
[Λιμὸν] ἐπικρατέως. [λ]έγω γ' ὅτι οὖν κΕ λέγοι τις
πάντα παρῆΣ ἐτΥμῶς Ἄμμιν, παρέπΑΙσε δὲ θερμὸν
σπλαγχνόν. ἔπειτα δὲ νῆστις δέλφακος οἰκετικᾶς καὶ
νῶτος ἐCῆλΘε καὶ ὀσφῦς καὶ μινυρίγματα θερμά.
*καὶ κεφάλαιον ὅλον διαπτυχὲς ἑφθὸν * ἀπερσεῖν **
Τῆνος ἀλεκτροτρόφου πνικτᾶς ἐρίφου παρέθηκεν
εἶτα διεφθὰ 'κροκώλια σχελίδας τε μετ' αὐτῶν
— λευκοφαρυγοχρόους ῥύγχη, κεφάλαια πόδΑς τε χνα[υ]μά-
τιόν τε σεσι[λ]φ[ι]ωμένον. —
ἑφθά τ' ἔπειτα κρέα, ὀπτ' ἄλλ', ἐρίφων τε καὶ ἄρνων
ἁΔὺ ΤέρΑΣ μακάρΕς[σι]χορδΑ [ἔπειτα] γλύκιστα
μιξεριφαρνογενής, ἂν δὴ φιλέοντι θεοί, τΑῦτ' ὦ φιλότας
[⏑ – ⏑ – ⏑] ἔσθοις κΕ. λαγῷά τ' ἔπειτ' ἀλεκτρυόνων τε
νεοσσοὶ περδίκων φασσΩῶν τε χύδαν
ἤδη δὲ παρεβάλλετο θερμὰ [πολλὰ ?] καὶ μαλακοπτυχέων
ἄρτων ὄΧος,
σύζυγα δὲ ξανθόν τ' ἐπεισῆλθεν μέλι καὶ γάλα σύμπακτον
τό κΕ τυρὸν ἅπας τις
ἦμεν ἔφασΧ' ἁπαλόν, κἠγὼν ἐφάμαν. ὅτε δ' ἤδη
βρώτυος ἠδὲ ποτᾶτος ἐς κόρον ἦμεν ἑταῖροι.
τῆνα μὲν ἐξαπάειρον δμῶες. ἔπειτα δὲ παῖδες
νίπτρ' ἔδοσαν κατὰ χειρΩν.

II.

— — — — *σμήγμασιν ἰρινομίκτοις χΛΙΑροθαλπὲς*
ὕδωρ ἐπεγχέοντες
τόσσον, ὅσον [τις] ἔχρῃζ'. ἐκτρίμματα [– ⏑ ⏑] λαμπρά
σινδονυφῆ δίδοσάν [τε] χρίματ [ἀτ'] ἀμβροσιόδμα καὶ στεφά-
νους ἰοθαλίας.

III.

— — — — — — — κατὰ χειρὸς δ'
ἤλυθ' ὕδωρ ἁπαλὸς παιδίσκος ἐν ἀργυρέᾳ ·ἱερῶν προχόῳ
ἐπέχευεν
εἶτ' ἔφερεν στέφανο[ν] λεπτᾶς ἀπὸ μυρτίδ[ΟΣ] εὐγνήτων
κλαδ[ί]ων ΘΥΟΑΝΩτον.

IV.

— — — — — — — σὺ δὲ τάνδε
ΒακχίοΥ εὔδροσον [εὖ]πλήρη μετανίπτριδα δέξαι
πραΰ τί τοι Βρόμιος γάνος τόδε δοὺς ἐπὶ τέρψιν
πάντας ἄγει·

V.

[τότε δ' ἦν] ἐπίνετο νεκτάρεον πΩμ'
ἐν χρυσ[έ]αῖς προτομαῖς Καλῶν κεράτων ἐβρέχοντο δ'
[αὖ] κατὰ μικρὸν [ἅπαντες]

VI.

τὰς δὲ δὴ πρόσθεν μολούσας [⏓⏑⏑—⏓] λιπαραυγεῖς
πορθμίδας πάλλων ἀγαθῶν πάλιν εἴσφερον γεμούσας
τὰς ἐφάμεροι καλΕΥνι νῦν τραπέζας [δευτέρας]
ἀθάνατοι δὲ τ' Ἀμαλθείας κέρας
ταῖσ[ι] δ' ἐνὶ μέσαισ[ιν] ἐγκαθιδρύθη μέγα χάρμα βροτοῖς
λευκὸς μυελὸς γλυκερός, λεπτοῖς ἀράχνας ἐνα-
λιγκίο[ι]σ[ι] πέπλοις
συγκαλύπτων ὄψιν αἰσχύνας ὕπο, μὴ κατίδῃ τις
μΑλογενὲς [⏑⏑⏑—⏓] πῶυ λίπΩντ' [ἐν] ἀνάγκαις
ξηρὸν ἐν ξηροῖς Ἀρισταίου παλιρρύτοις πάγΟις
τῷ δ' ὄνομ' ἦς ἄμυλος. χερσὶν δ' ἐπέθεντο στόμιον μα-
λεραῖς * τᾶς
δεξαμένην ὅτι καὶ διδῷ τις * ἃ Ζανὸς καλΕΥνει
τρώγματ'. ἔπειτ' ἐπένειμαν ἐΓΧΥτΩκνακομιγὲς πεφρυγ-
μένον
πυροβρομ[ωχρ]ολεβινθακανθοσΥΝ[εκ]Κριτο[ν] ἁδὺ
βρῶμα τὸ παγΚατάμικτον. ἀμπυρικηροϊδΙΠτΥχας παρ-
εγίνετο τούτοις

[σ]ταιτινοκογχομαΓΗς [ὅ] τΕ ΖΕσελ[αι]οξανθεπιπαΓκαπύρ[ωτ]ος
χόΝΔρινΟς ἀδέα δ' εὐκύκλωΘ' ὁμόφωκτ' ἀνάριθμα,
καὶ μελίπηκτα τετυγμέν' ἄφθονα σασαμόφωκτα.
τυρακίνας τε γάλακτι καὶ μέλι συγκατάφυρτος
ἧς ἄμυλος πλαθανί[τας]. σασαμοΤυΡοπαγῆ δὲ
καὶ ζεσελαιοπαγῆ πλατύν[ε]το σασαμόπαστα
πέμματα κᾆΤ' ἐρέβινθο[ι] κνακομιγεῖς ἁπαλαῖς θάλλοντες ὥραις
[ᾦά τ'] ἀμυγδαλίδες [τε] τΩν μαλακοφλοΐων [— — ◡] τετρώΓατε παισίν
ἁδυεδῆ κάρυ', ἄλλα Θ' ὅσσα πρέπει παρὰ θοίναν
ὀλβιόπλουτον [ἔμεν] πόσις δ' ἐπεραίνετο κότταβοί τε λόγοι τ' ἐπΙ κ[ο]ινᾶς
ἔνθα τι κΑΙνὸν ἐλέχθη κομψὸν ἀθυρμάτιον καὶ
θαύμασαν αὐτ', ἔπι τ' ᾔνησαν . . . .

Versio:

Ecce autem gemini nitidas apponere mensas
Deproperant pueri, struit hanc nobis aliud par;
Sed vobis alias alii struxere jugales,
Donec complerant lautis penetralia mensis.
Nec rutilis illae quidquam cessere lucernis
Splendentes patinis sertisque paropsidibusque
Multisque oxybaphis: fulgebat denique, quidquid
Aut ars in vitae varios invenerat usus
Aut blanda recreare animum dulcedine possit.
Succincti volitant pueri cumulantque canistris
Dona laboratae Cereris nive candidiora.
Nec mora: transcurrunt alii — — — — —
Sed ne forte putes, flutis caruisse protervis
Convivium aut paucas tenui latuisse catillo
Maxima lanx nobis jucunda onerataque venit,
Pinguia quas domino praebent vivaria opimas.
His ubi sublatis, alius tulit aequirotundum
Mazonomum, parvum gabatarum par volat intro.

Alter erat discus musteli plenus, at alter
Sepiolis lolliginibus polypisque repletus
Mollicomis: properat post hos muraena electa,
Porrecta in mensa flammisque recentibus halans
Necdum ingressa fores dulces diffundit odores.
Quin etiam sulsae lampredae deinde sequutae,
Puniceaeque favis squillae curvaeque locustae.
Tinctaque melle intrant foliacea crustula flavo;
Et quibus urbano nihil aeque est dulce palato,
Ignitae veniunt tibi dulcacidaeque placentae.
Umbonem (teneo) coenae vocitamus uterque.
Quin etiam polypi sublato segmine tosti
Pelamydis venit frustum, proh Juppiter! ingens
Assatae, quod ubi nostros properanter edaces
Incidit in stomachos, leni dulcedine cunctos
Compulit in plausum laude et resonare coëgit.
Ac tantum pueris tollendum liquimus, unde
Fortiter obstiterit, quem presserit ardor edendi.
Ac licet effari nullo renuente sodali:
„Splendida fulgebant lauto convivia luxu."
Fervescentia procedunt dehinc ilia porci
Tergora spina duplex atque intestina bimestris
Exstaque divolsa in patinis numerosa profundis.
Cum capite inde venit cervix elixa capellae
Coctilis innuptae, veniunt quoque trunculi et armi
Elixi sparsa et multo sale non sine farre.
Rostra dehinc, capitella, pedes, bellaria succo
Tincta Cyrenaico.
Inde domata caro ferventibus adstitit undis,
Hinc assata fremunt agninacaprinaque membra;
Suavia coelicolis, et quae gratissima divis
Munera solvuntur superis fumantibus aris
Dulcia viscera erant agninocaprina parata.
Vidimus et lepores poni gallesque tenellos
Perdicesque intro et pavidas volitare palumbes.
Denique tostorum sat erat laganûmque canistris.
Tum flavi mellis niveaeque coagula lactis

Caseus intravit summo laudatus et imo
Molliculus, neque ego potui non dicere mollem.
Postquam prima quies epulis mensaeque remotae
Dant famuli manibus lymphas violasque capillo,
Purpureas et aromatibus simul irinomixtis,
Ambrosiis, portant tonsis mantilia villis.
Lympha data est manibus; puer hanc aetate tenellus
Ex argentato properat dispergere gutto;
Sertaque divino tenerae de palmite myrtus
Lemniscata gerit — — — — —
— — — — Coenae pater hic compellat amicos:
„Nunc age roscida nunc spumantia pocula, sodes,
„Sume Thyonei; Bromius mortalibus almae
„Laetitiae est, mihi crede, dator." — — —
— — — — — — Paruere bibentes
Nectareoque implent calices largoque Lyaeo
Cornigeros; madidos poteras mox cernere cunctos.
Interea avectos properant post pocula nobis
Magnificos pueri rursum importare phaselos.
Quas mensas homines dicunt, sed numina cornu
Ditis Amaltheae Jovis omnipotentis alumnae.
Ponuntur medio jucundae terrigenarum,
Deliciae, dulcis nive candidiorque medulla,
Sub tenero, gracili pede qualia ducit Arachne
Fila, verecunde condens velamine vultus;
Invento Arcadii ne quis densata magistri
Flumina conspiciat pressis manantia mammis;
Quae aut amylum vocitant Jovis aut bellaria dicunt.
Nunc quoque distribuunt mixtenchytocartamifrixum
Ervicicerculacanthinotriticavenogulosum
Nobile pulmentum, varia Cerere undique mixtum.
Inde ignita duplex mellitaque triticoconchis
Advenit atque oleo flavum ptisanarium oryzae.
Circuli et innumeri veniunt frixi bene fusi;
Et dulces globuli melliti sesamotosti.
Caseus hinc et mel niveo et cum lacte farina.
Pemmata tunc oleo ferventia sesamispersa

Cumque croco ciceres subnati tempore veris.
Saxosaeque nuces pueri illa crepundia parvi
Et quaecunque epulis decet apposuisse benignis
Copia larga fuit nobis ante ora parata.
His ubi sublatis craterae et vina reposta;
Cottabus auditur, vocesque per atria laetas
Ampla volutamus, festivaque multa jocati
Pars nova miramur, pars obstupuere silentes.

— — — — — — — — — — — —

Adnotatio critica.

I.

(Bergk. P. L. Gr. fr. 2, p. 851).

Athen. IV, 146. E. — 147. F. *Φιλόξενος δ' ὁ Κυθήριος ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Δείπνῳ (εἴπερ τούτου καὶ ὁ κωμῳδοποιὸς Πλάτων ἐν τῷ Φάωνι ἐμνήσθη καὶ μὴ τοῦ Λευκαδίου Φιλοξένου) ταύτην ἐκτίθεται παρασκευὴν δείπνου· εἰς δ' ἔφερον κτλ.* — Eustath. Od. *α'* 45, p. 1398. 61. *Ἰστέον δὲ ὅτι τε τοῦ, ἡ γλαυκῶπις, ἀρσενικὸν ὁ γλαυκώπης ὁμοίως τῷ ὁ κυνώπης οὗ κλητικὴ ἐν Ἰλιάδι τὸ, ὦ κυνῶπα. καὶ ὅτι πανταχῶς τὰ παρὰ τὸν ὦπα σχηματίζονται. ἤγουν τὰ μὲν ἐξ αὐτῆς τῆς εὐθείας ὀξυτόνως οἷον γλαυκώψ, ὅθεν γλαυκῶπες δράκοντες· εὐώψ ὅθεν εὐῶπες κοῦραι παρὰ Λυκόφρονι. λιπαρώψ, οὗ χρῆσις παρὰ τῷ Φιλοξένῳ ἐν τῷ· εἰς δ' ἔφερον κτλ.*[21])

v. 2. *ἄμμ' ἑτέραν ἕτεροι* scripsi pro Codd. lectione; *ἄμμι δ' ἑτέραν δ'.* Th. Bergkius Actt. Societ. Graec. Vol. I, p. 207 et Lyrr. Gr. p. 851. *ἄμμ'· ἕτεροι δ' ἑτέραν κτλ.* — ib. *μέχρι*] duo codd. *μέχρις.* — v. 4. *εὐστεφάνοις.* Libb. *αἰστεφάνοις.* Correxit Bergkius. Simile vitium est in Sapphus fragm. ap. Schol. Aristoph. Thesmoph. 401 (Bekk. pag. 274) *Σαπφώ· αὐταόρα αἰστεφανηπλόκουν* quod Ahrensius de Dial.

[21]) Koen. ad Gregor. Cor. p. 123 hanc eclogam „plusquam Cimmeriis involutam tenebris" vocat.

Aeol. p. 273 et Bergkius p. 607 probabiliter emendarunt: αὔτα γὰρ (δ' Ahr.) ὠράα στεφανηπλόκουν (ἐστεφανηπλόκην A.). — λακάναις Bergk. vulg. λαχάνοις. Possis etiam λαγάνοις suspicari. — τ' B., vulgo τε. — [πάνυ] Bergk. in Actt. p. 207, in P. L. G. [μάλα]. Illud praestare videtur. — v. 5. παντοδαποῖσι] B., vulgo παντοδαπούς. Schweighaeuserus dederat: παντοδαποῖς. — Ib. εὑρήμασι unus cod., ap. Schweigh. A. habet εὑρήματι unde Schweigh. jam conjectura verum expediverat. Relicui εὑρήκατι unde Koen. ad Gregor. Corinth. p. 150. εὑρήκαντι. Raph. Fiorillo a vulgata non recessit. Ceterum simillimam invenies elocutionem apud Xenarchum sive Timoclem in Porphyra ap. Athen. VII, p. 319. A. ἰχθυδίοις εὕρηκα παντοδαποὺς τέχνας. — v. 7. Ante hunc versum desunt nonnulla. Bergkius in Actt. l. l. supplevit: [εἶτα δὲ πρόσπολοι ἄλλοι]; in P. L. G. asteriscos posuit. — πάρφερον ἐν κανέοις B., v. παρέφερον ἐν κανέοισι. Post ἄλλοι δ' cum Bergkio lacunam indicavi. — v. 8. τοῖς δ' ἔπι πρῶτα παρῆλθ'] B., libb. παρῆλθεν. et ἐπεὶ. — ib. ἀλλὰ * λόπας * ἦστο] scripsi dubitanter. Nam ἡ λοπὰς sexcenties occurrit, at vero τὸ λόπας nusquam inveni, sed ad analogiam vocis τὸ δέπας novare ausus sum. λοπὰς ἦστο, jam Fiorillo scripsit. Codd. ἀλλ' ἀλλοπλατεῖς τὸ, ἀλοπλατεῖς, ἀλοπατεῖς. Bergkius: „Emendare nequeo". Similiter inter κάκαβον et λοπάδα distinxit Antiphanes Athenaei IV, p. 169 ubi fortasse legendum: σὺ δ' ἴσως ἂν εἴποις λόπας. — v. 9. παντε παλές] scripsi. Codd. πάντ' ἔπαθε[ν], πάντη ἔπεσθεν. Bergkius πανταχόθεν, at non credo tam notum verbum hujusmodi corruptiones passum esse. — λιπαροῦ τ' ἐξ] scripsi. Libb. λιπαρόντες, λιπαρόν τ' ἐς, λιπαρόν. Bergkius λιπαρῶπες. — ἐγχελεῶνος] scripsi. Codd. ἐγχέλεά τινες Bergkius emendare nequivit. Sed nescio, quo errore in his versibus iterum ΩΝ in ΠΑ velut hic in ΑΠ abierit. — ἀρίστων] dedi. Codd. ἄριστον. — v. 10. γογγριδίων ἰταμῶν] scripsi. Codd. γογγροιτοιωνητεμῶν. Bergkius non expedivit. — Sensus v. 7—9 est hic: Postquam primae dapes sublatae sunt, non olla supervenit sed patina perampla, penitus illa fervida, atque opimo ex vivario (depromptarum) optimae notae flutarum protervarum referta, delicata. — v. 11. βατὶς

δ' ἐνέης] Bergkius, vulgo βαστιςνέην. Sic Epicharmus frag. 38, (Ahrens de dial. Dor. pag. 442.) κίθαρος ἐνῆς, fragm. 28 ἐνῆν δὲ σκιαθίδες. — v. 12. κακκάβι' ἧς] Bergkius pro κακκαβίης vel κακκαβι' librorum. — ibid. γαλεοῦ τι σάρκιον scripsi. Vulgo γαλεοῦ τινάρκιον vel γαλεοῦ τι νάρκιον. Bergkius in Actt. p. 208. γαλεοῦ τι κράνιον, in P. L. G. p. 852. γ. τι: ἄρκιον, — quod non capio. — v. 13. ἐλλοπίης] scripsi: vulgo ἄλλο παρῆς. Simili modo ἐλλοπίης depravatum ap. Numenium Athenaei VII, p. 326 A. ubi Meinekius in sua jura restituit Exercitt. Phil. p. 27. — δ'] addidi. — ἐμπίπλατο] „refertum erat"; scripsi. Codd. πίων ἄπο. Bergkius: ἔτερ' ὀμπνίων ἀπὸ. — τευθιδίων] scripsi. Libri τευθιάδα unde Bergkius τευθιάδων. At altera diminutivi forma utitur etiam Pherecrates Athen. VI, p. 269 E. — v. 14. σηπιοπουλυποδείων] scripsi cum Bergkio. Libri: σηπιουπουλυποδίων. Eaedem gulae deliciae sic conjunguntur apud Epicharmum Athen. VII, p. 318 E. πωλύποι τε σηπίαι τε καὶ ποταναὶ τευθίδες et in nummo Neronis apud Spanhemium VPN. p. 202 (Amstel. 1671, 4). — ταῦτα] in uno cod. abest. — v. 15. νῆστις] jam ante Bergkium conj. Schweighaeuserus. Vulgo μνήστης. — πυρὸς [ἁδὺ] συνόσδων scripsi transmutato verborum ordine ex συνόδων πυρός, pro quibus jam Schweigh. συνόσδων πυρός dederat; addidi [ἁδὺ] metri gratia. Th. Bergkius Actt. Soc. p. 208 et P. L. G. conjecit συνόδων πυῤῥός repugnante aperte metro. Advertit tamen animum locus Strabonis XVII, p. 824. Casaub. τοὺς δὲ κεστρέας τῷ παραπέμπεσθαι ὑπὸ τῶν χοίρων παρὰ γῆν, κατά τινα οἰκείωσιν φυσικήν., unde fortasse probabilem nostri loci emendationem elicias συνοδοιπόρος, nam νῆστις et κεστρεύς ejusdem piscis varia nomina sunt. Exitus versus mutilus est, perinde ac sequentis exordium. — v. 16. [τηλόσε] βαθμό[θεν] ἀτμίζων] scripsi. Libb. ἔπειτα βαθμοὺς ἀτμίζων, quod Bergkius in Actt. retinuerat, metro adversante; nam syllaba μι redundat: ... ◡ — ◡◡ — ⏓ [—] — ◡◡ — ◡◡ — ⏓, quare nunc ἔπειτ' ὄνος ἀτμίζων, quamquam, ut ipse ait, dubitanter scripsit. Similiter Pherecrates Athen. VI, p. 268 E. ἥδιστον ἀτμίζοντα. — ἐπὶ τῷ δ' ἐπιπασταί Libb. ἐπιπυσταί quod Schweigh. vertit „celebres". Meinek. Comm. Tom. III,

p. 146. ἀτμίζων ἔτι, τῷδ' ἔπι πασταί. — v. 17. ὦ φίλε] cum Meinekio l. l. scripsi. Vulgo ὦ φίλαι. — κυρταί scripsi. Est hoc squillarum epitheton frequentatum Ophelioni Athen. III, p. 106 A. κυρταὶ δ' ὁμοῦ καρῖδες ἐν ξηρῷ πέδῳ. Idem ibidem: ὠρχοῦντο, ὥσπερ καρῖδες ἀνθράκων ἔπι πηδῶσι κυρταί. Mss. κουφαί; et sic Jacobsius Anim. ad Asclep. Epigr. XXVIII, 2. Tom. II. Anal. Brunck. Sed in Nott. Mssis dedit κυφαί, quod receperunt Meinekius et Bergkius ll. cc. — μέλι καρίδες] cum Meinekio et Bergkio dedi extrusa codd. lectione: μελικαρῖδες. ξανθαὶ μέλι καρίδες sunt: „flavescentes melle infuso squillae." μέλι enim pro μέλιτι Philoxenus iteravit infra v. 70. καὶ μέλι συγκατάφυρτος. Schweighaeuserus ξανθὸν μέλι parum feliciter excogitavit. — v. 18. εὐπέταλοι unus cod. ἐπέταλον. Possis etiam ἐκπέταλοι. χλοεραί Bergkius. Vulgo χλωραί qua sub voce Schweigh. putabat pisciculi nomen latere. At χλωρός saepe de flavo colore mellis. — v. 19. ἁδυφάρυγγες retinui cum codd. Bergkius τε δὴ φάρυγγες. — ib. [◡—⏓] πύρινα καὶ scripsi. Mss. πυρίωντε, unus cod. πυρίωντα, nonnulli πηρίωντα unde conjicias: πήνια de quibus vid. Polluc. VI, 11. Schweigh. πυρῶντες „igniti" Bergkius non expedivit. — ib. στεγαναί scripsi. Libri: στεγναί unus στυγναί. Sed θρυμματίδες στεγαναί occurrunt ap. Polluc. VI, 9. ἐκαλεῖτο δὲ καὶ στεγανὴ θρυμματίς. — ib. φυσταί emendavi. Libri βυσταί. Sed φυσταί panis est species. Pollux VI, 9. αἷς δὲ ἄνθρωποι χρῶνται μάζαις τούτων τὰ ὀνόματα· ἄνθεμα, θριδακινή, φυσταί. — Sequentia corrupta sunt, scripsi: μέγεθος [◡◡] κακκάβου γλυκυόξεες [—⏓]. In Libb. μέγαθος κακὰ κακκάβου γλυκυου ὄξιος unus μ. κακάβου γλυκὺ ὄξιος. Bergkius non expedivit et lacunam indicavit. γλυκυόξεες conjunctim scripsi ut γλυκύπικρος ap. Sapph. fr. XXXVII. Neue p. 59, XCVII, p. 90. Ursinus ad Virgil. Ecl. 2, 68 confert Catull. LXIV, 95. LXVIII, 18 quo similiora sunt Plaut. Cistell. I, 1, 71. Pseud. I, 1, 61. II, 4, 1 a Gesnero annotata Thesaur. L. L. v. *dulcamarus*. Adde Q. Seren. de Medicin. c. 2. „*Crudaque dulcacido miscebis rapa liquore.*" — v. 20. θοίνας Meinek. l. l. III, pag. 637. Bergk. l. l. p. 853. Libb. θοινάας. — ib. παρά γ' ἐμὶν καὶ τὶν Koen. Gregor. Corinth. p. 123. Et sic Meinek. et Bergk. ll. ll. nisi

quod πάρ γ' praeferant. Libb. παραγεμὶν καπίν. Schol. Arist. Avv. 930. ἐμὶν τεΐν. χλευάζει τῶν διθυραμβοποιῶν τὸν συνεχῆ τοῖς τοιούτοις Δωρισμὸν καὶ μάλιστα τὸν Πίνδαρον συνεχῶς λέγοντα ἐν ταῖς αἰτήσεσι τὸ· ἐμίν, ex quo tamen loco verbis istis τεΐν ἐμίν usum esse Pindarum, cujus in carminibus nunc non inveniuntur, non tuto colligi posse censet Hermannus de Dial. Pind. p. XIV. — σάφ' οἶδα post Jacobsium omnes. Vulgo σάφυ οἶδα vel σαφύοιδα. — v. 21. εἶτα δὲ ναὶ μὰ θεοίς. Scripsi. Jacobsius: ἔστα δὲ ναὶ μὰ θεούς. Bergkius ἐστὶ δὲ ναὶ μ. θ. Libri: ἔστα δαναι μαθέους, vel εὔστα δέναι μὰ θεούς. — ὑπερμεγεθὲς. Sic cod. A. Schweigh. Vulgo: ὑπὲρ μέγεθος. — τέμαχος θύννου, scripsi. Antiphan. Athen. XIV, pag. 662: πρόςεστι θύννου τέμαχος. Sic etiam Mnesimach. Athen. IX, pag. 402 F. θύννου τεμάχη et Ephippus Athen. VII, p. 322 A. Vulgo: τίθεμος θυγμοῦ quod non capio, neque Bergkius expedivit. — v. 22. θερμόν pro τερμὸν librorum vitio scripsi. — πολύπους τετμημένος e conjectura licet valde cunctanter reposui pro vulgata: γλύφις τέ[τμ.Λ]μενον. Favet conjecturae Antiphan. Athen. IV, p. 169 D. ἔπειτα πουλύπους τετμημένος ἐν βατανίοισιν ἑφθός. An legendum ξιφίας τετμημένος? nisi γλυφίας quoque piscis nomen est, cfr. Meinek. Exercitt. Philol. Spec. I, p. 27. Bergkio videtur γλυφίσιν τετμημένον scribendum, quod non male excogitatum est, siquidem e. g. ap. Platon. Sympos. p. 322 E. vel capillis usos videmus Graecos ad ova discindenda. τὰ ὄα (τὰ ᾠά) τέμνοντες θριξίν. — v. 23. Post ὑπογαστρίδας sensus ac metrum interpellantur; suppleri tamen facili opera lacuna poterit: e. g.: [ἦλθεν· τῶνδε] Bergkius ante διανεκέως (sic enim emendandum libb.: διὰ νέκεος, διανέκεος) addidit αἷς, quippe qui retinuerit in sqq. ἐπάμυνε quod in libris est, pro quo ego ἔπαινος conjeci. — ἐμίν τε μέλοι καὶ τίν. Koen. Gregor. Corinth. p. 123, Bergk.: π' ἐμίν τε. Vulgo: πεμίντε μέλοι καίτιν (καὶ τήν) cfr. v. 20. — κεχαροίμεθ' . . . .] vulgo κεχαροίμεθα. — v. 24. ἐλλίπομες, θοῖνα παρέης] cum Bergkio scripsi, libb.: ἀλλ' οὐθὲν ἐλλείπομεν θοῖνα παρέης. Sequentia ita corrupta sunt, ut paullo audacioribus esse nobis concedetur. Libri: ὅτε παλάξαι vel ὅτ' ἐπαλλάξαι δύνασ' ἐπι-

κράτεως. Inde Jacobsius: [θοίν' ἀπαρκής] οὔτ' ἐπαλλάξαι. Non concoquo. Bergkius non expedivit. Forte: ὅ τ' ἀπαλλάξαι δύναιτο [λιμὸν] ἐπικρατέως. Certe tale quid sensus requirit: „Et hercle, quae auferenda reliquimus, eorum tanta copia fuit, ut non modo alteri coenae posset sufficere, sed etiam fortiter depellere famem coenantibus." Optime cum his concinunt sequentia his quomodo nunc leguntur non-saniora: v. 25. ἔγω γετικοῦ καὶ (ἔγωγετικου) λέγοι (λέγει) τις. Bergkius: ἔγωγ' ἔτι, κοῦ κε. Fiorillo hucusque nihil ausus vel καὶ contra metrum retinuit p. 89. Non dubito, quin emendaverim recte: λέγω γ' ὅτι οὖν κε λέγοι τις. — v. 26. παρῆς Meinekius l. l. III, p. 639. Libb. παρῆν. Tacite recepit Bergkius. — ἐτυμῶς Meinek. B., vulgo ἑτόμος, ἐτύμιος, ἑτοίμως. — ἄμμιν Meinek., Bergk., ὔμμιν Libb. — παρέπαισε cum Bergkio dedi. Libb. παρέπεσσε, πάρεπεσαι. νῶτος, in libris levi errore scriptum νώτιος. — ἐσῆλθε] Bergkius Actt. Societ. Graec. I, p. 208. Meinek. Tom. III, p. 639. Bergk. P. L. G. p. 853. Vulgo εἴληφε. — ὀσφῦς Bergk. cum uno codice, relicui ἰσφῦς. ib. μιννρίγματα V. μιννρίσματα. — v. 29. 30. ἀπερπευθῆνος, vel ἄπερ πεύθηνος codd. unde Bergkius, nescio quo sensu, rescripsit: ἄτερ πευθῆνος. Dubito tamen, num sub θῆνος aliud quidquam lateat, quam τῆνος (scilicet πρόσπολος, παῖς). Pro ἀπερπευ legendum fortasse ἀπαρτί (ἑφθόν) h. e.: „exquisite coctum" non semicoctum ac crudum. Cfr. Eustachius ad Erotian. p. 44 ed. Franz. — v. 30. ἀλεκτροτρόφου unus cod. ἀλεκτοφόρου. — v. 31. δίεφθα 'κροκώλια Jacobsius, unus cod. ἀκρόκωλα, relicui: διέφθα [δ' ἑφθά] κρόκῳ λασχελίδας τε Pollux VI, 9, 4. ἀκροκώλια δίεφθα Grammat. Bekkeri p. 371, 32. ἀκροκώλια-δίεφθα. Cfr. Meinek. Com. II, 1. p. 376, p. 299. — v. 32. λευκοφορινοχρόους ῥύγχη κεφάλαια πόδας τε χναυμάτιόν τε σεσιλφιωμένον correxerunt Dobraeus Adverss. II, p. 306. Meinek. Bergk. ll. ll. — Codd. κεφαλαὶ ἄποδος τεχνάματιὄυτεῤ (τεχναματίοντες) ἐσιφώμενον. Cfr. Athen. III, p. 95 A. ἀκροκώλι' ἕψειν ῥύγχη, πόδας. Athen. IX, p. 381. — v. 33. κρέα, ὄπτ' scripsi, vulgo: κρέα ὀπτά. Bergkius: κρέ' ὀπτά τ'. — v. 34. ἀδὺ γέρας μακάρεσ[σιν]. χορδὰ [ἔπειτα] γλυκίστα scripsi, vulgo: ἀθυπέρκωμα (ρωμα) καρὸς χορδή:

γλυκὺς ταμιξ . . . . . unde Bergkius: ἅ ϑ' ὑπέρω μακαρὸς χορδὰ γλυκίστα μ. — [ἔπειτα] versus caussa adjeci. Verbum μακάρεσσι in mentem mihi revocat Sapphus versus ap. Athen. XV, p. 674 A. corruptissimos, in quibus sanandis Neuio frag. XLIV in eo imprimis res mihi cessisse videtur, quod verbum μάκαιρα emendavit in μακάρεσσι [ϑέοισι]. Habeo tamen pro Neuii emendatione [Μνασι]δίκα v. 1, licet eadem Fiorillonis emendatione Obs. Ath. p. 64. ὦ Δίρκα multo praestet, meliorem quandam in promptu medicinam. Quum enim in codd. scriptum sit ὤδικα πέρϑεσϑ' sponte fere genuina lectio subnascitur: ὦ ΘΥΓΑΤΕΡ ΘΕΣΘ'. — Welckerus, Seidlerus, Ahrensius Dial. Aeol. pag. 267. Bergkius P. L. G. pag. 617. ὦ Δίκα scripserunt. — Ad sensum cfr. Matro v. 72 ἀμβροσίη μοι ἔδοξεν ἥν ἄρα δαίονται μάκαρες ϑεοὶ αἰὲν ἐόντες. — v. 35. ἂν δὴ φιλέοντι cum Bergkio scr. — ἂν Dindorf. δὴ φιλέοντι unus codex. Vulgo: ἀνδηφιλέοντι. Schweigh. longe a vero aberravit: ἂν δὴ φιλέοντι ϑεοί. — ταῦτ' ὦ φιλότας [◡◡—] ἐσϑοις κε· λαγῷα δ'] codd. τοῦτ' ὦ φιλέτας ἐσϑοις (unus cod. ἔϑοις) καὶ λαγῷά τ'. ταῦτ' ὦ debetur Bergkio. Lacunam primus indicavit idem et supplevit φιλίως. — φιλότας Dindorfii emendatio est. — καὶ librorum tritus est error pro κε, quod si considerassent Jacobsius et Schweighaeuserus abstinuissent haud dubie a conjiciendo: καλά τ' ᾠά (Athen. IX, 400 D.). Quin male deessent λαγῷα. Nam etiam Pollux carnes et animalia volatilia fere eodem ordine recenset: VI, 9, 4. δελφάκια, ἔριφοι, λαγὼ κρέα, λαγῷα, καὶ σκελίδες, — ἀλεκτρυόνες, ἀλεκτορίδες, πέρδικες — φάτται. — φασσῶν scripsi cum Meinek. III, p. 145 not.*) Vulgo: φασίων, Bergk.: φασσέων. — v. 36. ἤδη δὲ retinui. Bergkio videtur corruptum esse. — ἄρτων ὄχος. σύζυγα] scripsi. Libb. ὁμοσσύζυγα; inde Bergk. et Dindf. ὁμοσύζυγα. — ἄρτων ὄχος ut Alexis Athen. IX, p. 380 E. παρφέρων ἀγαϑῶν ἁμάξας. — Relicua Meinek. Comm. Vol. III, p. 638 probabiliter correxit. — v. 37. τό κε Dindorfius. Libb. τὸ καὶ. — τυρόναπαστις Libb., emendavit Schweigh. — v. 38. ἦ μεν Dindorf. ἦ μὴν Schweigh. Libb. ἡμὲν. — v. 39. ἦμεν] codd. ἑταῖροι ἴμεν (ἴσμεν) Jacobsius ἤλϑομεν. Rectum jam vidit Schweigh. — v. 40. ἐξαπάειρον.

Vulgo: —έον forma nihili. — Schweigh. ἐξαπαείρευν, male. Emendavit Meinek. III, p. 542. — κατὰ χειρῶν. Codd. χειρός.

II.

Athen. IX, p. 409 E. καὶ Φιλόξενος ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Δείπνῳ φησίν. ἔπειτα δὲ παῖδες — ἰοθαλέας. Athen. IV, p. 156 E. Λόγος ἐγένετο, ποῖον τῶν ὑδάτων ἥδιστόν ἐστιν; καὶ τῶν μὲν ἐγκωμιαζομένων τὸ ἀπὸ τῆς Πειρήνης ὁ Καρνεῖος κατὰ Φιλόξενον εἶπεν· τὸ κατὰ χειρῶν. Plut. quom. adul. ab amic. internosc. p. 177. Wyttenb. (c. V) τί δὲ οὐ μέλλει φήσομεν; ἂν τὸν ἀληθινὸν κόλακα καὶ μετὰ δεινότητος καὶ τέχνης ἁπτόμενον τοῦ πράγματος διώκωμεν, ἀλλὰ μὴ καθάπερ οἱ πολλοί, τοὺς αὐτοληκύθους τούτους λεγομένους καὶ τραπεζέας καὶ τὸ κατὰ χεῖρας ὕδωρ ἀκουομένους, ὥς τις εἶπε κόλακας νομίζομεν ὧν ἐν μιᾷ μετὰ λοπάδι καὶ κυλίκι μετὰ βωμολοχίας καὶ βδελυρίας ἡ ἀνελευθερία γίνεται κατάδηλος. — Eustath. Od. α' 146. p. 1401. 45. ὅτι δὲ τὰς χεῖρας νίπτεσθαι κατὰ χειρὸς καὶ κατὰ χειρῶν ὕδωρ λαμβάνειν ἢ διδόναι ἢ δίδοσθαι ἢ χεῖσθαι ἐλέγετο παραδιδόασιν οἱ παλαιοὶ ῥήτορες παρ' οἷς ᾄδεταί τις παράσιτος ἐγκωμιαζόντων τινῶν μὲν τὸ ἀπὸ Λέρνης ὕδωρ κρηνῆς Ἀργαίας, τινῶν δὲ τὸ ἀπὸ Πειρήνης τῆς κατὰ Κόρινθον, αὐτὸς εἰπεῖν ἄριστον εἶναι τὸ κατὰ χειρῶν.[22]) Athen. IV, p. 410. ἔκτριμμα. — v. 41. ἱρινομίκτοις] Jacobs. Nott. Mss. —τα. σμήγμασιν] al. σμήμασιν, et sic B. M. — χλιαροθαλπές] Meinekius: De mensura vocis χλιαρός cf. Meinek. Com. II, 1. p. 99 sq. ubi etiam hunc locum respexit p. 100. Schweigh. Bergk. χλιεροθαλπές. Jacobs. Anth. Vol. III, ps. I, p. 33. πυριθαλπές. Nott. Mss. ἡφαιστοθαλπές. codd. χαιεροθαλπές. χαιτροθαλπές. χαιροθαλπές. — ἐπεγχέοντες] unus cod. ἐπεπεγχέοντες. — v. 42. τόσσον] cum 2 codd. Meinek. l. l. Vulgo: τόσον. — [τις] ἔχρηζ'.] Meinek., Bergkius. Vulgo: ἔχρηζεν. — ἐκτρίμματα] unus cod. Relic.

---

[22]) Moeris Attic. p. 62 ed. Fischer. κατὰ χειρός, Ἀττικῶς. κατὰ χειρῶν Ἑλληνικῶς. Addit Thom. M. ὕδωρ ἐδέξατο. Phrynich. p. 144: κατὰ χειρῶν δεινῶς ἀνελλήνιστον. Cfr. Meinek. ad Fr. Teleclid. I, Tom. II, I, p. 362 sqq. ἣν ὥσπερ ὕδωρ κατὰ χειρός. Lobeck. ad Phrynich. p. 327.

ἔκτριμμά τε. Postea cum Meinek. et Bergk. indicavi lacunam, ut videtur, unius verbi. — v. 43. λαμπρὰ σινδονυφῆ] Casaub., Meinek., Dindf., Bergk. libr.: λαμπρασιν νύμφη vel λαμπρὰ σινδονύμφη. — δίδοσάν [τε]] scripsi cum Meinek. δίδοσαν δὲ tacite Bergk. — χρίματά τ'] Villebrunius, Meinek., Bergk., exposcente versu. Vulgo: χρίματ'. — ib. ἀμβροσίοδμα], unus cod., alius ἀμβροσιοιοδμά.

III.

(Bergk. fr. 1).

Athen. XV, p. 685. D. Φιλόξενος δ' ὁ διθυραμβοποιὸς ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Δείπνῳ ἀρχὴν ποιεῖται τὸν στέφανον τῆς εὐωχίας οὑτωσί λέγων· κατὰ χειρὸς δ' — διεύναπτον. Male Bergkius ab hoc fragmento carmen auspicatur; quoniam ἀρχὴν ποιεῖται, quae verba literis diversis exprimenda curavit, non ad totius convivii sed ad potationis tantum exordium spectant. — In errorem secum induxit Bergleinum p. 40 qui ab emendandis his locis omnino abstinuit. — v. 45. φέρων προχόῳ] Bergk., ut stare versus possit. προχόῳ φέρων] Mss. — ἐπέχευεν] c. Libb. scripsi. Retinuerunt etiam Grotef., Nott., Mss., Dindf., Bergk., ἐπεχεύεμεν conj. Fiorillo. — v. 46. εἶτ'] Mss. ἔπειτ' Grotefend. ib. στέφανον λεπτᾶς ἀπὸ μυρτίδος] Grotefend., Bergk. — ib. εὐγνήτων κλαδίων] cum Libb. scripsi. Possumus enim verbum εὐγνήτων, quo Lexica augenda sunt (*nobilis*, *e*) optime aliis similiter compositis defendere; qualia sunt Διόγνητος Hesiod. Scut. 340, fr. Loesn. p. 433; *Diognetus* mensor Alexandri itinerum occurrit ap. Plin. H. N. VI, 17. — Διάγνητος, a quo didicisse se τὸ ἀκενόσπουδον καὶ τὸ ἀπιστητικὸν confitetur Marcus philosophus apud Cramer. Anecd. Paris. IV, p. 106, — Δημόγνητος occurrit scriptor περὶ Κνίδου apud Herod. dict. sol. p. 11, 28, — Θεόγνητος, Thessalus cui nonnulli ἱερὸν λόγον Orphicum carmen vindicarunt, est apud Suidam; idem nomen Schneidewinus Simonid. CCVI restituit pro Θεοκρίτῳ (Pausan. VI, 9, 1), — κασίγνητος, — νυμφάγνητος Meinekius Anall. Alex. p. 158 vindicare studuit Euphorioni Schol. Eur. Rhes. 36. διὸ καὶ νυμφαγν ..... αὐτόν φησι τραφέντα παρ' ἐκείναις. Possis tamen etiam νυμφαγενῆ

tentare (cfr. Telest. Ath. XIV, p. 616 F.) — *αὐτόγνητος* fortasse scr. pro *αὐτόγνωτος*. Soph. Antig. 842. — Cramer. Anecd. Oxon. Vol. II, p. 383 *κασίγνητος παρὰ τὸ κάσις ὃ σημαίνει τὸν ἀδελφόν, καὶ τὸ γνῆς γνητὸς ὁ γνήσιος ἐξ οὗ καὶ γνητός, γνήσιος ὁ Ῥόδιος· λοιπὸν ἐξ αὐτοῦ κασίγνητος ὁ γνήσιος ἀδελφός.* — Canter conj. *εὔγνητον κλάδον.* Casaub. *εὐάγητον κλάδον* Grotef. Fior. *εὐγνάμπτων κλάδων.* Bergk. *εὐγνάμπτῳ κλαδεῶνι. κλαδίων*] scripsi. Libb. *κλάδων.* Sic recte *κλαδίοισι* restituit Jacobsius Leonidae Tarentino Anth. Pal. IX, 78. — Ibid. *θυσανωτόν*] h. e. lemniscatam coronam. In Libb. *δισύναπτον* quod nihili est. Dalecamp. sic vertit acsi *δυσσύναπτον* legisset. Bergkius *κλαδεῶνι συναπτόν.* Grotef. et Fior. nihil mutaverant. Bergkii conjecturas suo plausu donavit L. A. Berglein p. 40.

IV.

(Bergk. fragm. 4, p. 857).

Athen. XI, p. 487, 4. A. *Φιλόξενος δ' ὁ Κυθήριος ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Δείπνῳ μετὰ τὸ ἀπονίψασθαι τὰς χεῖρας, φησὶ προπίνων τινί· Σὺ δὲ — πάντας ἄγει.* v. 47. 8. *τάνδε Βακχίου*] scripsi cum Jacobs.; Bergk., Meinek. *τάνδε Βακχίαν*, antea Casaub. *τάνδε Βάκχιον.* Codd. *τάνδ' ἐκβάκχια* (*-κχία· -κχιον*). Ante *Σὺ δὲ* et post *ἄγει* B. lacunae signa posuit. De voce *Βακχίου* cf. not. nostr. ad Timoth. Cycl. ap. Ath. XI, p. 465 C. v. 3. — v. 48. *εὔδροσον*] Jabobs. conj. *εὐδρόσου πλήρη* „roscidi Bacchi plenam." — *εὐπλήρη*] scripsi metri gratia. Vulgo: *πλήρη.* — v. 49. *πραΰ τί τοι*] Cod. A. Bergk., alii Codd. *πρᾶν τί τοι.* Casaub. dederat: *ἐπάν τοι.* Grotefend. et Fiorill. (Obs. Athen. p. 91) *ἀπέραντόν τοι.* Jacobs., Nott., Mss., conj. *εὐφραντικόν.* — ibid. *γάνος*] Hanc vocem poetae libenter pro vino usurpant. cfr. Arist. Ran. 1327. *οἰνάνθαι γάνος ἀμπέλου*, Eurip. Andromed. apud Neoptol. Athen. XI, p. 476. *ὁ δ' ἀμπέλων γάνος.* Similiter Soph. apud Lex. Sangerm. Mss. ed. a Valken. in Diatr. Eurip. p. 179. *ἄνθος ἀνίας ἄλυπον* vinum vocat. De humore amoeno fluviorum *γάνος* usurpat: Aeschyl. Pers. 481. *οἱ μὲν ἀμφὶ κρηναῖον γάνος.* Eurip. Suppl. 1156. Tyrwh. *Ἀσωποῦ με δέξεται γάνος.* Lycophr.

Cassandr. p. 49. Steph. γάνος Ἠριδάνοιο. p. 152. Ῥυνδάκου ποτῶν γάνος. p. 53. Κυλιστάρνου γάνος. Callim. apud Strab. IX, p. 397. Βηφύρου γάνος. cfr. Musgr. ad Eur. Suppl. 1156. Schaefer Melet. Crit. pag. 79. — v. 50. ἄγει] vet. cod. Schweigh. Vulgo: ἔχει. Grotef. et Fior. ἐπέχει. — ἐπὶ τέρψιν] cfr. Eur. Cyclop. v. 520. Metricas priorum exercitationes huc attulisse nihil interest, quamquam Schweigh. confitetur, libenter se eos in versibus dispescendis secutum esse.

Nuperrime vero Meinek. Tom. II, p. 644, quem sequitur Bergk. P. L. Gr. pag. 857 hanc loci restitutionem metricam proposuit:

* * Σὺ δὲ τάνδε βακχίαν
εὔδροσον πλήρη μετανιπτρίδα δέξαι
πραΰ τί τοι Βρόμιος γάνος τόδε δοὺς ἐπὶ τέρψιν
πάντας ἄγει. * * *

Cfr. quoque Meinek. Gr. Com. Fr. III, pag. 542. Sed in his versibus tota vis perit. Versus sunt aperte ex eodem genere, quo reliqui. — μετανιπτρίδα δέξαι] cfr. Diphil. Athen. XI, 487 a.

V.

(Bergk. fragm. 5, pag. 857).

Athen. XI, pag. 476 E. Φιλόξενος δ' ὁ Κυθήριος ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Δείπνῳ φησίν· ἐπίνετο — μικρόν. In universum hunc locum ex Meinekii conj. dedi, quem etiam B. l. l. sequitur, nisi quod pro πίνετο quod ipse vult, in codicum lectione asseveravi (ἐπίνετο) cum Dindorfio. Est enim versus ab initio mancus ac desideratur anapaestus e. g. τότε δ' οὖν ἐπίνετο. — v. 50. πῶμ'] cum Fior., Dindf., Bergk. scripsi, quamquam librorum πόμα (πόμ') non male me haberet. Tamen versus plenius quiddam sonat. Cfr. Porson. ad Hecub. v. 396. Fiorillo l. l. — v. 51. χρυσέαις] M. B. Vulgo: χρυσαῖς. Cf., quae infra dicemus ad Philox. Cyclop. fr. II. — καλῶν] M. vulgo τε ἄλλων. Casaub. μεγάλων. — ἐβρέχοντο δ' αὖ] M. B. Vulgo: ἔβρεχον δέ. — [ἅπαντες]] Meinek. adjecit non absone. Berglein: ἑταῖροι, minus apte. — Bergkius versus distinguere noluit. De verbo βρέχειν cf. Meinek. Com. Fr. Vol. III. p. 147 ad Antiphan. fragm. incert. XXXV.

VI.

(Bergk. fragm. 3, p. 855.)

Athen. XIV, p. 642 B. Ἐπεὶ δὲ καὶ ὁ Κυθήριος Φιλόξενος ἐν τῷ Δείπνῳ δευτέρων τραπεζῶν μνημονεύων πολλὰ καὶ τῶν ἡμῖν παρακειμένων ὠνόμασε, φέρε καὶ τούτων ἀπομνημονεύσωμεν. Τὰς δὲ δὴ — ᾔνησαν. Meinekius adjunxit hoc fragmentum Athenaeo IX, p. 409 E. — v. 53. μολούσας] deinde lacunam bene animadverterunt Meinekius et Bergkius. Berglein p. 42 plusquam choriambum excidisse ratus sic tentat: δμῶες ἔπειτα τραπέζας ἔξελον ὡς λιπαρ. v. 54. πορθμίδας] Sic navibus comparari solent convivales mensae, convivae nautis. Dionys. ap. Athen. X, p. 433 C. (elegg. rell. 5. Bergk. p. 433)

καί τινες οἶνον ἄγοντες ἐν εἰρεσίῃ Διονύσου,
συμποσίου ναῦται καὶ κυλίκων ἐρέται . . .

Ibid. εἴςφερον] Meinek., Bergk. Vulgo: εἰςέφερον. — v. 55. ἐφάμεροι καλεῦντι] M. B. vulgo: ἐφημέριοι καλέοντι vel καλέοντο. Scripsi ἐφάμεροι cum apud Pindarum certe non occurrat forma ἐφήμεροι. Fiorillo l. l. dederat. τὰς [μὲν] ἐφημέριοι. Bergk. addidit δευτέρας; optime. Sic ap. Athen. IV, p. 137 A. δεύτεραι αὖτε τραπέζαι ἐφοπλίζοντο γεμοῦσαι. Ad elocutionem compara Sannyr. apud Harpocr. s. v. πέλανος p. 149. 27. Πέλανον καλοῦμεν ἡμεῖς οἱ θεοί, ἃ καλεῖτε σεμνῶς ἄλφιτ' ὑμεῖς οἱ βροτοί. Cfr. Eur. Diatr. pag. 275 B. C. Loco Philoxeni usus est Valken. Eurip. Phoen. 1515. p. 419 et Graefenhan *Gesch. der class. Phil.* p. 176. Tom. I. — v. 56. δέ τ' Ἀμαλθείας] Fiorillo scripsit. Codd. δ' Ἀλμαλθείας. — v. 57. ταῖσι δ' ἐν μέσαισιν ἐγκαθιδρύνθη] scripsi. Vulgo: ταῖσι δ' ἐν μέσαις ἐγκαθιδρύθη. Bergk. ταῖσιν δ' ἐν μέσαις καθιδρύθη. Versum sic restituo:

– ◡ – ⏓ | – ◡ – ⏓ | × – | – ◡ ◡ – ◡ ◡ – ⏓ κτλ.

ib. ἐναλιγκίοισι] Ven. Bas. A. ἐναλίγκιος ex relicc. Casaub.; al. ἀλιγκίοισι. λεπτοῖς ἀράχνας πέπλοις] Sic Plat. apud Suid. III, p. 528 εἴξασιν ἡμῖν οἱ νόμοι τούτοισι τοῖσι λεπτοῖς ἀραχνίοις, ἂν τοῖσι τοίχοις ἡ φάλαγξ ὑφαίνει. — v. 58. συγκαλύπτων] Casaub. vulgo: συγκάλυπτον. ib. κατίδῃ τις] unus cod. Meinek. ex conj. Vulgo: κατίδῃς. Cf. Soph. Trach. v. 2.

interpp. — v. 59. *μαλογενές*] Meinek., Bergk. codd. *μολογ.* vel *μηλογ.* Fiorill. *μωλογενές* conj. p. 91. — *λιπόντ' ἐν ἀνάγκαις*] scripsi, *λιπόνθ' ὑπ' ἀνάγκας* Bergk., *λιπόντ' ἀνάγκαις* Meinekius. Ceterum *ἐν ἀνάγκαις* non minus poetice dictum quam *ὑπ' ἀνάγκας*. Cfr. Simonides apud Plut. vit. Arat. c. 45. Codd. *λιπὼν ταῖς ἀνάγκαις* unde Fiorillo *λίπων ταῖς.* — v. 60. *παλιῤῥύτοις*] scripsi pro vulgata *παλιῤῥύτοισι.* Meinek. conj. *μελιῤῥύτοισι.* Bergkius *πολυῤῥύτοισι.* ib. *πάγοις*] „coagulis" scripsi. Libb. *πάγαις*, et sic Schweigh. „laqueis" cl. Plut. Amat. p. 757. Meinek., Bergk. *παγαῖς.* — v. 61. *τῷ δ' ὄνομ' ἧς ἄμυλος*] Meinek., Bergk., codd. *τὸ δ' ὄνομ' ἧς (ὄνομης) ἄμυλλος* (cod. A. *ἄμυλος* al.) vett. Libb. *τό δ' ὀνόμασαι μυελός* unde Fiorillo p. 91 *τόν δ' ὠνόμασαν μυελόν.* „Sequentia corrupta sunt." Bergk. — v. 62. *καὶ δίδῳ*] in vulg. constiti. Dindf., Bergk. *κα. ἃ Ζανὸς*] Schweigh. *ἀζανὸς* in Libb. est, unde Fiorillo l. l. *ὅτι καὶ ἐδίδω τιν' ἄζαν ὧν κτλ.* ibid. *καλεῦντι*] Meinek., B., codd. *καλέοντι* (*το*). — v. 63. *ἐγχυτοκνακομιγές*] scripsi. Vulgo: *ἐν κατὰ κνακομιγές*, unde Meinekius, quem Bergkius sequitur, refinxit: *ἐγκατακνακομιγές.* Fiorillo l. l. *ἐν κατανοῖς* „in canistris". ib. *τρώγματ'*] unus cod. *τρώγματα.* ib. *ἔπειτ'*] Schweigh. Vulgo: *ἐπεί τ'.* — v. 64. *πυροβρομωχρολεβινθακανθοσυνέκκριτον ἁδύ*] Scripsi. Codd. *πυροβρομολευκερεβινθοακανθουμικριτοαδυ*, *πυροβρομολευκε ῥεβινθο ακάνθου μικριτο ἁδυ*, *πυροβρομόλ' ἐρέβινθο ἀκάνθους μικριτυαδυ.* Meinek. conj. *πυρβρομολευκερέβινθον ἀνθεσίκρατον ἁδὺ.* Bergkius ultima non expedivit. Antea Fiorillo l. l. satis audacter conjecerat: *κνακομιγὲς πεφριγμένον πυρόβρομον λεβίνθον | καὶ καλάθους μακτηρία δ' ἁδυβρώματος κτλ.* Equidem *λευκ* ejeci cum in omnibus codd. constanter *πυρο* legatur, et *ωχρο* supplevi, ut versus expleatur. De ciceribus sive ervilibus (*ὠχροί*) cf. Polluc. I, 12, 17. ubi etiam de *ἀκάνθῳ* videas, quem Meinekius nimis audacter ejecit. Pro *υμικριτο* dedi exempli gratia *συνέκκριτον.* Verum haud satis scio an lateat *κατέρικτα* h. e. legumina fresa. vel *ἐγκρίδας*, quemadmodum Stesichor. ap. Athen. IV, pag. 172 F. (Kleine Fr. 2. Bergk. P.L. Gr. fr. 2) *σασαμίδας, χόνδρον τε καὶ ἐγκρίδας ἄλλα τε πέμματα καὶ μέλι χλωρόν.* De compositis

cum voce $\overline{πυρ}$ — de quibus hic Meinek. et Bergk. cogitasse videntur cf. Passovius ad Musaeum p. 208. — v. 65. *βρῶμα τὸ παγκατάμικτον*] Meinek., Bergk., codd. *βρῶματοπανταναμικτον. ἀδυβρωματο πάντ' ἀνάμικτον. βρώματος πάντ' ἀνάμικτον.* — ib. *ἀμπυρικηροϊδίπτυχας*] scripsi. Codd. *ἀμπυρικηροιδηστίχας· ἄμπυκι κηρος δήστιχας.* Bergkius cum Meinekio *ἀμπυρικηροιδηστίχας* Versus gratia scribendum *ἀμπυρικηροϊδίπτυχας* ut infra *μαλακοφλοΐων. διστίχας* si scriptum esset, hoc nostro: zweizeilige (Semmel) aequivalere possit. Sed *δίπτυχας* scripsi quod notum est artolaganorum epithetum. — v. 66. *σταιτινο κογχομαγής*] Meinekius, Bergkius. Vulgo: *ταίτιν ὁ κολχομανής* (*κογχομανῆς*). ib. *ὅ τε ζεσελαιοξανθεπιπαγκαπύρωτος*] Meinekius, Bergkius conj. *ὅ τε σεσελεισξανθεπιπάγκαπύρωτος.* Vulgo: *τοξαισελειο*(*ελεο*)*ξανθεπίπαν καπυρός.* — v. 67. *χόνδρινος ἀδέα δ'*] scripsi. Libb. *χοιρινισάδεα δέ.* unde Meinek., Bergk. *χοιρίνας· ἀδέα* praeeunte Schweighaeusero. — ib. post *δέ* Bergk. lacunam indicavit. Scripsi *δ' εὖ*, verbo *εὐκύκλωτος* utitur etiam Aristopho Athen. XI, p. 472 c. — ib. *κύκλωθ' ὁμόφωκτ'*] Meinekius, Bergkius. Vulgo: *κυχλωτὰ* (*κύκλωτα*) *ὁμοφλωκτά. κύκλωτα* sunt „circuli" (Kringelchen) bellariorum species. — *μελίπηκτα*] Etymol. Par. cod. 2669. *ἄγγουρος τὸ μελίπηκτον.* — *ἄφθονα σασαμόφωκτα*] Meinek. praeeunte Schweighaeusero. Vulgo: *ἀφθόνας ἀσαμόφλωκτα.* — v. 69. *μέλι*] cod. *μέλιτι* cfr. supr. v. 16 corr. Meinek., Bergk. — ib. *συγκατάφυρτος ἧς*] Schweigh., Meinek., Bergk. Vulgo: *συγκαταφυρτόσης.* — v. 70. *πλαθανίτας σασαμοτυροπαγῆ*] Meinek., Bergk. nisi quod $\overline{τυρο}$ pro $\overline{ρυτο}$ scripsi; memini enim sic invenire *σασαμότυρον.* Vulgo *πλατανίσσα σαμορυτοπάγη*, vel *σαμόρυτο πηγή.* — v. 71. *ζεσελαιοπαγῆ*] Meinek. *σεσελειοπαγῆ* Bergk. ib. *πλατύνετο σασαμόπαστα*] Schweigh., Meinek., Libb. *πλατύνετος ἀσαμόπαστα.* — v. 72. *κἆτ' ἐρέβινθοι κνακομιγεῖς ἁπαλαῖς θάλλοντες ὥραις*] scripsi pro Libb. lectione: *καὶ τερεβινθο* (*θερεβινθο*) *κνακοσυμμιγεῖσα παλαῖς* (*γεῖσ' ἁπαλαῖς*) *θάλλοντες ὥραις.* Fiorillo p. 87. *καλαῖς.* Schweigh. *ἐρεβινθοκνακοσυμμιγεῖς πολλαῖς.* Idem conferre jubet p. 642 C., 649 A. Plin. H. N. XXIV, 18. Hard., Meinek. conj. *κἆτ' ἐρέβινθοι κνακοσυμμιγεῖς*

καλαῖς; idem dedit Bergkius P. L. Gr. pag. 856. Sed scribere ἁπαλαῖς cum codd. malui, atque συμ quod versum ex dactylico trochaicum reddit delendum censui. Praeterea nescio an scribendum sit Ὥραις, apud Winkelmannum Monumm. antt. inedd. II, p. 151 enim conspicitur Veris Hora manu pomorum canistrum portans, altera capellam compescens. — v. 73. ὡά τ'] codd. nisi quod τε exhibent, in edd. omissum est. — Ibid. τε τῶν μαλακοφλοΐων . . . τετρώγατε παισίν] Scripsi. In libb. τὰν (τὴν) μαλακόφλοια ὧν τε τετρώκατε (ὧν τετρώκασι) unde Meinek. τε τῶν μαλακοφλοΐων . . . τε τρωκτά τε παισίν. et sic Bergk. — τετρώγατε „comedistis" loquitur convivii pater ad amicos. Fiorillo p. 87. ἀμυγδαλίδες μαλακόφλοιαι | ἃν τετρώκατε παισίν. — Quod syllaba οι in μαλακοφλοΐων in duas dirimitur non mirum est. Cf. Eustath. ad Odyss. α' 137 p. 1400, 60 προχοΐδιον, βοΐδιον, ῥοΐδιον. Sic ap. Sapph. in Stob. Floril. LXXI, 4 (Neue p. 47 fr. XX) οὐ γὰρ τλάσομ' ἐγὼ ξυνοΐκειν οὖσα γεραιτέρα, ubi Volgerus primum diphthongi diaeresin notavit. Bergk. tamen P. L. Gr. p. 610 fr. 49 ξυνοίκην dedit. cf. Neue ad fr. CXXI, p. 96. Ahrens de Dial. Aeol. p. 104—7. Boeckh. Antigon. p. 222 *). — *ἀδυέδη*] scripsi cum Fiorill. p. 87. Codd. ἀδυΐδη quod corruptum; servavit tamen indicata depravatione Meinek. et Bergk. — v. 75 [ἔμειν]] Meinekio debetur, recepit Bergk. alioquin enim versus hiulcus restaret. ib. τ' ἐπὶ κοινᾶς] Schweigh. Meinek. l. l. Bergk. Antea Fiorill. p. 87. τε πυκινοί codd. τ' ἐπικοινας, τε πικοινάς. De λόγοις κοινοῖς cf. Kuithan *Pindar's Siegeshymnen Urkomoedien* p. 22—25, qui Pind. Olymp. X, 15. Plut. Sympos. V, 10 p. 457 laudat. — v. 76. τι καινόν] Dalecamp. Meinek. Bergk. Etiam Fiorillo p. 87 sic conjecit. Codd. τικηνάν. Meinek. Com. Gr. p. 101 καινὸν ἀθυρμάτιον de sermone novis et festivis salibus condito intelligit, comparato Cratino ap. Suid. I, p. 75 Bernh. νεοχμόν τι προσῆχθαι ἄθυρμα. Elmsl. Eur. Med. p. 268. Bergk. comment. p. 161. — v. 77. θαύμασαν] Meinek. Vulgo ἐθαύμασαν αὐτοὶ ἔπειτα (ἔπειτ') ἤνησαν. Infeliciter Fiorillo p. 87. καὶ ἐθαύμασαν αὐτὸ· ἔπειτα | ἤνησαν. — ἐπί τ'] Bergk. Idem ad ἤνησαν adjicit περισσῶς, nescio an Pindarum secuturus fr. 196 (Boeckh. 235) ap. Plut. consol. ad Apollon. c. 29.

Σοφοὶ δέ καὶ τὸ μηδὲν ἄγαν ἔπος αἴνησαν περισσῶς.
Post *ἤνησαν* cum Bergk. lacunae signa posui.

Ceterum hoc carmen a comicis poetis saepissime videtur exagitatum esse ad risum movendum auditorum. Exstant e. g. Antiphanis ex Homoeis versiculi quidam ap. Athen. XIV, p. 642 (cf. Koppiers Observv. Critic. p. 50. Raph. Fiorill. Observ. Crit. p. 3 sqq.)

εἶτ' ἐπεισῆγεν χορείαν ἢ τραπέζαν δευτέραν
καὶ παρέθηκε γέμουσαν πέμμασι παντοδαποῖς.
ὡς δ' ἐδείπνησαν (συνάψαι βούλομαι γὰρ τὰν μέσῳ)
καὶ Διὸς Σωτῆρος ἦλθε θηρίκλειον ὄργανον
τῆς τρυφερᾶς ἀπὸ Λέσβου σεμνοπότου σταγόνος
πλῆρες, ἀφρίζον, ἕκαστος δεξιτερᾷ δ' ἔλαβεν.

quos Dindorfius non dubium esse dicit, quin ex Philoxeni Convivio Antiphanes deprompserit. Cautius tamen Meinekius Com. Fr. III, p. 95 „vereri se ait, ut recte id factum sit a Dindorfio, quia similibus non tamen iisdem versibus quales apud Antiphanem habemus Philoxenus in suo carmine usus sit." Rectissime vero. Nam sane Philoxeni versum sic vidimus procedere ⏗⏑⏑–⏑⏑⏓ | ⏗⏑⏑–⏑⏑–⏓. Tres autem illi Antiphanis versus 2, 5, 6, qui Dindorfium in errorem abduxerint, ancipiti illa in fine syllaba carent: sic: ⏗⏑⏑–⏑⏑ –⏓ | ⏗⏑⏑–⏑⏑⏓. Tamen hoc Dindorfio cum Meinekio concedo, Antiphanem videri ad imitationem Philoxeni se composuisse.

Alius Antiphanis locus exstat ex Parasito ap. Athen. IV, p. 169 idemque totus ad irrisionem Philoxeni factus:

— ⏑⏑ – *ἄλλος ἐπὶ τούτῳ μέγας*
ἥξει τις ἰσοτράπεζος εὐγενής. B. τίνα
λέγεις; A. Καρύστου θρέμμα, γηγενής, ζέων.
— *B. εἶτ' οὖν ἂν εἴποις ὕπαγε. A. κάκκαβον λέγω.*
σὺ δ' ἴσως ἂν εἴποις λοπάδ'. B. ἐμοὶ δὲ τοὔνομα
οἴει διαφέρειν.

Cf. Philox. Conv. v. 8. cl. v. 15.

De parodiis convivii ab Aristophane Gerytadi insertis jam supra dixi. Sunt vero duae, quarum prima legitur ap. Pollucem

X, 91. ἄλλος δ' εἰσέφερε πλεκτῷ κανισκίῳ περίλοιπα θρέμματα· ubi si recte se habet εἰσέφερε pro περίλοιπα legendum videtur περίλειμμα: si περίλοιπα, ut credo sanum est, pro εἰσέφερε lego ἐξέφερε. Similiter Horat. Serm. II, 8, 11, „alter Sublegit, quodcunque jaceret inutile, quodque Posset coenantes offendere."

Secunda ap. Athen. XI, p. 485 legitur: Ἦν δὲ τὸ πρᾶγμ' ἑορτή, περιέφερε δ' ἐν κύκλῳ λεπαστὴν ἡμῖν ταχὺ προσφέρων παῖς ἐνέχει τε σφόδρα κυανοβενθῆ· Tangit hunc locum Eustath. p. 1246, 36 = 1338, 1 ἐστὶ δὲ Δολόπων λέξις ἡ λεπαστή. ὡς δὲ καὶ μεγάλη ἦν, ὅθεν κυανοβενθῆ τις αὐτὴν ἔφασκεν, δηλοῖ κτλ.

His a Bergkio in Commentt. p. 212, aliisque addi video Arist. Eccl. 1168 sqq. — τάχα γὰρ ἔπεισι·
λεπαδοτεμαχοσελαχογαλεο | κρανιολειψανοδριμυποτριμματο | σιλφιο | πραομελιτοκατακεχυμενο | κιχλεπικοσσυφοφαττοπεριστερα | λεκτρυονοπτε | κεφαλιο | κιγκλοπελειολαγῳοσιραιοβαφητραγανοπτερυγόν.

Dubito tamen num Philoxenum his perstringere voluerit, ut qui tantis ambagibus abstinuerit.

Denique vero Plut. de aud. poet. c. 1. Philoxeni cujusdam dictum affert: „Suaviores carnes esse eas, quae ad piscium naturam propius accedant, pisces autem illos esse suavissimos, qui carnem firmitate ut sapore maxime referant." (sequor in interpretando hoc loco Potterum) quod si ad Philoxeni convivium referendum est, haud dubie ex ἀθυρματίοις illis post coenam jocatis depromptum est. Locus statim initio libelli legitur: „εἰ μὲν, ὡς Φιλόξενος ὁ ποιητὴς ἔλεγεν, ὦ Μάρκε Σήδατε τῶν κρεῶν τὰ μὴ κρέα ἥδιστά ἐστι, καὶ τῶν ἰχθύων οἱ μὴ ἰχθύες, ἐκείνοις ἀποφαίνεσθαι παρῶμεν κτλ." Similia quaedam ex Varrone profert Macrob. Saturn. II, 8: Et Albinus: Locus, inquit, Varronis, quem referri a me imperas, in his fere verbis est: „Bellaria ea maxime sunt mellita, quae mellita non sunt. Pemmasin enim cum pepsi societas infida." In rem cfr. Strab. XV, p. 1050 A. τὰ κρέα δὲ τῶν θρεμμάτων ἰχθύων προβάλλει. — E nostratibus quoque Philoxeneo dicto in fabulae gratiam usus est Lessing Tom. V, p. 164 (Lips. 1841).

Habetis igitur nunc, quicquid ex Philoxeni Convivio superest, pretiosas sane, neque contemnendas reliquias. Disserendum nobis nunc de metris est, ac de dialecto paucula addenda.

Ac primum, quod ad metrum attinet versus omnium simplicissime sunt constructi. Etenim praeter tres versus, qui trochaici generis sunt, atque hunc in modum procedunt:

v. 20. –́ ⏑ – – –́ ⏑ – – ⏑́⏑ ⏑ – – –́ ⏑ – – (Meinek. breves syllabas minus recte extrusit.)

v. 60. –́ ⏑ – – –́ ⏑ – – –́ – – – –́ ⏑ –

v. 55. –́ ⏑ – ⏒ –́ ⏑ – ⏒ –́ ⏑ – – [–́ ⏑ –] (ex Bergk. restitutione.)

omnes sunt e genere dactylico. Atque per totum quidem carmen valet trim. dact. catal. –́ ⏑⏑ – ⏑⏑ – ⏒, qui admixtis trochaeis aut semel legitur aut iteratur, aut ter aut quater recurrit. Saepissime duobus trimetris usus Philoxenus est; iisque meris sine basi atque clausula trochaica[23]); quamvis neque alii affixis basibus et clausulis logaoedicis desint. Semel inter utrumque trimetrum inseritur, si sana lectio est, adonius.

v. 66. –́ ⏑⏑ – ⏑⏑ – ⏒ [–́ ⏑⏑ – ⏑] –́ ⏑⏑ – ⏑⏑ – ⏒

Tres aut quatuor trimetri rarius occurrunt. Ceterum in tertio trimetri pede summa conceditur licentia. Spondei et trochaei aeque admittuntur, atque optimi quidem versus sunt, qui ad modum primi et septimi decurrunt, sequuntur quorum eadem cum v. 18 vel 27 ratio est; eorum ordinem excipiunt qui uti vv. 21 et 64 procedunt, pessime vero quippe qui maxime diffluant ac dilabantur, tales, quales 63 et 65 habendi sunt.

Restat ut de dialecto vel stilo paucis moneam: nam paucula tantum ex tam corruptis lacerisque reliquiis his nominibus colligi posse reapse patet. I. Hiatum in brevi syllaba admisisse constat v. 2 μέχρι οὐ. Bene igitur etiam v. 20 se haberet σάφα οἶδα si per versum stare posset. cf. de hoc apud Lyricos genere hiatus Godofr. Hermann de dialect. Pind.

23) Eundem versum Pindarus admisit: Nem. θ', 1. Κωμάσομεν παρ' Ἀπόλλωνος Σικυῶνοθε, Μοῖσαι. cf. Boeckh. de Metr. Pindar. p. 127.

p. VI, VII. Schneidew. Fr. Simonid. praef. p. XLVIII. — II. Hiatum in longa syllaba, quae est in arsi habemus v. 33 χρέα ὀπτ', quamquam Bergk. ibidem dedit χρέ' ὀπτά· et v. 2 ἕτεροι, ἄλλοι. Frequentissimus autem ap. Philoxenum quoque ille hiatus est, quo longa syllaba ante vocalem corripitur. v. 28. καὶ ὀσφύς. v. 48. Βακχίου εὔδροσον. v. 34. χορδά [◡—◡]. IV. Correptiones brevium vocalium ante mutam cum liquida frequentes sunt; ante χν v. 3. ὑψιλύχνους [—◡◡—]. v. 5. τέχνας [◡—]. v. 2. μέχρι [◡◡]. v. 57. ἀράχνας [◡◡—]. V. Mensurae ambiguitas non nisi in ισο reperitur, siquidem v. 15. ἰσοτράπεζος mensuram habet hanc [—◡◡—◡]. v. 11. ἰσόκυκλος hanc [◡◡—◡]. Cfr. Lehrs Quaestt. Epp. p. 272. VI. Contractionum unum exstat exemplum. v. 43. ἰσθαλέας [◡◡——]; ἀργυρέᾳ choriambum efficit v. 44. χρυσέαις autem pro χρυσαῖς v. 51. cum Meinekio metro postulante restitui. VII. Pro κρέατα breviorem formam admisit v. 33 ultima longa, atque pro μέλιτι dixit v. 17 et 68 μέλι sed ultima brevi, quod memoratu dignum est. Fortasse huc etiam pertinet verbum Philoxeno proprium εὐγνήτων pro εὐγενετῶν (cf. v. 46) quam formam diductiorem metrum respuit. VIII. De diaeresi in voce μαλακοφλοΐων, dixi ad v. 73. — IX. Dialecto usus est plerumque Dorica; velut, in Ζανός, ἁδύ, ἐφάμαν. In voce τῆνα Sicelismum admisit; pro κεῖνα; eundemque intrudere in versum 11 volui βατανῆς pro πατάνης, sed Bergkii conjecturam βάτις δ' ἐνέης postea magis mihi placuisse jam supra dixi. — De forma τὸ λόπας, pro ἡ λοπάς (ut τὸ δέπας) vid. supra ad v. 8. —

Sed haec de metris et dialecto hactenus. Ad coenam Philoxeni et curiosum poetae scribendi genus Antiphanem respicere ap. Ath. XV, p. 643 b R. Fiorill. Observv. crit. Ath. p. 92 autumat, quod aeque falsum est, atque Bodii l. l. p. 319 et Th. Bergkii p. 851 XI fr. 1 opinio hoc quoque carmen XXIV Philoxeni dithyrambis adnumerandum esse; tum propter leviorum licentiorumque dithyrambicum modum rythmorum, tum propter tersam sermonis elegantiam ac nitorem. Quod cur nobis probari nequeat, totius septimi capitis argumentum commentationis nostrae optime docet. Suidas hoc carmen aut inscitia

aut negligentia ipsi vindicare oblitus est. Quid quod ne nomos quidem Ph. laudaverit, quorum ap. Ath., Aristot., Polybium mentio fit. —

Transeo nunc ad Cyclopem sive Galateam Philoxeni, quo erepto carmine haud levem si quid video passi jacturam sumus, cum non Aelianus V. H. XII, 44 tantum, id ipsum *τῶν αὐτοῦ μελῶν τὸ κάλλιστον* praedicaverit; sed Hermesianax quoque, qui et ipse elegiaco carmine Cyclopis amorem cecinit, unde Aelius Herodianus *περὶ μονήρους λέξεως* p. 16, 12 Dindorf. hunc versum servavit: *δερκόμενος πρὸς κῦμα μόνῃ δὲ οἱ ἐφλέγετο γλήν:* (ap. N. Bach fr. 1) hic, inquam, ap. Ath. XIII, p. 598 e his distichis celebraverit:

Ἄνδρα δὲ τὸν Κυθέρηθεν, ὃν ἐθρέψαντο τιθῆναι
Βάκχου, τὸν λώτου πιστότατον ταμίην
Μούσαις παιδευθέντα Φιλόξενον, οἷα τιναχθεὶς
**Ὠρυγῇ* ταύτης ἦλθε διὰ πτόλιος,*
Γινώσκεις, ἀΐουσα μέγαν πόθον, ὃν Γαλατείας
Αὐτοῖς μηλιδίοις τήκετο καὶ προγόνοις.

quos versus dedi ex emendatione Bergleini p. 13—16, p. 58—61, nisi quod *Ὀρτυγίῃ* nolui in textum recipere pro *Ὠρυγῇ*. Latine sic verterunt Rigler et Axt p. 19, 21 (Colon. 1828. 12.)

Scis quoque, quem fidum Bacchi lotique Cytheris
Pronum nutrices Musae aluere pio
Eductum gremio, per nostra Philoxenus urbis
Moenia, quo plausu venerit attonitus.
Nam desiderium cecinit (Bach.: audisti) quod subdidit ipsis
Agnis primigenis, o Galatea, tui.

De occasione carminis duae pervaluerunt veterum narrationes [24]). Alteram Athenaeus habet I, p. 7 ex Phaniae Eresii libris depromptam: „Philoxenum in latomias conjectum a Dionysio, cum ab eo vitiatam reperisset Galateam amasiam suam, in edolanda Cyclopis fabula, ad suum casum accommodasse argumentum, Dionysio Cyclopis, tibicinae Galateae tributis par-

[24]) De Polyphemi et Galateae amoribus Bergleinus p. 44—48 complura attulit, parum ad rem nostram pertinentia, satis tamen docte si mythicarum rerum scientiam consideraveris.

tibus, sibique Ulyxis persona sumta." Quibuscum Schol. Arist. Plut. v. 290[25]) convenit, nisi quod post fugam demum e lapidicinis elaboratum carmen esse tradat. Altera vero fama quam Duris Samius ap. Schol. Theocriti VI. 7 (cf. XI, 1)[26]) servavit, Philoxenum refert, cum in Siciliensi commoratione,

---

[25]) Supponam nunc Schol. integrum, cum nobis saepius respiciendum sit. *τοῦτο δέ ἐκ Κύκλωπος Φιλοξένου ἐστί. πεποίηκε γὰρ οὗτος τὸν Κύκλωπα κιθαρίζοντα· διά δὲ τοῦ εἰπεῖν καὶ τοῖν ποδοῖν ὡδὶ παρενσαλεύων ἔδειξεν ὅτι πρὸς τὴν πυγὴν αὐτοὺς ποδὶ ἔτυψεν. τὸ δὲ ἑξῆς· καὶ μὴν ἐγὼ βουλεύσομαι ὑμᾶς ἄγειν. διασύρει δὲ Φιλόξενον τὸν τραγικόν, ὃς εἰςήγαγε κιθαρίζοντα τὸν Πολύφημον. τὸ δὲ θρεττανελό μέλος καὶ κρουμάτιόν ἐστι. τὸ δὲ ἀλλ' εἶα τέκεα θαμίν' ἐπαναβοῶντες ἐκ τοῦ Κύκλωπος Φιλοξένου ἐστίν. — Φιλόξενον τὸν διθυραμβοποιὸν ἢ τραγῳδιδάσκαλον διασύρει, ὃς ἔγραψε τοῦ Κύκλωπος ἔρωτα τὸν ἐπὶ Γαλατείᾳ. εἶτα κιθάρας ἦχον μιμούμενος ἐν τῷ συγγράμματι, τοῦτό φησι τὸ ῥῆμα· θρεττανελό. ἐπεὶ γὰρ εἰςάγει τὸν Κύκλωπα κιθαρίζοντα* (*καὶ ἐρεθίζοντα* Suid.) *τὴν Γαλατείαν* (*ἐπεὶ οὖν ἔφη ὁ χορός· ὡς ἥδομαι, ἔφη καὶ ὁ οἰκέτης κἀγὼ βουλήσομαι χορεύειν καὶ ἅμα ἀναφωνεῖ τὸ μέλος ἐκεῖνο· ἡ γὰρ κίθαρα κρουομένη μέλος ποιεῖ· θρεττανελό.* addit Suid. v. *θρεττανελό*). *Φιλόξενος δ' ὁ διθυραμβοποιὸς ἐν Σικελίᾳ ἦν παρὰ Δωριεῦσι. λέγουσι δὲ ὅτι ποτὲ Γαλατείᾳ τινὶ παλλακίδι Διονυσίου προςέβαλε· καὶ μαθὼν Διονύσιος ἐξώρισεν αὐτὸν εἰς λατομίαν, φυγὼν δὲ ἐκεῖθεν ἦλθεν ἐς τὰ μέρη Κυθήρων καὶ ἐκεῖ Δρᾶμα τὴν Γαλατείαν ἐποίησεν ἐν ᾧ εἰςήγαγε τὸν Κύκλωπα ἐρῶντα τῆς Γαλατείας· τοῦτο δὲ αἰνιττόμενος εἰς Διονύσιον, ἀπείκασε γὰρ αὐτὸν τῷ Κύκλωπι ἐπεὶ καὶ αὐτὸς ὁ Διονύσιος οὐκ ὠξυδόρκει.* (Ad quae postrema verba respicere videtur Eustath. Odyss. *α'* 45. p. 1338. 61. *καὶ ὁ ὀξυώπης. οἷον· ἐπεὶ ὁ Διονύσιος οὐκ ἦν ὀξυώπης.*) — *Καὶ γὰρ παρὰ Φιλοξένῳ πήραν ἔχων ἐπειςῆλθεν. ταῦτα δέ φασι καὶ τὰ ἑξῆς, ὡς καὶ τῆς τυφλώσεως αὐτοῦ ἐν ποιήματι οὔσης. ἐνταῦθα ὁ ποιητής παιγνιωδῶς εἰςφέρει τὰ τοῦ Φιλοξένου εἰπόντος πήραν βαστάζειν τὸν Κύκλωπα καὶ λάχανα ἐσθίειν. οὕτω γὰρ πεποίηκεν τὸν Κύκλωπος ὑποκριτὴν εἰς τὴν σκηνήν εἰςαγόμενον. ἐμνήσθη καὶ τῆς τυφλώσεως ὡς οὔσης ἐν τῷ ποιήματι· ταῦτα πάντα διασύρων τὸν Φιλόξενον εἶπεν, ὡς μὴ ἀληθεύοντα. ὁ γὰρ Κύκλωψ ὥς φασιν Ὅμηρος κρέα ἤσθιει, οἱ λάχανα, ἃ τοίνυν ἔφησεν ἐκεῖ ὁ Φιλόξενος. ταῦτα ὁ χορὸς εἰς τὸ μέσον ἀναφέρει.*

[26]) *Οὖρίς φησι διὰ τὴν εὐβοσίαν τῶν θρεμμάτων καὶ τοῦ γάλακτος πολυπλήθειαν Πολύφημον ἱδρύσασθαι ἱερὸν παρὰ τῇ Αἴτνῃ Γαλατείης. Φιλόξενον δὲ τὸν Κυθήριον ἐπιδημήσαντα καὶ μὴ δυνάμενον νοῆσαι τὴν αἰτίαν ἀναπλάσαι, ὅτι Πολύφημος ἐρᾷ τῆς Γαλατείας.* „Nihil novi h. l. afferunt" Scholia Theocr. inedita J. Aderti (Turic. 1843)

quid sibi Galateae templum vellet a Polyphemo propter lactis ubertatem armentorum ad Aetnam consecratum nesciret excogitasse fabellam istam de Polyphemi atque Galateae amoribus. Tamen utrique narrationi non desunt, quae opponi possint. Etenim in priori, ne multis, quae de tyranni caecitate adduntur, impugnem, mirus profecto casus tulisset, si tot cum rerum tum nominum similitudines tam prospere se non tam obtulissent poetae, quam accommodassent potius submisissentque: in posteriori vero Bacchylides aliquam nobis dubitationem excitat, quippe quem Natal. Com. Myth. IX, 8 (nescio sane, quo auctore) primum Galaten praedicasse Polyphemi ex Galatea prognatum referat. Utut est, Cyclopis erga Galateam in hoc carmine expressum amorem esse, lentumque desiderium utraque consentit narratio: unde Toup. ad Theocr. XX, 25 (Tom. II. p. 402 ed. Wart.) plenam inscriptionem fuisse *ΚΥΚΛΩΨ ΚΑΙ ΓΑΛΑΤΕΙΑ* suspicatus est. Sed, ne de titulo nobis litigandum sit, Aristotelis diserta verba prohibuerunt. A. P. II, p. 16 *ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τοὺς διθυράμβους καὶ τοὺς νόμους, ὡς Πέρσας καὶ Κύκλωπα* (sic enim pro *Κύκλωπας* c. Reiz. leg.) *Τιμόθεος καὶ Φιλόξενος μιμήσαιτο ἄν τις.* Ac de variis quidem variorum poetarum fabulis nomine *Κύκλωψ* s. *Κύκλωπες* insignitis egit diserte Friebel Dram. Satyr. Fragm. p. 64 ed. Larsow., quamquam et *Γαλατεία* inscriptae fabulae ferebantur e. g. Nicocharis cf. Meinek. hist. cr. p. 254. Alexidis cf. Meinek. h. c. p. 360 etc. Tamen a veteribus promiscue nunc *ἐν Κύκλωπι* nunc *ἐν Γαλατείᾳ* citatur Philoxenus[27].

---

p. 20, „nisi quod *Θοῦρις* B. quod proxime *τῷ Δοῦρις* accedit. Libri omnes *Οὖρις*." Huic loco similis est Plut. de Pyth. Orac. c. XXIX. *οἱ μὲν οὖν περὶ Γαλάξιον τῆς Βοιωτίας κατοικοῦντες ᾔσθοντο τοῦ θεοῦ (Ἀπόλλωνος) τὴν ἐπιφάνειαν ἀφθονίᾳ τε καὶ περιουσίᾳ γάλακτος·*

προβάτων γὰρ ἐκ πάντων κελάρυξεν
ὡς ἀπὸ κρανᾶν φέρτατον ὕδωρ
θάλιον γάλα.

(Bergk. P. L. Gr. p. 266. Pindar. fr. 150.)

[27]) Serioribus quoque temporibus Cyclopis erga Galateam desiderium saepissime mimica saltatione expressum est. cf. Hor. Epp. II, 2. 125. Sat. I, 5, 63. c. nt. Heindf. Pollio Gallien. VIII. Vopisc. Carin. XIX.

Subjiciam nunc fragmenta eo ordine, quo in carmine integro extitisse suspicor.

I. (6)[28].

Συμβαλοῦμαί τι μέλος ὑμῖν εἰς ἔρωτα.

Athen. XV, p. 692 d. ἐπεὶ δ' ἐνταῦθα τοῦ λόγου ἐσμέν, συμβαλοῦμαί τι μέλος ὑμῖν εἰς ἔρωτα, κατὰ τὸν Κυθήριον ποιητήν. Cf. Athen. VI, p. 271 b. συμβαλοῦμαι τί καὶ αὐτὸς μέλος εἰς ἔρωτα τῷ σοφῷ καὶ φιλτάτῳ. Provv. Append. IV, 77 p. 453 ed. Schneidew.: Συμβαλούμενος [lege: συμβαλοῦμαι μέλος] κατ' ἔλλειψιν καὶ αὕτη· ἐνδεῖ γὰρ εἰς ἔρωτα. μέμνηται ταύτης Ἀλέξανδρος. Bernhardius: Ἀλεξανδρίδης. Adde Dionys. Halic. Compos. Vbb. p. 5. Reisk. εἰς δὴ τοῦτο τὸ μέρος ὃ δεῖ πρῶτον νέοις ἀσκεῖσθαι συμβάλλομαί σοι μέρος εἰς τὸν ἔρωτα, τὸ περὶ συνθέσεως ὀνομάτων, qui locus miro modo elusit criticorum exercitatissima ingenia, e quibus Upton alterum μέρος delevit, utpote vitiose ex praecedentibus repetitum; quod cum retinendum nihilo secius ex codicum consensu viderent posteriores, ex iis Reiskio post μέρος deesse οὐ μικρὸν videbatur, Schottio Comment. Societ. Philol. Lips. I p. 36 scribi placuit: εἰς δὴ τοῦτο τὸ μέρος, ὃ δεῖ πρῶτον νέοις ἀσκεῖσθαι, τὸν ἔρωτα συμβάλλομαί σοι τὸ περὶ συνθέσεως τῶν ὀνομάτων. — Denique Schaeferus hanc periclitatus conjecturam est: συμβάλλομαί σοι μέρος εἰς τὴν ἑορτήν, τὴν περὶ συνθέσεως τῶν ὀνομάτων πραγματείαν. Quid vero, quod unius literulae emendatio totum locum ita prorsus salvum praestare possit, ut eo nihil et simplicius et dilucidius possit existere? Legendum enim est: εἰς δὴ τοῦτο τὸ μέρος, ὃ δεῖ πρῶτον νέοις ἀσκεῖσθαι συμβάλλομαί (vel συμβαλοῦμαί) σοι ΜΕΛΟΣ εἰς τὸν ἔρωτα κτλ. quam conjecturam miror equidem tam diu effugisse viros criticos, cum proverbialis ista locutio: συμβαλοῦμαί τι μέλος ὑμῖν εἰς ἔρωτα ex Athenaei ll. ll. omnium debebat esse notissima. Similiter vox μέλος pro codd. μέρος restituenda est Aristidi Quintiliano p. 71 ed. Meib. ἑκάστῳ δὲ παρεγγυήματι μέρος (lege μέλος) ἴδιον ἀφορί-

[28]) Numeri adjecti sunt collectionis Bergkianae.

ζουσα, sc. σάλπιγξ. — Bergkius hunc versum exordium esse Cyclopis non sine magna veri similitudine conjecit. Itaque ego quoque huc retuli. — Meinekius Vol. IV, p. 555 inde *carmen in Amorem* eruit. „Ex his conjicere licet, Philoxenum carmen aliquod suum in Amorem his ipsis verbis exorsum esse, quod cum satis jejunum et frigidum esset exordium carminis postea ut fieri solet in proverbii consuetudinem abiit, quo utebantur, qui post alios se quoque aliquid in medium allaturos esse profiterentur." Bergleinus p. 34 Bergkii „commentum demiratus, voculamque τι vix aptam putans" versum hunc fuisse suspicatur:

Συμβαλοῦμαι μέλος εἰς Ἔρωτα

–́ ⏑ – –́ ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑

II. (8).

. . . . *ὦ καλλιπρόσωπε*

χρυσεοβόστρυχε Γαλάτεια χαριτόφωνε κάλλος Ἐρώτων.

. . . . ⏓ ⏑́ ⏑ ⏑ – ⏓

⏖ ⏑ –́ ⏑ ⏖ ⏑ –́ ⏑ ⏖ ⏑ –́ ⏓ –́ ⏑ ⏑ – –

Athen. XIII, p. 564 f. *Ὁ δὲ τοῦ Κυθηρίου Φιλοξένου Κύκλωψ ἐρῶν τῆς Γαλατείας καὶ ἐπαινῶν αὐτῆς τὸ κάλλος προμαντευόμενος μὲν τὴν τύφλωσιν πάντα μᾶλλον αὐτῆς ἐπαινεῖ ἢ καὶ τῶν ὀφθαλμῶν μνημονεύει λέγων ὧδε· ὦ καλλιπρ. κτλ.* Eustath. Odyss. *Z* 167 p. 1558, 15=256, 28. *ἔτι δὲ καὶ Φιλοξέναυ τοῦ Κυθηρίου τὸ· ὦ καλλιπρόσωπε χρυσεοβόστρυχε, χαριτόφωνε κάλλος ἐρώτων. ἅπερ ἐκεῖνος εἶπεν ἐπὶ Γαλατείᾳ τῇ Νηρηΐδι, ἐπαινῶν αὐτὴν ὡς ἐρωμένην. ἐφ' οἷς παίζων τις ὅτι μὴ καὶ ὀφθαλμοὺς ἐκείνης ἐπῄνησε, φησί· τυφλὸς ὁ ἔπαινος καὶ κατ' οὐδὲν ὅμοιος ἐκείνῳ τῷ Ἰβυκείῳ· γλαυκέων χαρίτων θάλαμος μελέδημα καλλικόμων κτλ.*

Jacobsius Anthol. Vol. VI, p. 102 et Fiorill. ad Herod. Attic. p. 125. Observv. Athen. p. 69 legendum censent: *θάλλος ἐρώτων*, quorum hic de sensu figurato vocis *θάλλος* cfr. jubet Valk. ad Eur. Phoen. v. 98. Hedyl. in Anthol. Gr. VI, p. 559. Orph. Hymn. Proserp. 5. Ibycus [29]) ap. Athen. XIII, p. 564 f.

[29]) De loco Ibyci postremo Schoemannus in Prooemio Lectt. Catal. Gryph. 1835 p. 10, 11 contra Schneidewinum disputavit cujus, Boisso-

θάλος eos voluisse Dindorfius monuit. Et hoc ipsum reponendum asseverat Bergleinus p. 52. Tamen κάλλος hoc loco corrigas minime opus. Immo κάλλος ἐρώτων optime se habet, ac similis est loquendi ratio ap. Eur. Iph. Taur. 1117. Herm. χαρίτων τε χαίτας. Unde corrigendam censeo Sappho ap. Philostr. Epist. 73 (fr. CXXXII Neue fr. 138 Bergk.) γῆς ἐστι (sc. τὸ ῥόδον) κόσμος, φυτῶν ἀγλάϊσμα, ὀφθαλμὸς ἀνθέων, λειμῶνος ἐρύθημα, κάλλος ἀστραπῶν (vulg. ἀστράπτον). Itaque κάλλος bene retinuerunt Nitzsch Odyss. T. II, p. 111. Schneidewinus Delect. p. 339 et Bergkius P. L. Gr. p. 858. — Voce χρυσεοβόστρυχε (unus cod. χρυσιοβόστρυχε) usus est Euripides Phoen. v. 198. ὦ πότνια χρυσεοβόστρυχε, ὦ Διὸς ἔρνος Ἄρτεμι. Sed Euripides syllabam χρυ produxit, Philoxenus brevem admisit, quemadmodum in simplici cf. Conviv. v. 51. De metro vocis χρυσός et quae inde fiunt verborum egit Hermannus ad Eurip. Iphig. Taur. 1247. Boeckhius Annot. crit. Pind. Pyth. IV, 4 cl. Nem. VIII, 87 unde saepissime primam brevem admissam esse discimus. Adde qui nupertime rem attigit Meinekium Anall. Alexandr. p. 378 adhibitis locis Athen. XIV, p. 649 e. et Anthol. Palat. XIII, 18. — Ad elocutionem totam compara Sapph. fr. CXX, p. 95 ed. Neue ap. Philostr. Imagg. II, 1. τοσοῦτον ἁμιλλῶνται αἱ παρθένοι, ῥοδοπήχεις καὶ ἑλικώπιδες καὶ καλλιπάρῃοι καὶ μελίφωνοι, Σαπφοῦς τοῦτο δὲ τὸ ἡδὺ πρόςφθεγμα. Aristaen. I, 10 μειλιχόφωνοι. — In

---

nadii admissa conjectura νεανίδων, versuum descriptionem quam maxime comprobo: Εὐρύαλε γλυκεῶν χαρίτων θάλος | Καλλικόμων μελέδημα νεανίδων | Σὲ μὲν Κύπρις ἅτ' ἀγανοβλέφαρος | Πειθὼ ῥοδέοισιν ἐν ἄνθεσι θρέψαν. | Ceterum quod Schneidewinus Ibyc. p. 109 Nitzschium compellat, Eustathii lectionem θάλαμος omni intellectu destitutam ad Hom. Odyss. VI. 178 retinuisse, hoc incogitantius mihi factum videtur. Meminerit modo v. d. Sophoclis in Antigone v. 760 (Boeckh.): Ἔρως — ὃς ἐν μαλακαῖς παρειαῖς νεανίδος ἐννυχεύεις. — Ibyci mentionem Cramerus Anecd. Paris. Tom. IV, p. 189, 19 sibi invenisse visus est, Ῥαδινὴν: λεπτὴν καὶ κλάδος παρὰ μύκει (η). Ibi Cramerus: „Leg. fors. παρὰ Ἰβύκῳ (Ἴβυκι)." Verbo ῥαδινὸς utitur quidem Ibycus fr. 52 ed. Bergk. ap. Schol. Apollon. Rhod. III, 106. Sed nihilominus conjectura Crameri falsa ac rejicienda. Leg. ῥαδινήν: λεπτὴν καὶ κράδην παραμήκη (vel περιμήκη).

versibus dispescendis a Bergkio et Bergleino discedo, quos ille constituit

tales: – ⏑́ ⏑ ⏑ – ⏓ hic: ⏒ – ⏑́ ⏑ – ⏑

⏑́ ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ ⏑́⏑ ⏑ – ⏓   ⏑⏑ ⏑ – ⏑ ⏑́⏑ ⏑ – ⏑

⏑́⏑ ⏑ – ⏑ ⏑́ ⏑ ⏑ – –   ⏑́⏑ ⏑ – ⏑ ⏑́⏑ ⏑ – ⏓

III.

(deest ap. Bergk.)

⏑ ⏑́ ⏑ – ⏓ ⏑́ ⏑ – ⏓

ὦ λευκότατος καὶ γάλακτος.

Himer. Orat. I, §. 19. Wernsdf. εἰ δὲ καὶ τὸ ἄνθος τῆς ὄψιος γράφειν ἐθέλοιμι τὰ ποιητῶν ἀνάγκη φθέγγεσθαι· ὦ λευκότητος καὶ γάλακτος· ταῦτα γάρ πού τις ποιμὴν παρ' ἐκείνοις ποθῶν τὴν Γαλατείαν τὴν Νηρηΐδα προςείρηκεν, ἐκ τῆς ἑαυτοῦ ποιήσας τέχνας τὸ μέλος.

„Jambus est imperfectus, quo pastor Siculus et Cyclops Polyphemus album lac videre et bibere solitus adulatur Galateae apud poetam dithyrambicum Philoxenum Cytherium nunc deperditum, sed ut Schol. Theocr. testatur fabulae de amore Galateae verum inventorem. Hunc imitati postea Bio Smyrnaeus p. 205 Theocr. XI, 19. Callimach. test. Athen. VIII, p. 284 et Schol. Theocr. XI, p. 101. Lucian. Dial. Marin. p. 288. Philost. Icon. II, 18 p. 840, Ovid. Metam. XIII, v. 707. Sed nuspiam in ullo loco exstant illa verba ab Himerio laudata, ut a Philoxeno, cujus drama Cyclops dictum jambis (?) constabat, sumpta fuisse verisimile sit." Wernsdorf. Ac sane sunt haec verba Theocriteis prorsus similia:

ὦ λευκὰ Γαλάτεια, τί τὸν φιλέοντ' ἀποβάλλῃ;
λευκοτέρα πακτᾶς ποτιδεῖν κτλ.

cujus modi ad hyperbolas respiciens Gregor. Comment. in Hermog. p. 914 ait αἰσχρῶς μὲν κολακεύει τὴν ἀκοὴν ἐκεῖνα, ὅσα εἰσὶν ἐρωτικά. οἷον τὰ Ἀνακρέοντος, τὰ Σαπφοῦς. οἷον γάλακτος λευκοτέρα, ὕδατος ἁπαλωτέρα, πηκτίδος ἐμμελεστέρα κτλ. cf. Neue ad Sapph. fr. XCVI, p. 90.

IV. (11.)

– ⏑́ ⏑ ⏑́⏑ ⏑ ⏑́⏑ ⏑ ⏑́⏑ ⏑ ⏑́ ⏓

ἀλλ' εἶα τέκεα, θαμίν' ἐπαναβοᾶτε.

Schol. Arist. Plut. v. 290. τὸ δὲ ἀλλ' εἶα κτλ. ἐκ τοῦ Κύκλωπος Φιλοξένου ἐστίν. — Philoxeni est etiam χρουμάτιον· θρετταναλό. — ἀλλ' εἶα exhortantis est. Io Chius ap. Athen. XIV, p. 634 c. ἀλλ' εἶα Λυδαὶ ψαλτρίαι παλαιθετῶν | Ὕμνων ἀοιδαὶ τὸν ξένον κοσμήσατε. Cfr. Reisig de constr. antistr. p. 19. ἐπαναβοᾶτε Meinek. Vol. IV, p. 550.

V, (7.)

Schol. Theocr. XI. 1: καὶ Φιλόξενος ποιεῖ τὸν Κύκλωπα παραμυθούμενον ἑαυτὸν ἐπὶ τῷ τῆς Γαλατείας ἔρωτι καὶ ἀντελλόμενον τοῖς δελφῖσιν, ὅπως ἀγγείλωσιν αὐτῇ, ὅπως ταῖς μούσαις τὸν ἔρωτα ἀκεῖται. Plut. Q. Symp. I, 5 Tom. II, p. 622 c. καὶ τὸν Κύκλωπα Μούσαις εὐφώνοις ἰᾶσθαί φησιν τὸν ἔρωτα Φιλόξενος. Plut. Erot. c. 18. Μούσαις εὐφώνοις ἰωμένη τὸν Ἔρωτα κατὰ Φιλόξενον· unde patet in utroque loco verba Philoxeni expressa esse.

Eadem sententia expressa est ap. Theocr. XI, 1 οὐδὲν ποττὸν ἔρωτα πεφύκει φάρμακον ἄλλο Νικία οὔτ' ἔγχριστον (ἐμὶν δοκεῖ) οὐδ' ἐπίπαστον Ἢ ταὶ Πιερίδες. v. 80. οὕτω καὶ Πολύφαμος ἐποίμαινεν τὸν ἔρωτα Μουσίσδων ῥᾷον δὲ διᾶγ' ἢ χρυσὸν ἔδωκεν.

VI. (9.)

— ◡ ◡ — — ◡◡ ◡ — ◡ — ◡

Οἵῳ μ' ὁ δαίμων τέρατι συγκαθεῖρξεν.

Zenob. V, 45. ἐπὶ τῶν δυσαναασχετούντων ἐπί τινι δυσχερεῖ πράγματι λέγεται ἡ παροιμία. Κύκλωψ γάρ ἐστι δρᾶμα Φιλοξένου τοῦ ποιητοῦ, ἐν ᾧ Ὀδυσσεὺς περισχεθεὶς τῷ τοῦ Κύκλωπος σπηλαίῳ λέγει: οἵῳ κτλ. cf. Diogenian. VII, 19. Mich. Apostol. XIV, 24. Arsenius p. 379. De hoc versu sic disputat Fiorillo Observ. Ath. p. 84 sqq.: „Verba sunt Ulyxis caverna a Philoxeno inclusi. Grotius ut Jambum sanum redderet, emendavit συγκαθείρξατο, quam emendationem recepit Gataker Adverss. Miscell. posth. p. 522. Forma activa se recte habet. Ananias Sicul. ap. Athen. III, p. 70 f. (vel Hipponax teste Stobaeo Serm. XCV, p. 519 Gesn.) εἴ τις καθεῖρξε χρυ-

σὸν ἐν δόμοις πολλόν. Eur. Bacch. 688. *πρὸς φάτναις δὲ ταῦρον εὑρὼν, οὗ καθεῖρξ' ἡμᾶς ἄγων.* v. 509. *χώρει καθεῖρξατ' αὐτόν.* T. H. ad Xen. Ephes. in Miscell. Observv. Tom. VI, p. 303 putat versum corruptum et ut fieret trimeter voculam addidit *ἄν. συγκαθεῖρξεν ἄν.* Sed nullam video necessitatem catalecticum mutandi in acatalectum. De hoc versiculo judicium etiam tulit Valken. Eur. Hipp. 1389, p. 314. „Versus fertur ex Eur. Androm. *οἵῳ μ' ὁ δαίμων τέρατι συγκατῴκισεν* quod ibi vulgatur *συγκαθεῖρξεν* alteri forsan adscriptum fuerat ut interpretamentum." — „*σύγκαθείρξατο* Graecis quibus nostra debentur monumenta, non opinor in usu fuisse, qua in re saepe peccant correctores." Memorabile vero est Casaub. ad Athen. III, p. 203 ex Eurip. Andromeda versum laudare hunc: *οἵῳ μ' ὁ δαίμων θηρίῳ συνῴκισεν*, quem etiam sub Euripidis [30]) nomine exhibent Gataker Adv. Crit. p. 522, Barnes. add. ad Eur. Fragm., Valk. Eur. Hippol. 1389 et Beck Add. ad Musgr. Fr., sed qua auctoritate nescio, nam minime auctorem, qui conservaverit laudarunt. Caeterum Theognet. Com. ap. Ath. III, p. 104 C. versiculum parodia expressit:

— — *οὐδεὶς πώποτε*
ταύτην λαβὼν ἀπώλεσ', ὦ τάλας ἐγώ,
οἵῳ μ' ὁ δαίμων φιλοσόφῳ συνῴκισεν.

Ex Eurip. Alcmaeone *παῖδά μοι ξυνοικίσας* adfert Suid. v. *πένθερα.*" — De metro versiculi hujus verissime Meinekius Com. Fr. Tom. IV, p. 550. „In illo autem Ph. versu tanto minus aliquid mutaverim, cum iisdem numeris aliud etiam ex Cyclope fragmentum apud Arist. Plut. 292 adstrictum sit: *ἀλλ' εἶα τέκεα θάμιν' ἐπαναβοᾶτε.* Nec aliam metri speciem referre videntur verba *ἐθύσας ἀντιθύσῃ*, quae ex eodem carmine Suidas I, p. 685 et alii afferunt." Tamen neque iambum a dithyrambica poesi alienum fuisse Plut. de Mus. Vol. XI. p. 68, Reisk. testis est. Bergleinus versum ab initio mutilum putat — — ⏑ — — ‖ ⏑⏑ ⏑ — ⏑ — ⏑

[30]) His adde Matthiaeum Eurip. T. IX, p. 45. V. Fritzschium Aristoph. Thesmoph. 489 et Witzschelium Eurip. fragm. Tom. IV. p. 183.

VII. (10.)

⏑ ⏑́ ⏑ — ⏑ — —

Ἔθυσας; ἀντιθύσῃ.

Suid. v. *ἔθυσας ἀντιθύσῃ· τοῦτο παρὰ Φιλοξένῳ ὁ Κύκλωψ λέγει πρὸς τὸν Ὀδυσσέα· ἀπεδέχοντο γὰρ τό· — ἔνθάδε πῦρ κείαντες ἐθύσαμεν — παρὰ τῷ ποιητῇ εἰρῆσθαι ἐπὶ τῶν ἀρνῶν οὐχὶ δὲ τὸ ἀπεθύσαμεν νοεῖσθαι.* Zonar. Tom. I, p. 625 Tittm. *ἔθυσας· ἀντὶ τοῦ θύσῃ. [τοῦτο παρὰ Φιλοξένῳ.]* cfr. Prov. Vat. II, 1. *ἔθυσας, ἀντὶ θύῃ*, Cod. Bodlej. 456 *ἐθύσας ἀντιθύει.*

Locus Homeri est Odyss. IX, v. 231. — Bergleini (p. 55) disputationi non assentior.

VIII. (13.)

— ⏑́ — — — ⏑́ — ⏑̆

εὐρείτας οἶνος πάμφωνος.

Athen. II, p. 35. *ὁ δὲ Κυθήριος Φιλόξενος λέγει κτλ.* Bene epitom. *εὐρείτας* pro *εὐρρείτας*. Bergkius inter fragmenta incerta posuit. Bergleinus p. 62. „Ambiguum est an e convivio sumpta sint, nam Epitomator titulum carminis omisit. Dissuadet tamen metrum cujus de caussa transponenda sunt verba: *εὐρείτας πάμφωνος οἶνος.*" Ad Cyclopem jam retulit Fiorillo p. 86 Casaubonus: „Vinum large fluens omnis generis voces ciet. Sic saepe *τὸ ῥεῖν* non fluere simpliciter, sed ferri cum impetu significat. Demosth. [pr. Coron. I, p. 272 R.] *Πύθωνι θρασυνομένῳ καὶ λαμπρῷ ῥέοντι καθ' ἡμῶν.* Et *εὐρείτας ἄνεμος* ap. poetas vehemens et *λαμπρός.*" — Paulo post in versu Mnesithei p. 36 A. legitur: *ἰσχύν τε ταῖς ψυχαῖσιν καὶ τοῖς σώμασιν*, unde obiter corrigendus est Soph. O. C. 610 Brunck. *Φθίνει μὲν IC ΨΥΧΗC φθίνει δὲ σώματος·* (vulgo *ἰσχὺς γῆς* mendose.), quam conjecturam a se profectam, communicavit mecum J. Heldius V. D. cf. Solon. fr. 25. Bergk. . . . *μαλακώτερα δ' αὐτοῦ πρὸς μεγάλην ἀρετὴν σῶμά τε καὶ δύναμις·* quo in loco *δύναμις* idem valet ac *ἰσχὺς ψυχῆς.* Clitarchus ap. Maxim. Monach. Serm. XXIX, p. 93, 57. *Ἡ ἰσχὺς τοῦ σώματος μὴ γινέσθω τῆς ψυχῆς ἀσθένεια, ἰσχὺν δὲ ψυχῆς φρόνησιν νόμιζε.*

IX.

(deest ap. B.)

τὸν ἀρκεσίγυιον.

Antiphan. ap. Athen. X, p. 446 a. παραδιδοῦ δ' ἑξῆς ἐμοὶ
τὸν ἀρκεσίγυιον· ὡς ἔφασκ' Εὐριπίδης.
B. Εὐριπίδης γὰρ τοῦτ' ἔφασκεν; A. ἀλλὰ τίς;
B. Φιλόξενος δήπουθεν. A. οὐδὲν διαφέρει
ὦ τᾶν, ἐλέγχεις μ' ἕνεκα συλλαβῆς μιᾶς.

Casaub. h. l. „Apud poetam unde sunt ista poscebat aliquis vinum, sed ille non οἶνον appellat, verum ἀρκεσίγυιον ut comico more rideat Philoxenum, qui sic erat locutus. At de industria ignorantem fingit, qui loquitur et Euripidi attribuit quod erat Philoxeni verbum. In ea voce illud novum, quod epitheton vini pro appellatione vini usurpat. Deinde ἀρκεσίγυιον vinum appellans Homero contradicit, qui contra ἀπογυιοῦν id dixit Il. ζ' 265." cf. Meinek. Tom. III, p. 645. Antiphan. frgg. Tom. III, p. 120. Ceterum epitheton ἄκρατον simili modo usurpatur; immo daemonem Ἄκρατον novimus. cf. Nevium ad Sapph. fr. CXXVII, p. 98.

Denique Hugo Grot. Excerptt. p. 866 hunc etiam versum ex Cyclope Philoxeni citat: ἀπώλεσας τὸν οἶνον ἐπιχέας ὕδωρ. Sed hunc Aristiae Cyclopi Dramati Satyrico adjudicandum esse, bene viderunt R. Fiorillo Observ. crit. p. 84 et Friebel fragm. Satyr. Gr. p. 65 ed. Fr. Larsow. — Cf. Toup. Emendd. in Suid. T. II, p. 477.

Tam parca igitur, cum nobis fragmentorum seges provenerit, de ipsa carminis venustate ac praestantia mancum tantum modo judicium conceditur. Tamen quo modo singula cohaeserint, fabulaeque nexus ac progressus qualis fuerit non ita difficile est conglutinatu. Ac de dupplici quidem choro ex Ulyxis sociis atque Polyphemi armentis composito, infra ubi de cycliis choris sententiam meam aperiam, disputabo. Videtur igitur Ulyxes suo choro primus incentivum dedisse; ut jure possit προεξάρχων vocari, quod cum ea quoque narratione optime convenit, Philoxenum ipsum Ulyxis sibi personam sumpsisse. Et quid multum? Conquesti haud dubie dura belli marisque mala, post quam diu anxie, num quid ista regio,

quo frui ad expellandam famem possent, procrearet, undique circumspexissent extemplo Polyphemi visis armentis, descensum in antrum ad mactandas oves parant. Etenim in antris cogitandum Ulyxem esse fragmentis VI et VII evincitur. Ubi dum commorantur Polyphemus videtur cantilenam suam amoris desideriique plenam auspicatus esse; increpante cithara ridiculum illud θρεττανελό, θρεττανελό. Atque cantus ipse ex quo genere fuerit, optime Theocriti ni fallor docebit Galatea, nimirum laudes amasiae ineptissimae, pulcritudinis praedicationes rusticae, comparationes denique rerum dissimillimarum plane ridiculae; omnia tamen flagrantia ignibus amoris, aut lento torrentia ac marcescentia desiderio, cf. fr. I, II, III. Neque ipsi quantae sint in antris pratisque pascentes armentorum pecorumque greges, quanta lactis, caseique ubertas, oblitus esse videtur commemorare, imo fragm. IV, capellas agnosque alloquitur, ut laetas voces emittant, dominique et promissa confirment, et ipsi desiderio impleantur mutuo. Quibus omnibus tentatis, ubi nihil moveri Galateam videret, — ne putes amore ipsum periisse, aut ex rupibus in mare se dedisse praecipitem quomodo Alpheum quondam fecisse fama perduravit; — sed delphinis imperat, ut hunc potius ad Galateam nuncium afferant: in Musarum sibi donis desiderii subnaturum esse remedium, tristiciaeque edacis medicinam. Haec ubi dicta dedit, ad antra reditum parans, conspicit Ulyxem cum sociis, atque nefandam armentorum caedem ulturus, expavefacto heroi (fr. VI) immanem minatur interitum: Necasti, ait, ideo nece poenas dabis (VII). Verum tamen Ithacensem Sisyphi prolem, ne nunc quidem fugit insita atque innata ingenii calliditas, sed crescente periculi magnitudine veterem recuperat astutiae dexteritatem, promptoque vini, quem Maroni acceptum retulit, utre laudat potus praestantiam, et Cyclopi ad bibendum porrigit poculum fr. VIII, IX, eumque post immodicum bibacioremque haustum alto somno obstrictum, immani trabe in oculum incussa, excaecat. Itaque hanc fere ex tam paucis reliquiis de nexu et argumento totius carminis facere conjecturam possumus, quod quantum poetae occasionem dederit et poeticae et saltatoriae artis doctrinam

dexteritatemque ostentandi nemo est, quin videat. Equidem certe satis mirari nequeo, quod Eichstadius de Dram. Com. Satyr. p. 31 sqq. hujus carminis indolem tam male perspexerit, ut, cum quatuor sibi excogitasset Satyricae poeseos aetates hoc poëma in pessima earum excogitatum putaret, qua quidem poetae satyrici a populi celebritate et lumine scenico ad umbratilem exercitationem scribendique solitudinem revocati, eam modo ad artis affectationem, modo ad impune lacessendi cupiditatem traducerent, dramata proponentes legenda aequalibus non item spectanda in theatris[31]. Jacobus quidem Q. S. p. 33—40 hanc opinionem studuit retundere, at satis eam infirmis aggressus argumentis nempe, quod etiam si scriptum fuerit carmen, tam magnam unquam celebritatem nacturum fuisse vix credibile sit, neque caussa Philoxeno metuendi Dionysii ulla fuerit. Sed res, ut dixi in integro est, quoniam ex ipsa carminis quam delineavimus compositione ne quid de Aristophanis parodia addam, publica lux abunde clarescat. Neque hanc meam sententiam a Bergleino mihi eripi patiar, quamvis affirmet, a scena tale carmen, quod neque verus dithyrambus neque drama fuerit, alienum esse. Fuit enim, si quid aliud carmen, Cyclops verus dithyrambus, quod bene affirmat Fiorillo p. 83: „Credo Cyclopem ad dithyrambos esse referendum; at personas inter se locutos." — Nam sane callide sententiam torsit finxitque Eichstadius his verbis concipiendo: „dithyrambicis versibus ad dramatis similitudinem conformatis" constitisse Cyclopem, quae repetiit Bergleinus p. 56 non dissentientibus docto Brittano in Monthly Review p. 799 Jan. p. 100. God. Hermanno A. P. p. 101 et

---

[31]) In quo judicio Bergleinum p. 56, 7 prorsus habet assentientem: „Quod si Aristoteles Rhetor. III, 12. Chaeremonem una cum Licymnio poeta lyrico inter ἀναγνωστικούς refert poetas quorum carmina legenda potius sint aequalibus quam in scenis committenda et spectanda eadem mihi ratio valere videtur de Cyclope Philoxeni, eoque magis quo a fabulae scenicae specie longius abfuit" . . . . . „Nisi tu forte putas dithyrambum etiam illum, quo poeta mensarum lautitias persecutus est scenicis luminibus illustratum esse."

Franc. Ritter diss. de Aristophanis Pluto Bonn. 1828. 8, qui Eichstadii verba etiam nonnullis auxit atque illustrare studuit p. 19 „versibus dithyrambicis ad idyllii dramatici similitudinem conformatis et Cyclops inscriptis." A qua sententia non multum abest H. Bartsch de Chaeremone tragico poeta (Mogunt. 1843. 4) p. 44. „Fuit igitur re vera Chaeremonis 'Centaurus et compositione et forma *ein episch-lyrisch-dramatisches Allerlei;* ita ut vel adeo certum nomen deesset quo ejusmodi opus distincte significaretur. Perquam apte cum eo confertur Cyclops Philoxeni, dithyrambus Aristotele teste, sed in quo et Cyclopi et Ulyxi et Galateae suae cuique partes essent, ita ut ab aliis drama diceretur." Cf. l. l. p. 14. — Vossium Instit. Poet. II, p. 97. Fabricium B. Gr. II, p. 315. Brumoeum Th. de Grecs Tom. X, p. 19. Buhlium Aristot. Poet. p. 11. Burettum Mem. de l'Acad. T. XIII, p. 205. Wernsdorfium Himer. Or. I, 19. Schoellium Hist. Lit. Gr. I. p. 269, qui Eichstadium male intellexisse videtur, Luetckium de Dithyr. p. 22, 78 et quem assentientem habet Ulricium II. p. 601, omnino non curamus. Ceterum vide, quod infra dicturi sumus c. VII de munere *ἐξάρχοντος* et *προεξάρχοντος*.

Unum addam. Asservatur enim in Villa Albani N. 36 Polyphemus lapide expressus, quem ad nostri similitudinem effoRmatum esse persuasum habeo. De eo Winkelmannus Monum. Ant. ined. N. 36, p. XLIII sic disputat:

„POLIFEMO. La figura di Polifemo, figliuolo di Nettuno, scolpita, nel basorilievo della villa dell' Eminentissimo Alessandro Albani al Numero 36, non perde il pregio di rarità appresso due pitture Ercolanesi che figurano l'istesso Gigante considerandosi ehe il nostro è l'unico che si trovi espresso in marmo. Egli sta cantando in suoi amori per Galatea, mentre un amorino sembra dettargli il canto ei pensieri. La sua cetra vedesi rozzamente composta di rami d'alberi et il plettro ch' egli la nella mano destra sarà stato uno stecco di legno o una cosa simile, conveniente a questa cetra per altero il braccio antico, essendo stato staccato dal fondo del marmo, si è perduto, e quello che gli è stato rimesso è moderno."

Praeter haec paucula fragmenta e Philoxeneis nihil omnino aetatem tulit. Etenim, quae praeterea sub Ph. nomine feruntur, dubitari potest, cui potissimum e tanto Philoxenorum numero attribuenda sint. Sunt vero haec:

I. Plut. non posse suav. viv. sec. Epicur. Tom. XIV, p. 114 Hutten. *Φιλόξενον δὲ γράψαντά που περὶ παιδῶν καλῶν, εἰ πριεῖται, μικρὸν ἐδέησε τῆς ἐπιτροπῆς ἀποστῆσαι.* —

II. Theophr. de ventis p. 65 ed. Furlean. *Πνεῖ δ' ἐνιαχοῦ μὲν χειμερινός, ὅθεν καὶ ὁ ποιητὴς δυσαῆ προσηγόρευσεν. ἐνιαχοῦ δὲ μετρίως καὶ μαλακῶς· διὸ καὶ Φιλόξενος ἰδίαν αὐτοῦ πεποίηκε τὴν πνοήν.*

Tale quid facile in dithyrambo exstitisse potest, quos valde ventosos ac turgidos fuisse vidimus. Quod ad elocutionem cf. Meleag. Epigr. XLV Graef. *Χειμέριον μὲν πνεῦμα. χειμαίνει δ' ὁ βαρὺ πνεύσας πόθος* (lusit in voce *πόθος* et *Νότος*).

III. Etym. Gud. p. 85, 44. *Ἀστεφής* (*ἀστεμφής*) *καὶ ἀστεμφέως ἀμετακινήτως καὶ ἰσχυρῶς, παρὰ τὸ ςέμμα.* (*στέμβω*) *ὃ σημαίνει καὶ κινεῖν συνεχῶς· οὕτω μέμνηται* (*κέχρηται ?*) *Αἴσχυλος. ἀςεμβὴς οὖν ὁ ἀμετακίνητος καὶ ἀςεμφής, οὕτω Φιλόξενος.* Cfr. Etym. Graec. Paris. Cod. 2636 apud Cramer Anecd. Paris. Tom. IV, p. 61, 18.

Schoemannus praef. catal. lectt. Gryph. 1835. 4. p. 9. „Formam *ἀστέμβης* autem praeter Hesychium etiam Etym. Gud. agnoscit, et si recte locus habet Philoxeni poetae (?) auctoritate comprobat."

Conf. quae supra suspicati sumus p. 22. — Non minus dubium est, quisnam intelligendus Philoxenus sit apud Cramerum Anecd. Paris. Tom IV, p. 188, 27 s. v. *Πολύϊδος*. Certe grammaticum laudari hoc loco non constat, quamquam ipsius librum *περὶ μέτρων* respici videri possit.

IV. Antigon. Hist. Mirab. 127. *οἱ Δελφοὶ δὲ λέγουσιν, ὅτι ἐν τῷ Παρνασσῷ κατά τινας χρόνους τὸ Κωρύκιον φαίνεται χρυσοειδές. Διὸ καὶ τὸν Φιλόξενον οὐδεὶς ἂν εἰκαιολαλεῖν εἴποι λέγονθ' οὕτως·*

αὐτοὶ γὰρ διὰ Παρνασσοῦ . . . . .
χρυσορόφων Νυμφέων εἴσω (*ἴσαν*) *θαλάμων.*

Th. Bergkius Poet. Lyr. Graec. p. 859 fr. 14 addidit *ἴσαν*. quem etiam nunc sequi malo, quam Bergleinum p. 62, qui sequutus Emperium in Zimmerm. Diar. 1830, p. 1143 verba ad lyricos numeros revocat:

x – –́ ⏑ ⏑ – –́ –

–́ ⏑ ⏑ – –́ ⏑ – – –́ ⏑ ⏑ –

vituperans Westermannum in edit. *παραδοξογράφων* p. 91 et probata Emperii conjectura: *αὐγὴ* s. *ἀϋτή*. De re cf. Meinek. Anal. p. 272.

V. Hesych. p. 1025 ed. Albert. s. v. *Δορύφονον· τὸν δορυφονοῦντα. Ἀριστοφάνης Δαιδάλῳ· ὅτι δὲ Φιλοκτήτης τῇ λέξει ἐχρήσατο πρῶτος δηλοῖ Τηλεκλείδης ἐν Πρυτανεῦσιν.*

Tib. Hemsterh. h. l. *Φιλόξενος* correxit; quem contra Meinekius Hist. crit. p. 89 disputat his: „Quae si vera esset conjectura Teleclidem minimum usque ad Olymp. XCIV fabulas docuisse censendum esset. Philoxenus enim ex fide Chron. Par. Ep. 69. quinquagesimo aetatis anno mortuus est Olymp. CI, 1. Natus igitur est Olymp. LXXXVI, 2. Nominis autem celebritatem assecutus est circa Olymp. XCV, ut diserto constat testimonio Diod. Sic. XIV, cp. 46. Commemorari igitur non potuit a Teleclide, quem vitam ultra Periclis aetatem produxisse demonstrari non potest. Quae cum ita sint ap. Hesych. pro *Φιλοκτήτης* fortasse Philoclis nomen reponendum est, cujus etiam in Hesiodis meminisse Teleclidem vidimus."

VI. Etym. Magn. p. 753, 50. *τριτημόριον τοὺς ἓξ χαλκοῦς εἴρηκε Φιλόξενος.* Ibi Meinekius Comic. Fragm. T. IV, p. 24 ex Polluce IX, 65 pro Philoxeno restituit *Φιλήμων* nomen.

VII. Etym. Magn. p. 376, 40: *Ἑρμίς, ὁ κλινόπους, ἐπειδὴ ἐν αὐτοῖς ἔγλυφον ἀγάλματα Ἑρμοῦ, ὡς ἐφόρου ὕπνου καὶ ὀνείρων καὶ Φιλοξένης χάρισιν.* Cfr. Sturz Etym. Gudian. p. 863. Sylburgius l. l. et Meursius ad Hesych. Illustr. p. 128 conjecerunt: *Φιλόξενος χάρισιν.* Non dubito, quin hic quoque corrigendum sit *Φιλήμων Χάρισιν.* Bergleinus p. 38 locum attigit, sed rem, quasi „valde incertam in medio relinquendam" duxit.

VIII. Superest Epigramma in Anthol. Palat. IX, 319: *Φιλοξένου·*

Τληπόλεμος ὁ Μυρεὺς Ἑρμᾶν ἀφετήριον ἕρμα
ἱροδρόμοις θῆκεν παῖς ὁ Πολυκρίτεω,
δὶς δέκ' ἀπὸ σταδίων ἐναγώνιον· ἀλλὰ πονεῖτε
μαλθακὸν ἐκ γονάτων ὄκνον ἀπωσάμενοι.

Hoc epigramma ad Philoxenum Cytherium referri auctorem non posse quemadmodum Bergkius fecit, perspexit Bergleinus p. 63 Pausania V, 8, 11 in partes vocato. Cfr. Fr. G. Schneidewinus in Annall. Beroll. critt. p. 501 (1844 mens April).

Philoxeni Leucadii haec esse videntur:

I. *στρεπταιγλᾶν.* cf. Schol. Arist. Nubb. v. 334.

II. *Γάμε θεῶν λαμπρότατε.* Athen. I, p. 5 (Bergkius Cytherio tribuit fr. 12 p. 859) unde Meinek. Com. Vol. III, p. 178 correxit Anaxandr. Odyss. II, 2.

IIII. *Ἄρξομαι ἐκ βόλβοιο τελευτήσω δ' ἐπὶ θύννον.*

Plato Com. ap. Athen. I, p. 6 (Meinek. Com. Fr. Tom. II, 2, p. 673) Eustath. Il. p. 1164, 25. *τούτου δὲ ἀναπάλιν ἔχει παραποιηθὲν ἀστείως ἐξ Ὁμήρου τό· ἄρξομαι δ' ἐκ βόλβοιο, τελευτήσω δ' ἐπὶ θύννον.*

Ceterum memorabile est illud *δὲ* insertum post *ἄρξομαι*, quod ap. Athen. habet etiam Cod. B. V.; quia hic versus videtur Casauboni Lectt. Theocr. 18, T. II, p. 125 Reisk., Salmasii ad Dosiad. ar. p. 242. Merrikii ad Tryphiodor. 420. Jensii Lectt. Lucian. 2, 6 p. 166. Fabric. B. Gr. I, 19, 5. Passowii ad Musaeum p. 141 sententiae favere, diphthongos nempe *αι* et *οι* corripi posse. Sed hic versus ex eodem genere est, e quo secundus eorum, quos Gronov p. 274 e Manethone collegit II, 201. *ἀντ' ἀγαθῶν καὶ λυγρὰ καὶ δ' ἀντία γίνεται αἰεί.* Corrigendus enim uterque versus, ejecto *δ'* cf. Dorvill p. 663. Eadem vocula redundat in Eurip. Cyclop. v. 93, *τὴν δ' ἀνδροβρῶτα* (leg. *τὴν ἄνδρ.*) *δυςτυχῶς ἀφιγμένοι.* —

Restat, ut de laudatoribus ac de ingenio Philoxeni nonnulla addantur. Atque ex tota antiquitate nemo splendidiores ejus laudes depinxit, quam Antiphanes comicus ap. Athen. XIV, p. 643 A.

Πολύ γ' ἐστι πάντων τῶν ποιητῶν διάφορος
ὁ Φιλόξενος· πρώτιστα μὲν γὰρ ὀνόμασι
ἰδίοισι καὶ καινοῖσι χρῆται πανταχοῦ·
ἔπειτα τὰ μέλη μεταβολαῖς καὶ χρώμασιν
ὡς εὖ κέκραται· θεὸς ἐν ἀνθρώποισιν ἦν
ἐκεῖνος, εἰδὼς τὴν ἀληθῶς μουσικήν.
οἱ νῦν δὲ κισσόπληκτα καὶ κρηναῖα καὶ
ἀνθεσιπότατα μέλεα μελέοις ὀνόμασιν
ποιοῦσιν ἐμπλέκοντες ἀλλότρια μέλη.

De Machon. com. vss. ap. Athen. VIII, p. 341 B. jam supra dixi, quid sentiam, atque Hermesianactis disticha pulcherrima ap. Athen. XIII, p. 598 son semel laudavi. Alexander Magnus, quanti Philoxeni fecerit carmina, eo diserte indicavit, quod per Harpalum ea sibi mittenda in Asiam curaret, (Plut. V. Alex. c. VIII), tamen Antigenidas ille tibicen, quem eodem Plut. teste (de Alex. fort. orat. II, 2, p. 355 A.) secum habuit Alexander, non Philoxeni auloedus fuit, ut Bodius in hist. Gr. Poes. T. II, p. 321 §. 21 autumat, sed Satyri filius tibicen (*αὐλητής*) de quibus infra pluribus locuturi sumus. Quid quod Arcadum institutis sancitum esset, ut pueri non hymnos solum paeanesque ex patrio more in festis deorum heroumque decantarent, sed certis quoque anni diebus Timothei ac Philoxeni nomos iterum in certamen immitterent. Docet Athen. XIV, p. 626: *παρὰ γοῦν μόνοις Ἀρκάσιν οἱ παῖδες ἐκ νηπίων ᾄδειν ἐθίζονται κατὰ νόμον τοὺς ὕμνους καὶ παιᾶνας· οἷς ἕκαστα κατὰ τὰ πάτρια τοὺς ἐπιχωρίων ἥρωας καὶ θεοὺς ὑμνοῦσι. μετὰ δὲ ταῦτα τοὺς Τιμοθέου καὶ Φιλοξένου νόμους μανθάνοντες χορεύουσι κατ' ἐνιαυτὸν τοῖς Διονυσιακοῖς αὐληταῖς ἐν τοῖς θεάτροις, οἱ μὲν οὖν παῖδες τοὺς παιδικοὺς ἀγῶνας, οἱ δὲ νεανίσκοι τοὺς τῶν ἀνδρῶν.* cf. Polyb. IV, 20, 9. Omnino etiam vivo Philoxeno, carmina ipsius plurima inter popularia, ut ita dicam abierunt, siquidem sat limpido e fonte profluxerunt, quae, nescio unde Lilius Gyraldus narrat opp. Tom. II, p. 344. „Graecorum monumentis proditum est, cum Philoxenus quosdam coctilium laterum confectores audisset sua carmina male concinentes, ille, tum in eorum lateres insiliens eos pedibus conculcavit hoc simul dicens: „Vos ô operarii ut mea, sic ego

vestra opera corrumpo." Laudes ejus celebrat etiam Aelian. H. A. II, 11: *Δάμωνα μὲν οὖν καὶ Σπίνθαρον καὶ Ἀριστόξενον καὶ Ξενόφιλον καὶ Φιλόξενον καὶ ἄλλους ἐπαΐειν μουσικῆς κάλλιστα καὶ ἐν ὀλίγοις ἐξετάζεσθαι τήνδε τὴν σοφίαν θαυμαστὸν μὲν ἄπιστον δὲ καὶ παράλογον οὐδαμῶς.* — Alexandrini denique Philologi in canonem receperunt Philoxenum. — Jo. Tzetzes stich. *περὶ διαφόρων ποιητῶν* 140 sq.

Φιλόξενον δὲ τὸν Κυθήριον λέγε
τῶν διθυράμβων εὑρέτην συγγραμμάτων.

(cf. Duebner Rhen. Mus. 1835. p. 393. Cramer Anecd. Oxon. III, p. 334. Meinek. Com. Gr. Fr, T. II, p. 1245.) Tzetzes Prol. ad Lycophr. p. 252 (ed. Mueller). Tanto igitur apud suppares et posteros in honore Philoxenus fuit, ac licet neque defuerint, inter severiores, rigidioresque poetas comicos, qui depravatorem eum ac musices corruptorem haud secus ac Melanippidem, Timotheum, Polyidum all. coarguerent, tamen quo majore adversus eum vehementia calamum stringerent eo digniorem tantae concertationis adversarium fuisse ipsi haud obscure prodiderunt. Atque in musica arte quam audax exstiterit novator, ut priores omnes, qui a genuina atque severa musica deflectentes comicorum bilem moverant, quin etiam Melanippidem praeceptorem suum facile superasse visus sit, multis Plutarchi locis evincitur. Plut. de Music. XII. *Κρέξος δὲ καὶ Φιλόξενος καὶ Τιμόθεος καὶ οἱ κατ᾽ αὐτὴν τὴν ἡλικίαν γεγονότες ποιηταὶ φορτικώτεροι καὶ φιλόκαινοι γεγόνασι, τὸν φιλάνθρωπον καὶ θεματικὸν νῦν ὀνομαζόμενον τρόπον διώξαντες. τὴν γὰρ ὀλιγοχορδίαν καὶ τὴν ἁπλότητα καὶ σεμνότητα τῆς μουσικῆς παντελῶς ἀρχαϊκὴν εἶναι συμβέβηκεν.* Plut. de Mus. XXIX, XXX. *Ὁμοίως δὲ καὶ Μελανιππίδης ὁ μελοποιὸς ἐπιγενόμενος οὐκ ἐνέμεινε τῇ προϋπαρχούσῃ μουσικῇ, ἀλλ᾽ οὐδὲ Φιλόξενος οὐδὲ Τιμόθεος.* cf. Burette Mem. de l'Acad. T. X, p. 207. Plut. de Music. c. XXXI, p. 1142 B. C. *ὅτι δὲ περὶ τὰς ἀγωγὰς καὶ τὰς μαθήσεις διόρθωσις ἢ διαστροφὴ γίγνεται δῆλον Ἀριστόξενος* (p. 160 Mahne) *ἐποίησε· τῶν γὰρ κατὰ τὴν αὐτοῦ ἡλικίαν φησὶ Τελεσίᾳ τῷ Θηβαίῳ συμβῆναι νέῳ μὲν ὄντι τραφῆναι ἐν τῇ καλλίστῃ μουσικῇ καὶ μαθεῖν ἄλλα τε τῶν εὐδοκιμούντων καὶ δὴ καὶ τὰ Πινδάρου τά τε Διονυσίου τοῦ*

Θηβαίου καὶ τὰ Λάμπρου καὶ τὰ Πρατίνου καὶ τῶν λοιπῶν ὅσοι τῶν λυρικῶν ἄνδρες ἐγένοντο ποιηταὶ κρουμάτων ἀγαθοὶ καὶ αὐλῆσαι δὴ καλῶς καὶ περὶ τὰ λοιπὰ μέρη τῆς συμπάσας παιδείας ἱκανῶς διαπονηθῆναι· παραλλάξαντα δὲ τὴν τῆς ἀκμῆς ἡλικίαν οὕτω σφόδρα ἐξαπατηθῆναι ὑπὸ τῆς σκηνικῆς καὶ ποικίλης μουσικῆς ὡς καταφρονῆσαι τῶν καλῶν ἐκείνων ἐν οἷς ἀνετράφη. τὰ Φιλοξένου δὲ καὶ Τιμοθέου ἐκμανθάνειν καὶ τούτων αὐτῶν τὰ ποικιλώτατα, καὶ πλείςην ἐν αὐτοῖς ἔχοντα καινοτομίαν· ὁρμήσαντά τε ἐπὶ τὰ μέλη καὶ διαπειρωμένον ἀμφοτέρων τῶν τρόπων τοῦ τε Πινδαρείου καὶ Φιλοξενείου μὴ δύνασθαι κατορθοῦν ἐν Φιλοξενείῳ γένει· γεγενῆσθαι δὲ αἰτίαν τὴν ἐκ παιδὸς καλλίςην ἀγωγήν. Ultimus Plutarchi de Philoxeno locus legitur de Music. c. XXX. καὶ Ἀριστοφάνης ὁ κωμικὸς μνημονεύει Φιλοξένου καί φησιν ὅτι εἰς τοὺς κυκλίους χοροὺς μέλη εἰςηνέγκατο· quo de multi jam viri docti sententias tulerunt: Heinrich Epimenid. Cretens. (Lips. 1801) p. 190. Jacobsius in Wolfii Analectt. Tom. II, p. 375. Meinek. Tom. II, 1 p. 334 sq. Bergk. fr. Aristoph. incert. XCIV ap. Meinek. Com. Gr. Fr. II, 2 p. 1199 sed primus, ni fallor R. Hanov. Exerc. crit I, p. 37 sq. p. 57 in eam sententiam incidit quam unice probabilem esse, recentiores viri critici consentiunt, totum hunc de Aristophane ac Philoxeno locum ejiciendum videri, utpote ex Arist. Plut. 290. Schol. insertum ad interpretandam vocem νίγλαροι. — — Praeterea de melopoeia Philoxeni locus insignis exstat ap. Aristotel. Polit. VIII, 7, 12 (Bekk. p. 1342). οἷον ὁ διθύραμβος ὁμολογουμένως δοκεῖ εἶναι Φρύγιον· καὶ τούτου πολλὰ παραδείγματα λέγουσιν οἱ περὶ τὴν σύνεσιν ταύτην ἄλλα τε, καὶ διότι Φιλόξενος ἐπιχειρήσας ἐν τῇ Δωριστὶ ποιῆσαι διθύραμβον τοὺς μυθοὺς (lege τοὺς Μυσοὺς cf. supr. p. 24) οὐχ οἷός τ' ἦν, ἀλλ' ὑπὸ τῆς φύσεως αὐτῆς ἐξέπεσεν εἰς τὴν Φρυγιστὶ [32]) τὴν προςήκουσαν ἁρμονίαν πάλιν. Pollux Onomast. IV, 9: „καὶ Φρύγιος καὶ Λύδιος καὶ Λοκρικὴ Φιλοξένου τὸ εὕρημα" nescio an nostrum intelligat Philoxenum. Sed Pollucis hunc locum aliter legisse

[32]) Berglein non improbaliter conjecit huc aliquid facere Apostolium IV. 9. ἀπὸ Δωρίου ἐπὶ Φρύγιον.

Alex. Sardus videtur de rer. invent. I, p. 16 cum sine dubie huc respiciens dicat; laconicam harmoniam Phyloxenum invenisse. Cui comparandus Lilius Gyraldus Opp. Tom. II, p. 346. „Laconicam vero Harmoniam a Philoxeno repertam prodit Pollux." Ac Hypodorii modi inventorem celebrari Philoxenum Boeckhius de Metr. Pind. p. 236 ex Roussavii dictionario musico annotat. De Locrensi harmonia lege Bergleinum p. 25 sqq. — — Ad rythmopoeiam, quod attinet, unicus, quod sciam testis est Dionys. Halic. de Comp. Verbb. p. 131 Reisk. *καὶ τοῖς ῥυθμοῖς κατὰ πολλὴν ἄδειαν ἐνεξουσιάζοντες διετέλουν. οἵ γε δὴ κατὰ Φιλόξενον καὶ Τιμόθεον καὶ Τελέστην, ἐπεὶ παρά γε τοῖς ἀρχαίοις τεταγμένος ἦν ὁ διθύραμβος.* Nescire enim me confiteor, unde Georgius Valla sciat: „Philoxenus musicus longe celeberrimus *ῥυθμὸν τάξιν τῶν χρόνων* i. e. ordinem temporum esse definivit." An emendandum: Aristoxenus? cf. Hoffmann *Beweis und Darstellung des ausgebildeten musikal. Tactes bei den Griechen.* Berl. 1831. 8, p. 32. — Postremo superest ethographia, de qua iterum unum tantummodo habemus testem Aristot. de Arte Poetica p. 4 ed. Ritter. *οἷον Ὅμηρος μὲν βελτίους, Κλεοφῶν δὲ ὁμοίους, Ἡγημὼν δὲ ὁ Θάσιος, ὁ τὰς παρῳδίας ποιήσας πρῶτον, καὶ Νικόχαρις ὁ τὴν Δηλιάδα χείρους. ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τοὺς διθυράμβους καὶ τοὺς νόμους, ὡς Πέρσας καὶ Κύκλωπα Τιμοθέου καὶ Φιλοξένου μιμήσαιτο ἄν τις.* Quem ego locum miror, in Philoxeni censura a Bodio omissum, in Timothei vero tam perverse intellectum esse, ut hoc potissimum Aristotelem contendisse harioletur, quod ipsi ne per quietem ac somnium quidem in mentem venire potuit. Nempe hoc, ait, edite testatur Aristoteles: „Timothei Persas plane *μιμητικοὺς* esse, eoque nomine ad Cyclopem Philoxeni indubie aequiparandos." Quid vero? an non contrarium potius Aristoteles dicit? nimirum, cum uterque poeta mimetica carmina composuerit, tamen in ipsa imitatione tam diversas rationes sequi solitos esse, ut jure aliquis Persas illius, hujus Cyclopi opponat. Persas enim meliores, quam erant Timotheus finxit; Cyclopem vero Philoxenus hominibus omnino similem (*ὅμοιον, καθ' ἡμᾶς* ut ipsius Aristotelis verbis utamur) ad-

umbravit. Bodio quidem sanius locum jam Harlesius interpretatus est p. 17, cum certe oppositionem senserit: „ut si Persas meliores quam erant Timotheus quis, contraque Cyclopes saeviores Philoxenus aliquis imitatus esset." Verum tamen ne hic quidem recte illud „saeviores" addidit, cum „similes" potius subaudiendum foret, quod quidem jam Schol. Arist. Plut. v. 290 optime intellexit, imprimis Aristophani irrisioni fuisse: *καὶ γὰρ παρὰ Φιλοξένῳ πήραν ἔχων εἰςῆλθε, ταῦτα δὲ πάντα διασύρων τὸν Φιλόξενον εἶπεν, ὡς μὴ ἀληθεύοντα, ὁ γὰρ Κύκλωψ, ὥς φησιν Ὅμηρος κρέα ἤσθιε καὶ οὐ λάχανα ἃ τοίνυν ἔφησεν ἐκεῖ ὁ Φιλόξενος.* Bene Ed. Mueller *Gesch. der Theor. d. Kunst bei den Alten* Tom. I, p. 206. „*Ueberhaupt erschien ihm* (Aristophanes) *der wilde Cyclop citherspielend, eine Hirtentasche tragend und statt rohem Fleische Kräuter essend eine zu seltsame Person, als dass er ihn hätte können ungeneckt lassen.*" Eo igitur quod Philoxenus immanem istum Cyclopem humane (ad homines) et viventem et amantem induxit, ab Aristotele Persis Timothei opponitur, quos ille haud dubie divinum aliquid majusque terrigenarum more et ingenio spirantes descripserat. Desideratur sane pro tertia imitandi ratione, quae quidquid ad ornandum sibi sumit in pejorem speciem transformat exemplum e poetis aut dithyrambicis aut nomorum compositoribus petitum, sed tale quid unde depromatur, minime negotium parat. Reminiscamur modo, quae de impiis Diagorae Melii dithyrambis narrant veteres quibus deos non nisi ludibrii caussa praedicatos esse scimus. Apparet simul ex his, quae diximus, a Ritteri sententia, in Comment. ad Poeticae cap. 2, §. 4 [33]) pro-

[33]) Rittero adversarius exstitit Leonh. Spengelius in Zimmermanni epherid. 1841. p. 1256. *Herr R. streicht jene Worte, weil er in ihnen nichts als ein Beispiel eines Nomos und Dithyrambos finden kann. Hätten wir noch diese Gedichte und wir fänden ihre Behandlung ganz gleich ohne die von Aristoteles angegebne Verschiedenheit, wonach das Eine über die Wirklichkeit erhoben, alles identisch gestaltet, das Andre unter diese gestellt, sich der Karrikatur nähert, so wäre doch einiger Grund die Worte dem Aristoteles abzusprechen, aber in Dingen des Alterthums die wir nicht haben und nicht kennen überklug zu sein, und rasch zu verwerfen, kann nie zum rechten Ziele*

posita, nos mirum quantum dissentire; quippe qui verba *ὡς Πέρσας καὶ Κύκλωπα Τιμοθέου καὶ Φιλοξένου* uncis inclusa Aristoteli vel abjudicaturus, perquam oblique intellexerit. Nempe hic p. 96. „Philoxenus, inquit Cyclopem suum non p a r e m fecit sed infra mythi dignitatem quam maxime dejectum quod partim ex fragmentis partim ex veterum testimoniis apparet: contra ex uno frustulo Cyclopis a Timotheo editi non liquet eum celsiorem et ad dignitatem carminis Homerici expressum fuisse, quod credidit, statuitque Tyrwhittus." Ceterum reliqua etiam Philoxeni sic *καθ' ἡμᾶς* composita fuisse, reputanti mihi, quidquid ex convivio superest, admodum fit probabile.

---

führen. Hier ist auch die Verbindung der Dichter die sonst dem Aristoteles nicht eigen ist, zu beachten, fast scheint es als wolle er damit andeuten, dass Timotheus durchaus in seinen Gedichten ein Polygnotus gewesen und idealisirt habe, Philoxenus aber ein Pauson dem Gemeinen und Niedrigen gefolgt sei. Von ersterm sind die Πέρσαι und der Κύκλωψ bekannt; dass auch Polyphemos einer edlern Behandlung fähig gewesen, sieht man aus Theocritus, wiewohl Timotheus (nach Athenäos zu schliessen) die Blendung, nicht die Liebe zur Galatea darstellte. Vielleicht, dass auch Ph. ausser seinem Cyclop zugleich Πέρσαι gleichen Abstandes der Haltung gedichtet und Aristoteles darum beide Gedichte absichtlich zusammengestellt hat.

II.

DE MELANIPPIDE UTROQUE ET LICYMNIO.

Philoxeno subjungere liceat Melanippidem[34]) juniorem, discipulo magistrum teste Suida p. 3797 Gaisf. Verum tamen, quae de vita ipsius tradita sunt, quum non semper accurate dignosci ab iis possint, quae ad Melanippidem seniorem spectant, optimum visum est, utriusque Melanippidis vitam hoc loco deinceps enarrari. Ac Suidas quidem de utroque sic disputat p. 2440 Gaisf. *Μελανιππίδης Κρίτωνος γεγονὼς κατὰ τὴν ξε' Ὀλυμπιάδα Μήλιος. ἔγραψε δὲ διθυράμβων βιβλία πλεῖστα καὶ ποιήματα ἐπικά, καὶ ἐπιγράμματα καὶ ἐλεγείους καὶ ἄλλα πλεῖστα. — Μελανιππίδης θυγατριδοῦς τοῦ πρεσβύτου παῖς δὲ Κρίτωνος λυρικοῦ καὶ αὐτοῦ, ὃς ἐν τῇ τῶν διθυράμβων μελοποιΐᾳ ἐκαινοτόμησε πλεῖστα καὶ διατρίψας παρὰ Περδίκκᾳ τῷ βασιλεῖ, ἐκεῖ τὸν βίον κατέστρεψεν· ἔγραψε δὲ καὶ αὐτὸς ᾄσματα λυρικὰ καὶ διθυράμβους.* Bergleinus quidem p. 6 annotat, Suidam eos non accurate internoscere videri, caussam tamen non addit; quare meo mihi jure ab opposita sententia stare licebit. Etenim accuratissime inter utrumque discrevisse Suidam arbitror, nisi quod in enumerandis junioris carminum generibus forte solito more neglegentius versatus sit. Hoc igitur teste Melanippides avus vixit circa

---

[34]) Cfr. G. Cobet Prosopogr. Xenophont. Lugd. Batav. 1836. Ulrici *Gesch. der griech. Lyr.* p. 589. F. G. Wagner Arist. Ran. Spec. I, p. 36, 39. Th. Bergk. P. L. Gr. p. 847—50.

Olymp. ξε' (LXV) quod nescio cur Reinesius ad Suid. l. l. corruptum ex πε' suspicatus sit, nisi summam ab eo admissam neglegentiam dixeris, ut qui de M. juniore disputatum crederet, quod Suidas sciens de seniore ediderat. In hunc igitur cadit Pherecratis comici convicium ap. Plut. de Mus. c. XXX.

ἐμοὶ γὰρ ἦρξε τῶν κακῶν Μελανιππίδης
ἐν τοῖσι πρῶτος, ὃς λαβὼν ἀνῆκέ με
χαλαρωτέραν τ' ἐποίησε χορδαῖς δώδεκα.

quo de loco Rud. Hanovii sententiam (exercit. crit. p. 39) omnimodo probabilem infra exhibebimus. Apparet simul, hujusce M. novationes ad fidicinam artem pertinuisse, atque vehementer errare Bodium hist. poes. lyr. Tom. II, p. 294 not. 4, qui eum una cum Phrynide, Cinesia et Timotheo eidem scholae lyricorum adnumerandum censet, atque Lasum et Philoxenum. Hi enim αὐλῶν πολυφωνίαν induxerunt, illi vero chordarum ambitum ac multitudinem ampliaverunt. — I. Jam vero fragmenta carminum, quae sub Melanippidis nomine circumferuntur, si consideramus, opportune unum sese offert nobis ex carmine ni fallor dithyrambico desumptum, Marsya inscripto, quo tibiarum in musica usum valde exagitasse poetam docet Athenaeus XIV p. 616 E.: περὶ μὲν γὰρ αὐλῶν ὁ μέν τις ἔφη τὸν Μελανιππίδην καλῶς ἐν τῷ Μαρσύᾳ διασύροντα τὴν αὐλητικὴν εἰρηκέναι περὶ τῆς Ἀθηνᾶς·

Ἁ μὲν Ἀθάνα
τὤργαν' ἔῤῥιψεν θ' ἱερᾶς ἀπὸ χειρὸς
εἶπέν τε· Ἔῤῥετε αἴσχεα σώματι λύμα·
οὔ με τᾷδ' ἐγὼ κακότατι δίδωμι.

Sic, quae numeris carentia ediderat Henr. Stephanus p. 640; ac vario modo tentaverant Boettigerus Att. Mus. Tom. I, fasc. 2, p. 285, Fiorillo Observv. Ath. p. 48, Schweighaeuserus ad Ath. XIV, p. 616; probabiliter restituit Bergkius P. L. Gr. p. 848, 2. Nescio tamen, an in v. 3 melius servaverim codicum lectionem: εἶπέν τε· ἔῤῥετε αἴσχεα, quum apud Simonidem quoque in locis persimilibus non sit elisa vocalis ε. Cfr. Brunckius Anall. I, p. 121. φίλαν χέρα, εἶπέν τε· ὦ τέκος. quo de loco vide Schneidewini annotationem fragm. Simonid. prol. p. XLVIII.

Rhythmi videntur esse Lydii. Mirum praetera quoddam hoc de loco accidit Welckero Additam. p. 215 not. 105 qui sic disputat: *„Einsichtsvoll hat Boettiger im Attischen Museum I. 354 bemerkt, dass Marsyas nur durch das attische Satyrspiel zu einem Satyr umgewandelt sei, wie er denn namentlich bei Melanippides dem Satyrdichter als θήρ vorkommt. Athen. XIV, p. 616 F. Platon im Conviv. p. 215 B. hat ihn ebenfalls als Satyrn."* Primum enim de Melanippide satyrico poeta nihil, quod sciam apud veteres proditum est, deinde vero etiamsi invenirentur loci, apud Melanippidem certe Marsyas Satyrus non occurrit, cum ex Marsya his quatuor versibus non plus aetatem tulisset. Apud Telesten in Argo legitur sane: *νυμφαγενεῖ χοροκτύπῳ φηρὶ Μαρσύᾳ κλέος*, quo licet carmine teste Athenaeo Melanippidi adversarius exstiterit, tamen apud ipsum Melanippidem fuisse Marsyam *φῆρα* sive *θῆρα* vocatum, minime concludi poterit. Tamen quae de Marsya Satyro in universum statuit Welckerus veritati non repugnant; de quibus tamen prolixius expediendi rem alius locus concedetur. Verum ut ad propositum revertar; carmen istud Marsyas inscriptum, avi Melanippidis fuisse ex tibiarum detestatione luce clarius patet. Etenim ex iis, quae apud Athenaeum leguntur, *ἀλλ' ὅγε Σελινούντιος Τελέστης τῷ Μελανιππίδῃ ἀντικορυσσόμενος ἐν Ἀργοῖ ἔφη· κτλ.* non sequitur Melanippidem hunc coaequalem Telestae fuisse, cum dithyrambum Marsyam, qua erat nobilitate, saepius post auctoris obitum repetitum esse, probabile videatur.

II. Ceterum aliud quoque fragmentum, seniori huic poetae adscribere mihi non sine veri aliqua similitudine videor; id quod apud Athenaeum legitur XIV, p. 651 ex fabula sive dithyrambo *Δαναΐδες* superinscripto: *Μελανιππίδης δ' ὁ Μήλιος ἐν τοῖς Δαναΐσι φοίνικας τὸν καρπὸν οὕτως ὀνομάζει, τὸν λόγον ποιούμενος περὶ αὐτῶν τῶν Δαναΐδων·* (sic pro codd. lect. *τῶν γὰρ ἀΐδων*, unde Fiorillo *τῶν γραΐδων*, recte emendarunt Emperius, et Th. Bergkius.)

οὐ γὰρ ἀνθρώπων φόρευν μορφᾶεν εἶδος
οὐδὲ διαίταν γυναικείαν ἔχον

ἀλλ' ἐν ἁρμάτεσσι διφρούχοις ἐγυμνάζοντ' ἀν' εὔδι' ἄλ-
σεα πολλάκι θήραις φρένα τερπομέναι
ἱερόδακρυν λίβανον εὐώδεις τε φοίνικας κασίαν τε πα-
τεῦσαι
τέρενα Σύρια σπέρματα.

Nimirum videtur haec fabula nomen a choro Danaidum accepisse quarum cum L fuerint quot histrionibus antiquum cyclium constitisse chorum novimus, hujusce fabulae aetatem eam fuisse apparet, ut seniori solummodo Melanippidi vindicari possit. Emendarunt fragmentum, quod in codd. Athenaei depravatissimum legitur; Jacobs Animadv. Athen. p. 342. Fiorillo Observv. critt. p. 111. Emperius *Zeitschrift für Alterth.* 1835. p. 10. Meinekius Com. Fragm. III, p. 575. Bergkius P. L. Gr. p. 847. Tamen ne sic quidem nihil mihi corrigendum supererat. Metrum sic procedit:

–́ ⏑ – – –́ ⏑ – – –́ ⏑ – ⏓
–́ ⏑ ⏑ – –́ ⏑ – – –́ ⏑ ⏓
–́ ⏑ – ⏓ –́ ⏑ – – –́ ⏑ – – –́ ⏑ – ⏓ –́ ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – –́ ⏑ ⏑
– ⏑ ⏑ –
⏒́ ⏑ – – ⏒́ ⏑ – – –́ ⏑ – – –́ ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏓
⏒́ ⏑ ⏒ – –́ ⏑ –

v. 1. *οὐ γὰρ ἀνθρώπων*) Emperius, quem sequitur Bodius II, 2, p. 296 conjecit: *οὐ παρθένων*, sensu plane repugnante. Hoc enim vult Melanippides: „Non illae quidem virorum repraesentabant faciem atque imaginem, nec tamen muliebri degendi rationi sese assuetas gerebant; imo vero in essedas insilientes exercebant corpora, animosque (virorum instar) ferarum venatione relaxabant, spretis graminum floribus, quos inculcarent pedibus, non colligerent, uti virgines adamant." Itaque *ἀνθρώπων* h. l. idem atque *ἀνδρῶν* valet, ut Odyss. XX, 49. — *μορφᾶεν εἶδος*] Codd. *μορφὰν ἐνεῖδος*, unde ipse aliquando refinxeram *μορφὰν ἐνειδοφόρευν.* Verbo *ἐνειδοφορέω* usus est Meleager XII Graef. p. 56. At ingeniose Emperius: *μορφᾶεν εἶδος.* Priores tentaverant: *μορφὰν καὶ εἶδος* aut *ἐν εἴδει*, neque defuerunt, qui *ἐνιδεῖν* conjicerent. v. 2. *οὐδὲ διαίταν*] scripsi monente Boeckhio. Bergkius *οὐδὲ τὰν διαίταν*, haud scio, an metri detrimento. Vulgo: *αὐτάν*, unde

Casaubonus et Fiorillo αὐτάν. Emperius et Bodius αὐδάν. — γυναικείαν] Casaub., γυναικίαν codd. — Bergkii vv. 3 et 4 conjunctim exaeravi. Codd. ἄνευ ἡλιάδα. Inde Bergkius, Emperio praecedente, edidit: ἄν εὖ τ' ἢ δι' ἄλση (Emperius ἄλσεα). At mirum quantum displicet illud ἄν εὖ, pro quo Bodius ἄν αὖ, nisi hoc typothetae potius imputandum sit, quum alioquin Emperii vestigia premere soleat Bodius. Multo certe elegantius Meinekius Com. III, p. 575 conjecit: ἀν' εὔδι' ἄλσεα quod non dubitavi recipere, etiamsi forte ferri possit ἀν' εὔηλ' ἄλσεα. Casaubonus periclitatus erat: ἀν' ὕλας ἴδας τε, οἷα πολλάκι; Fiorillo p. 111: ἀεὶ ὕλαις δὲ πολυθήραις φρένα τερπομέναι· — πολλάκι] in codd. est. Retinuerunt Casaubonus et Emperius. Meinekius πολλάκις, quem sequitur Bergkius. — θήραις] post Porsonum recentiores omnes. Casaub. θῆρες. Fiorillo πολυθήραις. — v. 4. ἱερόδακρυν] scr. ἢ ἱερόδακρυν Bergkius. Vulgo ἱερόδακρυ. ν addidit Casaubonus. — κασίαν τε] Codd. καὶ κασίαν Casaub. — πατεῦσαι] Vulgo: Casaub. κρατεῦσαι, Fiorillo καταπατεῦσαι, Emperius et Bergkius ματεῦσαι. — v. 5.] τέρενα Σύρια σπέρματα] Primus Fiorillo; quem secuti omnes, nisi quod male Bodius: Συρίας. Vulgo Συρίας τέρματα, Casaub. τέρενα τε Συρίας μυρώματα.

III. Denique propter lugubrem carminis indolem (τρόπον θρηνητικόν) non abjudicandam censeo avo Melanippidi fabulam: Περσεφόνη inscriptam, unde Apollodorus Stob. Ecl. Phys. I, 52 duos servavit versiculos:

Καλεῖται γὰρ ἐν κόλποισι γαίας
ἄχεα θνατροῖσιν προχέων Ἀχέρων.

ubi γὰρ Bergkio debetur, quae fere commutatio nulla est, siquidem γὰρ compendiose γ' δὲ vero δ' scribi soleat. — θνατοῖσιν cum Schneidewino Anall. critt. Berol. 1844. p. 511 addidi, qui codicis vestigia premens, aut θνατοῖσιν aut ἄχε' ἀνθρώποισιν (?) legendum esse bene monuit.

E contra junior Melanippides, quo acerbior avus tibiarum hostis, eo fidelior exstitit amicus. De hoc enim intellegendus est Plutarchus l. l. ἀλλὰ γὰρ καὶ αὐλητικὴ ἀπὸ ἁπλουστέρας εἰς ποικιλωτέραν μεταβέβηκεν μουσικήν· τὸ γὰρ παλαιὸν ἕως

εἰς Μελανιππίδην τὸν τῶν διθυράμβων ποιητὴν συμβέβηκε, τοὺς αὐλητὰς παρὰ τῶν ποιητῶν λαμβάνειν τοὺς μισθοὺς, πρωταγωνιζούσης δηλονότι τῆς ποιήσεως, τῶν δὲ αὐλητῶν ὑπηρετούντων τοῖς διδασκάλοις· ὕστερον δὲ καὶ τοῦτο διεφθάρη· id quod probe perspexit Bergleinus p. 20, 21. At perquam perverse Bodius p. 296: „— oder spielte sie (die lydischen Melodien) zuerst auf der Laute zum Dithyrambus, den gewöhnlich Flöten begleiteten. Denn er war ebenso wenig ein Freund der Flöte als Anacreon."

Ejusdem ἀναβολὰς longissimas acerbe exagitavit Democritus Chius, licet ipse propter musicas novationes a comicis vexatus, teste Aristotele Rhet. III, 9: ὁμοίως δὲ καὶ αἱ περίοδοι αἱ μακραὶ οὖσαι λόγος γίγνεται καὶ ἀναβολῇ ὅμοιον, ὥστε γίγνεται ὃ ἔσκωψε Δημόκριτος ὁ Χῖος εἰς Μελανιππίδην ποιήσαντα ἀντὶ τῶν ἀντιστρόφων ἀναβολάς·

Οἷ τ' αὐτῷ κακὰ τεύχει ἀνὴρ ἄλλῳ κακὰ τεύχων,
ἡ δὲ μακρὰ ἀναβολὴ τῷ ποιήσαντι κακίστη.

Neque hoc loco intellego Bodium: „dem die Anabole in folgendem Hexameter missfiel." Certe Melanippidis verba ab Aristotele minime proferuntur, sed Democriti salse dictum, qui Hesiodeo versui notissimo alterum de suo addidit versiculum. Cfr. Jons. scr. hist. phil. p. 90 ed. Dorn.

Idem Melanippides teste Xenophonte Mem. Socr. I, 4, 3 dithyramborum poeta quasi classicus habebatur, atque praestantiae ipsius hoc nobilissimum indicium est, quod perinde atque Agatho, Euripides, alii ad Macedonum reges Perdiccam atque Archelaum accerseretur. Nam Suida p. 2440 teste, non ultra Perdiccae annos vitae spatium produxit; longiorem tamen vitam concessit ipsi Praxiphanes apud Marcellin. vit. Thucyd. §. 30, p. 5 Duker.: συνεχρόνισε δ', ὥς φησι Πραξιφάνης ἐν τῷ περὶ ἱστορίας, Πλάτωνι τῷ κωμικῷ, Ἀγάθωνι τῷ τραγικῷ, Νικηράτῳ ἐποποιῷ καὶ Χοιρίλῳ καὶ Μελανιππίδῃ καὶ ἐπεὶ μὲν ἔζη Ἀρχέλαος ἄδοξος ἦν. Junior vero fuit Diagora Melio, teste Suid. s. v. Διαγόρας: — ὁ δὲ καὶ λυρικῇ ἐπέθετο τοῖς χρόνοις ὢν μετὰ Πίνδαρον καὶ Βακχυλίδην, Μελανιππίδου δὲ πρεσβύτερος. — Cfr. Bergkius Commentt. p. 176. —

Alius est Melanippides qui philosophus perstringitur ab Alexide comico Athen. IV, p. 161 C.

Reliqua fragmenta, quae utri Melanippidi adscribenda sint relinquimus in medio, haec sunt:

I. Athen. IX, p. 429 B. ὅθεν ὁ Μελανιππίδης ἔφη·

Πάντες δ' ἀπεστύγεον ὕδωρ
τὸ πρὶν ἐόντες ἀΐδριες οἴνου·
τάχα δὴ τάχα τοὶ μὲν ἀπ' ὦν ὄλοντο,
τοὶ δὲ παράπληκτον χέον ὀμφάν·

— — ⏑ — ⏑ ⏑ ⏑ ⏑ —
–́ ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ — —
⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ ⏑ ⏑ — ⏑ —
— ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ — —

Locum correxit Bergkius p. 849. — An scr. ἐπωλεύοντο?

II. Athen. II, p. 35 A. φησὶ δὲ καὶ Μελανιππίδης ὁ Μήλιος·

Ἐπώνυμον, δέσποτ', οἶνον Οἰνέως

⏑ — ⏑ — ⏑ ⏑ — ⏑ — ⏑ —

Versum hunc Schweighaeuserus jambico metro adstringendum ratus: ἐπώνυμόν γ' (δ') ὦ δεσπότ', οἶνος Οἰνέως, ex dramate quodam desumptum ideoque seniori M. adscribendum putat. Similiter Chaeremo ap. Arist. Rhet. II, 23. 24: Πενθεὺς ἐσομένης ξυμφορᾶς ἐπώνυμος: ubi vide quos citat H. Bartsch. p. 36; — Euripid. Rheso Δόλων ἐπώνυμος μὲν κάρτα. Cfr. Odyss. XIX, 409 hymn. Hom. I, 372.

III. Clemens Alex. V, p. 602 D. Sylb. ὁ μελοποιὸς δὲ Μελανιππίδης ᾄδων φησίν·

Κλῦθί μοι, ὦ πάτερ, θαῦμα βροτῶν
τᾶς ἀειζώου ψυχᾶς μεδέων.

–́ ⏑ ⏑ — ⏑ — –́ ⏑ ⏑ —
–́ ⏑ — — x — –́ ⏑ ⏑ —

IV. Plut. Erot. c. XV. Γλυκὺ γὰρ θέρος ἀνδρὸς ὑποσπείρων πραπίδεσσι πόθον, κατὰ τὸν Μελανιππίδην.

⏑ ⏑ –́ ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ — — –́ ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ —

Sic ex Bergkii conjectura admodum probabili scripsi. Vulgo: πραπίδων πόθῳ; at πόθῳ in uno tantum codice exstat. Vide num his similia lateant in desperatissimis verbis Licymnii apud Dionysium Halicarn. de Demosth. p. 1035. ὕβριν ἢ πρὶν

μισθῷ πόθεν ἢ μόχθον πατρίδων, fortasse hunc in modum adornandis:

*ὕβριν ἢ [Κύ]πριν *ὄσσων* πόθον ἢ μόχθον *πραπίδων.**

— ⏑ –́ ⏑ ⏑ — –́ ⏑ ⏑ — — –́ ⏑ ⏑ —

Ac Licymnii quidem cum semel mentionem injecerim, aliud quoque in transcursu corrigam fragmentum ab Athenaeo XIII, p. 564 C servatum: *Λικύμνιος δ' ὁ Χῖος τὸν Ὕπνον φήσας ἐρᾶν τοῦ Ἐνδυμίωνος οὐδὲ καθεύδοντος αὐτοῦ κατακαλύπτειν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀλλ' ἀναπεπταμένων τῶν βλεφάρων κοιμίζειν τὸν ἐρώμενον· ὅπως διὰ παντὸς ἀπολαύῃ τῆς τοῦ θεωρεῖν ἡδονῆς· λέγει δ' οὕτως·*

Ὕπνος δὲ χαίρων ὀμμάτων αὐγαῖς ἀναπεπταμένοις ὄσσοις ἐκοίμιζεν κόρας.

— –́ ⏑ — — –́ ⏑ — — –́ ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ — — –́ ⏑ — — –́ ⏑ —

Idem metrum atque nos descripsimus habet Pindarus Nem. *θ'* 2, nisi quod anacrusi careat. *Ὕπνος* jam Casaubonus dedit pro codd. lectione *ὕπνον* vel *ὕμνον*. Locum adhibuit in suam rem Valkenar. Eurip. Phoen. p. 424 *ὄμματος αὐγαῖς ἐπενώμας*, ubi schol. *ὄμματος αὐγαῖς, ἀντὶ τοῦ τῶν ὀμμάτων*. Fiorillo in observv. critt. p. 70 praepropere verba *ἀναπεπταμένοις ὄσσοις* ejecit, nulla addita caussa: unde quod ipse reposuit: *Ὕπνος δὲ χαίρων ὀμμάτων αὐγαῖς ἐκοίμιζεν κόρον* satis jejunum ac languidum est. Latet tamen vitium in codicibus *κοῦρον*, quod non sustulerunt viri *κριτικώτατοι* Meinekius et Bergkius. Ille enim Comm. Fragm. III, p. 214 scribendum existimat:

Ὕπνος δὲ χαίρων
ὀμμάτων αὐγαῖς ἀναπεπταμένοις ὄσσοισιν ἐκοίμισε κοῦρον.

— –́ ⏑ — —

–́ ⏑ — — –́ ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ — — –́ ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ — ⏓

hic vero PLG. p. 839.

Ὕπνος δὲ χαίρων ὀμμάτων αὐγαῖς ἀναπεπταμένοις
ὄσσοις ἐκοίμιζε κοῦρον.

— –́ ⏑ — — –́ ⏑ — — –́ ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ —

— –́ ⏑ — –́ ⏑ — ⏓

Neque his viris dd. felicior fuit *Ἀλέξανδρος Μ. Βλάςος* in libro *Χιακὰ* inscripto (*ἐν Ἑρμουπ.* 1840. 8.) p. 112.

Ὕπνος δὲ χαίρων ὀμμάτων
αὐγαῖς ἀναπεπταμένοις ὅσσοις
Κοιμίζει κοῦρον.

Scribendum sine dubio κόρας, cui simillima est dictio apud Soph. O. T. 1222 Br. καὶ κατεκοίμισα τοὐμὸν ὄμμα. — Vocem ὄσσων non recte retinuit Musgravio obsecutus Porsonus in Euripid. Phoen. 381:

ὧν οὐ δικαίως ἀπελαθεὶς ξένην πόλιν
ναίω, δι' ὄσσων νᾶμ' ἔχων δακρυῤῥοοῦν.

νᾶμ' reponens pro codd. lectione ὄμμ', licet jam Valkenarius p. 241 mendam in verbis δι' ὄσσων latere recte suspicatus esset ex scriptura codicis Leidensis optimi, δ' ἴσσων. Rescribe:

ὧν οὐ δικαίως ἀπελαθεὶς ξένην πόλιν
ναίω, τὸ δισσὸν ὄμμ' ἔχων δακρυῤῥοοῦν.

De articulo τὸ cfr. Boeckhius Simon. Dial. praef. p. XXII.

De Licymnio obiter dixit Henr. Bartschius de Chaeremone tragico poeta (Mogunt. 1843. 4.) p. 23, 29. Reliqua ejusdem Licymnii fragmenta collegit Bergkius PLG. p. 840 quorum tamen, quod sub n. 8, posuit ex Ael. Fest. Aphth. p. 241 Gaisf. desumptum: „μέλος autem dictum putant — sive ut Licymnius ἀπὸ τοῦ μελεάζειν τοῦτ' ἐστι θρηνεῖν" aut abjudicandum est Licymnio dithyramborum poetae, aut ampliandus etiam fragmentorum numerus, uno certe loco, apud Schol. Venet. Il. β' 106. Λικύμνιος δὲ παραδηλοῦσθαί φησι λεληθότως τὴν ἔχθραν ἵνα μὴ λοιδορήσῃ τὸ γένος, τὸ μὲν γὰρ δῶκε φιλίας τεκμήριον τὸ δὲ καταλιπεῖν ἀνάγκας, διὸ ἐφ' ὧν τῷ ἔδωκεν ἐχρήσατο, ἐφ' ὧν δὲ τῷ ἔλιπεν. Etenim, cum locus iste edoceat nos, Licymnium quoque aliquem inter eos nomen professum esse, qui Homericis lectionibus illustrandis operam navaverunt, non dubito, quin Licymnii illud de voce μέλος placitum in epimerismis ad Il. ρ, 211 exstiterit; quem ad locum cfr. Cramer. Anecdd. Oxonn. Tom. I, p. 285. Μύρσιλος τὰς ἐν Λέσβῳ γενομένας ἑπτὰ παρθένους Μούσας ἐπὶ τὰ πένθη φοιτᾶν καὶ θρηνεῖν· ὅθεν ἐπεκράτησε τὰ ᾀδόμενα, μέλεα κληθῆναι, ὁ δὲ ἀπὸ τῆς μελιγήρυος· Πίνδαρος· μελισσοτεύκτων κηρίων ἐμὰ γλυκερώτερος ὀμφά. ἢ ὅτι τὸ μέλος ἑκάστου μεμέληται ὅ ἐστι μετὰ φροντίδος σκευάζεται. Fr. Aug. Wolfius Prolegg. Hom.

p. CXCI Licymnium istum iis annumerat scriptoribus, quos accuratius nos non cognovimus. Cui adversarius obstat Leonh. Spengelius in Artt. scrr. p. 91, iis potius adscribendum scriptoribus ratus, quos Wolfius l. l. p. CLXII, 23 recensuit, Theageni, Anaxagorae, Metrodoro, Stesimbroto, aliis. Quod nescio an audacius factum sit, cum Theagenem, Anaxagoram, reliquos in eo elaborasse videamus, ut „fabulas interpretatione sua corrigerent, atque ad physicam et moralem suae aetatis doctrinam accommodarent," e contra Licymnium, quatenus ex ll. ll. conjecturam facere licet, in satis jejuna verborum derivatione sive etymologica sive grammatica acquievisse; etiamsi, quae fuit istius aetatis etymologiae tractandae ratio, non mirum sit, quod insignis rhetoris celebritatem adeptus sit Licymnius iste his ipsis conaminibus, siquidem idem est Homeri interpres atque Licymnius rhetor, qui *τέχνην* composuisse dicitur. Rhetoricae istius artis fragmenta collegit Leonh. Spengelius l. l. p. 84—91. Qui ap. Cramer. Anecd. Par. I, p. 394, 22 occurit *Ολύμνιος Ἀλεξανδρεύς*, nescio an scribendus sit: *Λικύμνιος Ἀλεξανδρεύς.* Artem profitebatur medici. — Neque diversum rhetorem a poeta putat idem Sp. p. 91 et quos laudat Westermannus hist. eloquent. p. 139, Graefenhan, *Gesch. der class. Phil.* p. 181 sqq. Adversantur huic opinioni Geelius hist. crit. Soph. p. 179. Heindorfius ad Platon. Phaedr. p. 319. Attamen confiteor nescire me tum unde Luetckius suam doctrinam hauserit, qui Licymnium poetam ante Simonidem fuisse contendit, ergo ante Olymp. LV, tum unde Bodius compertum habuerit, rhetorem poeta longe juniorem fuisse.

V. At jam redeundum est ad Melanippidem, cujus ultimum fragmentum superest Schol. Il. σ′ 570. *ἡ δὲ κατὰ Λίνου ἱστορία παρὰ Φιλοχόρῳ* (*ἱστόρηται* Villois.) *ἐν τῇ ιθ′* Bekk. (*καὶ παρὰ Μελανιππίδῃ*) Cramer Anecd. Par. III, p. 289, 3: *ἡ δὲ περὶ τὸν λίνον ἱστορία παρὰ Φιλοχόρῳ ἐν τῇ ιθ′ καὶ παρὰ Μελανιππίδῃ.* Plura de h. l. dabit Schneidewinus Exercc. critt. Cap. VII, p. 47 sqq.

CAPUT II.

I.

DE PHRYNNIDE MITYLENAEO.

Phrynnidis patrem Camonem appellat Pollux Onomastico IV, IX. *Φρύννιν δὲ τὸν Κάμωνος πολυκάμπεσι μέλεσι κτλ.* Tamen lectionem *Κάμωνος* unus Palatinus codex offert, reliqui apud Falkenb. et Jungerm., ut Hemsterh. I, p. 385 annotat habent: *Κάβωνος,* litera $\bar{\beta}$ tamen ita scripta, ut Latinorum $\bar{v}$, unde facile $\bar{\mu}$ literae fieret simillima. Hinc Burettus Mem. Acad. XIII, p. 269 scribi jubet: *Κάβωνος.* Uno elemento in medio auctum affert hoc nomen Plutarchus de laude sui c. 1, *Νικᾷ Τιμόθεος ὁ Μιλήσιος τὸν Κάρβωνος* quod verum putat Plehn Lesbiac. p. 169 sqq. Denique Suidas quartae varietatis auctor exstitit *Κάνωπος*; Istri testimonio innitens: *Ἴστρος δὲ ἐν τοῖς ἐπιγραφομένοις μελοποιοῖς τὸν Φρύννιν Λέσβιον φησὶ Κάνωπος υἱόν,* unde Xylander ad Plutarchi l. l. annotat *Κάνωβος* sibi pro *Κάρβωνος* legendum videri, *Κάνωπος* eum voluisse Plehnius l. l. suspicatur. At mihi unice verum videtur *Σκάμωνος.* Suidas: *Σκάμων* (v. *Σκάμμων*)· *ὄνομα κύριον.* Notum hoc Mytilenaeorum nomen. Nam Sapphus quoque pater, *Σκαμανδρώνυμος* ab Herodoto II, 135, Aeliano V. H. XII, 19. Schol. Platon. p. 312 Bekk. vocatus, ab aliis, Suida teste, nominatus est *Σκάμων* sive *Κάμων.* Qua de nominis depravatione videsis Neuium ad Sapphus fragm. p. 1. Deinde Scamon Mitylenaeus occurrit apud Clement. Alex. Strom. lib. I, p. 308 Sylb. qui de inventione rerum plures libros composuit, quorum primum Athenaeus citat: *Σκάμων ἐν πρώτῳ περὶ*

εὑρημάτων κτλ., ac paullo infra *Σκάμων ἐν τοῖς περὶ εὑρημάτων* non indicato libri indice; secundum librum laudat Photius Lexic. p. 652, 6 Porson. (p. 564 ed. Lips.) *Σκάμων δ' ἐν τῇ δευτέρᾳ τῶν εὑρημάτων ἀπὸ Φοινίκης τῆς Ἀκταίονος ὀνομασθῆναι*, quem locum omiserat Vossius Hist. Gr. p. 411. Corrigendus ex Photio igitur est Michael Apostolius Proverb. *Φοινικήϊα γράμματα·* qui Camonem citat in secundo inventionum libro. Ac Vossium male Camoni locum concessisse in Hist. Graec. III, p. 339 vidit Jons. scr. h. ph. p. 13 ed. Dorn. Nisi forte idem nomen est *Σκάμων* et *Κάμων* quemadmodum planta *σκαμωνία* Nicandro vocatur *κάμων* [35]). Etiam in Photii loco variat codd. lectio inter *Κάμων* et *Σκάμων*. Ceterum in Plutarch. de laude sui c. 1 pro *Κάρβωνος* conjicio scriptum fuisse *Κάμβωνος*, quemadmodum in Pausan. I, cap. 38,2 memorantur *Σκαμβωνίδαι*, ubi nonnulli Mss. habent *Σκαβωνίδαι*. Verum de ipsius Phrynnidis nomine, ne pluribus disseram, effecerunt Seidlerus Museo Rhenano III, 2, p. 180. Boeckh. Corp. Inscr. II, p. 189. Meinek. Com. Fragm. II, p. 334. Scribendum enim forma aeolica *Φρύννις*. Patria Phrynnidis Lesbos [36]) fuit, cultu Dionysiaco insignis; de quo, quum omnia satis explorata sint, lectores ad Plehnii Lesbiac. p. 119 relego.

De Phrynnide Scholiasta ad Aristophan. Nubb. 971, *ὁ Φρύνις κιθαρῳδὸς Μιτυληναῖος· αὗτος δὲ δοκεῖ πρῶτος παρὰ Ἀθηναίοις κιθαρῳδικῇ νικῆσαι Παναθήναια ἐπὶ Καλλίου ἄρχοντος. ἦν δὲ Ἀριστοκλείτου μαθητής, ὁ δὲ Ἀριστόκλειτος τὸ γένος ὢν ἀπὸ Τερπάνδρου, ἤκμασε δ' ἐν τῇ Ἑλλάδι κατὰ τὰ Μηδικά· παραλαβὼν δὲ τὸν Φρύνιν αὐλῳδοῦντα κιθαρίζειν ἐδίδαξεν. ὁ δὲ Ἴστρος Ἱέρωνος αὐτόν φησι μάγειρον ὄντα σὺν ἄλλοις δοθῆναι τῷ Ἀριστοκλείτῳ. ταῦτα δὲ σχεδιάσαι ἔοικεν. εἰ γὰρ ἦν γεγονὼς δοῦλος καὶ μάγειρος Ἱέρωνος οὐκ ἂν ἀπέκρυψαν οἱ κωμικοί, πολλάκις αὐτοῦ μεμνημέ-*

[35]) Similia exempla extrusae literulae $\bar{\sigma}$ ante $\bar{\varkappa}$ habemus non pauca: *κινδαψός, κάμωρη, κέραφος, κορδύλη, κύλλαρος, κοῖδος, κάμανδρος.*

[36]) Qui *ἐν τῷ περὶ Λέσβῳ* citatur *Στάμις* apud Schol. Il. *γ'* 250, is apud Cramer. AP. III. p. 159 in Cod. 2556. 79. *Στάμων* in Codd. 2676 *Στιμών* vocatur. Nescio an leg. *Σκάμων*.

τοι, ἐφ' οἷς ἐκαινούργησεν κλάσας τὴν ᾠδὴν παρὰ τὸ ἀρχαῖον ἔθος, ὡς Ἀριστοφάνης φησὶ καὶ Ἀριστοκράτης (leg. Φερεκράτης)[37]. Καθ' ὃ πρῶτος τὴν ἁρμονίαν ἔκλασεν ἐπὶ τὸ μαλθακώτερον· ἦν δὲ γύννις καὶ ψυχρός. Eadem fere Suidas p. 3860 A. E contra e recentioribus nemo fere Phrynnidem singulari observatione dignum habuit; ac Luetckius quidem l. l. plane omisit, Bodius autem cujus alioquin fere anxiam inconditamque vidimus in colligendis veterum scriptorum testimoniis, industriam, de hoc poeta vix notissimos locos attulit p. 304—6. Id quod permirum factum est, quoniam Phrynnis non modo depravationum in musica invalescentium jure vocitari patrens possit, sed etiam, si dithyrambum potissimum spectaveris, tibiae invalescentem usum inducto rursum citharae lusu imprimis coercuerit. Primum, quamvis Pherecrate teste Melanippides avus praegressus esset, edocet Plutarchus de Musica: τὸ δ' ὅλον ἡ μὲν κατὰ Τέρπανδρον κιθαρῳδία καὶ μέχρι τῆς Φρύνιδος ἡλικίας παντελῶς ἁπλῆ τις οὖσα διετέλει; ad alteram novationem, quod attinet, non parvi faciendum est, quod Schol. l. l. refert Phrynnidem e tibicinum, ut ita dicam, collegio ab Aristoclito inter fidicinum numerum translatum esse, quo loco bene perpenso, vix etnaturum esse eum dixeris, qui Phrynnidem praesertim tangere illa Platonis putarit de Legg. III, p. 100 E.: καὶ αὐλῳδίας τε ταῖς κιθαρῳδίαις μιμούμενοι καὶ πάντα ἐς πάντα συναγαγόντες. Itaque is citharam tanta dexteritate pulsavit, ut neque deessent, qui non tum illud proverbium μετὰ Λέσβιον ᾠδὸν de ipso intellegendum esse censerent: Bodlej. Provv. 596, Λέσβιος ᾠδός· οἱ μὲν τὸν Εὐαινητίδην, οἱ δὲ Φρύνιν, quamquam de Terpandro rectius interpretantur alii cfr. Neuius ad Sapph. fr. p. 79.

---

[37]) Verissima haud dubie h. l. pro Ἀριστοκράτης emendatum est Φερεκράτης ac miror sane quod Otto Schneider de vett. scholl. in Arist. fontib. p. 109 Aristocratem inter eos reponat, quorum in scholiis ad illustrandam historiam usurpatam auctoritatem videamus. „Saltem veri non dissimile arbitratur eundem esse cum eo, cujus laconica usurpavit Athenaeus III, p. 82 E. nisi verior sit Valkenarii conjectura, Ἀριστόξενος corrigentis." Dixit de Aristocrate historico pluribus Meursius Miscell. Lacon. p. 336.

Bodius de Orpheo p. 16. 7. Idem atque Bodl. Provv. voluit Photius p. 215, 23. *Λέσβιον ᾠδόν· τὸν Φρύνιχον, οἱ δὲ Εὐαίνετον.* Atque in Panathenaeis quidem e fidicinibus Phrynnis primus victor renunciatus est, tantaque gloria hominis fuit, ut Timotheus, quum ipsi Phrynnide superiorem evadere contigisset haud mediocriter sese jactaret. Plut. de laude sui c. 1. *ἢ καὶ Τιμόθεον ἐπὶ τῇ κατὰ Φρύννιδος νίκῃ γράφοντα· Μακάριος ἦσθα, Τιμόθεε ὅτε κῆρυξ εἶπε· Νικᾷ Τιμόθεος ὁ Μιλήσιος τὸν Κάρβωνος τὸν Ἰωνοκάμπταν· εἰκότως δυσχεραίνομεν.* Timothei verba in tres versus dispescere Georg. Bippartus periclitatus est, qui ipsi conatus perquam infauste cessit; nimirum Th. Bergkio viam non praemuniente. Versus posuit hosce:

⏑ ⏑⏑ ⏑ × ⏑ –́ ⏑ ⏑ ⏑⏑ ⏑ – – – ⏑
× – × ⏑ ⏑ ⏑⏑ ⏑ –́ ⏑ – ⏑
× – –́ ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏓

unde novum etiam quid de prosodia vocis *Μιλήσιος* edocemur. Quod vero plerumque factum videmus, ut qui populo impense placerent musici, ii gravissimis comicorum conviciis premerentur, idem Phrynnidi accidisse Schol. Ar. Nub. 971 et Provv. Bodd. 596 testantur. Tamen ipsorum comicorum, qui haec comprobarent, duo tantum loci supersunt, Aristophanis Nubb. 971 et Pherecratis ap. Plutarch. de Mus. c. XXX. Neque Lacedaemoniorum idem, tam candidum, quam Atheniensium judicium expertus est, quippe cui Ephori duas illas quae septenarium numerum superarent chordas, abscinderent, hoc tantum musico pro arbitrio liberum relinquentes, superasne an infimas chordas deleri mallet. Plut. quom. q. profect. virt. sent. p. 289 Wyttenb. *Φρύννιν μὲν γὰρ οἱ Ἔφοροι ταῖς ἑπτὰ χορδαῖς δύο παρεντεινάμενον ἠρώτων, πότερον τὰς ἄνωθεν ἢ τὰς κάτωθεν ἐκτεμεῖν αὐτοῖς ἐθέλει παρασχεῖν.* Plut. Ag. X, 4. *Σὺ δ' Ἐκπρέπη μὲν ἔφησεν ἐπαινεῖς, ὃς ἐφορεύων Φρύννιδος τοῦ μουσικοῦ σκεπάρνῳ τὰς δύο τῶν ἐννέα χορδῶν ἐξέτεμε.* Eadem leguntur Plut. Lacon. Apophth. Tom. II, p. 149 ubi codd. pro *Ἐκπρέπης* habent *Ἐμπρέπης* vel *Ἐμηρέπης* Ephori nomen. Jam quid novarit Phrynnis, Schoemannus ad Plut. Ag. p. 130 ait, in veterum testium dissensu non satis

liquet, obiterque citat Plehn. Lesbiac. p. 197. Placet tamen veterum inter se comparari ac componi testimonia. Quare ab ampliato chordarum numero ut exordium fiat, Plutarchi ll. ll. adjiciendus est Pherecrates:

ἐν ἑπτὰ χορδαῖς δώδεχ' ἁρμονίας ἔχων.

Malo enim cum Buretto Mem. Acad. XIII, p. 152. Rud. Hanov. exerc. critt. p. 51. Meinekio Comm. II, 1 p. 239 ἑπτὰ legere, quam quod in codd. est πέντε; licet objici queat hoc Phrynnidis, quo paucioribus fidibus majorem harmoniarum numerum elicuerit, eo admirabiliorem effici artificii praestantiam. At non parvi momenti hac in re est Procli cum Plutarcho consensus, qui Φρύννις δὲ ὁ Μιτυληναῖος ait, καὶ χορδαῖς ταῖς ἑπτὰ πλείοσι ἐχρήσατο, nec vero alioquin hoc vitio dari musicis videmus, quod paucioribus, quam quod justo aut consueto pluribus chordis lyram intenderent; unde comici plerumque in πολυχορδίαν invehunt. Antestatur Plut. Mus. 12. τὴν γὰρ ὀλιγοχορδίαν παντελῶς ἀρχαϊκὴν εἶναι ξυμβέβηκεν. Aliam viam Georg. Bippartus ingressus est, qui de citharae ac lyrae discrimine cogitans „citharis Phrynnidem fortasse primum inter Graecos usum autumat, iisque non amplius quinque chordis tensis, sed e quibus flectendo (*durch Greifen*) infinitam sonorum multitudinem elicere et vel omnes, quae intra unum diapason continentur, duodecim harmonias exhibere poterat." Quod quam perverse excogitatum sit, nemo non videt, qui non Arionem modo ac Terpandum optimos κιθαρῳδοὺς vocatos fuisse novit, sed Phrynnidem etiam citharizandi praeceptis ab Aristoclito imbutum esse sciat Schol. Ar. tradere. Ceterum Plutarchus, qua in re vitium Phrynnideae musices ponendum sit, minime tacet Ag. X, sed ipsius τὸ σοβαρὸν καὶ περιττόν vituperat, h. e. tumorem atque ostentationem et nimium ornatus studium, quomodo Schoemannus interpretatur, licet in v. σοβαρόν magis immodicum rythmici ductus celeritatem, quam tumorem notari dixerim. Cum quo Plutarchi judicio concinit Aristophanes:

εἰ δέ τις αὐτῶν βωμολοχεύσαιτ' ἢ κάμψειέν τινα καμπὴν
αὐτὸς διέξας, ἔν θ' ἁρμονίαις χιάζων ἢ σιφνιάζων,

οἵας οἱ νῦν τὰς κατὰ Φρύννιν ταύτας τὰς δυσκολοκάμπτους ἀπετρίβετο τυπτόμενος πολλάς, ὡς τὰς Μούσας ἀφανίζων. atque τῷ περιττῷ respondet τὸ χιάζειν et σιφνιάζειν quod Pollux interpretatur περιέργοις μέλεσι χρῆσθαι· quo contra τὸ σεμνὸν καὶ ἀπερίεργον veteri musicae tribuitur a Plutarcho Mus. c. XXXVII. Inde vero non dubites, quin simul ταραχῶδες aliquid subnatum sit, quale Pherecrates hisce vituperat:

Φρῦνις δ' ἴδιον στρόβιλον ἐμβαλών τινα.

Etenim στρόβιλος ut ait Phrynichus Bekkeri p. 63, 28. καὶ μεταφορικῶς ἐπὶ ᾠδῆς κιθαρῳδικῆς πολλὴν ἐχούσης ταραχήν. Proprie enim στρόβιλος ventus est, aliis τυφώς dictus, sive procella, quae de terra coorta, turbine sursum effertur. Schol. Soph. Antig. v. 418. πνεῦμα θυελλῶδες, ὅταν ἀντερείδῃ τῇ γῇ, καὶ πάλιν ἄνω αἴρῃ. Plerumque enim venti e coelo quasi immissi in terram irruunt. Itaque στρόβιλος, de ventosis in re musica furoribus usurpatum, significare videtur modulationum turbinem ad νήτην ab ὑπάτῃ ascendentem. Qua licet adoptata interpretatione, optime stabit Bergleini haud improbabilis loci interpretatio, qui (de Philox. p. 24) non v. στρόβιλον sed voces ἴδιον et ἐμβαλών urgendas esse putat: ita ut seorsim et a verbali musicoque textu dithyramborum segregatam alieno loco intercalasse musicam (*Zwischenspiele*) dicatur Phrynnis.

Quum vero insolens quidam ornatus ac magniloquentiae amor fere sine mollitudine quadam non inveniatur, merito puto Phrynnidi Ionicam quoque effeminationem opprobatam esse. Nempe Ἰωνοκάμπτας audiebat, quod sicut Iones — sunt verba Hemsterhusii ad Polluc. I, p. 395 — saltationes masculas in effeminatos gyros flexionesque frangerent, ita ipse in severiorem musicam crispos quosdam et lubricos invexisset modos. Hinc etiam δυσκολοκάμπτας καμπὰς notat Aristophanes; h. e. ut ejusdem verbis utar modulos contortuplicatos, non facile variis inflexionibus exprimendos. Cfr. Polluc. Lex. IV, 10. Hinc κλάσαι τὴν ᾠδὴν ἐπὶ τὸ μαλθακώτερον coarguitur. Neque in re musica solum novationes conatus est, sed nomum quoque dithyrambico generi magis assimilem reddidit quippe quem Proclo teste ἐκαινοτόμησεν· τό τε γὰρ

ἑξάμετρον τῷ λελυμένῳ συνέθηκε, in quo ipsum Timotheus imitatus, postea etiam, si fides Hephaestioni p. 119, 9 Gaisf., ulterius progressus est. Verumtamen, quae novaverat, Phrynnis ipse postea, jussit irrita esse, Pherecrate teste: *εἰ γάρ τι κἀξήμαρτεν αὖθις ἀνέλαβεν*, nec omnino spernendam ipsi laudem posuit Aristoteles Metaph. I, p. 393 B. *εἰ μὲν γὰρ Τιμόθεος μὴ ἐγένετο, πολλὴν ἂν μελοποιΐαν οὐκ εἴχομεν, εἰ δὲ μὴ Φρύννις, Τιμόθεος οὐκ ἂν ἐγένετο.*

II.

DE TIMOTHEO MILESIO.

Fridericus Rambachius, qui Milesiorum res singulari sibi libello pertractandas proposuit, solita neglegentia e poetis quorum multos haud ignobiles Miletus protulit, non nisi duos commemoratione dignos censuit, Melanippidem et Lamynthium: Melanippidem quidem Melium communi aliquando omnibus errore Milesiis falso vindicans; Lamynthium sane re vera Milesium, nunquam tamen apud veteres tanto in honore habitum ut prae Timotheo nominari meruerit.

Ac Timotheum quidem, Milesium declarat epigramma tumulo ipsius in Macedonia inscriptum, quod apud Stephan. Byz. v. *Μίλητος* legitur:

Πάτρα Μίλητος τίκτει Μούσαισι ποθεινὸν
Τιμόθεον κιθάρας δεξιὸν ἡνίοχον.

Vulgo *τίκτει τὸν* legebatur. Vitium diverso modo sustulerunt VV. DD., Meinekius conjiciendo: *τέκε τόν.* Jacobsius AP. Nott. cr. p. 949 assentiente Schneidewino Simonid. p. 199 delendo articulum *τόν.* Quae postrema emendatio locum obtinet coll. Eustath. Il. 237, 3 = 313, 13 et Dracon. Metr. p. 67. Neque aliter jam Lilius Gyraldus Opp. Tom. II. p. 349. Jam vero audiamus de Timotheo Suidam p. 3569 C. *Τιμόθεος· Θερσάνδρου, ἢ Νεομύσου, ἢ Φιλοπόλιδος, Μιλήσιος· λυρικὸς ὃς τὴν δεκάτην καὶ ἑνδεκάτην χορδὴν προσέθηκε καὶ τὴν ἀρχαίαν μουσικὴν ἐπὶ τὸ μαλακώτερον μετήγαγεν. Ἦν δὲ ἐπὶ Εὐρι-*

(*) πίδου χρόνων τοῦ τραγικοῦ καθ' οὓς καὶ Φίλιππος ὁ Μακεδὼν ἐβασίλευσεν, καὶ ἐτελεύτησεν ἔτη ἐννενήκοντα ἑπτά. γράψαι δι' ἐπῶν νόμους μουσικοὺς δεκαεννέα, προοίμια λς', Ἄρτεμιν, διασκευὰς η', ἐγκώμια. Πέρσας ἢ Ναύπλιον, Φινείδας, Λαέρτην, διθυράμβους ιη', ὕμνους κα' καὶ ἄλλα τινά. Pater igitur, num Thersander an Neomysus, an Philopolis audiverit, Suidas quidem in medio reliquisse videretur, nisi constaret, ubique fere nomen ab ipso primo loco positum, optimis inniti testimoniis. Etenim Νεομύσου nomen, quod, nisi fallit suspicio in Νεόμουσον commutandum erit, comico debetur, nescio cui, qui succrescente Timothei gloria, propter novationes ipsius in re musica factas, patrem ei jocose affinxit Neomusum. De Philopolide non habeo, quae conjiciam nisi Ephesiorum erga Timotheum amorem eo nomine tangi putaveris. At Thersandri ipsum filium fuisse satis evincitur Alexandri Aetoli testimonio, ap. Macrob. Saturnn. V, 22. Τιμόθεον κιθάρας ἴδμονα καὶ μελέων | υἱὸν Θερσάνδροιο κτλ. quem ad locum Meinekius Anall. Alexx. p. 227 non importune monuit, eum quem in praestantissimis Joniae tibicinibus Thersandrum memorent Polyaen. Strategg. VI, 10 et Xenoph. Hellen. IV, 8, 18 fortasse Timothei fratrem habendum esse. Supersunt denique Pherecratis comici apud Plutarch. de Musica p. 1141 F. versus:

Α. ποῖος οὑτοσί
ὁ Τιμόθεος; Μ. Μιλήσιός τις Πυῤῥίας.

unde Georg. Bipparto l. l. p. 50 (praecedente Reinesio ad Suidam) non improbabiliter visum est, posse conjici, Timotheum etiam aliquando serviisse siquidem Suid. p. 3186 ed. Gaisf. ajat: Πυῤῥίαις, δούλοις· Ὄνομα γὰρ δούλου Πυῤῥίας. Quibus de nominibus plura vide apud Hemsterhusium ad Lucian. Timon. p. 112 cl. Philos. p. 486, 492. Tamen Reinesii huic sententiae, favere nequeo propterea, quod servitutis op-

---

(*) Hucusque typis mandata erat *Diatribe* nostra, cum pervenirent ad nos duae Schneidewini commentationes, altera Nuncc. Erudd. Gottingg. p. 1373 inserta, altera sejunctim repetita lyricorum, a Bergkio editorum censura (Gotting. 1844. 8.), unde quid in meos usus, antea a me non animadversa contulerim, indicavi religiose.

probrium vix tantam excitare indignationem, tantosque movere spectatoribus cachinnos potuit, quam viva aliqua corporeae mendae adumbratio; quas inter rutilus aerique assimilis capillorum color non injucundam praebere potuit comico penicillo imaginem. Accedit praeterea hoc, quod, cum *Πυῤῥίαι* plerumque Thraces vocarentur servuli, rufi illi ac vaferrimi, ne hoc quidem nomine jocus non pungat Timotheum, ut qui hoc ipso tempore apud Macedonum reges hospitio exceptus nobilissimo commoraretur. Cfr. Lehrs Quaestt. Epp. p. 20, 21.

Ab hoc Timotheo secernendum tibicinem esse post Reinesium ad Suid. l. l. plerique annotarunt, indicatis simul iis locis omnibus quibus tibicinis mentionem fieri crederent. — De Timotheo comico v. Meinek. III, p. 589 sqq. — Denique inter Dionysiacos artifices referendus est Timotheus Zacynthius quode Schol. V. ad Soph. Aj. 863 inspiciendus est.

Ceteroquin de Timothei vita tam trita sunt omnia ut, quae nuperrime demum recoxit magis quam recollegit Bippartus satis sint semel decantata. Juvabit tamen haec tum augeri tum emendari iis, quae in Anall. Alexx. p. 225 sq. Meinekius; in Annall. critt. Berol. 1843 m. Jul. Marquardtius, et in Nuncc. Erudd. Getting. p. 1393 sqq. disputavit Schneidewinus. Nonnulla dabit Od. Muellerus in Doriens. Tom. II, p. 316 ed. Schneidew. Licebit igitur nunc Timothei perlustrare carminum reliquias in quibus cum colligendis tum emendandis

---

[38]) Inter hos locos Diphili comici sunt Bigae apud Athen. XIV, p. 657 E. *ἐχηνίσας; ποιοῦσι τοῦτο πάντες οἱ | παρὰ Τιμοθέῳ* unde non improbabilem nobis facere conjecturam licet, quanam inflanda tibia Timotheus iste imprimis excelluerit. Inquit comicus: *ἐχήνισας* h. e. gingrivistine? A gingritu autem quam vocem de anserum clangoribus usurpat Arnobius, gingrinae tibiae sunt dictae, Graecis *γίγγραντες* nominatae, de quibus praeter Solinum c. V et Festum (ex restit. Salmas.) p. 87 lege Amphidis, ex Dithyrambo fabula versus:

A. *Ἐγὼ δὲ τὸν γίγγραντα τὸν σοφώτατον.*
B. *Τίς δ' ἐστ' ὁ γίγγρας; A. Καινὸν ἐξεύρημά τι*
ἡμέτερον, ὃ θεάτρῳ μὲν οὐδεπώποτε
ἔδειξ'· Ἀθήνησιν δὲ κατακεχρημένον
ἐν συμποσίοις ἤδη 'στίν. (Athen. VI, p. 174 F.)

Inepte in Diphili loco ante Meinekium legebatur: *ἐχηνίασας.* —

prioribus paullum fortasse feliciori mihi esse contigit. Atque ordinem ducat carminum Timothei longe nobilissimum, hymnus in Dianam Ephesiam compositus, cujus nisi egregie fallor initium servavit nobis Athenaeus XIV, p. 636. *Δηλοῦσθαί θ᾽ ἐν τῷ τῆς Ἀρτέμιδος ᾄσματι, οὗ ἐστιν ἀρχή· Ἄρτεμί σοί μ᾽ ἔτι φρὴν ἐφίμερον ὕμνον ὑέναι τε, ὅθεν ἅ δὲ τις ἀλλὰ χρυσοφανία κρέμβαλα χαλκοπάρᾳα χερσίν.* Verba sunt misere corrupta, ac certe Jacobsius ea in exercilt. critt. non sanavit, sic tentando:

Ἄρτεμις, ὁρμᾶται φρὴν ἐφ᾽ ἵμερον ὕμνον ἱέναι κτλ.

Reliqua ne aggressus quidem est. Neque felicior mihi equidem videtur Fiorillo in observv. critt. p. 48. 49 licet ipse solita sua confidentia, quin rem acu tetigerit, nullus dubitet. Legit vero:

Ἄρτεμί σοί μ᾽ ἔτι φρήν ἐπ᾽ ἐφίμερον ὕμνον ἔνωθεν
Ἄιδε τι χρυσοφανῆ κρέμβαλα χαλκοπαγῆ
Χερσίν . . . .

In Athenaei libris nihil est, quod veram poetae sententiam vel leviter indicet. Liceat igitur etiam mihi meam audere conjecturam:

Ἄρτεμί, σοί μ᾽ ἕλε φρὴν ἐφ᾽ ἵμερον ὕμνον ὑφῆναι θεόθεν
ἅμα δέ τις λάλα χρυσοφαεννά
κρέμβαλα χαλκοπάρᾳα χερσίν . . . . .

–́ ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏓ –́ ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – –́ ⏑ ⏑ ⏓
⏑⏑ ⏑ –́ ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏓
–́ ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏓

In quibus ἕλε legendum censeo pro ἔτι· nisi sub *σοί μ᾽ ἔτι* latet *σῇ δ᾽ ἰότητι* ut in Antipatri carmine est Anthol. Pol. VI, 276 vs. 6. Deinde *ὕμνον ἐφ᾽ ἵμερον* non dubito quin recte restituerim pro *ἐφίμερον*. Sic enim Alcman quoque apud Hephaest. Enchir. p. 40 (Bergk. PLG. fr. 29). *ἐπὶ δ᾽ ἵμερον ὕμνον καὶ χαρίεντα τίθει χορόν.* *ὑφῆναι* Codd. *ὑεναι, ἱεναι.* — Pro *θεόθεν* libri praebent *τε, ὅθεν*; quod verbum Aeschyli versum mihi in memoriam revocat, Agam. v. 97 quem sic corrigo:

ἐμοὶ γὰρ θεόθεν καταπνεῖ
Πειθὼ μολπᾶν
ἀλκᾷ ξύμφυτος αἰών.

vulgo: *Πειθὼ μολπάν, Ἀλκὰν ξύμφυτος αἰών· θέοθεν* i. e. *ἔνθεον*, ut Christodorus Coptita v. 41 *ἔνθεον ἱμείρων ἀνάγειν μέλος*. — Versu secundo corruptissimo dedi *ἅμα δὲ* pro *ἅ δὲ* et *λάλα* h. e. *garrula* pro *ἀλλὰ* quae fere commutatio nulla est. Simillima enim sunt *ΛΑΛΑ* et *ΑΛΛΑ*. Sic Erycius dixit *λάλα κύμβαλα*. — *χρυσοφαεννά*] vulgo *χρυσοφανία*. Voce hac unus hucusque Anacreo usus videbatur (Bergk. PLG. fr. 24) *χρυσοφαεννῶν πτερύγων ἀηταῖς*. Neque sane secundum grammaticas regulas consuetas formata vox est. Usitatior forma: *χρυσοφαής*.

Ultimo versu forma Doria *χαλκοπάρᾳα* non tentanda, qua etiam Pindarum usum videmus, pro *χαλκοπάρεια, χαλκοπαρῄϊα*. — *χερσίν* quod est in codd. retinui. Bergk. Commentt. p. 374 confidentius *χεροῖν* emendavit. Usitatissimum hymnorum in Dianam initium fuit: *Διὸς κόραν Ἄρτεμιν*. Eurip. Iphig. Aul. 1476. *Ὑμεῖς δ' εὐφημήσατ' ὦ νεάνιδες παιᾶνα τῇ μῇ ξυμφορᾷ· Διὸς κόραν Ἄρτεμιν*. Iphig. Aul. 1521. *Ἀλλὰ τὰν Διὸς κόραν κλήσομεν Ἄρτεμιν*. —

Ex eodem carmine Meinekius Anall. Alexx. p. 227 etiam haec Hesychii deprompta putat vol. II, p. 998. *Πολυθύσανε: Ἄρτεμι πολυθύσανε κούρα· διὰ τὸ θυσάνοις καὶ αὐτὴν χρῆσθαι, ἢ ὅτι πολλαχόθεν ᾄσσεται ὡς κυνηγέτις ἢ πολυθώϋκτος* (vulg. *πολυθώϋστος*) *ἢ πολυθυσίαστος*.

Apertis autem veterum auctorum testimoniis haec in eo exstiterunt verba:

Μαινάδα, θυάδα, φοιβάδα, λυσσάδα.

— ◡◡ — ◡◡ — ◡◡ — ◡◡

Sic enim Plutarch. de audd. poett. c. IV. *Τιμοθέῳ μὲν γὰρ ᾄδοντι τὴν Ἄρτεμιν ἐν τῷ θεάτρῳ· Μαινάδα κτλ. Κινησίας εὐθὺς ἀντεφώνησε· Τοιαύτη σοι θυγάτηρ γένοιτο*. Eadem habet Plutarch. de Superst. c. X (p. 170). — Deinde haec:

Διὰ κυάνεον πόλον ἄστρων
διά τ' ὠκυτόκοιο σελάνας.

Plut. Quaest. Sympp. III, 10, 3: *ὅθεν οἶμαι καὶ τὴν Ἄρτεμιν λοχείαν καὶ Εἰλείθυιαν οὐκ οὖσαν ἑτέραν, ἢ τὴν σελήνην, ὠνομάσθαι. Τιμόθεος δ' ἀντικρύς φησι· Διὰ κυάνεον κτλ.*

Eadem Macrobius Saturn. VII, 16. Certe Bergkius non improbaliter ista ad hoc carmen retulit p. 860.

De eodem hymno Macrob. Saturn. V, 22. „Alexander Aetolus poeta egregius in libro qui inscribitur: *Musae* refert, quanto studio populus Ephesius dedicato templo Dianae curaverit, praemiis propositis, ut qui tunc erant poetae ingeniosissimi in Deum carmina diversa componerent. In his versibus Opis non comes Dianae sed Diana ipsa vocata est. Loquitur autem, ut dixi de populo Ephesio:

Ἀλλ' ὅγε πευθόμενος πάγχυ Γραϊκοῖσι μελέσθαι
Τιμόθεον κιθάρας ἴδμονα καὶ μελέων
Υἱὸν Θερσάνδροιο, τὸν ἤνεσαν ἀνέρα σίγλων
Χρυσείων ἱερὴ δὴ τότε χιλιάδι
Ὑμνῆσαι ταχέων Ὦπιν βλήτειραν ὀϊστῶν
ἥτ' ἐπὶ Κεγχρείῳ[39]*) τίμιον οἶκον ἔχει.*

Hymni in honorem Dianae Ephesiae compositi singulari nomine appellabantur: *Οὔπιγγες* de quibus apud Veteres loci insignes exstant Athen. XIV, p. 619. Polluc. I, 38. IV, 53. Schol. Apoll. Rhod. I, 972. Cfr. Albin. Kries hymn. Graec. p. 31. Ilgen Scol. poes. p. XLIII, 47. E. Guhl Ephess. p. 86, 10. Namque apud Ephesios potissimum Upis sive Opis Diana vocabatur ipsa, quum ab aliis inter deae comites referretur. Vid. Turneb. Adverss. XXII, c. 3. Spanheim. ad Callim. Del. 292. Guhl. l. l. p. 78 sqq.

Ad paeanem in Apollinis honorem rite cantum referendum fragmentum est ap. Macrob. Saturn. I, 17: „Sed Timotheus ita:

Σύ τ' ὦ τὸν ἀεὶ πόλον οὐράνιον
ἀκτῖσι λαμπραῖς Ἅλιε βάλλων
πέμψον ἑκαβόλον ἐχθροῖς βέλος
σᾶς ἀπὸ νευρᾶς,
ὦ ἰὴ Παιάν.

[39]) E. Guhl. Ephess. p. 165 no. 29. Cenchreos autem pro Selinuntibus posuit Timotheus, vel Cenchrio, Ephesiorum fluvio, in errorem inductus, vel de consilio celebriori nomine fluviolos istos appellans. Templum enim illud, quod in Ortygia ad Cenchreum re vera habuit Diana, vix intellegi potest.

⏑ –́ ⏑ ⏑ + ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ ⏓

– –́ ⏑ – – –́ ⏑ ⏑ – –

–́ ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – –́ ⏑ –

–́ ⏑ ⏑ – –

–́ ⏑ – –́ –

ἀκτῖσι λαμπραῖς Bergkius PLGr. p. 852 vulg. *λαμπραῖς ἀκτίσι.* — *ὦ ἰὴ*] addidit Schneidewinus Nuncc. Gott. 1844. p. 1387 a Bened. Hasio monitus in Macrobii vetustissimo codice Thuan. legi: *CACAΠONEYPACωIEΠAIÀN* et in cod. n. 8678 (sec. XV) scribi: *νεῦρας ὦ παῖαν.* — *Ἅλιε*] Cod. Thuan. *EA IE.*

Transeo ad Cyclopem, sine controversia dithyrambicum carmen; unde duo fragmenta etiamnunc supersunt:

Ἔπλησε * *δ' ἓν μὲν δέπας κίσσινον*
μελαίνας σταγόνος
ἀμβρότας ἀφρῷ βρυάζον·
εἴκοσιν δ' [*ὕδατος*] *μέτρ' ἀνέχευεν ἔμισγε δ'*
αἷμα Βακχίου νεοῤῥύτοις δακρύοισι Νυμφᾶν.

⏑ –́ ⏑ – –́ ⏑ – –́ ⏑ –

⏑ –́ –́ ⏑ ⏑ ⏓

–́ ⏑ – ⏓ –́ ⏑ – ⏓

× ⏑ –́ ⏑ ⏑ – –́ ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏓

–́ ⏑ – ⏓ –́ ⏑ – ⏓ –́ ⏑ ⏑ – ⏑ – –

Athen. XI, p. 465 C.: *Τιμόθεος δ' ἐν Κύκλωπι· Ἔχευε δ' κτλ.* Eusthat. p. 1631, 60. *ἐστὶ δὲ κισσύβιον ποιμενικὸν ποτήριον ἐκ κισσίνου φασὶ ξύλου. ὁποῖον καὶ τῷ συβώτῃ ἐν τοῖς ἑξῆς Εὐμαίῳ ἐστὶν ὡς δηλοῖ* (*φασὶ*) *καὶ Τιμόθεος ἐν τῷ κατ' αὐτὸν Κύκλωπι, παραφράσας οὕτως· ἓν μὲν δέπας κτλ.* Eustath. 1635, 5. *δοκεῖ δὲ Αἰολικῶς τὸ κισσύβιον τρέψαι τὸ ō εἰς ῡ, εἴπερ ἀπὸ τοῦ κισσοῦ γίγνεται· γίγνεται δὲ πάντως ὡς τῷ εἰρημένῳ Τιμοθέῳ, καὶ ἄλλοι συγγράφουσιν.*

v. 1. *ἔπλησε δ'.* om. Epit., Eust.; codd.: *ἔχευε δὲ* vel *ἔχυνεν δὲ.* „Fortasse scribendum est: *ἓν μὲν ἦν δέπας*" Bergk. p. 861. Friebel dramat. Satyr. fragm. p. 64 ed. Larsow. legit: *ἓν δ' ἔχευε μὲν δέπας κίσσινον.* Fiorillo Observv. p. 2 et Grotefend.: *ἔχευε δ' ἓν μὲν κίσσινον δέπας κτλ.* jambicos inde procudere versus studentes. Primus Schneidew. Nuncc. Gott. 1844. p. 1386. *ἔπλησε,* conjecit. — *δέπας κίσσινον*] A *κισσῷ* (*hedera*)

peculiare Bacchicorum poculorum genus κισσύβιον dictum esse monuit Creuzerus in Dionyso p. 15.

v. 3. ἀμβρόταις] Boeckh. Comment. Acad. scient. Berol. 18¼ p. 116, eo verbo non sine caussa usum esse Timotheum suspicatus, de Ambrosiorum festo cogitare nos jubet, quo primum solebat vinum depromi, atque poetis in certamine musico victoribus praemio dari. — ἀφρῷ βρυάζον] Mas. ἀφροβρυάζον. —

v. 4. εἴκοσιν] Sic Dind. Bergk. vulg. εἴκοσι. — δ' ὕδατος μέτρ'] ὕδατος ex Eustath. l. l. recepi, Homeri Odyss. ι' 204 vestigiis insistens:

ἓν δέπας ἐμπλήσας, ὕδατος ἀνὰ εἴκοσι μέτρα
Χεῦ' κτλ.

Ac certe sensus quoque requirit vocem. — μέτρ' ἀνέχευεν] duo codd. ἀνέχευαν. Eustath. ἔχευεν. ἀνέχευεν bene revocavit primum Friebel ll. male extrusum a Fiorillone ll. et Grotefendo, qui multorum hac in re immerito consensum tulerunt. Nimirum conjecerant νηχύτου vel ναχύτου vel ναχύτω vel χεύματος relegantes lectorem ad Schol. Apollon. Rhod. III, v. 530. νήχυτον ὕδωρ τὸ πολύχυτον. τὸ γὰρ νῆ καὶ στέρησιν σημαίνει καὶ ἐπίτασιν. Apollon. Rhod. IV, 1367. Etym. M. p. 602, 40. Suid. v. διθυραμβοδιδάσκαλος. Hesych. voc. νήχυτον. — ἔμισγε δ'] Libb. ἀνέμισγε δ' Epitom. —

v. 5. δ' αἷμα] Grotef., Bergk. δ' ἅμα vel διάμα in Codd. — Βακχίου] unus cod. βακχεῖα. — νεορρύτοις Epitom. Bergk. codd. νεορρύτως vel νεωρύτως vel νεωρρύτως. Fiorillo scripsit νεορρύτῳ, quod non inepte sane excogitatum esset, modo de Ambrosiorum festo cogitasset. — δακρύοισι] Epit., cod. δακρύουσι. Ad elocutionem conferri poterit Euphorio Etym. Magn. p. 565, 15. πολύτροφα δάκρυα Βύνης de mari, quem ad locum Meinek. Anal. Alex. p. 124 nostri etiam meminit. — Νυμφᾶν] Schweigh., Bergk., codd.: νυμφᾶν. epit. πηγᾶν. Putaveris ad nostrum locum respicere Plutarchum Sympos. III, 9 extr. δοκοῦσιν δ' οἱ μὲν παλαιοὶ τοῦ μὲν Διὸς δύο ποιεῖν τιθήνας, — τοῦ δὲ Διονύσου πλείονας, ὅτι δεῖ τὸν θεὸν τοῦτον ἐν πλείοσι μέτροις Νυμφῶν τιθασσευόμενον καὶ παιδευσόμενον ἡμερώτερον ποιεῖν καὶ φρονιμώτερον. Cf. Casaub.

P. S. p. 28 ed. Ramb. Ceterum de Nympharum cum Dionyso consuetudine lege Welckeri Addit. p. 188, 14. Boeckh. l. l. p. 116 not. Eadem ista familiaritas in artificum etiam monumentis expressa comparet, Zoëga Basiril. ant. di Rom. 1828. p. 142. Tav. LXXIV. „Dietro la tigre giace una naide che dalla sua urna versando dell' acqua come Dionyso del vino dal suo nappo si rimembra que chel si spesso inculcan gli antichi scrittori che senza unirvi il dono d'Acheloo funesto è quello di Baccho." —

Alterum fragmentum hoc est:

οὔτοι τόν γ' ὑπεραμπέχοντα
οὐρανὸν εἰςαναβήσει.

Chrysipp. περὶ ἀποφατικῶν. c. 10: Εἰ Κύκλωψ ὁ τοῦ Τιμοθέου πρός τινα οὕτως ἀπεφήνατο. οὔτοι κτλ. Cf. Fragmens inédits d'anciens poëtes Grecs tirés d'un papyrus appartenant au Musée royal, par M. Letronne. Paris 1838, p. 7. Col. 7, XIX. „Le verbe ὑπεραμπέχειν n'était pas connu." De dictione οὐρανὸν εἰςαναβήσει idem conferri jubet Mimnerm. Fragm. VIII. Apollon. Rhod. I, 1100; II, 938 cett.

Ad idem carmen Bodius non improbabiliter retulit etiam hunc versum:

τεταμένον ὀρίγανα διὰ μυελοτρεφῆ.

Etym. Magn. p. 630, 41. ἢ ἐπειδὴ (ὥς φησι Ὠριγένης) εὕρηται ἐν συστολῇ ἡ ρι συλλαβή, ὡς παρὰ Τιμοθέῳ τῷ κιθαρῳδῷ, οἷον· τεταμένον κτλ. συγκεῖται δὲ οὗτος ὁ στίχος ἀπὸ προκελευσματικῶν· ὁ δὲ τελευταῖος ποὺς ἀνάπαιςός ἐστι τῶν δύο βραχέων εἰς μίαν μακρὰν συναιρεθεισῶν. Cfr. Cramer Anecd. Paris. Tom. IV, p. 12, 25.

Versum sec. cod. Dorvill. emendavit Gaisford. ad Hephaestion. p. 289. Similis solutionis anapaestorum exempla vid. ap. Boeckh. de Metr. p. 49.

Transeo ad Πέρσας Timothei, quod Suidas carmen pro more suo bis recensuit, cum sit Nomis accensendum, teste Pausan. VIII, 50, 3. Πυλάδου δὲ Μεγαλοπολίτου μὲν ἀνδρὸς

γένος, κιθαρῳδοῦ δὲ τῶν ἐφ' ἑαυτοῦ δοκιμωτάτων, καὶ ἀνῃρημένου Πυθικὴν νίκην, τότε δὲ ᾄδοντος Τιμοθέου Νόμον τοῦ Μιλησίου, Πέρσας, καὶ καταρξαμένου τῆς ᾠδῆς·

κλεινὸν ἐλευθερίας τεύχων μέγαν Ἑλλάδι κόσμον,

ἀπεῖδεν ἐς τὸν Φιλοποίμενα τὸ Ἑλληνικόν. Idem narrat Plut. Philopoem. II, p. 362 D. (c. 11). Ἄρτι δὲ αὐτῶν εἰςελθόντων κατὰ τύχην Πυλάδην τὸν κιθαρῳδὸν ᾄδοντα τοὺς Τιμοθέου Πέρσας ἐνάρξασθαι·

κλεινὸν ἐλευθερίας τεύχων (vulg. τεύχω) μέγαν Ἑλλάδι κόσμον,

ἅμα δὲ τῇ λαμπρότητι τῆς φωνῆς τοῦ περὶ τὴν ποίησιν ὄγκου συμπρέψαντος, ἐπίβλεψιν γενέσθαι τοῦ θεατροῦ πανταχόθεν εἰς τὸν Φιλοποίμενα καὶ κρότον μετὰ χαρᾶς.

Metrum: –́ ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – – – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏓

Similiter Pindar. fr. 164 Bergk. ... ὅθι παῖδες Ἀθηναίων ἐβάλοντο φαεννάν | κρηπῖδ' ἐλευθερίας. cf. Simon. fr. 144. Bergk.

Alium ex Persis versum exhibet Plut. de audiend. poetis p. 74 ed. Krebs. ἀφ' ὧν καὶ Τιμόθεος ὁρμηθεὶς οὐ κακῶς ἐν τοῖς Πέρσαις τοὺς Ἕλληνας παρεκάλει.

Σέβεσθ' αἰδῶ σύνεργον ἀρετᾶς δορυμάχου.

ad hunc v. respicit idem de fort. Rom. c. XI. Metrum est hoc:

⏑ –́ – –́ ⏑ – ⏖́ ⏑ – ⏖́ ⏑ –

Neque tertium Timothei fragmentum huc referre dubitamus; ap. Plut. Ages. c. XIV. Ἥδιςον δὲ θέαμα τοῖς κατοικοῦσι τὴν Ἀσίαν Ἕλλησιν ἦσαν οἱ πάλαι βαρεῖς καὶ ἀφόρητοι καὶ διαῤῥέοντες ὑπὸ πλούτου καὶ τρυφῆς ὕπαρχοι καὶ στρατηγοί, δεδιότες καὶ θεραπεύοντες ἄνθρωπον ἐν τρίβωνι περιϊόντα λιτῷ καὶ πρὸς ἓν ῥῆμα βραχὺ καὶ Λακωνικὸν ἁρμόζοντες ἑαυτοὺς καὶ μετασχηματίζοντες· ὥστε πολλοῖς ἐπῄει τὰ τοῦ Τιμοθέου λέγειν.

Ἄρης τύραννος, χρυσὸν δ' Ἑλλὰς οὐ δέδοικεν.

Respicit idem Demetr. c. 42, p. 909 D. — Metrum hoc est:

⏑ –́ ⏑ – – x – –́ ⏑ – ⏑ – ⏑

Bergk. p. 862 conj. χρυσὸν Ἑλλὰς δ', atque voc. δὲ ad Persas retulit. Sed opponuntur Ἄρης et χρυσός, tyranni infestissimi: itaque in vulgata lectione constiti. — In Demetr. c. 42. Ἄρης μὲν γὰρ κτλ.

Denique Graefenhanio ad Aristot. A. P. p. 176 hunc etiam versum, quem sine auctoris nomine habet Aristot. A. P. c. XXII. ὡς ῥᾴδιον ποιεῖν, εἴ τις δώσει ἐκτείνειν ἢ ἐξαλλάττειν ἐφ' ὁπόσον βούλεται ἰαμβοποιήσας ἐν αὐτῇ τῇ λέξει.

ἢ τάχ' Ἄρην εἶδον Μαραθωνάδε βαδίζοντα,

ex Persis desumptum putat; supplendumque ad εἶδον aut Πέρσαι aut Ἕλληνες putat. Ac tot quidem reliquiae carminis aetatem tulerunt. Carmen vero ipsum jam Passowio tale fuisse videtur, quale Aeschyli de pugna Marathonia, vel Simonidis de Spartanis ad Thermopylas occisis, cujus praeclarum fragmentum etiam nunc habemus nr. 9 ed. Schneidew. Fuerunt enim Athenis ex eodem tempore, quo laudationes funebres principium duxisse Diodor. XI, 33 et Dionys. Halicarn. Ant. Rom. V, 17 testantur [40]; etiam certamina varia funebria instituta, ἀγῶνες, ut ait Plato Menex. c. 21, p. 249. B. γυμνικοὶ καὶ ἱππικοὶ καὶ μουσικῆς πάσης. Cfr. Westermann de publ. Ath. honor. ac praem. comment. p. 62. Verisimile igitur est Timotheum quoque carmen hoc in certamen immisisse, quo Marathonios victores redeunte anniversario festo rite ac digne laudaret. Nec exiguam sibi isto carmine gloriam peperisse, praeter laudatos veterum locos, hoc praesertim testimonio esse debet, quod Aristoteles A. P. c. 2 ubi Timotheum nostrum cum Philoxeneo poesis genere comparat, Philoxeni quidem Cyclopem, quo praestantius nihil aliud condidisse Philoxenum ab Aeliano XII, 40 supra testari vidimus, Timothei Persis opposuit, quasi et hujus carmini praestantissimo. Atque de discrimine, quod inter utrumque poetam interesse Aristoteles statuit, supra fusius locuti sumus; ac sane probabile est, si quid aliud poëma, Persas inprimis sublime quiddam ac plus quam humanum spirasse, quippe quum nihil dignius poeta esset, quam ut heroes aut deos, non homines inter se dimicantes describeret. Tamen nonnisi in moribus imitandis adumbrandisque Aeschyleam istam majestatem gravitatemque affectavit, ceteroquin enim Euripidi impense placuit. At vero, Aeschyli

[40]) Cf. Otto Friedrich Rer. Plataic. Specim. (Berl. 1840. 8.) p. 15 sq. et Stallbaum praef. ad Platon. Menex. p. 7 sqq.

mentione facta, pristinae formae reddam Perss. vv. 945—68, quo de loco Passow. Meletem. crit. p. 51—53 agens, hanc versuum distributionem proposuit:

Στρ. Σούδας Πελάγων καὶ Δατάμας
ἠδὲ Ψάμμις Σουσισκάνης τ'
'Αγβάτανα λιπών·
Αντιςρ. Μέμφις, Θάρυβις, καὶ Μασίςρης
'Αρτεμβάρης τ' ἠδ' Ὑσταίχμας
τά σ' ἐπανέρομαι.

— —́ ◡́◡ — — —́ —́ —
— —́ —́ — — —́ —́ —
⏓ ◡́◡ ◡́◡ —

Sed vide an nostrum tibi magis placeat:

— —́ ◡́◡ — — —́ —́ —
— —́ ◡́◡ —
— —́ —́ — — —́ —́ —
⏓ ◡́◡ ◡́◡ —

Στροφή. Σούδας, Πελάγων καὶ Δατάμας,
ἠδ' 'Αγδαβάτας,
Σουσισκάνης τ' ἠδὲ Ψάμμις
'Αγβάτανα λιπών.
'Αντιστροφή. Μέμφις, Θάρυβις καὶ Μασίστρης
[— —́ ◡́◡ —]
'Αρτεμβάρης τ' ἠδ' Ὑσταίχμας,
τά σ' ἐπανέρομαι.

In Antistr. non immerito, opinor, lacunam indicavi, quoniam praecedentia verba ibidem bis exhibita conspicerem ineptissime. In stropha vero retinui verba: ἠδ' 'Αγδαβάτας, ab editoribus male extrusa, quasi metrum turbarent, ac redundarent. — Primam longam lacunae syllabam suspicor ἠδ' fuisse, nam conjunctiones hae omnes accuratissime in stropha atque antistropha sibi respondent.

Fragmenta incertae sedis.

1.

Οὐκ ἀείδω τὰ παλαιά
καινὰ γὰρ ϑαμὰ κρέσσω
νέος ὁ Ζεὺς βασιλεύει,
τὸ πάλαι δ' ἦν Κρόνος ἄρχων.
ἀπίτω, Μοῦσα παλαιά.

–́ ⏑ – –́ ⏑ ⏑ – ⏓
× ⏑ –́ ⏑ ⏑ – –
⏑ ⏑ –́ – ⏑ ⏑ –́ –
⏑ ⏑ –́ – ⏑ ⏑ –́ –
⏑ ⏑ –́ – ⏑ ⏑ –́ –

Athen. III, p. 122 D. *κατὰ τὸν Μιλήσιον Τιμόϑεον τὸν ποιητήν· οὐκ ἀείδω κτλ.* Eustath. p. 1422, 50=63, 24. *καὶ Τιμόϑεος δέ φασιν ὁ Μιλήσιος γράφει οὕτως.*

v. 2. *καινά*] Ald. Casaub. Bergk. Vulg. *καὶ τά.* — *ϑαμά* ibidem scripsi. Codd. *ἅμα.* Omiserunt Epitom. et Eustath., Bergk. *μάλα* scripsit, ac legendum suspicatur: *καινὰ μὲν γὰρ μάλα κρείσσω.* Schneidew. Nuncc. erud. Gott. 1844. p. 1373 conjecit *καινὰ γὰρ ᾄσματα (μέλεα) κρέσσω.* — v. 4. *τὸ πάλαι*] Meinek., Vulg. *παλαιόν.* Similiter Cratinus Athen. VI, p. 267. *βασιλεὺς Κρόνος ἦν τὸ παλαιόν.*

2.

σὺ δὲ τὸν γαγενέταν ἄργυρον αἰνεῖς.

Plut. de fort. Alex. II, 1. *Ἀρχελάῳ δὲ δοκοῦντι γλισχροτέρῳ περὶ τὰς δωρεὰς εἶναι Τιμόϑεος ᾄδων ἐσήμαινε πολλάκις τοῦτο τὸ κομμάτιον· Σὺ κτλ.* „Eadem Apophth. p. 177 ubi recte *σὺ δὲ* legitur. Videtur autem ex ipsius aliquo Timothei carmine petitum." Bergk. p. 862. — *γαγενέταν* scripsi Meinekium secutus in Anall. Alex. p. 86, quem de hac forma consulas. Vulgo: *γηγενέταν.*

3.

ἐν πυρικτίτοισι γᾶς.

Anaxandrides Athen. XI, p. 455 F.

Ἀρτίως διηρτάμηκε καὶ τὰ μὲν διανεκῆ
Σώματος μέρη δαμάζετ' ἐν πυριχτίτοισι γᾶς
Τιμόθεος ἔφη πότ', ἄνδρες, τὴν χύτραν (οἶμαι) λέγων.

Locum correxit Meinekius Comm. III. p. 164. Vulg. *ἐν πυριχτύποισι γῆς.*

4.

Φιάλην Ἄρεος.

Antiphanes ap. Athen. X, p. 433 C, *οὐκ ἂν ἁμάρτοι δέ τις καὶ τὸ ποτήριον αὐτοῦ λέγων Φιάλην Ἄρεως κατὰ τὸν Ἀντιφάνους Καινέα, ἐν ᾧ λέγεται οὕτως·*

εἶθ' ἡ θῆλυς φιάλαν Ἄρεος
κατὰ Τιμόθεον ξυστόν τε βέλος . . . .

Versus sunt generis anapaestici. In codd. est: *εἰ τῇ δῆλος*, unde Dalecamp. *ἤτει δειλός.* cf. Sam. Petit. Miscell. VI, 13. Koppiers Observv. Philol. p. 40. *ἤτει κεῖνος.* Tyrwhitt ad Arist. AP. c. XXII, sect. 9. Buhle *ἤτει δ' ἥρως θ' ὅπλον, φιάλην,* Jacobs Nott. Mssis. *ἔστη δ' ἥρως φιάλην πάλλων.* At vero *τὸ ὅπλον* aperte glossema est. Versus ipse jam correctos dedi ad Clitarchi fr. 36 (Berl. 1842) ubi de Caenide puella in marem commutata sermo est. Sic enim Phlego Trallianus c. V (p. 58 ed. Franz.) *οἱ αὐτοὶ ἱστοροῦσι κατὰ τὴν Λαπιθῶν χώραν γενέσθαι Ἐλάτῳ τῷ βασιλεῖ θυγατέρα ὀνομαζομένην Καινίδα. ταύτῃ δὲ Ποσειδῶνα μιγνύντα ἐπαγγείλασθαι ποιήσειν αὐτὴν, ὃ ἂν ἐθέλῃ, τὴν δὲ ἀξιῶσαι μεταλλάξαι αὐτὴν ἐς ἄνδρα, ποιῆσαί τε ἄτρωτον.* Cfr. Cramer Anecdd. Oxx. III, p. 412, 27. Cod. Barocc. 219. f. 255. Inde quid Antiphanis versibus insit, apparet. Caenis enim in Caeneum commutata, extemplo virilia sibi poscit arma et vestimenta. Bene igitur nunc dictum videbitur, opinor, *ἡ θῆλυς*, cum dubitare possis, Caeneum marem an virginem rectius dixeris. Eandem rem tangunt Anaxandrides ap. Athen. XI, p. 205. *Ἀναξανδρίδης δὲ φιάλας Ἄρεως καλεῖ τὰ ποτήρια ταῦτα.* Aristot. A. P. c. XXI. *λέγω δὲ ὡς ὁμοίως ἔχει φιάλη πρὸς Διόνυσον καὶ ἀσπὶς πρὸς Ἄρην. ἐρεῖ τοίνυν καὶ τὴν ἀσπίδα φιάλην Ἄρεως, καὶ τὴν φιάλην ἀσπίδα Διονύσου.* Aristot. Rhet. III, 4. *ἀεὶ δεῖ τὴν μεταφορὰν τῶν ἐκ τῶν ἀναλόγων ἀνταποδιδόναι καὶ ἐπὶ*

θατέρᾳ καὶ ἐπὶ τῶν ὁμογενῶν. οἷον εἰ ἡ φιάλη ἀσπὶς Διονύσου καὶ τὸν ἀσπίδα ἁρμόττει λέγεσθαι φιάλην Ἄρεως κτλ. Aristot. Rhetor. III, 11. εἰσὶ δὲ καὶ αἱ εἰκόνες ὥσπερ εἴρηται καὶ ἐν τοῖς ἄνω ἀεὶ εὐδοκιμοῦσαι τρόπον τινὰ μεταφοραί. ἀεὶ γὰρ ἐκ δυοῖν λέγονται, ὥσπερ ἡ ἀνάλογον μεταφορά. οἷον· ἡ ἀσπὶς (φάμεν) ἐστὶ φιάλη Ἄρεως καὶ τόξον φόρμιγξ ἄχορδος. οὕτω μὲν οὖν λέγουσιν οὐχ ἁπλοῦν, τὸ δ' εἰπεῖν τὸ τόξον φόρμιγγα ἢ τὴν ἀσπίδα φιάλην ἁπλοῦν. Ceterum similiter, ut φιάλη Ἄρεως, ab Aristophane dicitur ap. Athen. X, p. 444 D. ἡδύς γε πίνειν οἶνος Ἀφροδίτης γάλα. quem locum ego aegre desideravi apud Bartschium de Chaeremone p. 32, qui id genus plurima collegit. Hunc igitur videsis et Meinek. Hist. Crit. p. 286. Comm. Fragm. T. II, p. 764. — Comparari jam Schweighaeuserus jussit Demetr. de eloc. §. LXXXV Schneid., quem ad locum nescio quo jure Schneiderus annotavit fragmentum: φόρμιγγα ἄχορδον esse Theognidis dithyrambici (?) poëtae. De forma phialae, scuto simili, vide Buhlium ad Aristotel. l. l.

5.

Μνῆμα μὲν Ἑλλὰς ἅπασ' Εὐριπίδου. ὀστέα δ' ἴσχει
Γῆ Μακεδών· ᾗ γὰρ δέξατο τέρμα βίου.
Πατρὶς δ' Ἑλλάδος Ἑλλὰς Ἀθῆναι· πλεῖστα δὲ Μούσας
Τέρψας ἐκ πολλῶν καὶ τὸν ἔπαινον ἔχει.

Anthol. Palat. VII, p. 45. Anonym. Biogr. Eurip. ex codd. colleg. Ambros. ed. ab Elmslejo in Bacch. Eurip. p. 174 ed. Lips. Κενοτάφιον δὲ αὐτοῦ ἐν Ἀθήνησιν ἐγένετο καὶ ἐπιγράμματα ἐπεγέγραπτο Θουκυδίδου τοῦ ἱστοριογράφου ποιήσαντος ἢ Τιμοθέου τοῦ μελοποιοῦ. Thom. M. vit. Eurip.

v. 1. Μνᾶμα Antholog. — Ἑλλὰς ἅπασα] Graecis elocutio usitatissima. Xenophan. ap. Ath. XI, p. 638 F. τοῦ κλέος Ἑλλάδα πᾶσαν ἀφίξεται. Menophil. Damasc. ap. Stob. Flor. p. 271 Grot. ἀπώλετο δ' Ἑλλὰς ἅπασα. Nicomach. ap. Hephaest. p. 14. οὗτος δή σοι ὁ κλεινὸς ἀν' Ἑλλάδα πᾶσαν Ἀπολλό | δωρος. Simonid. fragm. CLX, p. 156. Schneidew. οὗτος Ἀδειμάντου κείνου τάφος, ὃν δία πᾶσα Ἑλλὰς ἐλευθερίας ἀμφέθετο στέφανον. Cfr. Andocid. Myst. p. 18, 34.

Omnino libenter a Graecis poetis verba πᾶς πᾶσα πᾶν cum τόπος, χθών, δῶμα simm. conjunguntur.

v. 2. ἢ] Planud.; ἥ cod. Palat. — v. 3. Μόυσας] Cod. Palat. Μοῦσαις. — De epigrammatis cf. Anton. Westermann de publ. Ath. honor. p. 23 sqq. Hoc epigramma Th. Bergk. PLGr. p. 435 sub Thucydidis nomine exhibet, secutus Anthol. Palat. VII, p. 45 et Thom. Magistr. — Timotheo vindicat assentiente Schneidewino Bippartus. Ceterum de hoc titulo, vid. Osann. in diurn. schol. a. 1828. p. II no. 15; 1829. II no. 43.

6.

Ποταμογαλλῖται.

Stephan. Byzantin. X, p. 109 A. 1. 2 ex cod. Wrat. Rehd. restitutus: οἱ περίοικοι κατὰ μὲν Τιμόθεον Ποταμογαλλῖται, κατὰ δὲ Προμαθίδαν Ποταμογαλλῆτοι (vulgo ποταμολῆνοί). Ad hunc locum Franc. Passow, qui eum mancum et mutilum antea, e praeclaro cod. Rehdig. supplemento restituit in Symboll. critt. p. 21 (Wratisl. 1820. 4.): „Timotheus, ait, qui hic testis adducitur, haud dubie Milesius ille est citharoedus, de quo Meletem. critt. in Aeschyl. Pers. p. 44 diximus." Verum ego alium quemlibet intellegere malo Timotheum, quam nostrum. Cf. Jo. G. Voss. Hist. Gr. III, p. 421.

7.

Vox διαψαίρουσα quam Zonar. Lex. I. p. 536 Titm. ex Timotheo quodam affert, ex comici aliqua fabula excerpta videtur.

8.

[—] ὁ πτερωτὸς ἰξὸς ὀμμάτων, Ἔρως,
ὁ Κύπριδος κυνηγός, ἡ φρενῶν ἀκίς
ὁ μὴ τίνων θεοῖσιν ὁρκίων δίκας.

Stob. App. VIII, 2. p. 23, 8: Τιμοθέου· Θ' ὁ πτέρωτος. Cfr. Joann. Damasc. p. 392 Lips. — Meinek. Comm. III, p. 589. „Locus memorabilis propter elegantem metaphorarum audaciam. Timothei comici num sit, nunc vehementer dubito." — Habet tamen illud ἰξός nescio quid comici coloris. Κύπριδος M., Schneidew. Cfr. tamen Jacobs Anth. P. p. 11.

Restant nobis nunc ea indicanda carmina, e quibus praeter titulum nihil aetatem tulit. Inter haec exstat primum *Σεμέλης ὠδίς*, Semeles partus quo de Athen. VIII, p. 352 A. *ἐπακούσας δὲ τῆς ὠδῖνος τῆς Τιμοθέου· εἰ δ' ἐργολάβην ἔτικτε καὶ μὴ θεόν, ποίας ἂν ἀφίει φωνάς.* Carcinum etiam poetam tragicum propter deformes deorum passiones exagitarunt comici. Schol. Arist. Nub. 1243. *φασὶν, ὡς ὁ Κάρκινος οὗτος ποιητὴς ὢν πικρὸς εἰσήγαγέ τινας τῶν θεῶν δεινοπαθοῦντας ἔν τινι δράματι.* Utramque buccam summa contentione inflasse, qui dithyrambo isti tibiis modum daret, testis Dio Chrysost. LXXVIII p. 426 Reisk. *καὶ τὸ στόμα ἐμπλήσαντα καὶ τὰς γνάθας ἑκατέρας μόλις ἔξω βαδίζειν, ὥσπερ αὐλοῦντα τὴν τῆς Σεμέλης ὠδῖνα.* Cfr. Mueller Dor. II, p. 316 ed. Schneidew. Meinek. hist. crit. p. 280. — Alterum poëma erat *Νιόβη*, quo de Macho comicus ap. Athen. VIII, p. 341.

ἀλλ' ἐπεὶ
ὁ Τιμοθέου Χάρων σχολάζειν μ' οὐκ ἐᾷ
Οὐκ Νιόβης, χωρεῖν δὲ πορθμὸν ἀναβοᾷ κτλ.

Nota *πορθμὸν* sic de orco dictum, etiam apud Pindarum inveniri, fragm. 108. Bergk. *βαρυβόαν πορθμὸν πεφευγότες Ἀχέροντος.*

Deinde poematum *Φινεΐδαι* et *Λαέρτης* inscriptorum, quae inter octo ipsius diasceuas fuisse conjicio, solus meminit Suidas p. 3569 E. De Phinidis vid. Graefenhanium et Fr. Ritterum Arist. Poet. p. 125. Franc. Werferum Actt. Phil. Monac. Tom. II, fasc. IV, p. 519 et quos ibi citat locos; — de Laerte Nieberding ad. Jon. Chium p. 23 sqq. Ultimo loco nomino *Ναυτίλον*. Athen. VIII, p. 338. *ὁ αὐτὸς Δωρίων καταγελῶν τοῦ ἐν τῷ Τιμοθέου Ναυτίλῳ χειμῶνος, ἔφασκεν ἐν κακκάβᾳ ζεούσᾳ μείζονα ἑωρακέναι, χειμῶνα.* Eustath. p. 1538, 4. Rom. *ὅθεν οὐκ ἄν τις μωμήσαιτο τὰ Ὁμηρικῶς πεφρασμένα, καθὼς Δωρίων ὕστερον ἐπί τινι ἔπαιξεν, ὃς καταγελῶν χειμῶνος, ὃν διεσκεύασέ τις Τιμόθεος ἔν τινι ποιήματι αὐτῷ ἐπιλεγομένῳ Ναυτίλῳ ἔφη· ἐν κ. κτλ.* Cf. Eustath. p. 1290, 40 ad Il. Ψ, 99. Ern. Koepkius hypomn. scr. p. 27 sqq. Memoratu dignum est, quod dixit Eustathius *διεσκεύασε*, quippe unde Navitam etiam Timothei criticae impositum incudi esse, suspicari

liceat. Cfr. Meinek. Hist. crit. p. 32. Schweighaeuserus quidem cum Casaubono in Athenaeo *Ναυπλίῳ* corrigendum esse ratus est, ideo quod in Nauplii fabula tempestas sit potissima; at cur in navita tempestatis descriptio non aeque locum tueri possit, intellegere nequeo. Praeterea „cum Persis unus Suidas copulavit Nauplium, sed parum est credibile Nauplium et Persas ejusdem fabulae inscriptiones esse." Passow. l. l. Nec tamen absone id excogitatum est, quod Bippartus profert: „legendum sibi videri *Ναύτιλον ἢ Ναύπλιον*, duce vocula *ἢ*."

Superest, ut de Timothei quoque arte aut, si mavis, artificiis, fiat judicium. Artificiorum enim quae quidem ab otioso excogitari ingenio solent, an verae ac divinae artis prodantne documentum, quae Timotheo nostro affiguntur in rebus plerumque musicis novationes, quaestio est ad quam pro duplici temporum ratione dupplex in promptu sit, oportet responsio. Identidem enim revocandum in memoriam hoc est dubium non esse, quin omnes istae novationes, quae degeneratae musicae progeniem mala veteres critici nota inspererunt nostris theatris judiciisque musicis impense placiturae sint. Nec vero re acriter perpensa magnos illos novatores sine judicio aut cogitatione, mero ingenii lusu animique protervitate seductos egisse suspicabimur, immo vero quid et qua de caussa id agerent, probe novisse concedemus. Qua de re monuit, Fredericus a Drieberg *Aufschlüsse über die Musik der Griechen p. 29,* libro nescio an ceteroquin non ab omni parte commendabili. Sed ne difficultatis quid in hac disquisitione callide praetermittere videar, ante omnia in censum vocandus est Stephanus Byz. s. v. *Μίλητος*: — *καὶ Τιμόθεος κιθαρῳδός, ὃς ἐποίησα νόμων κιθαρῳδικῶν βίβλους ὀκτωκαίδεκα εἰς ἐπῶν ὀκτακισχιλίων τὸν ἀριθμὸν καὶ προνόμια ἄλλων χίλια.*

Leguntur apud Suidam *προοίμια λϛ'* (prooemia XXXVI), apud Stephanum *προνόμια ἄλλων χίλια* quibus ne eadem subintellegi carmina suspiceris cautum est Poll. Onom. p. 185 Seber. *νόμον, προοίμια προαύλια, προνόμια.* Qua propter Schneidewini comprobationem meruit Georg. Bippartus, quod a Stephani verbo *προνόμια* correctoris manum semoverit.

Ac de prooemiorum usu in nomis dithyrambisque satis frequenti, non est quod pluribus exponatur (cfr. Schaefer Meletem. p. 29). Ceterum non angustis finibus prooemiorum circumscriptum ambitum fuisse, inde colligas, quod Suid. Tom. I, p. 149, vel de prooemii principio loquatur his: *ἀμφιανακτίζειν ᾄδειν τὸν Τερπάνδρου νόμον τὸν καλούμενον Ὄρθιον, οὗ τὸ προοίμιον ταύτην τὴν ἀρχὴν εἶχεν. Ἀμφί μοι αὖ τὸν ἄναχθ' ἑκατηβόλον ᾀδέτω φρήν.* Itaque nec ipsa poterant artificiorum egere luminibus. Jam vero cum nomos Timothei XIX, dithyrambos XVIII numerarit Suidas, vides, quo jure XXXVII addiderit prooemia; nam λζ' pro λς' rescribendum esse, in aperto est. Itaque jam reliqua sunt Stephani *προνόμια ἄλλων χίλια*, quibus verbis admovenda interpretatio, non emendatio est. Ac Timotheum vetustiorum poetarum modos refinxisse eosque ad eam quam ipse in re musica sequeretur rationem attemperasse ex commemoratione diasceuarum suspicatur Meinekius hist. crit. p. 32. Nos vero has inter *διασκευὰς* exstitisse Navitam conjecimus ex Eustathio p. 1538, 4. His igitur *διασκευαῖς* puta T. praefixisse singula pronomia, in universum fere ad numerum M versuum. Patet inde, quam apte dixerit *ἄλλων χίλια* quae mire torserunt interpretes, quos inter qui Meursio et Berkelio praecedentibus *ἄλλων* commutare in *αὐλῶν* vellent longissime a vero abfuerunt.

Itaque apud Suidam habes *δι' ἐπῶν νόμους μουσικοὺς δεκαεννέα* apud Stephanum *νόμων κιθαρῳδικῶν βίβλους ὀκτωκαίδεκα εἰς ἐπῶν ὀκτακισχιλίων τὸν ἀριθμὸν.* In quo cave ne dupplici verbi *ἐπῶν* significatione induci te in errorem passus, alterum utrum mendacii manifestum esse coarguas. Sed ex Plutarcho lucem incende: *πεποίηται δὲ Τερπάνδρῳ καὶ προοίμια κιθαρῳδικὰ ἐν ἔπεσιν*[41]) *ὅτι δὲ οἱ κιθαρῳδικοὶ νόμοι οἱ πάλαι ἐξ ἐπῶν ξυνίσταντο Τιμόθεος ἐδήλωσε· τοὺς γοῦν πρώτους νόμους ἐν ἔπεσι διαμιγνύων διθυραμ-*

---

[41]) Cfr. Plut. VI. *τὰ γὰρ πρὸς τοὺς θεοὺς ἀφοσιωσάμενοι ἐξέβαινον εὐθὺς ἐπὶ τὴν Ὁμήρου καὶ τῶν ἄλλων ποίησιν· δῆλον δὲ τοῦτ' ἔστι διὰ τῶν Τερπάνδρου προοιμίων.*

βικὴν λέξιν ᾖδεν, ὅπως μὴ εὐθὺς φάνη παρανομῶν εἰς τὴν ἀρχαίαν μουσικήν (Music. c. IV) quamquam vel hic locus emendatrice lima indiget. Nimirum Timotheus ne ab initio statim in vetustam musicae conditionem insaevire videatur, verba quidem epicis numeris adstrinxit, ad modos autem deduxit plane dithyrambicos. Itaque corrige mecum διαμιγνύων διθυραμβικὴν τάξιν. Etenim διθυραμβικὴν λέξιν intermiscere epicis elementis tum demum ausus est, cum τάξιν illam spectatorum auribus insinuasset. Initio enim theatrorum eum sibilis explosum esse docet Plut. an Sen. p. 795 Xyl. Quales igitur priores Timothei nomos musicos describit Plutarchus, tales Suidas auctor est, undeviginti eum composuisse. Neque omisit hos Stephani census, modo non sejunctim a reliquis nomis dithyrambo assimilioribus enumeravit, sed dicit Timotheum, quotquot citharoedicos nomos composuerit, versus ad numerum fere 8000 εἰς ἐπῶν ὀκτακισχιλίων duodeviginti libris complexum esse. Melius loco consuluerunt, qui cum Salmasio ἄλλων χίλια ἔπη scriberent, quamvis idem, in Prooem. ad Exercc. Solin. mutata sententia ἄλλων χιλίων tentaret. Nec Schneidewini conjectura in Nuncc. Erudd. Gotting. 1844. p. 1384. καὶ προνόμια ἄλλα ὡς χιλίων (sc. ἐπῶν) per se spectata habet, quo commendetur. —

Denique nomis citharoedicis reliquis, quae carminibus ἀπολελυμένοις accensuerunt grammatici, neque prooemia scripsisse videtur nec pronomia. Hi enim nomi, cum a dithyrambo fere non nisi argumento distarent, nullus dubites, quin et ipsi prooemis substituerint anabolas istas justo interdum longiores. Sic certe interpretor Arist. Problem. XIX, 15. διὰ τί οἱ νόμοι οὐκ ἐν ἀντιστρόφοις ἐποιοῦντο, αἱ δὲ ἄλλαι ᾠδαὶ αἱ χορικαί; ἢ ὅτι οἱ μὲν νόμοι ἀγωνιστῶν ἦσαν ὧν ἤδη μιμεῖσθαι δυναμένων καὶ διατείνεσθαι ἡ ᾠδὴ ἐγένετο μακρὰ καὶ πολυειδής.

Itaque ex duplici, quod Timotheus excoluit nomorum, genere, vetustos, ni fallor, modos ab Arcadica juventute quotannis iteratos esse, tradidit Athenaeus XIV, p. 626. Deinde Clemens Alexandr. Stromat. p. 308 D. Sylb. νόμους τε πρώτους ᾖσεν ἐν χορῷ καὶ κιθάρᾳ Τιμόθεος ὁ Μιλήσιος; sed hic

utrum genus respexerit noli inquirere. E contra de nomorum a Timotheo profecta (cl. Schol.) transformatione intellege Hephaestionem Enchir. p. 119/9. *ἀπολελυμένα δὲ ἃ εἰκῇ γέγραπται καὶ ἄνευ μέτρου ὡρισμένου, οἷόν εἰσιν οἱ νόμοι κιθαρῳδικοὶ Τιμοθέου.* Cfr. Hermannus Elem. D. M. p. 716, 748. E quibus hexametrum, initio duntaxat aut liberiori ductui attemperatum, aut numeris interpellatum solutioribus, mox prorsus explosum esse, vix quisquam, opinor, ibit inficias. In Persis tamen hexametro quoque usum esse Timotheum, evincitur versu nobilissimo:

κλεινὸν ἐλευθερίας τεύχων μέγαν Ἑλλάδι κόσμον

quem male Bergkius in duos dispescit trimetros dact. catal.

–́ ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – –́ ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏓

Ejusdem nomi alius versus creticis numeris constat:

σέβεσθ' αἰδῶ σύνεργον ἀρετᾶς δορυμάχου

⏑ –́ – –́ ⏑ – ⏑⏑ ⏑ – ⏑⏑ ⏑ –

alius trochaicis:

Ἄρης τύραννος, χρυσὸν δ' Ἑλλὰς οὐ δέδοικεν

⏑ –́ ⏑ – – ×́ – –́ ⏑ – ⏑ –́ ⏑

Nec tamen in transmutata nomorum ratione, tanti momenti fuit numerorum, quam modorum perturbatio quippe quod ne in vetustissimis quidem nomis modos numeri, sed numeros modi haberent pedissequas. At vero fuerunt certe adusque Phrynnidis aetatem modis istis ejusmodi leges constitutae quas, cum praeterire quemquam e musicis nefas haberetur, vel ipsis modis *νόμων* hoc est legum denominationem imposuisse, perantiqua invaluisset traditio. Plut. de Mus. VI. *οὐ γὰρ ἐξῆν τὸ παλαιὸν οὕτω ποιεῖσθαι τὰς κιθαρῳδίας ὡς νῦν οὐδὲ μεταφέρειν τὰς ἁρμονίας καὶ τοὺς ῥυθμούς· ἐν γὰρ τοῖς νόμοις ἑκάστῳ διετήρουν τὴν οἰκείαν τάσιν· διὸ καὶ ταύτην ἐπωνυμίαν εἶχον· νόμοι γὰρ προσηγορεύθησαν, ἐπειδὴ οὐκ ἐξῆν παραβῆναι καθ' ἕκαστον νενομισμένον εἶδος τῆς τάσεως.* Aristid. Quinct. p. 67. *ταῦτ' οὖν ὁρῶντας ἐκ παίδων ἠνάγκαζον διὰ βίου μουσικὴν ἀσκεῖν καὶ μέλεσι καὶ ῥυθμοῖς καὶ χορείοις ἐχρῶντο δεδοκιμασμέναις ἔν τε ταῖς ἰδιωτικαῖς εὐφροσύναις κἂν ταῖς δημοσίαις θείαις ἑορταῖς*

συνήθη μέλη τινὰ νομοθετήσαντες ἃ καὶ νόμους προςηγόρευον. Novarunt quidem et veteres musici, sed licentia sumpta pudenter. Plutarch. de Mus. XXVIII. *εἴποι τις ὦ τᾶν, οὐδὲν ὑπὸ τῶν ἀρχαίων προςεξεύρηται, φημὶ καὶ αὐτὸς ὅτι προςεξεύρηται ἀλλὰ μετὰ τοῦ σεμνοῦ καὶ πρέποντος.* —

Denique vero Timothei novationes, re accurate considerata, omnem nomorum proprietatem funditus exstinxerunt. Quem novandi furorem nemo ipso melius expressit:

Οὐκ ἀείδω τὰ παλαιὰ
καινὰ γὰρ ϑαμὰ κρέσσω
νέος ὁ Ζεὺς βασιλεύει
τὸ πάλαι δ' ἦν Κρόνος ἄρχων
ἀπίτω μοῦσα παλαιά.

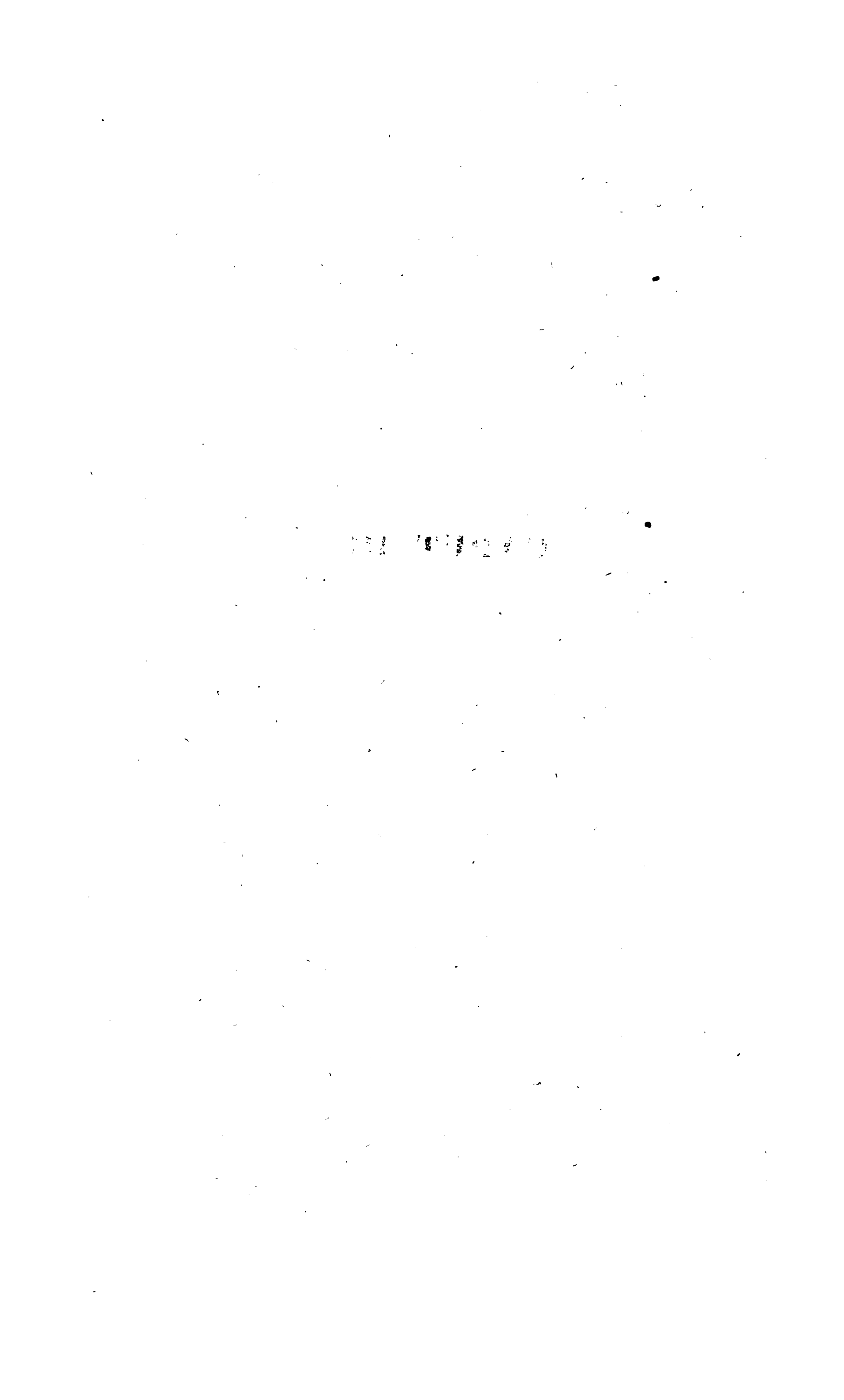
At Phrynnidis aetate labes serpere latissime coepit. Notant comici praeter Timotheum e viliorum poetarum vulgo Choronicum, Argam, Telenicum, quorum postremi ap. Phaniam Athen. XIV, p. 638 C. *ποιηταὶ μοχϑηρῶν ὄντες νόμων* audiunt, *οἳ πρὸς μὲν τὸν ἴδιον χαρακτῆρα τῆς ποιήσεως εὐπόρουν, τῶν δὲ Τερπάνδρου καὶ Φρύννιδος νόμων οὐδὲ κατὰ μικρὸν ἠδύναντο ἐπιψαῦσαι.* Cfr. Meinek. Com. fgg. II, 1 p. 139. III, p. 389. — Sed haec de T. nomis dicta sufficiant — (cfr. Gruteri Fac. crit. I, p. 315. Selden. Marm. Oxon. p. 166. 170.) — quos, cujusmodi ethopoeia illustraverit, diximus cap. I, p. 74 sqq.

Indidem pete locos veterum de virtutibus ipsius musicis spectantes judicia, quibus Philodemum adde de Musica Vol. Hercul. I, Col. XIII, p. 59: *πρὸς δὲ τούτοις ὡς συνδησμεν' εἰκότως εἶναι προςηκόντως ἀνδρῶν ἐλευϑέρων ἐνόμισε περιπατεῖν ἔρωτα· βούλεται καὶ Τιμοϑέου ἕνεκα τῶν ποημάτων διανοήματα προΐστασϑαι· ποιήματα δὴ* . . . tum titulum Tejum in Boeckh. C. J. Tom. II. p. 641 nr. 3053 (cfr. p. 123), dein Censorini sive quis auctor est fragmenti de Mus. cap. IX. „Hos secuti sunt, musici Timotheus et Polyidus et Hypericles (?) et Phyllis et clarissimus cum peritia tum eloquentia Aristoxenus modulati protinus cantus."

Apud eundem p. 145 (ed. Lugd. 1743) haec leguntur:

„Inde fecisse tres primos de quibus supra dictum est, hanc excepisse intensionem Linon quem quidam Apollinis filium tradunt et nymphae Paramesae Chrysthemidi reliquisse ab ea adjunctum modum qui synemmenos dicitur; hunc numerum auxisse Terpandrum adjectione diezeugmenon qui primus a gravibus in acutum avertitur deinde Timotheus addidit duos parameson et hyperboleon." Quo de loco aliisque citharam T. spectantibus vid. infra cap. VII.

CAPUT III.

DE POLYIDO.

Timothei adversarius Polyidus fuit, poeta et ipse dithyrambicus. Athen. VIII, p. 352 B. *Πολυΐδου δὲ σεμνυνομένου, ὡς ἐνίκησε Τιμόθεον ὁ μαθητὴς αὐτοῦ Φιλωτᾶς, θαυμάζειν, ἔφη, εἰ ἀγνοεῖ, ὅτι αὐτὸς μὲν ψηφίσματα ποιεῖ, Τιμόθεος δὲ νόμους.* Nominis viri diversae in usu fuisse formae videntur. Audit enim et *Πολύειδος* et *Πολύϊδος* et *Πολυΐδας* et *Πολυειδης*. Alium artificem Polyidum habemus ap. Vitruvium Libr. VII, Praefat. p. 155 ed. A. Rhode; X, 19 ubi pro Polydus Thessalus legendum videtur Polyidus. Occurrit etiam medicus Polyidas sive Polyeides apud Caelium Aurelianum Acut. Morbb. III, 3. 18 p. 189, III, 5. 47 p. 198 ed. Wetsteen. Nostri poetae paene evanida memoria est, sunt enim perpauca, quae hic illic colligere, ne dicam corradere nunc possumus. E recentioribus eo munere functi sunt: Petr. Wesselingius ad Diodor. Sic. XIV, p. 679. Lilius Gyraldus opp. Tom. II, p. 350. Silligius Catal. Artific. p. 378. Graefenhan ad Aristot. A. P. 16, 9 sqq. Meinekius hist. crit. p. 289. H. Bartsch de Chaerem. trag. p. 14. Floruit Polyidus circa Olymp. XCV, cui tempori assignatur a Diodoro XIV, 46. *ἤκμασαν δὲ κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν οἱ ἐπισημότατοι διθυραμβοποιοὶ Φιλόξενος Κυθήριος, Τιμόθεος Μιλήσιος, Τελέστης Σελινούντιος, Πολύϊδος, ὃς καὶ ζωγραφικῆς καὶ μουσικῆς εἶχεν ἐμπειρίαν.* Non sine veri specie Luetckius ex vetere ipsum poetarum familia ortum fuisse suspicatur, innitens Pausaniae I, 43, 5

testimonio, qui Polyidum Coerani filium ipsum venisse Megara tradit, ut Alcathoum de caede Callipodis filii lustraret, et Liberi ibi templum exaedificasse, cum simulacro, quod Pausaniae aetate totum fere praeter os occultaretur. Adstitisse etiam Satyrum narrat, e Pario Lapide, Praxitelis opus. Ex hujus igitur Polyidi posteris, nostrum quoque dithyrambicum prognatum esse videri sibi, Luetckius p. 89 monuit. Relabimur quidem hoc ipso ad Melampodem — nam pronepotem Melampodis vocat Pausanias Polyidum istum — cujus in Bacchico cultu instituta cavendum est, ne cum his confundantur, de quibus Boeckhius Comm. Acad. Boruss. 18$\frac{16}{17}$ p. 117 sqq. rem absolvit, verum tamen Arionem quoque ipsum genus ad Melampodem reduxisse ferunt, ita ut contra Luetckii sententiam ne hac quidem ex parte ulla exoriri dubitatio queat. Verum enim vero addam ex eodem Pausania praeterea aliud, quo Luetckii sententia quodammodo stabiliri possit. Megarenses enim tradit Pausanias I, 43, 1 Iphigeniae etiam heroicum monumentum monstrant, atque Megaris eam mortuam narrant. Ac jam Aristoteles nobis subsidio erit in Arte Poet. c. XVI, unde Polyidum tractasse Iphigeniae fabulam apparet:

τετάρτη δὲ (ἀναγνώρισις) ἡ ἐκ συλλογισμῶν. οἷον ἐν Χοηφόραις, ὅτι ὅμοιός τις ἐλήλυθεν, ὅμοιος δὲ οὐδεὶς ἀλλ' Ὀρέστης· οὗτος ἄρα ἐλήλυθε· καὶ ἡ Πολυείδου τοῦ σοφιστοῦ περὶ τῆς Ἰφιγενείας. εἰκὸς γὰρ τὸν Ὀρέστην συλλογίσασθαι, ὅτι ἡ ἀδελφὴ ἐτύθη, καὶ αὐτῷ συμβαίνει θύεσθαι.

c. XVIII. *ἐλθὼν δὲ καὶ ληφθεὶς θύεσθαι μέλλων ἀνεγνώρισεν, εἴθ' ὡς Εὐριπίδης, εἴθ' ὡς Πολύειδος ἐποίησε κατὰ τὸ εἰκὸς εἰπών, ὅτι οὐκ ἄρα μόνον τὴν ἀδελφὴν ἀλλὰ καὶ αὐτὸν ἔδει τυθῆναι, καὶ ἐντεῦθεν ἡ σωτηρία.*

Quo loco animi caussa addere liceat Graefenhanii miram vocis *σοφιστοῦ* interpretationem, „poeta tragicus cognominatus sophista, fortasse, quia ea, quae in aliorum poematis impeditiora erant in suis explicaret."

Praeter hanc de Iphigenia traditionem Atlantis etiam fabulam carminibus adumbravit Polyidus. Tzetzes ad Lycophr. vs. 879. *Πολύϊδος ὁ διθυραμβοποιὸς τὸν Ἄτλαντα ποιμένα Λίβυν φησὶν οὐ μαθηματικόν*, quo in loco sine caussa haesit

Muellerus Vol. III, p. 158. Transscripsit Etym. Magn. p. 104, 20: Ἄτλας, ὄρος Λιβύης. Πολύϊδος ὁ διθυραμβοποιός, παρίστησιν αὐτὸν ποιμένα γεγονέναι· καὶ φησὶν ὅτι παραγινόμενος ὁ Περσεὺς ἐπερωτώμενός τε ὑπ' αὐτοῦ τίς εἴη καὶ πόθεν ἀφίκοιτο· ἐπειδὴ λέγειν οὐκ ἐπείθεν, ἀνάγκῃ ἔδειξεν αὐτῷ τὰ τῆς Γοργόνος πρόσωπόν, καὶ ἀπελίθωσεν αὐτόν, καὶ ἀπ' αὐτοῦ τῷ ὄρος Ἄτλας ἐκλήθη· οὕτω Λυκόφρονος ἐν ὑπομνήματι. Inde redintegrari jubet Meinekius in hist. Crit. p. 239. Tzetzae Exeget. in Il. p. 132, 18. Πολύϊδος δὲ ὁ διθυραμβόποιὸς ποιμένα Λίβυν τὸν Ἄτλαντα λέγει, ἀπολιθωθῆναι δὲ τῇ Γόργονι ὑπὸ Περσέως διὰ τὸ μὴ ἐᾶν αὐτὸν διέρχεσθαι. (Bergkius PLGr. p. 867. XIV nescio cur hoc unicum fragmentum in suam collectionem receperit.) A Polyido Lilio Gyraldo Opp. Tom. II, p. 350 „videtur Ovidius de Atlante fabulam desumpsisse, in saxum converso Gorgonis objectu." Cfr. Farnab. ad Ovid. Metamorph. IV, 660. Non diversus fortasse ex Meinekii sententia hic Polyidus ab eo habendus est, quem Photius Cod. CLXVII, p. 374 in poetis recenset, quibus Stobaeus usus sit. Dicitur illi Πολυειδής. Sed qui versus cum lemmate Πολυείδης exstant apud Stobaeum Sermon. XCIII senarii tres:

Πλάνητες, τὰ δ' ἄλλα μὴ δοκεῖς ξυνιέναι
ἐν τῷ γὰρ ὄλβῳ φαυλότης ἔνεστί τις,
πενία δὲ σοφίαν ἔλαχε, διὰ τὸ δυστυχές.

hoc potius in fronte habeant lemma: Euripides in Polyido. Similis error est in Euripidis ex Melanippe versibus, falso Melanippidi dithyrambico adscriptis.

Judiciorum de arte Polyidi alterum exstat in titulo Teio ap. Boeckh. Corp. Inscr. Tom. II, p. 641 n. 3053.

— — — — — — — ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΕΠΕ
ΔΕΙΞΑΤΟ ΜΕΝΕΚΛΗΣ ΜΕΤΑ ΚΙΘΑΡΑΣ ΠΛΕΟΝΑΚΙΣ ΤΑΤΕ
ΤΙΜΟΘΕΩ ΚΑΙ ΠΟΛΥΙΔΩ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΜΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΠΟΙ
ΗΤΑΝ ΚΑΘΩΣ ΠΡΟΣΗΚΕΝ ΑΝΔΡΙ ΠΕΠΑΙΔΕΥΜΕ
ΝΩΙ — — — — — — — — — — — —

alterum apud Plutarchum de Musica c. XXI, p. 1138 B. τῶν δὲ κιθαρῳδῶν τοῦ Τιμοθέου τρόπου· σχεδὸν γὰρ ἀποπεφοι-

τήκασιν εἰς τὰ κατέμματα καὶ εἰς τὰ Πολυείδου ποιήματα. Facilis hinc ea conclusio prosilit, Polyidi poemata Timotheum dolosis sutelis ac variis cujusvis generis machinationibus longe superasse, iisdemque artificiis parimodo sibi popularem gratiam vindicasse, quibus illa utenti Timotheo contigerat. Denique Polyidi memoriam post Henricum Valesium in Emendd. p. 118 primus redintegravit ex Censorino, Schneidewinus in Nuncc. Gotting. 1844. p. 1385. Polyidi nomen in locum corruptissimi verbi Pondos (h. e. Polidos) restituens. — Valesii tamen, quem cum *Emendd. fort. Suidn. 1845* scriberem, non licebat inspicere, cum haec sint verba: „Pro Pondos Scaligerum Polyidos et pro Follis Pollis emendare exemplari suo quod in Leidensi Bibliotheca servatur adscripsit Ger. Jo. Vossius," nescio quid Schneidew. l. l. de codd. lectione sibi gratuletur.

Reliquum est, ut notetur L. Gyraldi opp. Tom. II, p. 350 error, qui Christodori Thebani sive Coptitae locum in ecphrasi simulacrorum ap. Jacobs. Anthol. III, p. 162.

ἔγγυθι δ' αὐτοῦ
Μαντιπόλος πάλιν ἄλλος ἔην Φοιβηΐδι δάφνῃ
κοσμηθεὶς Πολύειδος.

ad Polyidum dithyrambicum refert. Rectissime Jacobsius T. X, p. 305. „Prope Hesiodi erat Polyidus in fabulis satis notus."

CAPUT IV.

EPIPHYLLIDES.

Polyidum sequi debebat Telestes Selinuntius, dithyrambicorum, in Diodori canone quartus, quo de, quamvis haud ignobili poeta, singulari tamen capite disputare supersedi, non tam quod a Bipparto l. l. p. 82—98, quae dicenda fuissent, praeoccupata cuncta sunt, quam quod Meinekium serius ocius confido staturum esse promissis ad Comm. Fragm. Vol. II, 2 p. 793.

Reliquum est ut ad poetas nonnullos subillustriores paululum deflectat commentationis institutum iter, Cecidam dico, Lamproclem, Cinesiam, Hieronymum, Antigenidam, si quidem jure hic melicorum gregi intermiscebitur. Namque Ionem cujus §. 5 mentionem feci, subillustrioris famae hominibus ademptum, valde admirabilem poetam versatilisque ingenii luculentissimum documentum merito adumbravit Schneidewinus Exercc. Critt. cap. XI, p. 63. His igitur subsequentes concessimus Epiphyllides.

I.
DE CYDIA ET CECIDA.

Cydiae notitiam primus God. Bernhardyus communicavit cum Buttmanno ad Plat. Charmid. p. 155 D; quem praeter cfr. Nicolaus Bachius Philetae fragm. p. 266. F. G. Schneide-

winus delect. poett. mell. p. 375 sq. et Ind. Schol. Gotting. 18¼⅜ p. 5. Patria fuit Hermionensis sed multum vitae spatium commoratus videtur Athenis. — Alius Cydias commemoratur apud Eubulum Athen. XIII, p. 538 F.

Ἑλλάδος ἔγωγε τῆς ταλαιπώρου ξένω
Ἡ Κυδίαν ναύαρχον ἐξεπέμψατο.

Cfr. Ruhnken. hist. crit. orat. p. LXXIV. Meinek. Comm. III, p. 238. — Tertius Herophili aut filius aut discipulus, Mylassensis ap. Erotianum laudatur p. 192: *οἱ δὲ περὶ Ἰσχόμαχον καὶ Κυδίαν τὸν Μυλασέα ἔγραψαν ἴκμαρ. αἴτιον δὲ τούτου ἡ τῆς λέξεως ἄγνοια.* Neque hunc locum omisit God. Hermannus diss. de Aeschyli Lycurgia: p. 14. Ad eundem Cydiam, Mylassensem Lysimachus Cous tres conscripsit libros, teste eodem Erotiano p. 10. *πρός τε τούτοις Λυσιμάχου τοῦ Κῴου καὶ βιβλίον εἰςπονήσαντος πραγματείαν, μετὰ τὸ τὰ τρία μὲν γράψαι πρὸς Κυδίαν τὸν Ἡροφίλειον.* — Neque Luciani temporibus Cydiae nomen interiit; carpitur enim Cydias quidam, admodum dives homo, Tom. II, p. 888 (ed. Henricop. 1619). Cydiae fragmenta supersunt tria. Cfr. Bergk. PLG. p. 837.

a.

Τηλέπορόν τι βόαμα λύρας.

Schol. Ar. Nubb. 968. *τὸ δὲ τηλέπορόν τι βόαμα μὴ εὑρίσκεσθαι ὅτου πότ᾽ ἐστίν. ἐν γὰρ ἀποσπάσματι εὑρεῖν Ἀριστοφάνη ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ· τινὲς δέ φασιν αὐτὸ Κυδίδου* (leg. *Κυδίου*. Bernh.) *Ἑρμιονέως· τηλέπορόν τι βόαμα λύρας.*

b.

Plut. de facie in orbe Lunae, c. 18. *εἰ δὴ μὴ Θέων οὗτος τὸν Μίμνερμον ἐπάξει καὶ τὸν Κυδίαν καὶ τὸν Ἀρχίλοχον, πρὸς δὲ τούτοις Στησίχορον καὶ τὸν Πίνδαρον, ἐν ταῖς ἐκλείψεσιν ὀλοφυρομένους τὸν φανερώτατον κλεπτόμενον καὶ μέσῳ ἅματι* (vulg. *ἅμα τὴν*) *νύκτα γενομένην, καὶ τὴν ἀκτῖνα τοῦ ἡλίου σκότους ἀτραπὸν . . . . φάσκοντας.*

c.

Plato Charmid. p. 155 D. *ἐφλεγόμην καὶ οὐκέτ᾽ ἐν ἐμαυτοῦ* (vulg. *ἐμαυτῷ*) *ἦν καὶ ἐνόμισα σοφώτατον εἶναι τὸν*

Κυδίαν τὰ ἐρωτικά, ὅς εἶπεν, ἐπὶ καλοῦ λέγων παιδὸς, ἄλλῳ ὑποτιθέμενος, εὐλαβεῖσθαι μὴ κατέναντα λέοντος νεβρὸν ἐλθόντα μοῖραν αἱρεῖσθαι κρεῶν. αὐτὸς γάρ μοι ἐδόκουν ὑπὸ τοῦ τοιούτου θρέμματος ἑαλωκέναι. Athen. V, p. 187. *ποιεῖ αὐτὸν ἀσυμφώνως ποτὲ μὲν σκοτοδινιῶντα καὶ μεθυσκόμενον τῷ τοῦ παιδὸς ἔρωτι καὶ γενομένον ἔξεδρον καὶ καθάπερ νεβρὸν ὑποπεπτωκότα λέοντος ἀλκῇ· ἅμα δὲ καὶ καταφρονεῖν φησι τῆς ὥρας αὐτοῦ.*

Fragmentum Cydiae esse non dubium. Vulgatam enim *τὸν Κριτίαν* unde multi sibi sunt Critiae [42]) tyranni visi fragmentum detexisse, unus Stephanus cum Florent a. c. tuentur. — *κατέναντα*] Sic: Coisl. Ven. Σ. Var. BCG. Ang. Barb. Flor. a b c i o. Vulg. *κατέναντι*. — Post *ἐλθόντα* duo codd. addunt *ἀθανάτωι σηιθεια* unde totum fragmentum in hunc modum adornandum videtur:

μὴ κατέναντα λέοντος
νεβρὸς ἐλθὼν ἰθείᾳ θανατώδεϊ
μοῖρ' [43]) *ἀφαιρῆται κρεῶν.*

---

[42]) Critiae Chii, poetae jambici notitiam aperuit Cramer Anecd. Oxon. Tom. III. p. 308, [cll. Praef. p. IV] ex Schol. ad Joan. Tzetz. *περὶ μέτρων:*

Κριτίης ὁ Χῖος ἐν τῷ Κατωξ (vel *κατωξ*., vel *κτωξ*) *δούλῳ·*
— ⏑ — ⏑ — *καὶ πᾶσι*
κακοῖσι δώσω τὴν πολύστονον ψυχὴν,
ἢν μὴ 'ποπέμψῃς ὡς τάχιστά μοι κριθέων
μέδιμνον, ὡς ἣν ἄλφιτον ποιήσωμαι,
κυκεῶνα πίνω, φάρμακον πονηρίοις.

Cramerus: *Κατωτικῷ δούλῳ* conj.; Schneidewinus Delect. p. 231. *κακωτικῷ*. Lego: *ἐν τῷ κάτω τριχίᾳ δούλῳ·* cl. Polluc. Lex. IV, 19, 5. — Ahrensius Hipponactis fragmentum censet, assentiente nunc etiam Schneidewino.

[43]) Ad vocem *μοῖρ'* proponam nunc primus, ni fallor, conjecturam certissimam in Euripid. Phoen. v. 1622 Porson. ubi vulgo legitur: *ἀλλὰ δουλεῦσαί τέ μοι | Δαίμων ἔδωκεν Πόλυβον ἀμφὶ δεσπότην.* et sic recentiores omnes, nisi quod Klotzius *γε* pro *τε* scripsit. Reliquorum conamina vide apud Porsonum l. l. qui conjecit ipse: *ἀλλὰ δουλεύσαντά με | Μοῖρ' ἐξέδωκεν Πόλυβον ἀμφὶ δεσπότην.* Bene quidem *μοῖρ' ἐξέδωκεν.* Nam *ἐξέδωκεν* certe habent libri optimi Leidenses A et B et Bodlejani IV. *Μοῖρα* vero optime restitutum a Porsono est initio

„Ne catulus leoni obviam factus, letifero impetu dapium portio surripiaris." Th. Bergkius ἀϑανάτῳ σ᾽ ἰδέᾳ proposuit conferri jubens Aristoph. Nub. 290, quam conjecturam merito displicuisse video Schneidewino Annall. Berol. (1844) p. 531, quamquam neque Schneidewinum Delect. p. 375 intellego μοῖραν αἰρῆσαι χρέων cum Simonid. Amorg. 7, 104 comparantem.

„Eadem allegoria usus est Horatius Carmin. III, 20. Utrum vero Cydias proverbium νεβρὸς τὸν λέοντα et πρὸς λέοντα δορκὰς ἅψωμαι μάχης ob oculos habuerit nec ne, ego nolim cum Hemsterh. Lucian. Tom. II, p. 439 ed. Bipont confidenter decernere." Stallb. Vol. V, 1, p. 112.

Diversus a Cydia Cecides est dithyrambicus, saepius cum priore commutatus. Ejus fere obscurata memoria est. Meminit Arist. Nubb. v. 984.

Ἀρχαῖά γε καὶ Διπολιώδη καὶ τεττίγων ἀναμεστὰ
καὶ Κηκείδου καὶ βουφονίων

quem ad locum Schol. *ΚΗΚΕΙΔΟΥ*] ἀρχαῖος διϑυραμβοποιός, οὗ μέμνηται Κρατῖνος ἐν Πανόπταις (cfr. Meinek. Fragm. VI.) Schol. LB. Bekk. v. 972. *Κυκήδης παλαιὸς ἦν ποιητής, ἀφελὴς καὶ ἄχαρις.* cfr. Suid. v. *Κηκείδιος.* Alius locus est Phot. Lex. p. 160. 14. *Κηδίδης· διϑυραμβοποιητής,* ubi recte Schleusnerus: *Κηκείδης;* probante etiam Meinekio Com. II, 1. p. 106.

Denique in Etym. M. p. 166, 4. *Τύπου δὲ πατρωνυμικοῦ ὄντα παρετάϑησαν διὰ τῆς ει διφϑόγγου Λυσιϑείδης, Κηδείδης, Καλλείδης κτλ.* lege *Κηκείδης.*

Haud minus fere quam Cecidae, Crexi quoque deleta memoria est. Meminerunt ejus Philodemus de Musica in Voll.

---

versus, quo etiam glossema *Δαίμων*, ab omnibus optimae notae Mss. omissum, ducit: licet jam paraphrastes in textu legerit. At jam Leidensis B. habet *Πρὸς Πόλυβαν ἐξέδωκεν* unde verissima loci emendatio prosilit haec: *ἀλλὰ δουλεῦσαι πατρός | Μοῖρ᾽ ἐξέδωκεν Πόλυβον ἀμφὶ δεσπότην.* Etenim *πρ̅ο̅ς* superimposita virgula valet: *πατρός.* ut *μ̅ρ̅ο̅ς̅* i. q. *μητρός.*

Hercull. Tom. I, Column. X, p. 47: *τὸ δὲ τοῦ Κρέξου ποίημα καίπερ οὐκ ὂν ἀνάρμοστον πολὺ σεμνότερον φαίνεται τοῦ μέλους προςτιθέντος.* Plut. de Mus. c. XII. *Κρέξος δὲ καὶ Τιμόθεος καὶ οἱ κατ' αὐτὴν τὴν ἡλικίαν γεγονότες ποιηταὶ φορτικώτεροι καὶ φιλόκαινοι γεγόνασι τὸν φιλάνθρωπον καὶ θεματικὸν νῦν ὀνομαζόμενον διώξαντες.* Plut. XXX. *Κρέξον δὲ λαβόντα εἰς διθύραμβον χρῆσιν ἀγαγεῖν· οἴονται δὲ καὶ τὴν κροῦσιν τὴν ὑπὸ τὴν ᾠδὴν τοῦτον πρῶτον εὑρεῖν, τοὺς δ' ἀρχαίους πάντας πρόςχορδα κρούειν.*

II.

DE SIMONIDIS MEMNONE ET DALIONE HISTORICO [44]).

Strabo Georg. XV, p. 728 B. *Ταφῆναι δὲ λέγεται Μέμνων περὶ Πάλτον Συρίας παρὰ Βαδᾶν ποταμόν, ὡς εἴρηκε Σιμωνίδης ἐν Μέμνονι διθυράμβῳ τῶν Δαλιακῶν.*

Locum hunc depravatissimum neque Schneidewinus, neque Th. Bergkius Poett. Lyrr. Gr. p. 757 (fr. 35) persanarunt. — E codicibus nihil salutis exspectandum. Utriusque enim familiae Mssti optimi offerunt vulgatam: *Δαλιακῶν*, ut benignissime me certiorum fecit G. Kramerus [45]). Ald. *δελιδιακῶν*. — Unus tamen cod. Vatican. teste Leone Allatio de Scr. Symeon. p. 211: *δισικυακῶν*, unde Leo „forte ne Dodonaeam quidem quercum genuinam scripturam divinaturam esse con-

[44]) Iteratum fere ex *Emendd. fort. p.* 8 *sqq.*; ubi quae de Memnonis cum Baccho connexu suspicatus sum, Schneidewino (Goetting. gel. Anz. 1844. p. 1376) incerta sunt visa; majorem fortasse certitudinis speciem induent, perlustratis iis, quae cap. VI. de Bacchica aliarum fabularum facie disseram.

[45]) Ex ejusdem suppellectile Straboniana nuper etiam Pindaricis reliquiis haud spernendum accessit fragmentum, quod numeris restituere conatus est Schneidewinus. Deinde ad Scolior. fr. 94 Bergk. spectat Strab. fragm. Epit. Vat. Tom. I, p. 468 ed. Kramer. *διανοηθεὶς Πίνδαρος τῷ παντὶ τόπῳ τούτῳ (φησίν) ὑποκεῖσθαι τὸν Τυφῶνα.*

queritur, nisi quis velit legere ex gente Thraciae *δειπελιακῶν* vel *διπελιακῶν*." Verum tamen ab eo, ut exordium repetam, unde plerisque, qui de hoc loco judicium tulerunt, pendere res tota visa est, quaenam Memnonem inter ac Dionysum ex vetustis fabulis intercesserit aut familiaritas aut inimicitia, ita, ut aptum dithyrambo cuidam Memno praebere argumentum potuerit, miror equidem neminem in locum Servii [46]) ad Virgil. Aeneid. I, vs. 489 incidisse, qui Priamum narrat, ut Memnonis sibi auxilium conduceret, aureum Tithono palmitem dono misisse. Quo dono largissimo commotus cum Pergamum venisset Aethiops ibique cum Achille congressus, diem supremum obiisset, non immerito sane ipse Bacchus Memnoni mortem struxisse fingi potuit. Quodsi hoc in argumento Simonidem Musas tentasse jure suspicabimur, suapte concidit Henr. Bodii explicandi ratio, qui ad Memnonis cum Bacchicis rebus explicandum connexum, nescio quo jure de Aurora Memnonis matre (quasi lucido sidere) cogitavit, Histor. Graec. Poes. Vol. II, 2 p. 237. Aliam vero viam Schneidewinus iniit p. 53 cujus vestigia Bergkius insequitur. Hic igitur in depravata librorum lectione: *Δαλιακῶν* innitens, atque *Δηλιακῶν* facillimam fore emendationem ratus, *διθύραμβον τῶν Δηλιακῶν* ita interpretatur, ut inter Simonidis dithyrambos fuerint nonnulli in honorem Delii Dionysi compositi, postea singulari *τῶν Δηλιακῶν* nomine comprehensi. — Bacchi vero solaris apud Delios cultum ab Etymol. Gud. p. 148. 11 *Διόνυσος παρὰ τοῖς Δηλίοις ὁ αὐτὸς τῷ Ἡλίῳ νομίζεται* indicari putat. Verum, tametsi Dionyso quoque in Delo insula honores esse habitos ex Dinarchi *λόγου Δηλιακοῦ* initio pateat: „*Ἀπόλλωνος καὶ Ῥοιοῦς Σταφύλου*" (quo de cf. Herm. Adleri dissertationem de Dinarchi Attici oratoris vita et dictione Berol. 1841. p. 27 sqq., p. 32), tamen veri videtur similius Gudiano quoque Ety-

---

[46]) Serv. ed. Lion Tom. I, p. 83: quia Tithonus frater Laomendontis raptus ab Aurora filium suum Memnonem ex ipsa progenitum (illectus dono vitis (cod. voti) aureae) [Priamo] ad Trojae misit auxilia [qui congressus cum Achille, ab eo est interemptus, cujus mortem mater Aurora hodieque matutina voce flere (Burmann. conj. deflere) dicitur]. —

mologo reddendum esse vocabulum: Ἠλείοις ex Etym. M. Διόνυσος παρὰ τοῖς Ἠλείοις ὁ αὐτὸς τῷ Ἡλίῳ καλεῖται. Cfr. Plut. Symp. 36. Koester carm. popul. Graec. p. 41. 42. Welcker Additam. p. 190. Deinde vix credibile est, notissimum verbum Δηλιακῶν tantopere ab uno quoque librariorum corruptum esse, ut vix ejus reperiri vestigia possint. Quid enim verbis Δελιδιακῶν, Διλιδιακῶν et Διοιλυακῶν cum verbo Δηλιακῶν? Ac Δελιδιακῶν quidem male iterata secunda syllaba ΔΙΔΙ subnasci ex Δηλιακῶν potuerit; quid vero Διοιλυακῶν? Itaque sub hoc prodigio veram latere lectionem suspicatus, cum Leone duce de diversis, qui Simonidis nomine inclaruerunt hominibus tum poetis tum historicis inquirerem, ecce in Plinii quoque locum Hist. Nat. VI, 29 incidi, quem integrum placet exscribere: (Aethiopia) „clara et potens etiam usque ad Trojana bella Memnone regnante et Syriae imperitasse eam nostroque litori aetate regis Cephei patet Andromedae fabulis. Simili modo de mensura ejus varia prodidere. Primus Dalion ultra Meröen subvectus, mox Aristocreon et Bion, et Basilis. Simonides minor etiam quinquennio in Meröe moratus, cum de Aethiopia scriberet." Ac Simonides quidem minor idem videtur, ac Simonides Magnesius de quo post Leonem l. l. et J. G. Vossium Histor. Gr. IV, p. 470 scripsit Meinekius Anall. Alexandr. p. 401. Qui licet in eo, quod de Aethiopia condidisse opus dicitur, haud dubie Memnonis quoque injecerit mentionem, tamen in Strabonis l. l. etiamnunc lyricum intellego Simonidem; sed ibidem persuasum est, Plinii ope pro τῶν Δαλιακῶν emendandum esse: ὡς Σιμωνίδης ἐν Μέμνονι διθυράμβῳ [καὶ] Δαλ[ίων ἐν δ' Συρ]ιακῶν. Apparet verba δ' Συριακῶν depravatione scripturae in διοιλυακῶν contorta esse. Similis error ap. Ath. VII, p. 329 A certissima Dindorfii conjectura exstirpatus est, qui pro ἐν βοιωτικῶν legi jubet: ἐν β' Οἰταϊκῶν, et ap. Suid. v. Διόδωρος, — ἔγραψε περὶ τοῦ ἂν γ' περὶ τοῦ ταώς, ubi Toupio debetur:

περὶ τοῦ Ἀντι[φῶντος] ἐν τῷ περὶ ταῶν.

Dalionis iterum meminit Plinius Hist. Nat. VI, 30. „Ab

ea vero parte Nili, quae supra Syrtes majores Oceanumque meridianum protenditur, Dalion vocatos esse dicit, pluvia tantum aqua utentes, Cisoros, Longoporos." Ab eodem in Elencho auctorum libri XX, XXI, XXII, XXIII, Dalion inter medicos reponitur. Et libro XX, 17 herbarius vocatur. „Puto eundem esse. Nec enim prohibet quidquam, quominus idem et herbas tractaret et operi hujus vel alterius argumenti quaedam de gentibus admisceret, vel seorsim etiam de iis ageret." J. Ger. Voss. Hist. Graec. III, p. 850. — Tamen silentio non praetermittam locum vexatissimum quendam Propertii. Dico III, 4, 32 Lachm., ubi aperte de Memnone loquitur poeta:

Nestoris est visus post tria secla cinis.
Cui si tam longae minuisset fata senectae
Ilius Iliacis miles in aggeribus
Non ille Antilochi vidisset corpus humari.

Ibi: Ilius Lachmanno debetur. Codd. fere omnes: Gallicus, nisi quod nonnulli Dallicus quod quam prope faciat ad Strabonis vulgatam *Δαλιακῶν* nemo non videt.

Simonidis fragmentis, a Bergkio collectis, quae addenda erant, indicavit Schneidewinus in recensione Bergkiani libri p. 507, p. 527. Unum monebo, fragm. ap. Cramer. Anecd. Par. I, p. 387, 34: *λέγει γὰρ ὁ Σιμωνίδης, ὅτι ὁ θεὸς μόνος ἔχει τὴν ἄκραν ἐπιστήμην*, me non cum Schneidewino referre ad fragm. 8, 5: *θεὸς ἂν μόνος τοῦτ' ἔχοι γέρας*, quamvis *θεὸς μόνος* sibi respondeant, sed ad fragm. 27, 1: *θεὸς δ' ὁ παμμήτις.* —

III.

DE ANTIGENIDA UTROQUE.

Tibicinem Philoxenus fertur secum habuisse Antigenidam Thebanum, Satyri filium. Suid. s. v. *Ἀντιγενίδης· Σατύρου· Θηβαῖος μουσικός· αὐλῳδὸς Φιλοξένου· οὗτος ὑποδήμασι Μιλησίοις ἐχρήσατο πρῶτος καὶ ἐν τῷ Καμαστῇ κροκωτὸν περι-*

βάλλετο ἱματίου· ἐγραιρέ μέλη. Schweighaeuserus ad Ath. IV, p. 131 c. scripsit Ἀντιγενείδαν. Dixit de his formis Lobeckius Paralip. Gramm. I, p. 5. Meinekius Comm. Vol. III, p. 186, 7. Patrem Satyrum audiisse praeter Suidam etiam testari videtur Theo Progymn. Graec. V, 23. Πύῤῥος ὁ τῶν Ἠπειρωτῶν βασιλεὺς ζητούντων τινῶν παρὰ πότον, πρότερος κρείττων αὐλητὴς Ἀντιγενίδας ἢ Σάτυρος, ἐμοὶ μὲν εἶπε στρατηγὸς Πολυσπέρχων. De Satyro cfr. Aelian. V, 4. III, 33. — Finckh ad Theon. l. l. p. 85 conferri jubet Plut. Pyrrh. 8. Apophth. p. 193 F. Atque Antigenidis filia haud dubie in avi memoriam Satyra nominata. In quam et sororem scriptum exstat Leonidae Tarentini epigramma Anthol. Palat. V, 206.

Μηλὼ καὶ Σατύρη τανυήλικες, Ἀντιγενείδεω
παῖδες ταὶ Μουσέων εὔκολοι ἐργάτιδες,
Μηλὼ μὲν Μούσαις Πιμπληΐσι τοὺς ταχυχείλεις
αὐλοὺς καὶ ταύτην πύξινον αὐλοδόκην,
ἡ φιλέρως Σατύρη δὲ τὸν ἑσπερὸν οἰνοποτήρων
σύγκωμον, κηρῷ ζευξαμένη, δόνακα,
ἡδὺν συριστῆρα, σὺν ᾧ πανεπόρφνιος ἠῶ
ηὔγασεν αὐλείοις συγκοπέουσα θύραις.

Jam vero ex Theonis loco satis patet, Antigenidam et Satyrum tibicines istos coaetaneos fuisse Pyrrho et Polysperchonti unde efficitur eos vixisse circa Olymp. CXVI, qua Polysperchontis gloria maxima fuit. At Philoxenus noster obiit Olymp. C, 1. Prorsus igitur incredibile est Antigenidam eum, qui Philoxeni tibicen clarescebat, hac aetate adhuc inter vivos fuisse. Subodoratus est aliquid hujusmodi Bergleinus p. 36, sed, quum Theonis locum aut non noverit aut non inspexerit devius aliquantulum aberravit. Hunc enim Antigenidam Satyri filium, temporis ratio haud refragatur, Alexandrum tibiae cantu ad arma incitasse, quae narrat Plut. Orat. de fort. Alex. II, p. 335. Etenim Alexander Olymp. CXIV e vita decessit. Apparet igitur Antigenidam Satyri nihil ad Philoxenum pertinere, atque Suidam in patris nomine erroris esse manifestum. Diversus ab Antigenida Satyri gnato, fuit Dionysii filius, quo de cfr. Lysias ap. Harpocration. p. 43 et Grammaticus Bekkeri Anecdd. p. 410. Ἀντιγενίδης ἐνδοξότατος γέγονε αὐλητὴς υἱος

Διονυσίου. Dionysius hic non dubium videtur quin idem fuerit, quo in musica arte, magistro usus est Epaminondas: vid. Cornel. Nepot. XV, 2. Plut. de Music. 1142 B. De eodem Antigenida intellegendus Anaxandrides in Protesilao ap. Athen. IV, p. 131 B.

αὐλεῖν δ' αὐτοῖς 'Αντιγενείδαν,
'Αργᾶν δ' ᾄδειν, καὶ κιθαρίζειν
Κηφισόδωρον τὸν 'Αχαρνῆθεν.

Cfr. Dobraeus Adverss. I, p. 243. Jacobsius quidem ad Anth. Graec. Tom. I, 2. p. 57. Lysiae Antigenidam non diversum fuisse suspicatus a Satyri filio Harpocrationis locum mutilum esse et Dionysii nomen ad Siciliae tyrannum apud quem Antigenidas cum Philoxeno versatus sit, spectare conjecit[47]. Sed haec postrema jam refutavit Meinekius Comm. Fr. III, p. 187 cl. Quaestt. Scen. III, p. 26. Atque hunc Dionysii filium quominus Philoxeniis carminibus accinisse tibia credamus non video quid obstet. Etenim si, quid video Protesilaus inter fabulas Anaxandridis, quem inde ab Olymp. CI. fabulas docuisse Meinekius ex Marm. Arund. p. 34. conjecit Quaestt. Scenn. III, p. 24, — primas fuit, quum Iphicratis gloria in hanc inprimis aetatem incidat. Eadem etiam Epaminondas, Dionysii in rebus musicis discipulus inclaruit; ab inde Philoxeni vero morte non plus quatuor annis praeterfluxerant. Itaque Suidae locum mutilatum esse credibile est, eatenus ut quae de duobus deinceps retulit Antigenidis in unum conferrentur, abjecto patris unius alterius nomine. Lego:

'Αντιγενίδας· [+Διονυσίου] Θηβαῖος μουσικός· αὐλῳδός Φιλοξένου.

'Αντιγενίδας· Σατύρου [+ αὐλητής]· οὗτος ὑποδήμασι Μιλησίοις πρῶτος ἐχρήσατο καὶ κροκωτὸν ἐν τῷ Κωμαστῇ περιεβάλλετο (sic Meinek. Q. Sc. p. 26 vulg. προσεβάλλετο) ἱμάτιον· ἔγραψε μέλη.

Quam conjecturam confirmat mirum quantum illud οὗτος et, quod Satyram etiam Antigenidae filiam θυρεοκοπικά μέλη cecinisse tibia docemur Leonidae Tarentini epigrammate, si vera est Meinekii conjectura delect. Anth. p. 111 ad versum 8:

---

[47]) Hermann. Opusc. Tom. VII, p. 214.

αὐλείοις συγκοτέουσα θύραις. Ex libro μελῶν primo Antigenidae hujus a Satyro prognati Scholiasta ad Apollon. Rhod. Argon. I, 741 refert Amphionis fabulam, lapidum ductoris. Namque Antimenidam, inde, Bodium sequutus Hist. Lit. Graec. II, 2, p. 322 not. 1, expellere non dubito. De minore Antigenida intelligo quoque Plutarchum de Mus. c. 21 (p. 1138 A) οἷον τῶν μὲν Δωριωνίου τοῦ Ἀντιγενιδείου τρόπου καταφρονούντων ἐπειδήπερ οὐ χρῶνται αὐτῷ, τῶν δ' Ἀντιγενιδείων τοῦ Δωριωνίου διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν. Nam Dorio, cujus modus musicus hoc loco commemoratur, licet jam Olymp. CX a Philippo inter delicias habitus teste Theopompo ap. Athen. X, p. 435 B, Ptolemaei etiam regis temporibus in honore fuit. Cfr. Koepkius hypomn. Graec. p. 28. E contra majorem, ni fallor, tangit Tatianus advers. gentes p. 86 ed. Worth.: τί μοι καὶ τεθηπέναι τὸν μυθικὸν αὐλητήν; τί δέ μοι καὶ, κατὰ Ἀριστόξενον, τὸν Θηβαῖον Ἀντιγενίδην πολυπραγμονεῖν. Hoc a Gesnero l. l. miro modo translatum est:

„Aut quod mirer Antigenidem illum Thebanum tibicinem, Philoxeni discipulum" — quasi conjecisset μαθητὴν Φιλοξένου. Rectissime Mahnius Aristoxen. p. 156 vertit: „Quid mea refert Aristoxeni instar curiosius inquirere, quis ac qualis fuerit Antigenides Thebanus?" Ad opus Aristoxeni περὶ αὐλητῶν respexisse Tatianum Jonsii ac Fabricii non improbabilis fuit opinio. Alios locos veterum, in quibus Antigenidarum mentio fit, enumerabo breviter: Pamphil. ap. A. Gell. N. A. XV, 17. Athen. XIV, p. 634. Ciceron. Brut. L, 5 (p. 158 ed. Meyer) cll. Henr. Vales. ad Ammian. XIV, p. 37. Crinit. de honest. discipl. XII, cap. 12. Erasm. Adagg. p. 604. Valerium Maxim. III, 7, 2. Philo Quod omnis probus liber p. 584. Hieronym. Prooem. comment. in Hier. Insignis praeterea locus Apulej. Flor. p. 342. Elmenh. cui similia Dio Chrysost. XLIX, fol. 534 refert de Ismenia. Cfr. Bartholinus de tibiis p. 121. 135. 320. 360. Nec praetermittendus Theophrastus Hist. Plant. IV, c. 12 a Plinio exscriptus Hist. Nat. XVI, c. 36 et Theodora Gaza de Mensib. p. 103 (ed. Perelli Bas. 1536). Cfr. Salmas. Exercitt. Plinn. p. 85 B, *Fr. von Drieberg Aufschlüsse über die Musik der Griechen p. 43.* Meinekius Comm. Fragm. Vol. III, p. 188.

IV.

DE LAMPROCLE ET STESICHORO JUNIORE.

Lamprocles[48]), qua aetate vixerit ne obiter quidem ab aliquo veterum memoriae traditum est, vetustum tamen poetam fuisse ex Aristophanis Nubb. vs. 960 satis apparet:

Λέξω τοίνυν τὴν ἀρχαίαν παιδείαν ὡς διέκειτο,

— — — — — — — — — — — —

εἶτ' αὖ προμαθεῖν ᾆσμ' ἐδίδασκεν τὼ μηρὼ μὴ ξυνέχοντας
ἢ Παλλάδα περσέπολιν δεινὰν ἢ τηλέπορόν τι βόαμα
ἐντειναμένους τὴν ἁρμονίαν, ἣν οἱ πατέρες παρέδωκαν.

Nam *Παλλάδα περσέπολιν δεινάν* initium fuit hymni a Lamprocle in Palladis honorem compositi. Haud scio tamen, an, si non satis accurate, at certe satis probabiliter indicari Lamproclis aetas possit. Nam sane scholiastae ad Aristoph. Nubb. l. l. testimonio, a Phrynicho hymnum hunc Lamproclis commemorari, non multum lucramur; cum nihil inde evincatur aliud, nisi hoc: hymni auctorem aut coaequalem comici fuisse, aut eodem antiquiorem. Jam vero cum Phrynichus comicus maxime floruerit circa Olymp. LXXXVII, 3 (Meinek. hist. crit. p. 147), Musas autem fabulam, in qua optime Lamproclis facere mentionem potuit, una cum Aristophanis Ranis et Platonis Cleophonte Olymp. XCIII, 3 in certamen commiserit, testibus Argum. Ar. Ran. et Sophocl. O. C. p. 6 ed. Herm., patet, hunc dithyrambicum nostrum, a Phrynichi aetate, quam ab Aristophanis aeque longe abfuisse, eidemque pariter in *ἀρχαίων* numero habitum esse. Sed, locum proferam qui conficere rem videri possit, dico scholiast. ad Platon. Alcibiad. prim. p. 118 c., ubi cum Alcibiades Pythoclidis ac Damonis mentionem fecit, scholiasta ad verba *ΚΑΙ ΠΥΘΟΚΛΕΙΔΗΙ*

---

[48]) Iteratum fere ex Emendd. fort. p. 10, quas cum scriberem, F. G. Schneidewini verba ad Eustath. Prooem. p. 20 inspicere non licuit. Quibus licet nunc demum perpensis, sententiam non mutavi.

haec adscripsit: Πυθοκλείδης μουσικὸς τῆς σεμνῆς μουσικῆς διδάσκαλος καὶ Πυθαγόρειος, οὗ μαθητὴς Ἀγαθοκλῆς, οὗ Λαμπροκλῆς, οὗ Δάμων. Audit igitur Lamprocles discipulus Agathoclis et magister Damonis. In quo de Damone manifestus erroris est scholiasta; quippe quem non Lamproclis, sed Agathoclis esse discipulum Platone ipso meliorem testem non desiderabimus Lachet. p. 180 c. d. καὶ γάρ αὐτῷ μοι ἔναγχος ἄνδρα προὐξένησε τῷ υἱεῖ διδάσκαλον μουσικῆς, Ἀγαθοκλέους μαθητὴν [49]) Δάμωνα, ἀνδρῶν χαριέστατον, οὐ μόνον τὴν μουσικὴν, ἀλλ᾽ ὁ καὶ τἄλλα. Idem praeterea Agathocles occurrit Protag. p. 316 E. μουσικὴν δὲ Ἀγαθοκλῆς τε ὁ ὑμέτερος πρόσχημα ἐποιήσατο, μέγας ὢν σοφιστὴς καὶ Πυθοκλείδης ὁ Κεῖος καὶ ἄλλοι πολλοί. De Lamprocle vero in suspenso res est, num jure Agathoclis vocitari discipulus possit. Nam Schol. Rav. Arist. Nubb. l. l. ὡς Λαμπροκλέους, ait, ὄντος τοῦ Μίδωνος υἱοῦ ἢ μαθητοῦ. Atque accuratius mecum rem computanti, ultimum unice verum videtur, praecipue, cum in enarrandis poetarum vitis nihil saepius commutatum a biographis sit, quam patrum atque praeceptorum nomina. Qua re scholium Platon. l. l., mutilum ut videtur, hunc in modum refingendum dico: — Πυθαγόρειος, οὗ μαθητὴς Ἀγαθοκλῆς, [οὗ Μίδων], οὗ Λαμπροκλῆς, [οὗ Ἀγαθοκλῆς], οὗ Δάμων. Nimirum excidit Midonis et Agathoclis junioris nomen propter homoeoteleuta. Quo loco (nisi plura etiam excidisse putaris) sic in integrum restituto, denuo consideranda temporum indicia sunt. Atque a priori Agathocle ut exordium faciam, vix subintellegi alius poterit, quam idem, qui etiam Pindarum instituisse traditur duobus locis. Sic enim auctor vit. Pind. (Vratisl. A. Tom. II, p. 9 Boeckh.) διδάσκαλον δὲ αὐτοῦ Ἀθήνησιν οἱ μὲν Ἀγαθοκλέα, οἱ δὲ Ἀπολλόδωρον λέγουσιν, ὃν καὶ προϊστάμενον κυκλίων χορῶν ἀποδημοῦντα πιστεῦσαι τὴν διδασκαλίαν τῷ Πινδάρῳ παιδὶ ὄντι. Deinde

---

[49]) Difficultatis aliquid in temporum notatione sensisse etiam Graefenhanius videtur *Geschichte der cl. Phil. p. 112: „Damon, Schüler (oder Lehrer?) des Agathocles.“*

Biograph. Roman. διὰ στίχων ἡρωϊκῶν v. 11 (Boeckh. Tom. II, p. 6):

— — μετὰ τήνδ' Ἀγαθοκλέους ἔμμορεν αὐδῆς
Ὅςτε ῥά οἱ κατέδειξεν ὁδὸν καὶ μέτρον ἀοιδῆς.

Itaque si puero adhuc Pindaro Agathocles iste in summo honore habebatur, floruit haud dubie circa Olymp. LXVIII. Ejusdem igitur, si Mido [50]) quoque, cujus aliunde me nullam reperisse notitiam confiteor, praeceptis paruit, eadem fere id factum aetate credibile est, qua si Midonem finxeris juvenem fere XX annorum fuisse, Lamprocles, ne ipsius rursus institutione circa Olymp. LXXII—III fructus sit, non video, quid obstet. Quae si vera conjecturavimus, Lamproclis gloriam fere in Olymp. LXXV—VI Agathoclis autem junioris florem in Olymp. LXXX—I incidisse conjeceris. Atque si haec Lamproclis aetas vera statuitur, Phrynicho, cum Musas doceret, optime boni ac vetusti musici praebere exemplar potuit. Etenim ab Olymp. LXXV usque ad Olymp. XCIII, 3 plusquam septuaginta anni effluxerant. Quae ratio insuper etiam hinc firmatur, quod Schol. Aristid. III, p. 538 Dindf. ex Rufo et Dionysio musicis, Schol. Aristoph. l. l. ex Eratosthene affertur, hymnum istum in Minervam compositum, Phrynichi cujusdam esse carmen; quem Phrynichum tragicum intellegendum esse, quivis vidit. Atqui hic ultra Olymp. LXXV aetatem non produxit, unde aequalem fuisse Lamproclis seniorem patet. Neque hoc loco reticebo suspicionem quandam, subito in scribendo mihi oblatam atque subnatam quasi. Etenim Schol. Aristid. atque Tzetzes Chil. I, 683 (cfr. Schol. ap. Cramer. Anecd. Oxon. Vol. III, p. 353) tradunt etiam hoc: a nonnullis criticis hominibus Stesichoro quoque eundem hymnum adscribi. Tamen de vetere illo Stesichoro nobilissimo poeta agi, vix in animum induxeris, immo de coaetaneo potius Lamproclis cogitasse criticos istos haud ignobiles suspiceris. In quo nescio an mutuo sibi praesidio esse possint et hic scholiastae una cum Tzetza locus et Marmor Par. Epoch. 50 ubi

---

[50]) Fortasse legendum Μείδων quo nomine Bacchylidis patrem vocatum esse scimus. *Neue Bacchyl. p. 1.*

Stesichori cujusdam mentio fit, qui anno Olymp. LXXIII, 3. Graeciam commigrasse traditur, quique non parum negotii viris doctis paravit. Tamen hanc nonnisi conjecturam pono. Kleinius Fragm. Stesich. p. 138 haec disserit: „Testes pro Stesichoro auctore haud quaquam firmiores sunt, quid enim dubia Tzetzae fides et insignis inscitia contra Phrynichi vel Eratosthenis (ut minus celebrata praeteream reliqua nomina) diserta testimonia, inter se ille quamvis ipsi dissentiant? Aristidis autem ille commentator judicium certe suspendet. Vestigium tamen quoddam hymni in Palladem confecti inter Stesichori fragmenta (nr. LXXVI, p. 127 ap. Schol. Apollon. Rhod. Argon. IV, 1310) exstare, hic diffiteri nolumus."

Exstat praeterea Plutarchi de Lamprocle locus (de Mus. p. 1136 D. cap. XVI.) *Ἀριστόξενος δέ φησι Σαπφὼ πρώτην εὑρέσθαι τὴν Μιξολυδιστί, παρ' ἧς τοὺς τραγῳδοποιοὺς μαθεῖν. λαβόντας γοῦν αὐτοὺς συζεῦξαι τῇ δωριστί. ἐπεὶ ἡ μὲν τὸ μεγαλοπρεπὲς καὶ ἀξιωματικὸν ἀποδίδωσιν, ἡ δὲ τὸ παθητικόν· μέμικται δὲ διὰ τούτων τραγῳδία. ἐν δὲ τοῖς ἱστορικοῖς τῆς ἁρμονίας* (*τοῖς ἁρμονικοῖς* Mahne Aristox. p. 151) *Πυθοκλείδην φησὶ* (vulg. *φασὶ*) *τὸν αὐλητὴν εὑρετὴν αὐτῆς γεγονέναι. Λῦσις*[51]) *δὲ Λαμπροκλέα τὸν Ἀθηναῖον, συνιδόντα ὅτι οὐκ ἐνταῦθα ἔχει τὴν διάζευξιν, ὅπου σχεδὸν ἅπαντες ᾤοντο, ἀλλ' ἐπὶ τὸ ὀξύ, τοιοῦτον αὐτῆς ἀπεργάσασθαι τὸ σχῆμα, οἷον τὸ ἀπὸ παραμέσης ἐπὶ ὑπάτην ὑπάτων.*

Qua de Mixolydii per Lamproclem facta mutatione accuratissime rem exposuit Fr. Bellermannus ad *ΑΝΩΝΥΜΟΥ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙ ΜΟΥΣΙΚΗΣ* p. 39, ubi cum „Lydiam tetrachordi divisionem 1 : 1 : ½ in Mixolydio quoque veteres agnovisse docuit hunc in modum:
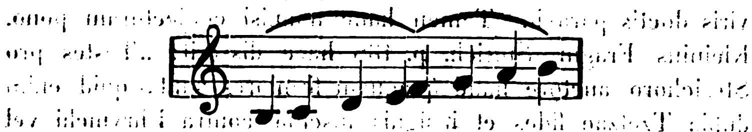

pergit: „Postea vero Graecam tetrachordi divisionem in Mixo-
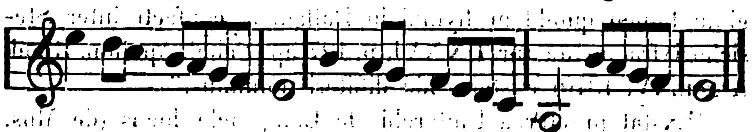
---

51) *Λῦσις* non *Λύσις* scribendum esse docet Meinekius Delect. Anthol. p. 212.

lydio agnovit Lamprocles teste Plutarcho, c. 16: i. e. hunc in modum:

Itaque ita Graecus factus hic modus, quamvis per se non utilis, conjunctus cum Dorio adhiberi potuit, ut idem Plutarchus dicit l. l. id quod hunc in modum factum esse cogites:

i. e. plagius ut nos dicimus Mixolydius modus est Dorii sqq." — Burettus, qui in Mem. Acad. inscr. Tom. XVIII, inde a p. 238 sqq. multa de Lamprocle docte disputat, p. 241 Lamproclis mutationem intellegendam de hendecachordo censet, qua tamen de re cum nihil Plutarchus innuat, merito Boeckhii (de MP. p. 236), consensum non tulit. Tamen in ipsa ejus disputatione haec una mihi remansit dubitatio, cur Pythoclidem tibicinem, secundum Aristoxenum l. l. Mixolydii inventorem, Periclis magistrum illum appellaverit, cum tamen Aristoxenus sine controversia antiquiorem intellexerit eundem, quem Schol. Platon. p. 118 c. σεμνῆς μουσικῆς διδάσκαλον et Agathoclis senioris praeceptorem praedicat; ita ut haec potius adornanda sit Mixolydii historia, idem a Sapphone inventum Olymp. L. fere, (cfr. Neuius Sapphon. fragm. p. 11), a Pythoclide tibiis adaptatum circa Olymp. LX, mutatum tandem a Lamprocle esse Olymp. LXXV. —

E carminibus Lamproclis praeter nonnullos versiculos nihil omnino aetatem tulit. De pleiadibus versus servavit Athenaeus XI, p. 491 c. Λαμπροκλῆς δ' ὁ διθυραμβοποιὸς καὶ ῥητῶς αὐτὰς εἶπεν ὁμωνυμεῖν ταῖς περιστεραῖς ἐν τούτοις.

αἵτε ποταναῖς

ὁμώνυμοι πελείασιν αἰθέρι κεῖσθε.

◡ ⏑́ ◡ — ◡ ⏑́ ◡ ◡ — ◡ ◡ — ⏓

unde sua delibavit Eustath. Odyss. *μ'* 64, p. 1713, 5 = 475, 5. *καὶ Λαμπροκλῆς· αἳ ποταναῖς πελείασιν ὁμώνυμοι ἐν αἰθέρι κεῖνται.* Locum Eustathii neglexit Th. Bergkius. Ex hymno in Minervam supersunt haec:

Παλλάδα περσέπολιν δεινὰν θεὸν ἐγρεκύδοιμον
. . . . *ποτικλήζω πολεμαδόκον ἁγνάν*
παῖδα Διὸς μεγάλου δαμνήπωλον δαμάσιππον [52])
παρθένον . . . .
— ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ — — — — ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ —
[— ⏑ ⏑ — ⏑] — ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ —
— ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ — — — ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ —
— ⏑ ⏑ . . . .

Cfr. Aristoph. Nubb. v. 960 cum scholl. Suid. v. *τηλέπορον.* Dio Ch. I, p. 427. Schol. Aristid. Panath. (p. 268 D.) p. 203 ed. Frommel. Tzetzes Chil. I, 25, v. 689. Huc etiam non ad Pindarum spectare Etym. Magn. p. 430, 30. *ἱππία — ἐκλήθη δὲ οὕτως ἡ Ἀθηνᾶ, ἐπεὶ ἐκ τῆς κεφαλῆς τοῦ Διὸς μεθ' ἵππων ἀνήλατο, ὡς ὁ ἐπ' αὐτῆς ὕμνος δηλοῖ,* contra Bergkium Boeckhianae annotationis immemorem, monuit Fr. G. Schneidewinus Annall. critt. Beroll. 1844. p. 509 cll. not. ad Eustath. Prooem. p. 20. — Eadem fere atque Et. M. habent Bekkeri Anecdd. p. 207, 32 et p. 350, 25. *Ἀθηνᾶ ἱππία, ἢ ὅτι ἐκ τῆς τοῦ Διὸς κεφαλῆς, ὡς ὁ μῦθος* (leg. *ὕμνος*) *μεθ' ἵππου ἀνήλατο.* Denique haud satis scio an ejusdem hymni mentio fiat apud Polluc. p. 191 ed. Seber. *καὶ Ἀθηνᾶ δὲ εἶδος αὐλοῦ ἢ μάλιστα Νικοφελῆ τὸν Θηβαῖον εἰς τὸν τῆς Ἀθηνᾶς ὕμνον κεχρῆσθαι λέγουσιν.* Num forte: *Λαμπροκλῆ τὸν Ἀθηναῖον*? De athena tibia cfr. Etym. M. p. 24, 53 Sylb.

---

[52]) Cfr. Schneidewinus Delect. p. 462. Quae in scholl. ad Aristidem legitur vox *ἄριστον* vel *ἄϊστον* nihil est aliud, nisi scripturae pro *δαμάσιππον* depravatio, quod non recte perspexeram, quum in Emendd. fort. p. 14 Bergkium sequerer in constituendo carmine. —

V.

JONIS CHII FRAGMENTUM. DE HIERONYMO, XENOPHANTO, CINESIA.

Athenaeus II, p. 35 E. Ἴων δ᾽ ὁ Χῖός φησιν·

Ἄδαμον παῖδα ταυρωπὸν νέον οὐ νέον
ἥδιστον πρόπολον βαρυγδούπων ἐρώτων
οἶνον ἀερσίφρον᾽ ἀνθρώπων πρύτανιν.

⏑ ⏑ –́ –́ ⏑ – – –́ ⏑ ⏑ – ⏑ ⏓
× – –́ ⏑ ⏑ – ⏑ × – –́ ⏑ – –,
–́ ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – – –́ ⏑ ⏑ ⏓

In his versibus *ἀερσίφρον᾽* scripsi metri gratia; vulgo *ἀερσίπνοον, ἀερσίπνουν*, unde Casaubonus *ἀερσίνοον* refinxit, quod Nieberdingius, Koepkius, Schneidewinus, Bergkius receperunt. At nostri emendationi favet Panyasis Athen. II, p. 36 D. versus: *δείδια γὰρ — μή σ᾽ ὕβρις ἐνὶ φρεσὶ θυμὸν ἀέρσῃ.* Obscurabatur tamen vera lectio, quoniam vox *ἀερσίφρων* rarioris usus est. Etym. Magn. p. 19 ed. Lips. *ἀερσίφρων· ἐγειρόφρων· ἐπαίρων τὰς φρένας.* Similiter compositum *αἰδόφρων* semel tantum occurrit apud Soph. OC. 251, quo de cfr. Eduard. Wunderus Emendd. in Trach. p. 14.

Ejusdem Jonis superest epigramma quoddam ab Euclide introd. harmon. p. 19 Meibom.; in cujus altero disticho:

πρὶν μέν σ᾽ ἑπτάτονον ψάλλον διὰ τέσσαρα πάντες
Ἕλληνες σπανίαν μοῦσαν ἀειράμενοι.

Koepkius notatu dignum censuit hoc, quod a poeta *διὰ τέσσαρα* dictum sit, non *διὰ τεσσάρων*. Verum etiam Alexander Ephesius Theonis Smyrnaei ap. Galeum Add. ad Parth. p. 49 cecinit:

μέσσην δ᾽ ἠέλιος πλαγκτῶν θέσιν ἔσχ᾽ ὑπὲρ ἄστων·
τοῦ δ᾽ ἀπὸ δὴ ψυχρὸς μὲν ἔχει διὰ τέσσαρα κύκλος.

Inter dithyrambographorum numerum referendus etiam Hieronymus est Xenophanti filius; irrisus ab Aristophane Nubb. 347 hisce:

Σωκρ. ἤδη ποτ' ἀναβλέψας εἶδες νεφέλην Κενταύρῳ ὁμοίαν;
ἢ παρδάλει ἢ λύκῳ, ἢ ταύρῳ; *Στρ.* Νὴ Δί' ἔγωγ'.
εἶτα τί τοῦτο;
Σωκρ. γίγνονται πάνθ' ὅτι βούλωνται· κᾆτ' ἢν μὲν ἴδωσι
κομήτην
ἄγριόν τινα τῶν λασίων τούτων οἷόνπερ τὸν Ξενο-
φάντου
σκώπτουσαι τὴν μανίαν αὐτοῦ, Κενταύροις ᾔκασαν
αὑτάς.

Schol. Ἱερώνυμον δὲ λέγει τὸν διθυραμβοποιόν, ὃς Ξενοφάντου μὲν ἦν παῖς, περὶ παῖδας δὲ ἄγαν ἐπτόητο· λάσιον δὲ εἶχε τὸ σῶμα· ἐπεὶ οὖν καὶ οἱ ἱπποκένταυροι λάσιον εἶχον τοῦ σώματος τὸ τῶν ἵππων μέρος κτλ. ‖ Ἱερομνήμων (lege: Ἱερώνυμος) ἦν υἱὸς τοῦ Ξενοφάντου διθυραμβοποιὸς ποιητής. ἦσαν δέ τινες ἄγαν ἐπτοημένοι πρὸς αὐτὸν αἰσχρῷ ἔρωτι. Schol. Acharn. 364. οὗτος ὁ Ἱερώνυμος μελῶν ἐστι ποιητής, καὶ τραγῳδοποιὸς ἀνώμαλος, καὶ ἀνοικονόμητος, διὰ τὸ ἄγαν ἐμπαθεῖς γράφειν ὑποθέσεις καὶ φοβεροῖς προςωπείοις χρῆσθαι. Ex ipsius carminibus, si quid video unum versum nobis servavit Aristophanes Acharn. 386:

Λαβὲ δ' ἐμοῦ γ' ἕνεκα παρ' Ἱερωνύμου
Σκοτοδασυπυκνότριχά τιν' Ἄϊδος κυνῆν.

Certe verbum istud prodigiosum Σκοτοδασυπυκνότριχα haud dubie Hieronymi est. Vertit Nicodemus Frischlinus (ed. 1597) p. 583: *Nigririgidhircocomam galeam Avernicam.* Simili modo Antiphanes Athen. X, p. 446 Philoxenum ob unam vocem: τὸν ἀρκεσίγυιον exagitat. Ceterum dithyrambos pangendi artem si Hieronymum istum quasi hereditariam accepisse a patre Xenophanto suspicari poterimus, licebit fortasse hinc audere conjecturam ad Marm. Par. Epoch. 69, p. 29 Wagn. ἀφ' οὗ Ξ[ενόφαντος ὁ . . . , . (μβρ)]ιανὸς διθυράμβῳ ἐνίκησεν Ἀθήνησιν ἔτη Η . . . . ἄρχοντος Ἀθήνησιν . . . Vulgo supplent: Ξ[ανθὸς ὁ ποιητὴς Σαρδ]ιανός. Verum Ann. Marm. 134. „Poeta quidam [Sel]ymbrianus (vel Mesambrianus) dithyrambo vicit Athenis." De Xenophanto cfr. Th. Bergk. Comm. p. 63.

De Cinesia satis explorata sunt omnia accuratissima Fr.

Guil. Wagneri [53]) digressione in Quaestt. Aristoph. Rann. Spec. I, p. 38—48. Etenim tres, illi quos praetermisit, loci ne potuissent quidem in censum venire. Primus est Anaxilae ap. Athen. III, p. 95 B. Δειπνὸν μὲν γὰρ ἔχοντ' ὑὸς ἔγχος ὦ φίλε Κινησία, ubi Meinekius e conjectura κνησιᾶν. Alterum inter fragmenta comicorum anonymorum exhibuit Meinekius Tom. IV, p. 685 * CCCXXX. καὶ ναί γε μὰ Δία τρίτον ἔτος μετὰ Κινησία, emendationemque proposuit hanc: καὶ ναὶ μὰ Δία τρίτον γ' ἔτος μετὰ Κίνεα: de Cineis conferri jubens Boeckhium ad Schol. Pind. Pyth. X, 85. Tertium dico Theodoridae Syracusani epigramma ap. Brunck. Anall. II, p. 43.

ὤχευ ἔτ' ἀσκίπων, Κινησία, Ἑρμέω ἄγρα
ἐκτίσων Ἀΐδῃ χρεῖος ὀφειλόμενον,
γυῖα ἔτ' ἄρτια πάντα φέρων χρηστὴν δὲ δίκαιον
εὑρών σε, στέργει παντοβίης Ἀχέρων.

---

[53]) Cfr. praeterea Lud. Hoelscher Vita Lysiae oratoris Berl. 1837. 8. p. 173—75 et Meinek. hist. crit. p. 227—31. Patrem Meletem vocat Plato Gorg. p. 502 A. Aristid. Oratt. Platon. II, p. 185, p. 286. Schol. Aristid. p. 228 ed. Frommel. Pherecrat. ap. Schol. Arist. Avv. 859. Suid. v. Χαῖρις. — quod nomen vel infima Graecitatis aetate haud ignobilis id tempus musici fuisse apparet ex epistola XXIX ἀνεπιγράφου τινὸς ap. Cramer. Anecd. Oxon. III, p. 201. Cfr. epist. IX, X, p. 172, 173 quarum epistolarum omnino plures memorabiles propter nonnullas de re musica notitias. — Cinesiae non indignum putat Bergkius fragmentum anonymi cujusdam dithyrambographi ap. Plut. de prim. frig. c. 17. ὁ γὰρ ἥλιος ἀνίσχων, ὥς τις εἶπε τῶν διθυραμβοποιῶν, εὐθὺς ἀνέπλησεν ἀεροβάταν μέγαν οἶκον ἀνέμων. ἐκ τούτου δὲ καὶ λίμνῃ καὶ θαλάσσῃ μοῖραν αὐγῆς κατιὼν ἐνίησι καὶ βυθοὶ ποταμῶν καταγλῶσι. Locum adhibuit Petrus Petitus Observ. Misc. p. 135. Eundem his metris adstrinxerim:

. . . . × ⏑ –́ ⏑ ⏑ – –
–́ ⏑ ⏑ – × ⏑ –́ ⏑ ⏑⏑ –́ ⏑ ⏑ – ⏑⏑ ⏑ –
[⏑́⏑ ⏑] – – –́ ⏑ – – –́ ⏑ – { –́ ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ –́ ⏓ / –́ ⏑ – – ⏑⏑ ⏑ – }
× ⏑ –́ ⏑ ⏑ – [⏑⏑] ⏑ – ⏑

. . . . ἥλιος γὰρ ἀνίσχων
εὐθὺς ἀνέπλησεν ἀεροβάταν μέγαν οἶκον ἀνέμων
[τάχα δὲ] λίμνῃ καὶ θαλάσσῃ μοῖραν αὐγῆς { κατιὼν ἐνίησιν / ἐνίησι κατιὼν }
καὶ βυθοὶ ποταμῶν [καταγ]γλῶσι.

Primum versum dedi correctum a Boeckhio in Expll. Pindd. — Verumtamen Wagnerus omittere non debebat Erotianum p. 318 ed. Franz: *Ῥομβοειδέα τρόπον· πλαγίως, ἐπὶ τοῦ κατά τι μὲν κοίλου, κατά τι δὲ καμπύλου· ὡς Κινησίας τάσσει τὴν λέξιν*, quae verba quomodo scripta sunt, Theodorus Bergkius PLGr. p. 850 recte sane ita intellexit, ac si Cinesiae fragmentum servarent, mendum tamen mihi subodorari videor, ac locum puto transfingendum, ut non nisi grammatici compendiosam stili censuram contineat, qua Cinesiae ῥομβοειδέα τρόπον vindicet, sic fere:

ὡς [περὶ] Κινησίου [. . . . .] τάσσει τὴν λέξιν.

Phot. Lex. p. 491, 9. *ῥόμβον· κίνησιν.* Neque aberraturum a vero credo, qui ab ipsa *κινήσει* inditum Cinesiae nomen esse suspicetur, quemadmodum praeivit Choerobosc. Orthogr. ap. Cramer. Anecdd. Oxx. p. 229. *Κινησίας· ῑ· ὥσπερ ἀπὸ τοῦ νόσω, νοσίας, οὕτως καὶ παρὰ τὸ κινήσω, Κινησίας.* Idem enim teste Schol. Ar. Ran. 153: *ἐν τοῖς χοροῖς πολλῇ κινήσει ἐχρήσατο.*

Denique omnia quae de Cinesia comperta habemus, ostendunt admodum concitatam eum musicae indolem adamasse, quemadmodum de Artemone quoque dixit Aristoph. Acharn. v. 850.

οὐδ' ὁ περιπονηρὸς Ἀρτέμων
ὁ ταχὺς ἄγαν τὴν μουσικήν

cui nescio cur locum inter poetas denegarint viri docti. — Qua data occasione alius quoque dithyrambographi liceat redintegrare memoriam. Suidas enim s. v. *Δικαιογένης* dicit: *ὄνομα κύριον, ὃς τραγῳδίας καὶ διθυράμβους ἔγραψεν.* Eadem Eudocia et Harpocratio.

VI.

DE THEODORIDA SYRACUSANO.

Theodoridae Syracusani in Anthologia Palatina plura exstant epigrammata genuina, quibus nonnulla etiam non indubitatae fidei accedunt cum in nominibus *Θεοδωρίδας, Θεόδω-*

ρος, sim. proclivis esse soleat lapsus. Neque ista nunc tractare in animo est, sed eas tantummodo ipsius carminum colligere reliquias, quae extra Anthologiae P. portum, passim dispersae jacent. Sunt eae hae[54]:

Μέλη.

Εἰς Ἔρωτα.

1.

κελέβαν. Athen. XI, p. 475. Διονύσιος δ' ὁ Λεπτὸς, ἐξηγούμενος Θεοδωρίδα τὸ εἰς τὸν ἔρωτα μέλος, τὴν κελέβην φησὶ τίθεσθαι ἐπὶ ὀρθοῦ ποτηρίου. Eustath. 1476, 38. καί ἐστι χρῆσις αὐτῆς ἐν τῷ· ςέψον τὰν κελέβαν.

Διθύραμβοι.

2.

Πίσσα δ' ὑπὸ γραβίων ἔσταζεν, οἷον . . .

Athen. XV, p. 699. Θεοδωρίδας γοῦν ὁ Συρακούσιος ἐν Κενταύροις διθυράμβῳ φησί· πίσσα δ' κτλ. Eustath. Odyss. p. 1571, 16. μήποτε δὲ ἄρα δᾴδων εἶδός τι καὶ τὸ τοιοῦτον γράβιον εἴγε πίσσαν καταστάζειν ἔχει, ὡς δηλοῖ Θεοδωρίδας ὁ Συρακούσιος ἐν τῷ· κτλ. — Cfr. de voce γράβιον Hesych. s. v. γραπτὺς, Bekker. Anecd. p. 789.

Ἄδηλα.

3.

Τηγάνῳ εὖ ἥψησεν ἐν ὀπτητῆρι κόλυμβον.

Athen. VI, p. 229 B. διὸ καὶ Θεοδωρίδαν φάναι ἔν τινι ποιηματίῳ· τηγάνῳ εὖ ἥψησεν ἐν ὀψητῆρι κολύμβῳ. Correxit Meinekius Exercc. Phil. in Athen. Specim. I, p. 19.

---

[54]) De Theodorida Laur. Crassus histor. poett. Gr. p. 501. Giacomo Bonanni *Delle antiche Syracuse* (Palerm. 1717 fol.) Vol. I, p. 263. 4. et Mongitori Biblioth. Sic. Vol. II. p. 248. — Ex his Mongitori Theodoridae citat Seplasiarium sive tridentem; haud dubie a Bonanno in errorem inductus qui l. c. haec habet: „L'iscrizione dell' opere o favole di lui sono i Centauri, il Tridente, il Seplasiario. Seplasia e una piazza di Capua dovè negoziavano gli Ungentarii." Verum enim vero praeter carmen in Amorem et Centauros titulos Theodorideorum carminum ignoramus.

4.

Θύννοι τε δὴ οἰστρήσοντι Γαδείρων δρόμον.

Athen. VII, p. 302 C. *καὶ Θεοδωρίδας δέ φησι· κτλ.* Fiorillo Observv. critt. p. 32 conjecit: *Θύννοι δέ τι οἰστρήσοντι.*

5.

φυσσητῆρσι μολγίνοις.

Pollux Onomast. X, 50. *ἐπεὶ καὶ ἀσκὸν καὶ ἀσκίδιον καὶ τὰ τοιαῦτα προειρήκαμεν, οὐδὲν κωλύει καὶ μολγὸν εἰπεῖν, ὅ ἐστι κατὰ τὴν τῶν Ταραντίνων γλῶσσαν, ὁ βοεῖος ἀσκός. ὅθεν καὶ Θεοδωρίδας τὸν Ἥφαιστον ἔφη φυσσητῆρσι μολγίνοις χρῆσθαι.*

6.

δάμνιον.

Eustáth. p. 1476, 40 = 140, 18. *Νίκανδρος δὲ καὶ Θεοδωρίδας δάμνιον ἀναγιγνώσκουσιν ἀσυνδέτως, παρὰ τὸ δάμνασθαι τὸ σφαζόμενον ζῶον. Ἀττικοὶ δὲ σφάγιον τὸ τοιοῦτον ἀγγεῖον ἐκάλουν κτλ.* Schol. Cod. Harl. 5674 ad Odyss. *γ'* 444 apud Cramer Anecd. Paris. Tom. III, p. 436, 11. *Νίκανδρος δὲ καὶ Θεοδωρίδας ἀπὸ τοῦ δάμνασθαι προφέρονται ἀσυνδέτως δάμνιον.* Ibidem post Theodoridam citatur Porsillus quidam Hierapytnius, qui de Hierapytniorum lingua scripsisse videtur. Nescio an hic idem sit atque Porcellus Grammaticus, de quo Senec. Rhet. Suasor. 2.

Φλύακες.

7.

Suid. Tom. III, p. 536 Bernh. *Σωτάδας. ἐχρήσατο δὲ τῷ εἴδει τούτῳ καὶ Ἀλέξανδρος ὁ Αἰτωλός, καὶ Πύῤῥος ὁ Μιλήσιος καὶ Θεοδώρας* (leg. *Θεοδωρίδας* Meinek. Anal. Alex. p. 246) *καὶ Τιμοχαρίδας καὶ Ξέναρχος.*

Ἐπιγράμματα.

8.

κυρβασία.

Etym. Gud. p. 355. *κυρβασία· τὸ τὴν κεφαλὴν καλύπτον.*

Θεοδωρίτος δὲ ἐν ἐνίοις ἐπιγράμμασι τὰς περικεφαλαίας κυρβασίας λέγει.

Sic: *Θεοδώριτος.* At Theodoridam probabiliter restituit Huschkius Analectt. p. 304. „In epigrammatis quae supersunt vox non exstat."

9.

Ἐκ δολίχου τόρμας σφυρήλατον ᾧ τάχει κρατήσας
Παῖς Ἀριστομάχειος ἀνεῖλε τὸν χάλκεον λέβητα.

Cod. Vatic. p. 906. *Θεοδωρίδα τετράμετρον Ἀρχιλόχειον· κτλ.* Huschke Anall. critt. p. 204. „Legendum esse ῥα σφυρήλατον quivis intellegit, nisi in *τορα* aliud quid latet." Etenim cod. *το ρασφυρήλατον.* Legendum haud dubie *τόρμας*, quo verbo paulo infrequentiori etiam Lycophro utitur v. 262. Verte: „*propter stadii metam (approperatam).*" — Deinde in cod. est *ὅς* pro *ᾧ*, quae emendatio est lenissima [55]). — Denique *χάλκεον* rescribendum pro *χάλκειον*, metri gratia, quod sic procedit:

– ⏑⏑ – ⏑⏑ – ⏑⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ –

Reliqua lege ap. Jacobsium Anthol. (Tom. II.

Atque hic, ne in vindemiam excrescant, finem habento Epiphyllides. Quibus capitibus, si non criticum solum felicem me praestitero, sed priorum etiam paullo circumspectius excussisse veterum scrinia visus fuero, satis inde in me redundasse laudis arbitrabor. Tritos enim poetarum hortos permeantibus, latentes flores protraxisse ad solis conspectum, eosque qui decerpti jam ab aliis jacent oculo contemplatum esse acriori, unica laus erit. At longe alia est capitum sequentium ratio. Etenim in via ceteris non calcata progressus, gratulabor mihi fortunam, dummodo assecutus hoc sim, ut quod a vero abesse proxime mihi persuasum est, id aliis certe non sine similitudine veri excogitatum videatur. In quo ne superbientis cujusdam neglegentiae crimen in me contraham quasi intentatos dereliquerim priorum tramites, praemonendi lectores

---

[55]) *Παῖς Ἀριστομάχειος* non tentandum, nisi *Υἱὸς* metro concedendum sit. Sic Homericum est: *Ποιάντιος υἱός*, Pindaricum *Δεινομένειε παῖ.* Cfr. Ahrens Dial. Aeol. p. 214. Dial. Dor. p. 527. *Ἀριστομάχειος* autem, ut *Ἀντιμάχειος.*

sunt, me cum pedibus eas emensus essem, frustratum illico in Antiphanis jurasse sententiam:

Ἓν καινὸν ἐγχείρημα κἂν τολμηρὸν ᾖ
πολλῶν παλαιῶν ἐστι χρησιμώτερον,

ipsum tamen aperire litis arenam noluisse. Nam si quid aliis ego rectius videro, ipsa vincet veritas, sin erravero, socios habuisse errorum, cum vile erit, tum nihil literis frugi solatium. Itaque plurimorum commenta, sciens ne commemoravi quidem, Welckerum autem, cuius pressisse vestigia nuper demum a Schneidewino Bipparto datum laudi scio, utpote quo speciosiorum suspicionum arbitrum, eo mihi periculosiorum, ubi non invulnerabilem comprehendi lacessivi magis velitum armis quam triariorum impugnavi; Bodium denique, eo duntaxat consilio passim advocavi, ut demonstrem, quid suppellex critice disposita distet a farragine semimortua compilatoris qui, modo rudem indigestamque locorum excerptorum molem contextui subterstruxerit, jejuno propriique satis experti judicii, literarum a se contextam historiam esse allucinetur. Neque hoc aliorum oculos fugit.

Itaque ipse ego his capp. in veterum afferendis scriptorum testimoniis, ne cui nimius viderer veritus, nescio an me praestiterim parciorem. Quod ante omnia in mythicis rebus esse factum culpabunt fortasse, quibus istae cordi sunt, verum ego, cum in disquisitionibus ad literarum historiam pertinentibus attentioni lectitantium nihil officere noverim experientia edoctus tantopere, quam curiosiores quaedam in mythicas res digressiones, sicubi exspatiandi et locus et animus superesset, in spargendis quae ad literaturam ejusque historiam pertinerent, cum suspicionibus tum cogitationibus, prodigus esse malui. In solo tamen cap. VI. pertexendo dolui, quod nonnullarum fabularum ad nos paulo subobscurior memoria pervenerit, nec fugit me credibilitati eorum, quae docturus eram, interdum consultum melius fuisse, si in locum absconditae cujusdam et doctae, ut ita dicam, fabulae, unius duntaxat scriptoris fide fultae, potuissem aut in vulgus nota, aut pluribus certe testibus confirmata congerere. —

Quae cumprimis propter Achillem Praxillae ac Memnonem Simonidis disputo. Sed his largiori fortasse manu succurrent, qui me sunt in mythica domo versatiores. Nobis enim hanc ibi stabilisse sententiam sufficiet, nulli unquam dithyramborum jure opprobratum illud esse: οὐδὲν πρὸς Διόνυσον. Eandem vituperationem non vereor, ne quis in Diatribes nostrae cap. VIII. conjiciat; quod nec ipsum ad Dionysum proprie pertinere videri possit, videbitur tamen, modo quid Baccho cum Musis familiaritatis intercesserit, in memoriam revocaveris. Nihil dico amplius.

CAPUT V.

DE PATRIA DITHYRAMBI.

Dithyrambi investigaturi primordia, si veterum imitari literatorum hominum velimus consuetudinem, quorumlibet carminum initia ex Homeri poematis derivandi, ne nos quidem Homerici aliquot versiculi deficerent, unde jam huic poetarum principi cognitum dithyrambum quoque fuisse, sufficienter comprobare possimus. Atque Jacobus quidem in Quaestt. Soph. p. 82 in duobus Homeri locis suo sibi jure dithyrambi vestigia invenisse visus est.

Il. VI, 132.

> ὅς ποτε μαινομένοιο Διωνύσοιο τιθήνας
> σεῦε κατ' ἠγάθεον Νυσήϊον· αἱ δ' ἅμα πᾶσαι
> θύσθλα χαμαὶ κατέχευαν . . . . . .

et Hymn. XXV, 10.

> — — — — αἱ δ' ἅμ' ἕποντο
> Νύμφαι, ὁ δ' ἐξηγεῖτο, βρόμος δ' ἔχεν ἄσπετον ὕλην.

Verum tamen, si aetatem tulissent Damageti Heracleotae de dithyrambicis poetis commentarii, quos in epitomen redegisse Demosthenem Thracem Suidas auctor est, s. v. *Δημοσθένης Θρᾷξ*, in his inquam libris Homericos istos versus in ea, quae de dithyrambi primordiis quaestio est, respectos non fuisse sat multos sponderem nummos. Neque Damagetus aut si quis alius lyricae poesis concinnavit historiam utrum illos Homericos locos an Il. XVIII, 561 in censum vocaverint, novisse plurimum interest, cum dithyrambum ab Arione demum

inventum, suoque donatum nomine, primum Corinthi edoctum esse, diserte antestetur Herodotus I, 23. *τῷ δὴ λέγουσι Κορίνθιοι, ὁμολογέουσι δέ σφι Λέσβιοι ἐν τῷ βίῳ θῶϋμα τὸ μέγιστον παραστῆναι. Ἀρίωνα τὸν Μεθυμναῖον ἐπὶ δελφῖνος ἐξενειχθέντα ἐπὶ Ταίναρον, ἐόντα κιθαρῳδὸν τῶν τότε ἐόντων οὐδενὸς δεύτερον καὶ διθύραμβον πρῶτον ἀνθρώπων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν ποιήσαντά τε καὶ ὀνομάσαντα καὶ διδάξαντα ἐν Κορίνθῳ.* Quocum etiam Aristoteles facit apud Procl. Chrestom. p. 419 sq. (Lips. 1832.) *εὑρηθῆναι δὲ τὸν διθύραμβον Πίνδαρος ἐν Κορίνθῳ λέγει· τὸν δὲ ἀρξάμενον τῆς ᾠδῆς Ἀριστοτέλης λέγει Ἀρίωνα, ὃς πρῶτος τὸν κύκλιον ἤγαγε χορόν.* Schol. Aristoph. Avv. 1403. *Ἀντίπατρος δὲ καὶ Εὐφρόνιος ἐν τοῖς ὑπομνήμασί φασι τοὺς κυκλίους χοροὺς στῆσαι πρῶτον Λᾶσον τὸν Ἑρμιονέα, οἱ δὲ ἀρχαιότεροι Ἀρίονα τὸν Μεθυμναῖον, Δικαίαρχος μὲν ἐν τοῖς περὶ Διονυσιακῶν ἀγώνων, Ἑλλάνικος δὲ ἐν τοῖς Καρναϊκοῖς*[56]).

Certe nihil hoc loco luculentius, nihil intellectu facilius est, tamen neque Herodoti interpretes eum voluerunt intelligere, et qui de comoediae tragoediaeque primordiis quaestiones instituerunt, pars vel neglexit inspicere, pars vexavit, torsitque mirifice. E quibus maxime ii sunt reprehensioni obnoxii, qui pravis veterum etymologiis insistentes dithyrambum

---

[56]) Mecum sentit F. G. Schneidewin de Laso in Catal. Lectt. Gotting. p. 12. „Etenim quantum quidem in tanta primordiorum artis obscuritate sapere licet, Ario Methymnaeus, citharoedorum suae aetatis princeps recte parens perhibetur dithyramborum fuisse; h. e. carminum in Bacchi honorem a choro cyclio cantatorum." Idem vero in iis, quae statim subjecit, me assentientem nullo modo habebit: „Quae ille carmina, cum antea diversi loci diversarum gentium Bacchi religione insignes, ut Thebae, Naxos, Corinthus, popularibus cantibus Deum honorassent, ad artem et praecepta revocata certae speciei cum dignitate tum appellatione a cognatis generibus carminum elimavit." Nego enim primum reliquarum gentium carmina antea caruisse arte, deinde vero cetera illa in Bacchi honorem composita carmina cum dithyrambo ne comparari quidem possunt, quoniam Arionem aut Corinthiorum aut Naxiorum cett. Bacchicum carmen usitatum ac patrium, cyclio invento choro in dithyrambum transformasse minime legimus, sed, id quod mox probaturi sumus, dithyrambum non nisi Arionis opera meritisque i n n o t u i s s e verisimile est.

fere cum ipso Dionyso subnatum putant, ut, sicubi deus et cognosci et coli coeperit, furibundo simul dithyramborum sonitu resonuisse civitatem persuasum habeant. — Vid. Fr. Snedorf. de hymnis vett. Graecc. p. 610. Petr. Fr. Kannegiesser, *Die Comische Bühne von Athen.* p. 21. Jacob. Q. Soph. p. 111. Welcker. Add. p. 232. Baehr *in Real-Encycl. des class. Alterth.* p. 1111.

Sed optime ad refutandos ejusmodi errores Odofr. Muelleri verba in Doriens. Tom. II, p. 372 inservire poterunt: „*Nämlich erstens versteht es sich von selbst, dass keine Stadt in Griechenland der chorischen Poesie ganz entbehrte, und Prosodien, Paeane, Dithyramben, sobald die Gattungen da waren, bald von einem Ende Griechenlands zum andern ertönten.*" Atque Jacobus etiam Quaestt. Soph. p. 83 cautius, quam p. 111 in eo se continet, ut dithyrambum ex bacchatione et furore ortum dicat, nominatum initio ab aliis aliter, tamque varie etiam conformatum, ut veteres eum modo in Naxo insula, modo Thebis modo Corinthi inventum esse dicerent. Quamquam ex ipsa illa viri docti opinione, satis apparet, neque ipsum Herodoti laudata verba, ea qua debebat simplicitate intellexisse, sed si ejusdem Q. S. p. 25 placet evolvere, eum ab eadem sententia stantem videre licet in qua Luetckium etiam p. 23, 4. Plehnium Lesbiac. p. 165. Baehrium l. c. p. 1111 fuisse video, dithyrambum ab Arione non tam inventum, quam perfectum esse. At vero hi non computaverunt velocissima Grajugenarum camoenarum incrementa. Quid enim? „Ex quo Bacchus, inquiunt, exinde dithyrambus, cujus si Diis placet rudia et incondita elementa Ario artificiis perfecit et excoluit, unde merito possit inventor dici; deinde vero post Arionem neque Lasus indignus habitus est, qui inventoris nomine donaretur, quippe qui proprium ac perfectum carminis genus, novis adstrictum regulis primum in certamen contentionemque produxerit." Itaque si Arionem cum Suida Olymp. XXXVIII floruisse credimus, Lasum vero teste Herodoto VII, 6 ad Hipparchi fere tyrannidem sive Olymp. LXIII, 4 revocamus, post demum plus, quam centum annorum spatium dithyrambum in certamen venisse statuendum

esset, quod quidem non modo pro alacritate Graecorum ingeniorum incredibile est, sed ne aliunde quidem vel levissimam analogiam arcessere poterit. Tametsi enim, quando primum epica poesis suborta sit, ignoremus, tamen Deliacum istud Homeri Hesiodique certamen rhapsodicum [57]) omnium in ore atque memoria versatur; tragoedia vero, cum semel artificio Thespidis in lucem prodiit mox etiam aemulos conspexit nobilissimos de palma principatuque tragico omni virium ingeniique contentione decertantes. Denique nullum fere apud Graecos poeseos genus inventum est, quod non a tenera inde aetate certaminibus vires tentando invalesceret, brevique egregiam quandam et praestantiam et proprietatem nancisceretur. Itaque dithyrambo idem accidisse perquam credibile est, qui si a Laso primum Athenis in certamen deductum est; (cf. Marm. Par. ep. 27, p. 23 Wagn. Burett. Mem. Ac. Tom. XV, p. 324. Jacob. Quaest. Soph. p. 61. Wagner l. c. p. 35. Schneidewin l. l. p. 12). haud dubie aliquanto prius eandem alibi mutationem expertus est, ita ut primi ipsius indagantis vestigia sponte fere ad Arionis usque aetatem reducantur. Neque Athenaei aliquis mihi objiciat testimonium XV, p. 628 A. ex Archilocho [58]), quem LX fere annos Arione superiorem fuisse constat, hosce proferentis tetrametros:

ὡς Διωνύσου ἄνακτος καλὸν ἐξάρξαι μέλος
οἶδα διθύραμβον οἴνῳ συγκεραυνωθεὶς φρένας.

quos, si ab Archilocho Pario poeta profecti essent, Herodoto incognitos remansisse vix credi potest, licet me non fugiat, ipsum illum Herodoti locum (I, 12) [59]) in quo jambi cujusdam Archilochii in Gygen mentio fit, suppositicium haberi ab editoribus. Itaque, cum Callimachi fragmentum 223, *τοῦ τε μεθυπληγος φροίμιον Ἀντιλόχου* aperte hunc locum respiciat,

---

[57]) Cf. Welcker Hom. Phaeak. in Mus. Rh. Vol. I, p. 256 (ann. 1833).

[58]) Archil. fr. XXXVIII, ed. Liebel. (fr. 72 in Th. Bergkii PLG.)

[59]) . . . *Γύγης τοῦ καὶ Ἀρχίλοχος ὁ Πάριος κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον γενόμενος ἐν ἰάμβῳ τριμέτρῳ ἐπεμνήσθη.* Bergk. P. L. G. fr. 21, p. 472 optime Herodoto hunc locum servavit. Cf. Ilgen de Scol. Poes. p. 183 sqq. XXX. Ritschl *die Alexandr. Biblioth.* p. 139.

quae A. Meinekii est observatio in Bergkii PLGr. p. 483, pronsior sum ex Callimacho Athenaeum, quam invicem emendare. Cfr. Meinek. Delect. Anthol. p. 121 licet ibi v. cl. correxerit Ἀρχίλοχος. Tamen Antilochi poetae mentio haud scio an omnino non plane obscurata sit; quamquam propter librariorum compendia res sit impeditissima suum utrique poetarum istorum reddendi. Utut est, occurrit certe Antilochus poeta, cujus nomen non nisi memoriae lapsu in Archilochi mutavit J. G. Voss. p. 14: „Fuit et alter Archilochus, de quo Ol. XCIV." Ibi tamen recte: „Ol. XCIV in honore erat Antilochus, qui cum carmine Lysandri laudes scripsisset, ab eo Plut. teste donatus est pileo laconico argenti pleno." Neque ut hoc statim in transcursu moneam illud verum esse puto, quod Koesterus de Graecor. cantil. popul. p. 71 et Jacob Q. S. p. 66 [60]) ex hoc ipso Antilochi loco collegerunt, dithyrambos reliquorum hymnorum instar initio convivales fuisse [61]), quamquam nec ipse negaverim postea vel hos inter scyphos decantatos esse. Verum tamen hi non proprie fuerunt convivales, aut scoliorum instar a convivis inter bibendum ad lyram tibiamve compositi, sed veluti nostrates quoque animis in laetitiam strepitumque compulsis, novissimas usque cantilenas

---

[60]) Suspicatur ibi hoc imprimis apud Icarios in usu fuisse; in testimonium advocatis Luciano de Saltat. II, p. 291. Deorr. Conc. 5. III, 530. Aeliano H. A. VII, 28 ed. Gronov. cl. Strabone Geogr. X, 4, 28. Neque id solos in dithyrambos cadere disserit, sed in tragoedias etiam comoediasque. Similiter ante eum J. W. Kuithan in libro permiro: *„Versuch eines Beweises, dass wir in Pindars Siegeshymnen Urkomoedien übrig haben die auf Gastmahlen gesungen wurden."* Abth. I. p. 75. *„Dass die tragischen Chöre viel in Gesellschaft gesungen wurden, wissen wir"* p. 32. *„Auch dies* (Plato Symp.) *deutet darauf hin, dass jede Art Hymnen berühmter Dichter um die Zeit gewöhnlich auf Symposien gesungen wurden,"* adversus quem disputavit Boeckhius Annal. Heidelberg. Tom. II, fasc. 9. p. 12 (100). De Lino contra et Paeanibus res constat. cf. Alcman ap. Strab. X, p. 482. (Bergk. PLGr. p. 541 fr. 11).

[61]) Temperare mihi non possum, quin animi caussa perridicula subscribam Gaspar. Abelii medici verba: *„Und glaube ich nicht, dass Dithyrombos, welcher dem Baccho zu Ehren allerhand Sauflieder gesungen haben soll, scheusslicher geklungen habe."*

referre et recitare incipiunt, sic apud veteres quoque unus alterve convivarum ex dithyrambo publico nuper edocto, privatim etiam mox succinentibus cunctis repetebat canticum. Quod quidem optime ex Luciani loco intellegitur, quem hucusque a nemine video respectum, in Timone §. CVII. ἀλλὰ ποῦ τὸ συμπόσιον; ὡς καινόν τί σοι ᾆσμα τῶν νεοδιδάκτων διθυράμβων ἥκω κομίζων. Loquitur Gnatho Parasitus. Etenim quod Proclus in Chrestomathia p. 419 Lips. ajat: Ἔοικε δὲ ὁ μὲν διθύραμβος ἀπὸ τῆς κατὰ τοὺς ἀγροὺς παιδιᾶς καὶ τῆς ἐν τοῖς πότοις εὐφροσύνης εὑρεθῆναι· hoc nostrae opinioni obtrudi nequit. Primum enim hoc tantum innuit Proclus: videri sibi dithyrambum ex laetitia convivali duxisse originem, nec vero dicit hoc a quoquam tradi, deinde neque in eo verum mihi praecepisse videtur, quod ejusdem carminis primordia ex rusticis bacchanalibus repetat, cum dithyrambum in Graecia certe aeque proprie ad urbem pertinuisse credam, quam ad ruralia festa ithyphallica. Scio tamen aliter sentire Welckerum (Nachtr. p. 233). Neque Telestae Selinuntii verbis ap. Athen. XIV, p. 625 F. 626 a.

πρῶτοι παρὰ κρατῆρας Ἑλλήνων ἐν αὐλοῖς,
Πέλοπος ματρὸς ὀρείας φρύγιον ἄεισαν νόμον
τοὶ δ' ὀξυφώνοις πηκτίδων ψαλμοῖς κρέκον
Λύδιον ὕμνον.

me vinci posse confitebor, quippe in quibus ne verbum quidem de dithyrambis convivalibus insit, sed de consuetudine tantum inter vina et crateras ad tibias ac citharam canendi agatur; quod simillimo Pindari in Scoliis fragmento optime declaratur:

Τόν ῥα Τέρπανδρός ποθ' ὁ Λέσβιος εὗρεν
πρῶτος ἐν δείπνοισι Λυδῶν
ψαλμὸν ἀντίφθογγον ὑψηλᾶς ἀκούων πηκτίδος.

Legitur apud Athen. XIV, p. 635 D.

Sed revertimur, unde egressi sumus, ad Arionem, cujus tacito nomine etiam Pindarum Olymp. XIII, 25 meminisse volunt. Sic enim Schol. Vet. h. l. p. 271 Boeckh. αἱ τοῦ Διωνύσου διθυράμβων χάριτες ἐν Κορίνθῳ ἐφάνησαν, τουτέστι τὸ σπουδαιότατον τῶν Διονύσου διθυράμβων ἐν Κορίνθῳ

πρῶτον ἐφάνη· ἐκεῖ γὰρ ὡράθη ὁ χορὸς ὀρχούμενος. ἔστησε δὲ αὐτὸν πρῶτος Ἀρίων ὁ Μεθυμναῖος. εἶτα Λᾶσος ὁ Ἑρμιονεύς. §. Ἄλλως. συνίστησι γὰρ ὅτι πρῶτος ἐν Κορίνθῳ διθύραμβος εἰςήχθη, ὅς ἦν κύκλιος χορός. Ἀρίωνος τοῦ Μεθυμναίου συστήσαντος αὐτόν. Jam vero cum de inventore dithyrambi nobis satis constet, etiam ulterius progrediendi faciamus periculum, neque amplius, cui inventum sit acceptum referendum, litigemus, sed jam cum Pindaro quaeramus:

Ταὶ Διωνύσου πόθεν ἐξέφανον
Σὺν βοηλάτᾳ Χάριτες
Διθυράμβῳ;

Nec mihi cum alio Scholiasta ad h. l. respondeat quisquam: *οὐκ ἀπὸ Κορίνθου; §. δηλονότι ἐν Κορίνθῳ.* Is enim longe a vero aberraverit.

1) Etenim dithyrambum Graeci quidem Corinthiis acceptum retulerunt, Corinthii vero Arioni, qui, unde ipsum terrarum induxerit Corinthum, eorum subterfugere neminem poterit, qui Graecarum fabularum, quatenus ad inventiones in musicis rebus peregre illatas pertinent, mediocriter tantum noverit faciem indolemque. Ac rectissime quidem Jacobus Quaestt. Sophocl. p. 69. cf. p. 72 dithyrambi inventionem abjudicandam esse Graecis statuit — „dithyrambi vero, ait, et tragoediae et phallicorum prima initia, quis in Graecia credat orta esse, cum haec omnis poesis ad Bacchi religiones pertineret." — idem vero in eo admisisse errorem manifestus est, quod Phrygiam carminis patriam arbitratur, tum quia furibundae commissationes, quas fingit, vix aliunde derivari queant, tum quia hircus, quem in dithyramborum quoque praemiis suum obtinuisse locum videbimus in ipso potissimum Asiatico sive Phrygio Dionysi cultu symbolum procreantis naturae fuerit praestantissimum. Phrygium carmen esse dithyrambum etiam Theodorus Menke statuere videtur in *Lydiacis (Berol. 1843. 8) p. 46* eo commotus, quod teste Aristotele dithyrambi plerumque *Φρυγιστὶ* compositi fuerint. Ceterum Jacobus licet a scopo, quem appetiverat, longinque aberraverit, ab initio tamen in via rectissima progressus videtur; siquidem et ipse in demonstrandis hujus poematis incunabulis, non magis a

natura illius Bacchici numinis, quod eo de quo agitur, carminum genere celebrari solebat, quam praemiis symbolisque, in sacris ejusdem usitatis, non levia argumenta rationesque deducam.

Sed revertor ad Arionem, quem a Tarento profectum ad Taenarum promontorium appulisse delphino vectum, per erat vulgata fabula; poetis pariter ac prosariae orationis scriptoribus affatim decantata. Pendet autem ejusdem aut fabulae explicatio, aut si facti mavis comprobatio a tribus potissimum quaestionibus, quarum prima de Arionis simulacro aeneo, altera de delphinis, tertia denique de hymno quem Arionis vulgo ferunt, versabitur; quem in modum Welckerus etiam in Museo Rhen. 1833 disputavit. Ac de signo quidem in Taenaro posito multi veterum tradiderunt, quorum ordinem ducit Herodotus I, 24. *καὶ Ἀρίονός ἐστι ἀνάθημα χάλκεον οὐ μέγα ἐπὶ Ταινάρῳ, ἐπὶ δελφῖνος ἐπεὼν ἄνθρωπος.* Succedit Pausanias III, 25, 5. *ἀναθήματα δὲ ἄλλα τέ ἐστιν ἐν Ταινάρῳ καὶ Ἀρίων ὁ κιθαρῳδὸς χαλκοῦς, ἐπὶ δελφῖνος.* Plut. Symp. c. XVIII. Aelian. H. A. XII, 45. Dio Chrysostom. orat. XXXVII (II, 102 Reisk.) Schol. Tzetzis Cram. Anecd. Oxon. III, p. 352. Anonym. ap. eund. Tom. III, p. 222. Gell. N. A. XIV, 19. Servius ad Virg. Ecl. XIII. Cfr. Meursius Misc. Lacon. IV, 11. p. 291 sqq. Itaque hujusmodi signum „delphinum vehentem et hominem insidentem" Taenari fuisse extra dubitationem positum videtur; quamquam e recentioribus Stephanopolides fratres doctis lupinas vendere pro aere voluisse satis evicit Manso in programmate Wratisl. 1831. *„Ueber die Mainotten die vermeintlichen Abkömmlinge der Spartaner" p. 15.* Nimirum isti in libro quodam famosissimo, cui titulum indiderunt: Voyage de Dimo et Nicolo Stephanopoli en Grèce pendant les années V et VI, à Londres 1800 (a Paris chez Besson, Prudhomme et Dugour) narrant: „alteri cum Taenari versatus sit, duas repertas esse statuas insignis vetustatis, quarum altera hominem lyram pulsantem, altera feminam pharetra decoram repraesentasset; neque dubitare sese affirmant, quin viri imagine Ario expressus sit, quem appulisse quondam Taenarum neminem fugiat. Nam inscriptionem neograecam, in

basi statutae exaeratam se non curare, quippe quae aperte falsario cuidam monacho debeatur." Cfr. Tom. I, p. 256 sqq. (c. XXVI). Itaque veteribus testibus si credimus simulacrum hujusmodi exstitisse, etiam alterum illud facile largiemur, ipsus hoc anathema fuisse Arionis, modo teneamus hoc, quod nescio unde acceptum tradiderit Servius l. l. „Arionem ad memoriam casuum suorum, in templo Apollinis delphini signum posuisse;" quam ad rem infra mihi redeundum erit. Neque omittam, quae plurimum ad solvendam quaestionem nostram facere videtur, inscriptionem quandam de Arione genuinam, a Boeckhio editam inter Therae insulae inscriptiones sub n. 5. in Comment. Acad. scient. Boruss. 1836. p. 71—78.

ΝϚ ΤΟΝ ΔΕΛϚΒϚΜ
Ǝ. .ƎΔΑ. ΜΟƎΛƎΥ.

Haec Boeckhius in hunc fere modum supplenda arbitratur:

[Κυκλείδης Κ]υκλῆος ἀδε[λφ]ε[ιῷ Ἀρίω]νι
τὸν δελφὶς [σῶσε, μναμοσύναν τέλεσεν]

atque p. 73 explicationis caussa addit: *Mit dieser Hypothese ein Bruder des Arion habe dessen Andenken in Thera gestiftet, steht dasjenige in vollem Einklang, dass der Poseidon von Thera, bei dessen Tempel diese Felsinschrift sich befinden mochte, schwerlich ein andrer als der Taenarische war.* Unde patet non compertum habuisse Boeckhium vere ne ad Neptuni templum reperta haec inscriptio sit, nec ne. Omnino illud tenendum est, Neptuno ab Arione in hymno tantummodo salutis benificium edito referri acceptum. Verum hoc nunc non agitur; tamen hoc certe lapis iste si quidem inscriptionis argumentum, quod non infitior, recte a Boeckhio perspectum est, nos edocet, vel Arionis cognatos propagandam portenti istius notitiam pro virili curasse.

Transeo igitur ad delphinos, in quibus totius rei versari cardinem cum suapte pateat, id ipsum licet ab omnibus viris doctis repetitum sit, tamen eodem fere momento ipsorum memoriae elapsum videtur. Certe, quae attulerunt, aut prorsus a re aliena sunt, aut expediunt nihil. Confidenter enim, ideoque satis speciose, at speciose tantum Odofr. Muellerus dispu-

tat Dor. Tom. II, p. 369 not. 3, cui assentitur Plehnius Lesbiacis p. 166: *„Zu Herodots Stelle bemerke ich, dass wir wunderbarer Weise die Fabel von Arions Delphinenfahrt noch in ihrem Entstehen darlegen können. Die tarentinische Kolonie war von Taenarum nach Italien geschifft, mit Rath und Schutz des taenarischen Neptun (Band 2, p. 126). Dies stellt der Mythos dar indem er den Taras auf einem Delphin schwimmen lässt (p. 216). Nun soll Arion gerade dieselbe Fahrt, nur in umgekehrter Richtung gemacht haben, auf dieselbe Weise, und die Musikliebe der Delphine, vielleicht noch ein andrer Umstand musste helfen die alte Sage auf ihn zu übertragen."* Dixi hoc excogitatum esse speciosissime, verendum tamen, ut recte. Primum enim, cum a Tarento proficisceretur Ario, non Taenarum appetebat sed Corinthum, adque Taenarum promontorium casu tantum appulit, neque si ab initio Taenarum appetiisset rem inauditam atque singularem ausus esset, cujus ne abolesceret memoria statuae dedicatione cavendum erat; denique Taranti sane cum Neptuno res intererat, Arioni non erat. Heynius Comment. Gott. XIV, 117, et Creuzerus in Programm. I et II Mythorum ab artis opp. profect. 1803. Symbol. II, 606, quid senserint, exposita breviter videsis apud Welckerum l. l. qui aliorum rejectis sententiis, ab ea re fabulae explicationem pendere censet, quod ipse Ario veram eorum, quae perpessus sit historiam allegorice expresserit. Sic enim p. 398 summam disputationis proponit: *„Und so sagen wir denn, um den Hymnus zu retten, da Arion eine wunderbar glückliche Rettung von räuberischen Nachstellungen die er auf einer Seereise wirklich bestanden hatte und deren Umstände in den Styl des Dankhymnus an Neptun nicht eingingen durch Beistand der Delphine ausdrücken wollte, so war er genöthigt die erfahrnen Angriffe auf sein Leben oder seine Habe in ein Stürzen in See zu verwandeln, und wer den mythischen Ausdruck des ersten, der nicht neu war, verstand, konnte nicht darüber in Zweifel sein, dass auch das Zweite nur bildlich zu nehmen sei. Ist dies gegründet, so ist klar, dass an der ersten Entstehung der Geschichte die*

Musikliebe der Delphine keinen Antheil hatte, aber nicht ohne Absicht berührte sie mit einem Wort Arion, und die welche die Erzählung ausbildeten, und für den Sänger selbst sich zu begeistern das Recht hatten, benutzten sie geschickt, um das Anziehende und rührende derselben zu vermehren und durch neue Wunder der Kunst den Arion neben den Orpheus und Amphion zu erheben. — At quanta, quaeso, haec allegoria. Illis vero exemplis omnibus, quae ex mythologia de hominum in delphinorum tergis equitationibus collegit, nihil prorsus efficitur. Sed si Arion prodigiosa equitatione a Tarento Graeciam proficiscitur, huic narrationi eadem vis inest, atque si e. g. „lacerati Orphei caput cum lyra in mare dejectum ad Lesbum insulam delatum esse narrant" ii, quos laudat Bodius de Orpheo p. 86, aut „Marsyae tibias ferunt, in Menandrum conjectas, deinde maris fluctibus in Aesopum delatas et in Sicyonia a pastore repertas esse" neque aliud quidquam vult, nisi novum quoddam atque in Graecia hucusque inauditum musices genus Arionis opera a Tarentinis immigrasse transmare in Graeciam. Aptissime vero delphino vehentem finxerunt vatem; quos *φιλομούσους* tota celebravit antiquitas; imprimis vero *φιλαύλους* et saltatores eos laudarunt, unde Aristophan. Ran. 1324:

Ἵν' ὁ φίλαυλος ἔπαλλε δελφίς
Πρῴρας κυανεμβόλους

quocum Anton. Westermann Meletem. III. Actt. Soc. Graec. Lips. 1836, p. 11 conferri jubet Nonn. Dionys. XXXVIII, 370. *κυβιστητῆρι δὲ παλμῷ ἕλιξ ὠρχήσατο δελφίς.* Pindar. ap. Plut. Symp. Quaestt. VII, 5. 2.

. . . . . *ἁλίου δελφῖνος ὑπόκρισιν*
τὸν μὲν ἀκύμονος ἐν πόντου πελάγει
αὐλῶν ἐκίνησ' ἐρατὸν μέλος.

Poeta incert. apud Cramer Anecd. Paris. Tom. IV, p. 275, 23. *δελφὶς παραπλεῖ καὶ περιπλεῖ τὴν λύραν;* quo in carmine caveas ne versum primum: *Ὀρφεύς τις ἢ Θάμυρις ἢ καὶ Κινύρας* corrigas in *ἤ τις Θάμυρις* quippe quod hic poeta in nominum prosodia saepe peccaverit.

Denique in ipso Arionis hymno v. 4.

βραγχίοις περὶ δὲ σὲ πλωτοί
θῆρες χορεύουσι κύκλῳ
κούφοισι ποδῶν ῥίμμασιν
ἐλαφρ' ἀναπαλλόμενοι, σιμοί
φριξαύχενες, ὠκυδρόμοι, φιλόμουσοι.

Novum autem illud genus poeseos, quod ab Arione introductum esse, fabula illa notissima expresserunt, dico dithyrambum, cujus ipse ideo inventor est habitus. Qua in re ne de delphinis quidquam dubii remaneat, advocari in testimonium licebit Pindarum in fragmento, quod Isthmiis addidit ex tribus codicibus Boeckhius; ap. Bergk. p. 216 fr. 4.

οἶοι δ' ἀρετάν
δελφῖνες ἐν πόντῳ ταμίαι τε σοφοί
Μοισᾶν ἀγωνίων τ' ἀέθλων.

Ecquis unquam audivit delphinos *ταμίας ἀγωνίων ἀέθλων*; quae musica intellegenda certamina ex praecedentibus verbis non dubium videtur. Equidem mihi nihil hujusmodi compertum est; at in Isthmico carmine ad collaudandam Corinthum „licet obliquo cursu" quam apta dithyrambicorum certaminum delphinis praesidibus mentio erat! De certaminibus praeterea locus memorabilis est Pausaniae II, 36 ubi narrat Hermionenses Baccho Melanaegidi consuevisse celebrare tum certamen musicum, tum *κολύμβου καὶ πλοίων*. Quid quaeso Baccho et certaminibus musicis cum certamine *κολύμβου καὶ πλοίων?* Atqui Hermionenses quoque bonis poetis dithyrambicis insignes erant, modo Lasi Hermionensis memineris, neque dubito quin certamine illo musico dithyrambos inprimis sub judicium miserint poetae, certamen vero navium et submergendi ab Hermionensibus in Arionis memoriam instituerint. Ante omnia vero memorabile hoc est, quod grypho quodam Simonidis Cei conjunctos habemus d e l p h i n i u m, h i r c u m et d i t h y r a m b u m. Legitur apud Chamaeleontem Athen. XIV, pag. 456 C.

Μιξονόμου τε πατὴρ ἐρίφου καὶ σχέτλιος ἰχθύς
πλησίον ἠρείσαντο καρήατα· παῖδα δὲ νυκτός

δεξάμενοι βλεφάροισιν, Διωνύσοιο ἄνακτος
βοίφονον οὐκ ἐθέλουσι τιθηνεῖσθαι θεράποντα [62]).
. . . . οἱ δὲ εἰς ἐπιτομὴν ψαλτήριον δελφῖνα καὶ τράγον εἰργασμένον εἰρῆσθαι, καὶ εἶναι τὸν βούφονον καὶ τὸν Διωνύσου θεράποντα τὸν διθύραμβον. Quae gryphi explicatio licet fortasse vera non sit, docet tamen, intercessisse aliquam cum dithyrambo delphinis consuetudinem. — Accedit quod delphini sine controversia Baccho antiquissimo sacri fuerunt. Ed. Gerhard *Auserlesene Vasenbilder. Berl. 1840.* (*p. 121*). *Der neptunische Delphin ward beiden* (sc. Dionyso et Apollini) *erst später fremd. Dionys unter den Tyrrhenern als fruchtbarer Naturgott*; et sqq. Valuit enim in Naxo imprimis insula antiqua fabella quaedam de Tyrrhenis praedonibus a Baccho quondam in delphinos commutatis, quae cum ex homer. hymnis (VI, 53) Apollodoro III, 5, 3. Ovid. Metam. III, 582. Hygin. fab. CXXXIV notissima est, tum etiam nunc Athenis conservatur in sepulchrali Lysicratis monumento, pulcerrime ut ferunt expressa. Stuart antiq. of Athen. c. 4. Ruines de Grece par Roi T. 10, p. 34. Ac Tyrrhenos quidem, tametsi Heynius in Commentt. de Castoris epochis Nov. Comm. Soc. Gotting. Tom. I, p. 80. III, p. 38 et in Observatt. ad Apollod. p. 233 affatim moneat, non Etruscos cogitandos esse sed Pelasgicos, mihi tamen Italos potius subintellegendos esse persuasum est, quoniam antiquitus inter Tyrrhenos istos

---

62) Non omisit hunc gryphum Nicol. Reusner in Aenigmatographia sive aenigm. et gryphorum Sylloge (Frank. 1602) p. 53 et 73, quorum carminum mentione facta proferam Athenaei locum X, p. 452 f. in quo absoluta de Cleone narratione pergit auctor: ὥσπερ καὶ τῶν Ἰταλικῶν μίμων ἄριστος γέγονεν ὑποκριτής, καὶ γὰρ Νυμφοδώρου περιῆν ἐν τῷ μνημονευομένῳ μίμῳ. Quo loco Ern. Koepkius in libello de hypomnematum Graecis scriptoribus Berol. 1842. p. 30 sq. adhibito, merito in verbis: ἐν τῷ μνημονευομένῳ μίμῳ haerens, satis multus est. Quid vero si titulum mimi in his verbis inesse suspiceris? Namque mimos etiam suis insignitos nominibus fuisse, ignorat nemo. Conjicias e. g. ἐν τῷ Κακομνήμονι μίμῳ, cujus nominis inter Latinos quoque mimum edolatus erat Laberius ap. Gellium XVI, 7. Cfr. Lud. Zieglerus de Mimis Romanorum (Gott. 1788. 8.) p. 55.

Dionysumque simultates intercessisse quam plurimas, fabula videtur antiquissima. Etym. M. v. κολώνεια· κτητικὸς τύπος εἰς ἰδιότητα ἀναπέμπεται. φασὶ γὰρ τὸν Διόνυσον τὸν ἐπὶ Τυρσηνοὺς ἀπιόντα πόλεμον τοὺς γεγηρακότας τῶν Σειληνῶν μετὰ τῆς ἀχρήστου ἡλικίας ἐν Ἰταλίᾳ καταλιπεῖν· τοὺς δὲ τραπῆναι ἐπὶ ἀμπέλου ἐπιμελείαν καὶ ἔνοινον γενέσθαι τὴν Ἰταλίαν· quem locum a Grysario etiam de Comoed. Dor. p. 37 adhibitum in rem suam video. Nobiscum facit Aristides Tom. I, p. 50 ed. Dindf. Ἰνδοὺς καὶ Τυῤῥηνοὺς λέγουσιν ὡς διεστρέψατο αἰνιττομένους ἐμοὶ δοκεῖν διὰ μὲν τῶν Τυῤῥηνῶν τὰ πρὸς ἑσπέραν. Cfr. Henr. Vales. Emendd. pag. 113. Pertinet huc etiam Servii locus ad Virg. Aen. III, 349: „Nonnulli dicunt a Marsya rege missos e Phrygia regnante Fauno, qui disciplinam auguriorum Italis ostenderent." Nec non inter se comparavisse juvabit Varron. ap. Macrob. Saturn. III, 4 et Virg. Aen. I, 738. Cfr. Gail Recherches sur la nature du culte de Bacchus en Grèce p. 250, 290. Creuzer Dionys. p. 150 sq. Neque Alexander Aetolus ap. Schol. Theocr. hypoth. carm. VIII. omitti debet: Ἀλ. δέ φησιν Αἰτωλὸς ὑπὸ Δαφνίδος μαθεῖν Μαρσύαν τὴν αὐλητικήν. Sic enim conjecit Meinek. Anal. Alex. p. 250. Vulgo μουσικήν. Ex Tyrrhenis igitur praedones nonnulli Bacchum infestare conati, mox impietatis poenam dederunt. Namque ut narrat Apollodorus III, 5. 3. τὸ σκάφος ἔπλησε κισσοῦ καὶ βοῆς αὐλῶν, οἱ δὲ ἐμμανεῖς γενόμενοι κατὰ τῆς θαλάττης ἔφυγον καὶ ἐγένοντο δελφῖνες· unde apparet simul quid sibi ista in Delphinos commutatio velit. Innuitur eadem, Bacchi divinitus immisso furore atque musica factum esse, ut Tyrrheni ferocissimi initio ac Bacchi mitiori numini infestissimi homines mansuefierent postea inque honorem spreti et neglecti dei saltationes et choreas ediscerent. Egit de fabulae hujusce explicatione Guil. Engel Quaest. Naxiis p. 37 §. 10 eamque, Muelleri Etrusc. I, p. 286 sententiam secutus, e proverbiali loquendi genere natam putat, ut Neptuni delphinus sit dictus audacissimus quisque et intrepidus navita. Sed huic etiam rationi, illud obstat, quod saepius monui, non de Neptuni delphinis sed de Bacchicis his in narratiunculis sermonem esse. Quae igitur si recte interpre-

tati sumus, apparet etiam hinc: quam apte Arionem, cum novum Bacchicum carmen in Graeciam ex Italia induceret, delphinis transjectum fingerent. Quid quod apud ipsos Tarentinos Bacchus repraesentari solebat delphino insidens? Exstat apud Raschium Lex. V, 1 viri delphino insidentis imago, qui manu tenet caprum, quod Baccho immolari solebat animal; (Creuzer Symb. III, p. 102. Mionnet. I, p. 147. Lorentz de rebus Tarentinorum sacr. p. 11), neque alium hominem aeque delphino vectum qui manu uvas protendit ap. Beger Thes. Brand. Tom. I, p. 332. Spanhem. dVPN. p. 196 cum his viris doctissimis Tarantem nominaverim, sed ipsum potius Bacchum, cfr. Winkelmann Description des pierres gravées p. 256, quem in Tarentinorum numis saepius videmus una cum diota Bacchico symbolo depictum. Rasche Lex. V, I, p. 524, 7. Eckhel num. anecd. p. 37. Mionnet I, p. 138, 40. Suppl. p. 282. Lorentz. p. 10. Pariter Apollinis caput in numis Tarentinorum prope Delphinum conspicitur quo de videsis Lorentzium p. 8; de vetustate vero sacrorum Bacchicorum in Magna Graecia abunde dixerunt Grysarius de vett. Dor. Com. p. 35—40. Ad. Schoellius de orig. Gr. dram. p. 14—28 et Prellerus in R. E. d. cl. A. p. 1068—71.

Unum restat, quod moneam. Nam mirum alicui videri possit quod ab tota hac quaestione secludendam Neptuni mentionem duxerim. Cujus rei haec causa fuit, quod simulecrum illud in Taenaro aeneum Apollini dedicasse Arionem comperimus. Apollo vatem servavit non Neptunus; Apollo eum in somniis monuit, bono esset animo, divinum enim ipsi non defore auxilium. Verum ennim vero plerosque, qui de hac fabula inquisiverunt, seduxit Taenarii, Neptuni celebritas. Obliti autem sunt, neque Apollini suos in Taenaro honores denegatos fuisse teste hymn. Apoll. 410—13.

ἶξον καὶ χῶρον τερψιμβρότου Ἠελίοιο
Ταίναρον κτλ.

Vid. Schoell. p. 60. Ac Corinthi quidem et Taenari idem Solis cultus vigebat; Wagner rerum Conrinthiacarum spec. p. 26, 29. Mueller Aeginetic. p. 29.

Superest tertia quaestio, de hymno Arionis, cujus maxi-

mam partem ab Aeliano H. A. XII, 45 et Tzetze ap. Cramer Anecd. Oxon. III, p. 352 servatam, genuinum Arionis musae foetum habuerunt Welckerus l. l. p. 398 et Bergkius PLGr. p. 566, 7, — quorum postremus carmen librariorum exstirpatis erroribus hunc in modum restituit:

Ὕψιστε θεῶν
πόντιε χρυσοτρίαινε Πόσειδον
γαιάοχ' ἐγκύμον' ἀν' ἅλμαν.
βραγχίοις περὶ δέ σε πλωτοί
θῆρες χορεύουσι κύκλῳ,
κούφοισι ποδῶν ῥίμμασιν
ἐλάφρ' ἀναπαλλόμενοι σιμοί
φριξαύχενες, ὠκύδρομοι σκύλακες φιλόμουσοι
δελφῖνες, ἔναλα θρέμματα
κουρᾶν Νηρεΐδων θεᾶν
ἃς ἐγείνατ' Ἀμφιτρίτα.
οἵ μ' ἐς Πέλοπος γᾶν ἐπὶ Ταιναρίαν
ἀκτὰν ἐπορεύσατε πλαζόμενον Σικελῷ ἐνὶ πόντῳ,
κυρτοῖσι νώτοις ὀχεῦντες
ἄλοκα Νηρεΐας πλακός
τέμνοντες ἀστιβῆ πόρον, φῶτες δόλιοι
ὥς μ' ἀφ' ἁλιπλόου γλαφυρᾶς νεώς
ἐς οἶδμ' ἁλιπόρφυρον λίμνας ἔριψαν.

At carmen hoc ab Arione perfectum esse, nunquam mihi persuaderi patiar, quod quo jure dicam ex iis patebit, quae in prioribus iterum iterumque de Neptuni commemoratione et delphinorum explicatione dixi. Itaque prorsus Boeckhii sententiae me addico, quam l. l. proposuit; narrari hymno isto fabulam de Arionis equitatione marina quasi veram historiam, sed hymnum ipsum serioris aetatis poetae deberi, qui Arionem tamen ista loquentem introduxerit.

Itaque totius hujusce disputationis summa haec est. Delphinorum fabulam aut ab Arione aut cognatis ipsius excogitatam esse, qua vatis de novationibus musicis merita atque memoria exornarentur; ideoque eam cum nobilitata dithyrambi inventione, Arioni adscripta, arctissime cohaerere, quippe qua non oblique indicetur, unde terrarum poesis id genus in Grae-

ciam immigraverit; delphinos denique, cum ad Bacchum et musicas res certaminaque musica, non ad Neptunum, cursumque vatis spectare maritimum, demonstrari satis queat, hymnum Arioni ipsi abjudicandum esse veri videri simillimum.

Haec igitur prima est causa, e qua dithyrambi incunabula ad Italos aut Magnam Graeciam transfero.

2) Accedit, quod dithyrambi Dionysus idem videtur atque Dionysus in Italia cultus. Ad quam demonstrandam sententiam necessarium est, ut integer exhibeatur locus Plut. Tom. XI, p. 228 sq. Hutten. ἐὰν οὖν εἴρηταί τις, τί ταῦτα πρὸς τὸν Ἀπόλλωνα, οὐχὶ μόνον ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν Διόνυσον, ᾧ τῶν Δελφῶν οὐδὲν ἧττον ἢ τῷ Ἀπόλλωνι μέτεστιν, ἀκούομεν οὖν τῶν θεολόγων τὰ μὲν ἐν ποιήμασι τὰ δ' ἄνευ μέτρου λεγόντων καὶ ὑμνούντων ὡς ἄφθαρτος ὁ θεὸς καὶ ἀΐδιος πεφυκὼς, ὑπὸ δή τινος εἱμαρμένης γνώμης καὶ λόγου μεταβολαῖς ἑαυτοῦ χρώμενος ἄλλοτε μὲν εἰς πῦρ ἀνῆψε τὴν φύσιν πάντως ὁμοιώσας πᾶσιν, ἄλλοτε δὲ παντοδαπὸς ἔν τε μορφαῖς καὶ ἐν πάθεσι καὶ δυνάμεσι διάφορος γιγνόμενος ὡς γίγνεται νῦν κόσμος ὀνομάζεται δὲ τῶν ὀνομάτων τῷ γνωριμωτάτῳ, κρυπτόμενοι δέ τοὺς πολλοὺς οἱ σοφώτεροι τὴν μὲν εἰς πῦρ μεταβολὴν Ἀπόλλωνά τε τῇ μονώσει, Φοῖβόν τε τῷ καθαρῷ καὶ ἀμιάντῳ καλοῦσι. Τῆς δ' εἰς πνεύματα καὶ ὕδωρ καὶ γῆν καὶ ἄστρα καὶ φυτῶν ζώων τε γένεσεις τροπῆς αὐτοῦ καὶ διακοσμὸν αἰνίττονται· Διόνυσον δὲ καὶ Ζαγρέα καὶ Νυκτέλιον καὶ ἰσοδαίτην αὐτὸν ὀνομάζουσι καὶ φθοράς τινας καὶ ἀφανισμοὺς καὶ τὰς ἀποβιώσεις καὶ παλιγγενεσίας, οἰκεῖα ταῖς εἰρημέναις μεταβολαῖς αἰνίγματα καὶ μυθεύματα, περαίνουσι καὶ ᾄδουσι τῷ μὲν διθυραμβικὰ μέλη παθῶν μεστὰ καὶ μεταβολῆς πλάνην τινὰ καὶ διαφόρησιν ἐχούσης·

μιξοβόαν γάρ, Αἴσχυλός φησι, πρέπει
διθύραμβον ὁμαρτεῖν
σύγκοινον Διονύσῳ[63]).

[63]) Welcker Annal. dell' inst. archaeol. Volum. 1, 1829. p. 403 legit: σύγκωμον Διονύσῳ vertens: „Bacchicae comissationis socium.“ At hoc epitheton vereor, ne non conveniat dithyrambo, ut quod cum Como et Bacchis ebriis melius conjungi soleat. Aristoph. Acharn. 263.

τῷ δὲ παιᾶνα, τεταγμένην καὶ σώφρονα μοῦσαν, ἀγήρω τε τοῦτον καὶ νέον, ἐκεῖνον δὲ πολυειδῆ καὶ πολύμορφον ἐν γραφαῖς καὶ πλάσμασι δημιουργοῦσι καὶ ὅλως τῷ μὲν ὁμοιότητα καὶ τάξιν καὶ σπουδὴν ἄκρατον, τῷ δὲ μεμιγμένην καὶ παιδιᾷ καὶ ὕβρει καὶ σπουδῇ καὶ μανίᾳ προσφέροντες ἀνωμαλίαν, εὔιον ὀρσιγύναικα μαινομέναις Διόνυσον ἀνθέοντα τιμαῖς ἀνακαλοῦσιν οὐ φαύλως ἑκατέρας μεταβολῆς τὸ οἰκεῖον λαμβάνοντες. ἐπεὶ δ' οὐκ ἴσος ὁ τῶν περιόδων ἐν ταῖς μεταβολαῖς χρόνος ἀλλὰ μείζων ὁ τῆς ἑτέρας, ἣν κόρον καλοῦσιν ὁ δὲ τῆς χρησμοσύνης ἐλάττων, τὸ κατὰ λόγον τηροῦντες ἐνταῦθα, τὸν μὲν ἄλλον ἐνιαυτὸν παιᾶνι χρῶνται περὶ τὰς θυσίας, ἀρχομένου δὲ χειμῶνος ἐπεγείραντες τὸν διθύραμβον[64]), τὸν δὲ παιᾶνα καταπαύσαντες, τρεῖς μῆνας ἀντ' ἐκείνου τοῦτον κατακαλοῦνται τὸν θεόν. — Quem locum, quasi serioris theologiae dogmatumque philosophorum aerarium, non ab uno solummodo lectorum provideo spretum iri; quos tamen his ego monitos volo, ne una cum mythorum interpretatione quamvis mystica aut theologica, qualis ab illius temporis philosophis adhiberi solebat fere omnibus, ipsius, inquam, mythi praesentiam veterumque Graecorum fidem abjicere atque expellere videantur. Ex hoc enim ipso mytho, cui Plutarchi superinstructa videmus theologemata, apparet idem quod aliunde etiam testimoniis comprobatum videmus, initio utriusque numinis et Apollinei et Bacchici, unam notionem ideamque fuisse, eundemque deum quem per hiemale tempus Delphici templi sacerdotes Dionysi nomine invocatam dithyrambis celebrarent, per reliquos anni menses appellari Apollinem, placarique paeanibus solitum esse (— vide, quae infra de paeanibus vernis dicturi sumus —) ut, si quis in dithyramborum Dionysum inquirat, qualis fuerit, huic neque

ἑταῖρε Βακχίου ξύγκωμε, νυκτοπεριπλάνητε. Eur. Bacch. 1171. Jon. 1148. Etiam Hermannum σύγκοινον defendere video Diss. de Aeschyl. Lycurgia. p. 20.

[64]) Ex hoc Plutarchi loco etiam Philochorus ap. Athen. XIV. p. 628 a. lucem accipit. cf. Hermann. ad Aristot. Art. P. p. 90 et Siebelis ad Philochor. fragm. p. 24, quem male de paeanibus libationi junctis cogitasse video, advocato Il. I, 470.

Phryx proditurus sit Cybeles comes, neque Naxius, Nympharum alumnus, neque Thebanus denique Semeles Jovisque filius Bimator; sed antiquissimus, ut ita dicam, Dionysus solaris, cujus quidem notio, licet Graecorum nemini ignota, apud Graecos tamen Italiae incolas tanquam propria, non modo expressa purissime sed etiam fidissime ac diutissime conservata est[65]. Teneo equidem, quantam Diodorus Sic. I, 11 mythologis conjiciendi arenam patefecerit, neque Macrobius (Saturn. I, 18) quotiens in diversissimas partes advocatus sit, ignoro; eoque libentius Welckero (adn. ad Zoegae dissertt. p. 217, 221) insto praecedenti. *„Ich gehe hier nicht auf das von Diodor berührte Thema ein. Helios und Dionysos, Osiris und Sirius ἀστροφάνης und φάνης, Eumolpus und Orpheus machen einen Kykeon aus, welcher in einem Zuge getrunken, einen Kopf schwindeln machen würde der weit stärker wäre als der meinige."* Neque profecto, quod hic recusarit Dionysiacum poculum, ego pro virili ebibere ausim, attamen primis certe, propinante Gerhardo, attigisse labellis non poenitebit. Postquam enim Casaub. de Gr. S. P. I, p. 29, 56 Ramb. paucula de Apolline eodem atque Libero patre monuit, primus quod sciam Zoëga de Orphicorum deo primigeno disputans, inde a p. 217—21 ed. Welcker. multa de utroque numine confudit, deinde brevius quidem sed dilucidius Bodius comment. de Orph. III, p. 173 sq. (XL.) et Ulrici hist. gr. Poes. Tom. II, p. 372 idem tractavit argumentum;

---

[65]) Cf. Eckhel D. N. p. 136 sq. Hirt Archaeol. Bilderb. I, p 79. Creuzer Diooys. p. 277 sq. F. Gail Recherches sur la nature du culte de Bacchus en Grèce (Par. 1821) p. 290, 91 cl. p. 253. Perquam hoc nomine memorabile est Terpandri Lesbii fr. 3 Bergk.: *Τέρπανδρός γε μὴν ὁ Λέσβιος Νύσσαν λέγει τετιθηκέναι τὸν Διόνυσον τὸν ὑπό τινων Σαβάζιον ὀνομαζομένον ἐκ Διὸς καὶ Περσεφόνης γενόμενον, εἶτα ὑπὸ Τιτάνων σπαραχθέντα·* quippe quod optime nos, quo factum sit, edoceat, quod dithyrambum quem nos in Magna Graecia ortum dicimus nonnulli Phrygibus peculiarem fuisse suspicarentur. Jovis enim ex Proserpina natus Siculorum est tauriformis Dionysus, Sabazius vero Phrygum Bacchus. — Lobeckius quidem de morte Bacchi progr. p. 11 (Aglaoph. T. I, p. 306). „Sed postrema, ait, de sua addidisse videtur" (sc. Lydus). Vereor, ut recte.

nuperrime vero Ed. Gerhardus, qui eadem de re multis locis in transcursu haud spernenda monuerat; — cf. Prodr. p. 133 *Bildw.* I, 17. *Hyperb. Stud.* I, 192 del Dio Fauno not. 99. *Dionys und Semele. Berl. 1833.* — hic, inquam, nuperrime summa et perspicuitatis elegantia et doctrinae abundantia uno quasi obtuitu exposuit, tum, quomodo coaluerint, tum quomodo discesserint Bacchi atque Apollinis numina. Sed haec cum Gerhardi verbis melius vix exprimi queant, audiamus ipsum in libro, *Auserl. Vasenb.* p. 116 (Tab. XXXIII) sic loquentum: — *würde man doch wesentlich irren, wollte man jene Verknüpfung des Dionysos mit dem Apollo unsern Denkmälern nur als eine einzelne Verirrung griechischer Götterlehre zuerkennen, während, wenn deutliche Spuren uns nicht trügen, beider Götter Trennung ein spätres Verhältniss griechischen Götterglaubens als ihre Verwandschaft, das Ursprüngliche vielmehr ihre völlige Gleichheit ist. Tempelgebräuche wie sie in dem ausgebildeten Griechenland bestanden, geben uns in Apollo einen Lichtgott der obern, in Dionysos einen Erdgott der untern Hemisphäre zu erkennen. Diese Naturbedeutung liegt der ethischen Entwicklung beider Götter zum Grunde. — Der erwähnten Bedeutung gemäss waren beide Befruchter des Erdreichs, beide den Wässern entstiegen; beide auch Lichtgottheiten, Schmeichelnamen und Menschenopfer wurden beiden geboten, bis der nationalen Verschiedenheit gemäss der heitre Glaube an Götter des Lichts mit der düstern Scheu vor den Mächten der Erde in Zwiespalt trat. Erst nach vollendeter Entwicklung ist die Herrschaft des Jahres und die Natur zwischen beide getheilt, — ist der lycische, delische, delphische Apoll in jugendlicher Gestalt ein Gott des geistigen und physischen Lichtes, der thrakische, lydische, attische Dionys in üppiger Reife ein Gebieter der lockenden Erdenfülle: in den Anfängen alten griechischen Götterwesens sind es verschiedne Gestalten einer und derselben Gottheit. — Dionys ein Apoll chthonischer Kulte, Apoll ein Dionys solarischer Göttersysteme.* Haec ille. Nobis vero Plutarcho duce talem etiam dithyrambi deum fuisse persuasum

est. Verum tamen ipsa in Graecia praeter Delphicum cultum raribra hujus Bacchi solaris exstant vestigia. Exstant tamen. Eleenses auctor Etym. M. tradit eundem coluisse Dionysum atque Solem. *Διόνυσος παρὰ τοῖς Ἠλείοις ὁ αὐτὸς τῷ Ἡλίῳ καλεῖται.* quo cum cf. Plut. Symp. 36, qui hanc Elearum mulierum servavit cantilenam: *Ἐλθεῖν, Ἥρως Διόνυσε | Ἄλιον, ἐς ναὸν ἁγνόν | σὺν Χαρίτεσσιν ἐς ναόν | τῷ βοέῳ ποδὶ θύων | ἄξιε ταῦρε, | ἄξιε ταῦρε.* Cfr. Koester carm. pop. Gr. p. 41, 42. Welcker Add. p. 190.

De Deliis idem habet Etym. Gud. *Διόνυσος παρὰ τοῖς Δηλίοις ὁ αὐτὸς τῷ Ἡλίῳ νομίζεται.* Denique in universum auct. arg. Dem. Mid. p. 4 Buttm. *καὶ τῷ νικῶντι τρίπους τὸ ἆθλον ἦν, ἐπειδὴ τὸν αὐτὸν Ἥλιον καὶ Ἀπόλλωνα καὶ Διόνυσον ᾤοντο.* Jam vero in magna Graecia hic Dionysus ubicumque occurrit. Fuit in Sicilia Solis cultus florentissimus, et sine dubio admodum vetus, cui jam ex Homeri fabula (Od. XII, 262) mirifici boves pascerentur, quos cuique mortalium aut laedere aut immolare nefas haberetur. Cf. Eustath. Il. *α'* 41, p. 36, 18 Rom. Itaque non modo boves Soli sacrati fuerunt, sed ipsius etiam imago capite taurino repraesentari solebat; quamvis in nummis picturisque bos additus Apollini perraro occurrat. Cf. Gerhard *Auserl. Vasenb.* Tab. XXXII. Gori Mus. Etrusc. I, 33, 2. Gerhard Prodr. p. 133. Bacchus vero Italicus plerumque tauriformis pingebatur; sive artifices taurino corpori humanam faciem imponerent, sive humano ac juvenili corpori nihil nisi cornua adderent. V. Spanh. P. V. N. p. 355. Grysar. l. l. p. 38. R. Lorentz l. c. p. 10. Unde et apud Poetas saepius audit *ταυρογενής, βουγενής, ταυρόμορφος* cett., et in picturis deus cum tauro non raro obvenit. Cfr. Gerhard *Auserl. Vasenb.* Tab. XXXII. IX, cum not. et *Berlins Ant. Bildw. n. 648.*

3) Quod si ex hac comparatione Plutarch. l. l. cum numine Italorum Bacchico in aperto est, quod dixi, dithyrambi atque magnae Graeciae Dionysum eundem esse, rei probabilitas eo etiam magis augebitur, quod, cum tragicum praemium hircus, comicum amphora sive diota fuerit constitutum, soli in dithyrambico certamine victori bovis praemium

esset praestantissimum minoris autem pretii diota haberentur et hircus. De quo locus insignis est ap. Schol. Platon. Rep. 122. 8, ap. Bekk. p. 400. *τραγῳδία* — *καθ' ἣν τῷ νικήσαντι τράγος ἔπαθλον ἐδίδοτο.* — *κωμῳδία.* — *καθ' ἣν τῷ νικήσαντι γλεῦκος ἔπαθλον ἐδίδοτο, ὃ τρύγα καλοῦσιν.* — *ὁ διθύραμβος* — *τῶν δὲ ποιητῶν τῷ μὲν πρώτῳ βοῦς ἔπαθλον ἦν, τῷ δὲ δευτέρῳ ἀμφορεύς, τῷ δὲ τρίτῳ τράγος ὃν τρυγὶ κεχρισμένον ἀπῆγον.* Scilicet unicuique victori praemium dabatur plerumque id quod deo, in cujus honorem concertaverat, sacrum erat. Itaque si, qui dithyrambo vicerat, praemium bovem reportaret, inde sequatur necesse est, dithyrambum Dionyso eidem sacratum fuisse, cujus boves [66]) hostiae essent; h. e. Dionyso Magnae Graeciae Solari. Quin etiam aliud ad sententiam nostram probandam in eodem Scholio reconditum est. Possit enim sane mirum videri quod ei demum qui tertio loco dithyrambo vicisset hircus praemio datus sit, cum nihilominus tragoediam, cujus victori idem dari brabeum usu venerit, a dithyrambo profluxisse constet. Tamen

---

[66]) Unde Pind. XIII, 25. *σὺν βοηλάτᾳ Χάριτες Διθυράμβῳ.* Cui similiter Theocritus Siculus Poeta Idyll. XX, 33. *ὡς καλὸς Διόνυσος ἐπ' ἄγκεσι πόρτιν ἐλαύνει·* quum Siculorum Bacchus saepe *βούκολος* caneretur (Welckerus Addit. p. 186). Et quoniam cum pastoribus semel res agitur neque Diomum nobis reticescere fas est, quippe quem pastoralia carmina primum modulatum esse Siculorum fama invaluit, quique ex Atticorum fabula Theomis appellatus non tragoediarum modo laudaretur inventor, sed in buphoniis etiam bovem immolasse primus crederetur. Cfr. Welckerus Addit. p. 225. Quo de Theomi nuper accessit Theophili cujusdam historici testimonium, a Malala male omissum; ap. Cramer. Anecd. Paris. II, p. 227, 159. *ἐν τοῖς χρόνοις τούτοις ἐθαυμάζετο παρ' Ἕλλησι Θέομις, ὃς πρῶτος ἐξεῦρε τραγῳδικὰς μελῳδίας καὶ ἐξέθετο πρῶτος δράματα. καὶ μετ' αὐτὸν Μίνως, καὶ μετὰ Μίνωα Αὐλέας τραγικοὺς χωροὺς* (sic) *δραμάτων συνεςήσατο καὶ λοιπὸν εἰς τὸν μετὰ ταῦτα χρόνον, ἐξ αὐτῶν εὑρὼν Εὐριπίδης πόλλὰς ἱστορίας δραμάτων, ἐξέθετο, ὡς Θεόφιλος συνεγράψατο.* Apud Lycophr. Cassandr. 206. Agamemno, bove mactato, justa operatur Delphinio Baccho sacrificia:

. . . ᾧ πότ' ἐν μυχοῖς
δελφινίου παρ' ἄντρα κερδωτοῦ θεοῦ
ταύρῳ, κρυφαίας χερνίβας κατάρξεται
ὁ χιλίαρχος τοῦ πολυῤῥαίστου στρατοῦ.

si meminimus, apud Italiae Dorienses magis comoediam quam tragoediam excultam fuisse, non amplius subibit miratio, quod diota, quae in Attica comico victori deberetur, hirco praestiterit in certamine dithyrambico. Ceterum hirci etiam Soli sacrati fuerint oportet, cum non modo Apollo *Τραγαιος* Naxi cultus occurrat ap. Steph. Byz. v. *Τράγαια*; sed sacrificia quoque caprina Soli imperentur teste Pausania X, 11, 4. *κατὰ δὲ μάντευμα ἐκ Δελφῶν ἔθυσαν τράγον ἀνίσχοντι τῷ Ἡλίῳ, καὶ (εὗρον γὰρ λύσιν τοῦ κακοῦ) τράγον χαλκοῦν ἀναπέμπουσι τῷ Ἀπόλλωνι.* cf. Hom. Il. *α*, 41. c. Schol. Eustath. p. 36, 18. Rom. Omnino vero de Apollinis capris cfr. Schoellius de orig. Gr. Dram. P. I, p. 46 sq.; de capris Dionysi Welckerus Addit. p. 194.

4) Nec non praemium chorego datum (*ἔπαθλον χορηγικόν*) eandem dithyrambi originem arguit. Dico tripodem, quem Epitomator Athenaei II, p. 37 f. *τὸ νικητήριον τοῦ Διονύσου* appellat, rectissime; sed statim inepta additur interpretatio: *καὶ γὰρ ἐκ τρίποδος λέγειν φάμεν τοὺς ἀληθεύοντας. διὸ Ἀπόλλωνος μὲν οἰκεῖος διὰ τὴν ἐκ μαντικῆς ἀλήθειαν· Διονύσου δὲ διὰ τὴν ἐν μέθῃ.* Sed tripodem ab initio non Apollineum sed Bacchicum symbolum fuisse primum demonstravit Odofr. Mueller de tripode Delphico p. 11. Amalth. I, p. 120 dein qui omnium in his instar est Ed. Gerhardus in *Auserl. Vasenb. p. 121,* quem non possum, quin suis verbis utentem iterum inducam; *„Kein Zeugniss ist sprechender für die Gemeinschaft beider als das berühmteste ihrer Symbole der Dreifuss. Nach homerischem Brauch ein beliebtes Geräth alltäglicher Feuerung und häuslichen Schmucks, wird eben dies Geräth im bildlichen Ausdruck chthonischer Culte und Mythen ein Symbol verjüngender Wiedergeburt; wie es Demeter und Medea an Knaben und Greisen erprobten hatte es den zerrissenen Gliedern des ersten Dionysos gedient.* (Philochor. ap. Euseb. Chron. p. 122. Mueller Prolegom. p. 393. Lobeck Aglaoph. I, p. 616, 710)[67]). *Zu solcher Andeutung*

[67]) Neque de tripode omittenda est Etym. M. p. 254, 10 glossa: *Δέλφικα τὸν τρίποδα Ῥωμαῖοι· ἐπεὶ πρῶτον ἐν Δελφοῖς γέγονεν ἢ τρίποδα τὸν Διόνυσον· οἷον ἀδελφικὸν, καὶ δελφικόν· καὶ δελφὶς παρὰ τὸ δέλφω.*

war im Tempel nahe dem Grabe des Dionysos der apollinische Dreifuss aufgerichtet; dasselbe Symbol welches vom Heiligthum des Pythischen Gottes die Orakel Apollos über Griechenland verbreitete, war ursprünglich dem Dionysos gewidmet, und in attischem Gebrauch dithyrambischer Spiele bis in späteste Zeit diesem Gotte zugeeignet." — Quae si vera disputata sunt — ac sunt verissima, — facilis hinc de patria dithyrambi conjectura; quis enim Dionysus iste regeneratus denuoque prognatus est nisi Magnae Graeciae Bacchus Solaris aut Delphicorum Apollo Chthonius, qui redeunte vere, vernis invocari solebat dithyrambis; quod primi viderunt Dissenius Pindar. p. 616 et Schneidewinus fr. CXX (p. 119) Simonidis, qui his aliquando verbis deum istum celebrasse videtur: *Δεῦτ' ἀήδονες χλωραύχενες πολυκώτυλοι ἐαριναί.* Etym. M. p. 813, 8. *Ἄγγελε κλυτὰ ἔαρος ἀδυόδμου Κυανεὰ χελιδοῖ.* Schol. Arist. Avv. 1410. At de vernorum dithyramborum argumentis nunc nihil addo amplius, de quibus in sequenti capite pluribus disserendi futurus locus sit.

5) Transeo igitur ad musicam dithyrambo accinere solitam, novamque inde pro confirmanda sententia mea rationem deducam. Etenim qui Phrygiam dithyrambo putant originem dedisse, imprimis tibiam in partes vocarunt, quam huic carminum generi propriam fuisse consensus scriptorum doceat. Tamen ab initio citharam, fortasse mixtam tibiae dithyrambo assonuisse utique persuasum habeo. Primum enim Ario, quem invenisse aut certe transtulisse hoc carmen suspicati sumus, citharizandi arte per totam antiquitatem ferebatur nobilitatus (cfr. Hdt. I, 23), cui Crexum adjunge veterem dithyrambopoetam, cui ab ipsa fides pulsandi dexteritate egregia nomen inditum esse non inconcinna est Buretti suspicio, deinde a Thorwaldsenio vasculi fragmentum asservabatur in quo barbatus aliquis depictus Silenus, hedera coronatus, manu citharam pulsat; inscriptione: *ΔΙΘΥΡΑΜΦΟϹ*[68]) cf. Jahn *Vasen-*

---

[68]) Ad voc. *διθύραμφος* Welckerus l. c. p. 400 comparat: *θρίω, θρίαμος, θρίαμβος*, triumphus. Eodemque modo ait formari: *δίθυρος*,

bilder. p. 21 M. Annal. dell' Instit. Arch. 1829. tav. d'agg. E. 2, ibique Welcker p. 398—401 postremo vero neque hoc omittendum est, quod jam Petr. Fr. Kanngiesser l. c. p. 24 bene annotavit, quamquam non ausus est certam inde effari sententiam, citharistas sive fidicines postea si qui forte accinissent cycliis choris, praemium vitulum accepisse (μόσχον) cf. Arist. Acharn. v. 13 Schol.; Plut. de Mus. c. XIV. In eadem quam Kannegiesserus sententia de Aristoph. l. I. jam antea Rich. Bentlejus fuit in opusc. phil. p. 321 (Lips. 1781) [69]), neque caussam video, cur Welckero in Addit. ad Aesch. Tril. p. 241. 179), prava haec αὐτοσχεδιάσματα videntur; de quibus alio loco nobis cum eo litigandum erit.

Videbuntur haec fortasse alicui et pauca esse et levia argumenta. quae tamen si cum prioribus vestigiis conjungantur, aliquatenus, opinor, ad probandam sententiam meam inservient. — Namque citharae usum quendam in bacchicis Magnae Graeciae ludis sacris fuisse complura ostendunt vasa picta, quorum Welkerus [70]) l. l. p. 401 largum hunc adornavit catalogum: Passer. Vasc. tom. II, tab. 162. d'Hancarville T. II, tab. 57 ed. Paris. fortasse etiam T. III, tab. 57. Tischbein T. II, tab. 48 ed. Par.; T. III, tab. 7; T. IV, tab. 38 (28). Millin. T. II, tab. 36; T. I, 30. Vas. Coghill. tab. 37. Dubois Mais. T. 39.

διθύραμος, διθύραμβος, διθύραμφος, νύω νύμφη. Mihi vero secus videtur forma explicanda; ut διθύραμφος Doria forma fuerit pro διθυρασμός, uti ὀμφή Doriensibus idem atque ὀσμή valet. — διθυρασμός ut συβαριασμός ap. Phrynich. Schol. Ar. Pac. 344.

[69]) Bentlej. l. l. „Et quemadmodum poetae dithyrambici, tauro, sic qui cithara canebant vitulo certabant. *Sunt,* inquit Schol., *qui ἐπὶ μόσχῳ interpretantur vitulo, quia qui vincebant cithara vitulo donabantur;* videtur quidem plus tribuere alteri interpretationi, qua Μόσχος nomen habetur citharoedi; in quo eum sequuntur nostri interpretes, sed vera interpretatio haec est, ut et linguae ratio et ipsa sententia satis indicant."

[70]) Ceterum Welckerus ibid. p. 398 dithyrambum personatum etiam in vasc. ap. Lamberg. T. I, tab. 65 agnoscit; iteratum ap. Dubois Maisonn. tab. 22. Ed. Gerhard Antiq. Bildw. Fasc. I, tab. 17. 1827. conferri jubens praeterea Collect. Lamberg. tab. 64. Mais. tab. 33. Hamilton T. II, tab. 44 (50). Milling. Vas. Cogh. tab. 19. —

Labord. T. I, tab. 49, 51. Mus. Burbon. T. II, tab. 43; T. III, tab. 29. Gerhard *Neapels antiq. Bildw.* T. I, p. 85. Anagl. Genuens. a Paciaud. descript. de umbell. gestat. XIII, 5. Millin. Vas. T. I, tab. 53. d'Hancarvill T. II, tab. 57. — Praeterea cfr. Gerhard *Auserl. Gr. Vasenb. p. 114.* Gerhard in comment. Berl. Acad. scient. 1836. tab. I; quem usum neque Lesbiis incognitum remansisse ex Alcaei quodam, ut ferunt, scolio ap. Athen. XV, p. 695 perspicitur, cujus initium fuit:

εἴθε λύρα καλὴ γενοίμην ἐλεφαντίνη·
καί με καλοὶ παῖδες φοροῖεν
Διονύσιον ἐς χορὸν κτλ.

cf. Ilgen de Scol. Poes. p. 83 [XVII, XVIII]. Quid, quod vel Semele ap. Epicharm. Ath. V, p. 183 c. ad modum citharisterium saltat? Nam παριάμβιδες secundum Pollucem p. 192, 37. Seber. νόμος κιθαριστήριος.

6) A musicis instrumentis transeo ad saltationem, quam Luetckius l. c. p. 62 non quidem prorsus neglexit respicere, sed vulgatae addictus sententiae simplicem sicinnin [71]) fuisse conjecit. Sed Pollux IV, 16 haec habet: τυρβασία δὲ ἐκαλεῖτο ὄρχημα διθυραμβικόν. Eadem fere Hesych. Tom. II, p. 1435. Alberti. v. Τυρβασία· χορῶν ἀγωγή τις διθυραμβικῶν. Idem ibidem: τύρβη· θόρυβος, ἀγωγή, τάραχος. cf. Preller l. l. p. 1066. Meurs. Orchestr. p. 87. Ad. Schoell de origin. Gr. Dr. p. 97. Quod saltandi genus apud Italiae Dorienses imprimis floruisse non modo e comparatione verborum τυρβασία, τύρβη cum Latino: „*turba*" abunde patet; sed etiam confirmatur

---

[71]) Tamen Σικίννιν etiam non defuerunt e veteribus, qui Sicani cujusdam inventum praedicarent. cf. Etym. M. v. Σικίννις. quae etymologia, quamquam per se non magnam habebit probabilitatem, tamen aliam Hesychii glossam Tom. II, p. 1183. Alberti., „Σικανοί, χοροί τινες" quam Welckerus ad Schwenckii librum: *Etym. myth. Andeut.* p. 355 suppositiciam aut certe corrigendam in Σικίννοι χοροί τινες suspicatur, genuinam esse edocet. Ceteroquin Σίκινοι scribendum fuerit, non Σικίννοι. Etym. Gud. p. 496, 51. Σίκινοι· εἶδος ὀρχήσεως quamquam F. Osann in Mus. Rhenan. ann. 1835. III, 2 p. 251 not. 3 aliter statuat, et p. 250 observet ap. Hdt. VIII, 75 eandem inter Mss. esse lectionis varietatem. De tyrbasia, schemate saltationis dithyrambicae vide, quae infra c. VII. dicemus.

nomine saltatoris alicujus in vase Graeco depicti „*TYPBAC*" cf. Jahn *Vasenbilder. (Hamb. 1839) p. 28.*

7) Ultimum denique argumentum ex etymologia repeto, de qua post tot perversa veterum recentiorumque commenta taedet fere de integro disserere, unde vix mihi ne in reprehensionem incidam, confido verendum esse, si, qui plura eo nomine novisse cupiant, eos ad Luetckium de dithyrambo p. 7—15 relegasse satis habeo. Equidem vero *διθύραμβον* idem valere quod *Τιτυρίαμβος*, *Τιτύραμβος* cum C. Schwenck in „*Etym. Mythol Andeut.*" p. 145 ed. Welcker persuasum habeo: *Bacchus männliche Begleiter*, ait Schwenckius, *sind die Satyrn und Silenen. Jenes bedeutet Bock wie τίτυρος indem es in der Reduplication σ stats τ angenommen hat, wie z. B. σίττυβος· das Stammwort selbst findet sich auch mit σ in σίσυρος u. s. w. Diese Begleiter werden aber Böcke genannt, noch dem Bock als Symbol des fruchtbaren Naturgottes, und werden mit Bocksfüssen angethan gedacht, jenem Symbol zu Ehren; so wie es Diener des Poseidon ταυρεῖος gab bei den Ephesiern, welche ταῦροι genannt werden. — Zweifelsohne sind solche Bockschöre oder Satyrchöre dramatisch vorgestellt worden, und ihre Gesänge waren die Bockschorjamben τιτυρίαμβοι oder τιτύραμβοι (oder uon τιτυράζω), welches Wort dann die zwei andern τ Laute annahm und zu Dithyrambos wurde, weil man die Bedeutung des Wortes nicht verstehend, keine sichre Rechtschreibung desselben finden konnte. Dionysus wurde daher Dithyrambos genannt, und dieser Name auf die doppelte Geburt desselben gedeutet.*" — Quam etymologiam, si quid video, etiam Boeckhius probat Oecon. Athen. Tom. II, p. 362. *Als Erfinder dieses lyrischen Bocksgesanges scheint Arion gegolten zu haben.* Satyri autem in Magna Graecia et Sicilia *Τίτυροι* vocari solebant. Aelian. V. H. III, 40. *οἱ συγχορευταὶ Διονύσου Σάτυροι ἦσαν οἱ ὑπ᾽ ἐνίων Τίτυροι ὀνομαζόμενοι.* Schol. Theocr. III, 2. *ὄνομα κύριον ὁ Τίτυρος. τινὲς δὲ φασίν, ὡς Σειληνός τις οὐ Σικελιώτης. ἄλλοι δὲ τοὺς τράγους ἕτεροι τοὺς Σατύρους, ἔνιοι δ᾽ ὄνομα πόλεως Κρήτης, ἄλλοι δὲ τοὺς τράγους, ἕτεροι τοὺς προσπόλους τῶν*

θεῶν, τινὲς δὲ καὶ κάλαμον. Eustath. τίτυρος ὁ Σάτυρος παρὰ τοῖς ἐν Ἰταλίᾳ Δωριεῦσιν, ὅθεν καὶ τιτύρινος αὐλός. Strabo quidem aperte distinxit X, p. 717. Almel. (p. 169. 187 Tzsch.) inter Satyros et Tityros Διονύσου πρόσπολοι Σειληνοί τε καὶ Σάτυροι καὶ Βάκχαι καὶ Λῆναί τε καὶ Μιμάλλωνες καὶ Ναΐδες καὶ Νύμφαι καὶ Τίτυροι προςαγορευόμενοι; sed hoc Satyrorum Tityrorumque discrimen Creuzerus Symb. Tom. III, p. 197 (cf. Ad. Schoell de orig. Gr. Dram. p. 95 n. 210. Welcker Nachtr. p. 213 not. 93) accurate eatenus statuit, ut Satyri divini fuerint Bacchi comites saltatoresque, Tityri vero homines rustici, coloni, Satyrorum figuras moresque imitantas [72]).

8) Accedit denique etiam hoc, quod Ario, quem Herodotus nomen invenisse dithyrambi commemorat, a Suida (p. 559 Gaisf.) traditur non modo tragicum invenisse modum, sed primus etiam Satyros induxisse metro verba adstringentes: λέγεται καὶ τραγικοῦ τρόπου εὑρέτης γενέσθαι καὶ πρῶτος χορὸν στῆσαι καὶ διθύραμβον ᾆσαι, καὶ ὀνομάσαι τὸ ᾀδόμενον ὑπὸ τοῦ χοροῦ, καὶ Σατύρους εἰςενεγκεῖν ἔμμετρα λέγοντας· qui locus cum Suidae editoribus tum iis, qui de Arionis in poesi meritis inquisiverunt, multa usque negotia procreavit [73]). Haeserunt enim nunc in τραγικοῦ τρόπου nunc in ὀνο-

---

[72]) Argumentum hoc ex etymologia petitum e consulto ultimo loco posui, quod Jacobum Q. S. p. 82 item etymologia usum esse video, ut Phrygias dith. origines demonstraret. Derivat enim vocem cum Jablonskio in Panth. Aegypt. Tom. I, p. 105, 6 a Coptico Tithrambo h. e. Tithraembon: *irâ furens, furorem indens.* Sed nescio profecto, quid Baccho et Bacchis sit cum dea Tithrambo; quam Aegyptiorum Hecaten fuisse Sanctus Epiphanius adv. Haereticos Tom. I. lib. III, p. 1093 D. testis est: Τῇ Τιθράμβῳ Ἑκάτῃ ἑρμηνευομένῃ. cf. St. Croix Recherches sur les mystères du Paganisme. Tom. I, p. 182, 183 ex ed. Sylv. d. Sacy. — Luetckius de dithyr. p. 12—13 putat verbum derivandum esse a δῖος et θρίαμβος, ut sit: *divinus triumphator.*

[73]) Optime locum in latinum translatum vide ap. Forkelium *Gesch. der Mus.* Tom. I, p. 294 not. 358. „Fertur et tragici modi inventor exstitisse, et primus chorum instituisse et dithyrambum cecinisse, itaque nominasse id quod a choro caneretur, et Satyros induxisse, qui versibus loquerentur." —

μάσαι τὸ ᾀδόμενον ὑπὸ τοῦ χοροῦ nunc etiam in Satyris. cfr. Toup. l. l. Luetckius p. 24 cl. 28, 30. Jacobus Q. S. p. 25 sqq. Boeckius Oecon. Ath. Tom. II, p. 362. Sed dummodo teneamus dithyrambum ab Arione inventum esse, omnia sana videbuntur. Tragoediam enim cum a dithyrambo fluxisse Aristoteli credimus testanti, Arionem etiam τραγικοῦ τρόπου inventorem jure vocari posse, negabit nemo; idem etiam πρῶτος χορὸν στῆσαι dicitur verissime, nam cyclium chorum, h. e. ordinatum arte moderante, non autoschediasticum et tumultuarium, primus instruxit. Nec mihi Suidae verba καὶ δ. α. κ. ὀνομάσαι τὸ ᾀδόμενον[74]) ὑπὸ τοῦ χοροῦ· aliud quidquam valent, quam Herodoti verba: διθύραμβον ὀνομάσαντα τε καὶ ποιήσαντα, ac si scripsisset Suidas καὶ διθύραμβον ὀνομάσαι τὸ ᾀδόμενον ὑπὸ τοῦ χοροῦ. Denique Satyros metrum servantes ab ipso primum inductos esse, per se patet, cum si vera est Schwenckii nobis probata etymologia totum dithyramborum genus ab ipsis Satyris sive Tityris nomen acceperit. Sic etiam Welckerus *Nachtr.* p. 233. *„Was aber die Einführung von Satyrn betrifft, so ist klar, dass sie nicht einen Chor ausser dem Dithyramb, d. i. ausser dem Chor bildeten.*" Male contra Pinzgerus de dram. satyr. p. 11 „modo dithyrambici, modo satyrici Chori." Nec Luetckius p. 31 verum tetigit, chorum immixtis jocis et sermonibus participem factum esse narrationis suspicans. Vide tamen quae c. VII. de ipsa Welckeri sententia disseram. Atque egregie nobis adstipulatur Aristocles ap. Athen. XIV, p. 639 c. Συνεστήκει δὲ ἡ σατυρικὴ πᾶσα τὸ παλαιὸν ἐκ χορῶν, ὡς καὶ ἡ τότε τραγῳδία· et Aristoteles A. P. c. IV quamvis tragoediam ab iis profectam dicit, qui dithyrambum solenniter inciperent, tamen paulo infra, sero majestatem suam propterea nactam esse arbitratur, quod ex satyrico genere mutationem induerit. Qua in re tametsi a Jacobo Q. S. p. 118 multum differam in eo

---

[74]) Welckerus hoc ita intellegit, ac si Ario singulis dithyrambis titulum inscripserit, cui addictus sententiae Schneidewinus quoque videtur de Laso Herm. p. 11. 12. At Luetckius p. 31 recte eam castigat ac refellit.

tamen cum ipso et Dahlmanno de primord. et succ. vet. com. Athen. cet. Hafn. 1811. pag. 31 Naekio Choeril. p. 12. Pinzgero l. l. p. 22. Muellero Dor. II, p. 369. Welckero Addit. p. 276 et Friebelio de Satyr. Dram. p. 2—11 ed. Larsow mihi convenit, immerito eam, quae postea sic audivit, satyricam poesin a nonnullis poni vetustissimam; cujus si quis Pratinam demum auctorem faciet, non multum a vero aberrabit.

His igitur argumentis innitens, **dithyrambum in Italia ortum ab Arione in Graeciam translatum esse**, arbitror: quo simul Lorentzii l. c. p. 25 sententia pessum datur, qui vice versa lyricam tragoediam cum Arione Tarentum immigrasse putat [75]). Ut enim de lyrica illa tragoedia dicam quid sentiam, quam exstitisse praeter God. Hermannum hodie vix quisquam negat [76]), ea mihi a dithyrambo non multum videtur diversa fuisse, quamvis inter utrumque carmen satis discriminis interfuerit, ut tum dithyrambi inventionem Arioni nemo auderet abjudicare, tum post dithyramborum etiam magis magisque invalescentem usum lyrica tragoedia aeque ac dithyrambus tanquam proprium ac perfectum carminum genus aetatem tulerit, neque tunc prorsus aboleri neglegique posset, cum ex dithyrambicis cantilenis jamdudum ordinata et, quae postea sic proprie audivit, tra-

---

[75]) Lorentzio assentiri videtur Ad. Schoell. de orig. Gr. Dram. p. 23. „— Memini quidem jam circa Olympiadem quadragesimam Arionem Methymnaeum, novi dithyramborum generis auctorem, Siciliam et Italiam nominatim Tarentum petiisse, nec exiguam inde artis suae mercedem asportasse, sed hoc exemplo tantummodo edocemur, quam mature in his terris magni aestimata sit musica." Tum Bodius, qui inter alia mira ac perversa de dithyrambo commenta, haec habet hist. Gr. Poes. Tom. II, p. 372. *„Diese Seite der Lesbischen Religion fasste vielmehr Arion auf, welcher in Methymna dem Hauptsitze des Lesbischen Dionysos-Kultus geboren und erzogen, sich in der Kraft seiner Jahre nach dem Peloponnesos, Italien und Sicilien begab und dort unter den Doriern der Begründer der Dionysischen Festlieder wurde; die er zuerst unter dem* ***aeolischen*** *Namen Dithyrambus von tanzenden Männerchören antistrophisch oder cyclisch (?) darstellen liess."* — Satis habeo hunc locum exscripsisse integrum, ne quis in sqq. neglectum a me Bodii librum esse videns, immerito factum id esse conqueri posset.

[76]) L. Bergleinus tamen adstipulatur Hermanno.

goedia effloruisset. E contra hoc inter utrumque carmen discrimem non tanti momenti fuit, quin ipse recens invectus dithyrambus cupidissime ab his potissimum Peloponnesi civitatibus arriperetur, quae sibi lyricae tragoediae inventae gloriam nullo modo ab aliis eripi gentibus essent passae[77]). Quos inter imprimis Sicyonios nomino, qui non modo invenisse sese lyricam tragoediam gloriarentur, sed Epigenem etiam, summum in hoc poesis genere decus civibus aut popularibus suis adnumerarent: Boeckh. Oecon. Ath. II, p. 363[78]). Ac de lyrica quidem Sicyoniorum tragoedia locus insignis est Herodoti, saepius ille in testimonium advocatus V, 67. *Τὰ δὲ δὴ ἄλλα οἱ Σικυώνιοι ἐτίμων τὸν Ἄδρηστον καὶ δὴ πρὸς τὰ πάθεα αὐτοῦ τραγικοῖσι χοροῖσι ἐγέραιρον. τὸν μὲν Διόνυσον οὐ τιμέωντες τὸν δὲ Ἄδρηστον, Κλεισθένης δὲ χοροὺς μὲν τῷ Διονύσῳ ἀπέδωκεν, τὴν δὲ ἄλλην θυσίην τῷ Μελανίππῳ.* cfr. Odofr. Muellerus Epist. ante Ibyc. fragm. coll. Schneidew. p. XI. In aperto est lyricae istae tragoediae quales fuerint: nimirum carmina lyrica, saltationibus quidem choricis accommodata, a singulis tamen tragoedis in heroum indigenarum cujusvis terrae memoriam decantata (qua de re vid. infr.), sed quorum argumenta heroum non tam praeclare gesta fuerunt, quam passiones sive *πάθεα*[79]).

---

77) Accedit, quod nullus dithyramborum poeta a lyricis tragoediis scribendis abstineret. Simonides, Pindarus, Philoxenus non magis dithyrambis, quam lyricis tragoediis inclaruerunt; unde Philoxenus etiam *τραγῳδοδιδάσκαλος* interdum audivit. cfr. Alois. Capellmannus ad Alex. Aetol. p. 20 (Bonn. 1830. 8). —

78) „*Die Peloponnesier hatten ganz Recht, wenn sie die Tragödie als ihr Eigenthum sich zueigneten; ihre Erfindung und Ausbildung, als lyrisches Spiel, gebührt unbezweifelt den Sicyoniern von deren Tragödien Herodot erzählt.*" Cf. Mueller Dor. II, p. 368.

79) Quam vero vetusta fuerit lyricarum tragoediarum inventio, omnium optime ex duobus locis intellegitur, ex Joann. Malala et Schol. Anonym. ap. Stanl. qui Bentleji quidem opusc. p. 309 reprehensionem non effugerunt, Welckeri, tamen, etiamsi non integrum consensum ferrent, nacti tamen sunt haud spernendum patrocinium, in Addit. ad Aesch. Trilog. p. 225. Quodsi lyrica tr. vetustissima fuit, minime tamen conceditur, Bacchicos Sicyoniorum choros tragicos aeque vetu-

Ac talis quidem Sicyoniis heros Adrastus fuit, talis Thyestes, cujus πάθη a Sophocle etiam ordinata tragoedia celebrata sunt, Θυέστης ἐν Σικύωνι inscripta; qua de cfr. Lessingius in vita Soph. Tom. V, p. 256 Lips. Aliis tamen civitatibus alii haud dubie heroes similibus coli tragoediis solebant, quos hoc loco recensere longius foret. Itaque hac in re tum similitudo tum discrimen inter dithyrambum tragoediasque lyricas cerni potest, quippe quod dithyrambus quoque Διονύσου πάθη (cfr. c. VI.) haberet argumentum propositum, non tamen

---

stos fuisse. Hunc enim errorem peperit perversa Herodoti loci interpretatio, quum verbum ἀπέδωκε a plerisque ita intelligeretur, ac si Clisthenes tragicas illas choreas Adrasto ademptas Dionyso quasi debitos honores reddidisset. Welcker Addit. p. 235 not. 169. Mueller Dor. II, p. 367. Pinzger p. 11. Bode *Gesch. der hell. Lyr.* II, p. 377 cum not. 1 Luetcke l. c. p. 20—22. Verum tamen ἀπέδωκε nihil est nisi transtulit ad Dionysum (*Cleisthenes hiess sie die Ehre des Chorreigens an den Dionysos abgeben*), siquidem mirum profecto foret, quod Baccho choros tantum neque reliquos ademptos honores restituisset. Quin etiam Pausan. lib. III, 7, 7 de Bacchico apud Sicyonios cultu disputans, prohibuit, quominus ipsum perantiquum putes. Recentiorem enim eum facit Phliasiorum, Thebanorumque cultu Bacchico: — κομίζουσι δὲ μετὰ δᾴδων τε ἡμμένων καὶ ὕμνων ἐπιχωρίων. ἡγεῖται μὲν οὖν, ὃν Βακχεῖον ὀνομάζουσιν (Ἀνδροδάμας σφίσιν ὁ Φλίαντος τοῦτον ἱδρύσατο), ἕπεται δὲ ὁ καλούμενος Λύσιος, ὃν Θηβαῖος Φάνης εἰπούσης τῆς Πυθίας ἐκόμισεν ἐκ Θηβῶν. Unde corrigendus fortasse est Schol. Mstus P. Burmanni Sec. ad Aristid. Panath. Tom. I, p. 176. (Frommel p. 11) ΩϹΠΕΡ ΕΝ ΤΗΙ ΠΟΜΠΗΙ] ἐν ταῖς πομπαῖς ὁ μὲν Διονύσου (leg. ΛΥϹΙΟΥ) ὁ δὲ Σατύρου, ὁ δὲ Βάκχου (leg. ΒΑΚΧΕΙΟΥ) ἀνελαμβάνετο (leg. cum Valk. Eur. Diatr. p. 155. ἀνελάμβανε τὸ) σχῆμα. cf. Creuzer Myth. III, 474. Welcker Addit. ad Aesch. Tril. p. 199. Idem Bacchi cultus Corinthi floruit Pausan. teste II, 2, 5. — Denique quod Welckerus p. 235 (cl. 244 extr.) etiam lyricam tragoediam quodammodo ad Dionysum pertinuisse ab initio, inde collegit, quod Sicyoniorum ille heros Adrastus miro modo cum altero Adrasto, Bacchico Daemone commixtus fuerit, (cf. Welcker *Etym. Myth. Andeut.* Schwenck. p. 302. C. O. Mueller Eum. p. 173), hoc etiam minus probavit mihi quam quod Jacobus eundem Adrastum respiciens in Quaest. Soph. p. 101. Epigeni tanquam proprium opinetur, ut tragoediae honoribus Baccho ademptis Adrastum sibi aliosque heroes celebrandos eligeret; quapropter a Welckero refellitur. Cum Welckero sentit Gruppe Ariadn. p. 121. —

herois ipsius sed dei; saltatione vero nec ipse carere posset. Quasi in medio autem inter dithyrambum et lyricam istam tragoediam posita sunt Siculorum carmina heroico-lyrica, qualia Stesichorus, Ibycus alii multa composuerunt; nimirum haec, si argumenta spectaveris, ad lyricam tragoediam accessisse proprius dixeris, externam vero formam contemplanti, ut quae a choro, non singulis recitarentur tragoedis, dithyrambis se accommodasse magis videntur. Welckerus tamen in Addit. p. 245 Stesichorum et Xenocritum lyricas composuisse tragoedias suspicatur his argumentis usus: *„Plato setzt im Laches die dorische als die einzig ächte hellenische Tonart der phrygischen und lydischen entgegen. Darum ist es wohl nicht zu verwundern, wenn dorische Dichter von dem Dithyramb die episch chorische Darstellungsart entlehnend den eigentlich dithyrambischen Charakter ausschlossen und dafür dorische Musik und die Laute einführten. Hierdurch scheint freilich das Spiel auch aufgehört zu haben bacchisch zu sein. . . . Ist diese Vermuthung über die lyrische Tragödie gegründet, so müssen wir dann den Stesichorus welcher noch Quinctilian die Last des epischen Gedichtes auf die Laute nahm, und welcher zuerst den Chor zur Laute gestellt haben soll, zuerst für einen solchen Tragöden erkennen; obgleich kein alter Schriftsteller ihn so nennt; und eben so den Xenocritus."* Atque praeterquam, quod tragoedias a singulis tragoedis et histrionibus recitatas, cum carminibus heroico-lyricis choro solummodo aptis confundat ne illud quidem quod de doria carminum horum harmonia dicit, locum tueri poterit: cum ipse Stesichorus in fr. ex Orestea servato Phrygiam se incantaturum harmoniam esse praefetur his verbis: ap. Schol. Arist. Avv. 797. *ἔστι δὲ παρὰ τὰ Στησιχόρου ἐκ τῆς Ὀρεστείας·*

Τοιάδε χρὴ Χαρίτων δαμώματα καλλικόμων ὑμνεῖν Φρύγιον
μέλος ἐξευρόντας ἁβρῶς
ἦρος ἐπερχομένου[80]).

ex coll. fr. Kleinii nr. 39 ap. Bergk. PLGr. fr. 34, p. 643.

---

[80]) Cf. Mueller ad. Schneidew. epist. p. XI.

— Neque probabile est Stesichorum, cum ante Tisias vocatus esset, ideo nomen mutasse, quod primus ad citharam chorum instruxerit; sed quod quadratum chorum, exclusis tibiae spiramentis ad solam citharam primus in publicum produxerit. cf. Stesich. ed. Kleine p. 27. Mueller *Eumenid.* p. 75.

Est praeterea aliud, quod in Herodoti l. c. neque per se injucundum est animadvertisse, neque in hoc de inventore dithyrambi capite omitti debet, quod iidem illi chori, qui antea in Adrasti honorem constituti fuerunt, postea huic adempti Dionyso dati sunt a Clisthene Sicyoniorum tyranno. Etenim Clisthenes iste aut aequalis fuit Arioni aut certe non multum post Arionem vixit; unde novum iterum nostrae sententiae praesidium accedere videtur: Arionem vere dithyrambi inventorem appellari, Clisthenem vero novum inventum statim in rem suam adhibuisse. Nam hoc certe memorabile est, dithyrambum et Corinthi et Sicyone et Athenis tyrannis regnantibus Periandro, Clisthene, Hipparcho in lucem prodiisse, cum lyrica tragoedia e Sicyone certe a tyranno expelleretur. Nec tamen hoc mirum videtur, cum tyrannos istos veterum heroum memoria male haberet necesse esset: quam cum prorsus exstinguere non valerent, inducto Dionysi cultu certe debilitare populari modo studuerunt[81]). Verum tamen ut fieri solet, ipse nunc vini deus divinitatem suam seposuisse videtur, magisque humanam aut heroicam induisse vestem, si quidem ut supra monui Eleenses mulieres heroem Dionysum invocarent teste Plut. Quaest. c. 36 reliqui autem heroes quos indigenas et populares unaquaeque coluit civitas, paulatim proprium fabularum cyclum excederent, levibusque vinculis

[81]) Quo sensu Welckerus Add. p. 198 rectissime: „*Je mächtiger die Aristocratie oder je grösser der Geschlechter-Stolz um so weniger konnte die Dionysische Religion sich erheben. Dies scheint eine der Ursachen, warum sie in altdorischen Staaten einen ganz andern Charakter angenommen hat als in andern.* p. 248 c. not. 188. *Die Ansicht — — leitet von selbst darauf hin, die Geschichte der Tragödie mit der Lage der öffentlichen Dinge in Verbindung zu bringen, und die Erweiterung der Dionysischen Feste als eine Wirkung des democratischen Bestandtheils in den Staaten zu betrachten.*" Cf. 195 not. 40, p. 248—256. Kanngiesser l. l. p. 77—81.

Dionysiacis fabulis adnecterentur[82]). Hinc imprimis maximum subnatum fuisse puto filiorum Bacchi numerum: hinc etiam plurimas de expeditionibus proeliisque Bacchi fabellas. Pro qua sententia meliorem Phliasia testem vix habeo, quae quidem terra, cum Araethyrea antea audivisset, deinde nomen mutavit, a Phliante, non Calai amplius sed Bacchi ex Araethyrea filio. Cf. Pausan. II, 12, 16. Simul ex his, quae modo dixi, optime intellegitur Zenobii Prov. V, 40 locus, vexatissimus: *τῶν χορῶν ἐξ ἀρχῆς εἰθισμένων διθύραμβον ᾄδειν εἰς τὸν Διόνυσον, οἱ ποιηταὶ ὕστερον ἐκβάντες τὴν συνήθειαν ταύτην Αἴαντας*[83]) (?) *καὶ Κενταύρους γράφειν ἐπεχείρουν. ὅθεν οἱ θεώμενοι σκώπτοντες ἔλεγον· οὐδὲν πρὸς Διόνυσον. διὰ γοῦν τοῦτό τοὺς Σατύρους ὕστερον ἔδοξεν αὐτοῖς προεισάγειν ἵνα μὴ δοκῶσιν ἐπιλανθάνεσθαι τοῦ θεοῦ.* Etenim initio poetae tametsi non Bacchi ipsius *πάθη* choreis carminibusque celebrarent, tamen eorum certe heroum *πάθη* celebrare solebant, quibus non modo cum Bacchicis rebus conjunctio intercederet, sed quibus ex patriis etiam civitatis fabulis intercederet, in qua docerent choros. cf. Schneidew. Simon. p. 52. Dissen. Pind. p. 625. Mueller epist. ante Schneidew. Ibyc. fr. p. XI. Postea autem ne hoc quidem praescriptum remansit intactum sed pro lubitu poetae aut Sicyone docentes e. g. Thebanas aut Thebis Sicyoniacas immiscuerunt fabulas narrationibus popularibus, quo audito et viso conclamarunt, obstrepueruntque spectatores, *„nihil hoc ad Dionysum"* suo certe

---

[82]) Plut. Q. Gr. 12. *τῆς δὲ Ἡρωΐδος τὰ πλεῖστα μουσικὸν ἔχει λόγον, ὃν ἴσασιν αἱ Θυιάδες. ἐκ δὲ δρωμένον ἄν τις φανερῶς Σεμέλης ἀναγωγὴν εἰκάσειε.* V. Schoell. orig. Gr. Dr. p. 62—70.

[83]) Huic loco maculam impictam esse jam Bentlejus vidit in Opusc. p. 284 atque *Γίγαντας* legi jubet, probanto Boettigero *Vasengem.* III, 162; repugnante Welckero Nachtr. p. 278 not. 238. Bergleino de Philox. Cyth. p. 33. Ac sane nescio, quid Ajaci cum Centauris sit. Verum equidem lego potius *Ἀταλάντας.* cf. Aelian. V. H. XIII, 11. Similis e Juliani Orat. VI, p. 220 Spanh. tollendus error est: *ἕποντο δ' αὐτῷ οὐ ΝΑΥC καθάπερ Ἡρακλεῖ, οὐδ' Ὕλας, οὐδ' ὁ Τελαμών, οὐδ' ὁ Αἴας, οὐδ' Ἄβδηρος, ἀλλὰ Σάτυρος καὶ Βάκχαι καὶ Πᾶνες καὶ Δαιμόνων ϛρατιά.* Lego: *οὐδ' ΙΟΛΑΟC.* cf. Paus. VIII, 14. Eur. Heracl. 215.

jure dictitantes. Quae populi lasciva initio cavillatio ne in apertam indignationem erumperet Pratinae artificio prohibitum est non sine nova etiam tragicae artis amplificatione et Phliasiorum adepta gloria, cum Pratinas Phliunte oriundus dramatis satyrici inventor factus non solum ipse praecipuus hoc genere poeta haberetur, sed Aristiam quoque filium in eadem arte egregium sibi genuisset successorem [84]. Atque prima aetate quidem Satyricum drama tragoediae praecessisse caussa non est, cur testanti Zenobio l. c. non credamus [85]. Quem-

---

[84]) Σατύρους igitur h. l. pro dramate Satyrico accipio, quo sensu vocem Σάτυρος saepissime usu venisse post Casaubonum l. l. et Bentl. epist. ad Mill. p. 465 opusc. Lips. non opus est, multis exemplis confirmare. Itaque Erasmi Adagg. p. 34, 137 interpretatio hujus loci non probanda est: „Cum initio chori in Bacchum canere dithyrambum solerent postea poetae ab hoc desciscentis more Ajaces et Centauros scribere conabantur. Quod cum irriderent spectatores, nihil hoc ad Bacchum dictitantes, poetae in dithyramborum quasi exordio Satyros induxerunt; ne obliti esse Bacchi dicerentur."

[85]) Welckerus in Trilog. Aesch. p. 507 ubi de Aeschyli Satyris loquitur, haec dicit: *„Das Satyrspiel (Prometheus Pyrcaeus) muss auf die Abenddämmerung berechnet gewesen sein, welche leicht herangekommen sein konnte, wenn die Mitkämpfenden mit ihren Stücken vorangingen zumal an kürzern Tagen, jenachdem die Jahreszeit der Dionysien war* [Philostr. V. A. VII, 11. p. 254]. *Freilich enden auch die Eumeniden mit einem Fackelzuge und sollte diesem die einbrechende Nacht zu gut kommen, so blieb vielleicht für das Satyrspiel Proteus zu wenig Licht übrig. Ebenso wenn man im Nauplios des Sophocles die täuschende Fackel auf dem Kaphareischen Vorgebirge sich gern als sichtbar denken möchte, und alsdann am liebsten nicht am hellen Tage, entsteht die Frage, ob manche Satyrspiele vielleicht bis in die tiefe Dämmrung oder wohl gar bei einer zu ihrem Inhalt passenden Beleuchtung gegeben werden sein mögen."* Unde simul V. D. sententia perspicitur satyros ab Aeschyli inde tempore semper tragoedias secutos esse. Quid vero? si sic statuas: in universum tragoedias praecessisse satyris, sed saepissime hunc ordinem inversum esse, si quid splendoris inde tragoediarum apparatui subnasceretur. Cf. W. Genthe *ästh. Abhandl. über das Satyrspiel p.* 59. Is satyros ab initio quidem auspicatos esse suspicatur dramatum actiones, postea tamen, ne spectatores satyrorum protervitate ac festivitate ad lasciviam protrusi augustiora tragicorum histrionum conamina aspernarentur, post demum tragoediae cothurnum Satyros prosiluisse in scenam retur. Rem

admodum vero Satyri isti cum Sileno officio suo satis fecerint, Dionysi memoriam sustinendi, ex Euripidis Cyclope, satyrico dramate, quod aetatem tulit, unico, intellegitur. Ibi enim Silenus, prope antrum Cyclopis residens, in sermone ad Dionysum satis longa, omnia Bacchi *πάθη* in memoriam spectatorum revocat, a Junonis inde ira usque ad id tempus, quo tempestate naufragus Siculum Silenus litus appulit:

ὦ Βρόμιε (ait) *διά σε μυρίους ἔχω πόνους*
νῦν, χ' ὅτ' ἐν ἥβῃ τοὐμὸν ηὐσθένει δέμας.
πρῶτον μὲν, ἡνίκ' ἐμμανὴς Ἥρας ὕπο,
νύμφας ὀρείας ἐκλιπὼν ᾤχου τροφούς.
ἔπειτα δ' ἀμφὶ γηγενῆ μάχην δορός
ἐνδέξιος σῷ ποδὶ παρασπιστὴς γεγώς
Ἐγκέλαδον, ἰτέαν εἰς μέσην θένων, δορὶ
ἔκτεινα — — — — — — — —
καὶ νῦν ἐκείνων μεῖζον' ἐξαντλῶ πόνον.
ἐπεὶ γὰρ Ἥρα σοὶ γένος Τυρσηνικόν
λῄστῶν ἐπῶρσεν, ὡς ὀδηθείης μακράν,
ἐγὼ πυθομένος κτλ.

Etenim quod ipse aliquam ex dei passis gloriam captare studet, haec optima est Satyrici generis *οὐτιδανοῦ* adumbratio. cf. Welckerus Add. p. 297 sqq.

Ceterum non defuerunt, qui primum Epigene docente vocibus istis: *οὐδὲν πρὸς Διόνυσον* resonuisse theatra traderent; quod quam egregie nostrae opinioni faveat nemo non videt. Nam cum Epigenes et Sicyonius esset et Sicyoniis coram suas doceret fabulas, patet hinc in eadem civitate, in qua tragoedia ista lyrica primum innotescente dithyrambo ab indigenis heroibus ad Dionysi cultum deflecteretur, non multo post Dionyso primarias rursum partes quodammodo ereptas, Graeciaeque heroibus fere omnibus restitutas esse, renuente quidem populo, sed victoriam arte reportante. cf. Suid. v. *οὐδὲν πρὸς τὸν Διόνυσον.* Friebel Dram. Satyr. fragm. p. 2—11

Welckerus in Add. Aesch. denus aggressus est p. 279 not. 242; Hermann. Eur. Cycl. praef. p. XI in Zenobii loco *προςεισάγειν* legendum esse contendit. —

ed. Larsow. Atque ex his denique elementis vera tragoedia prosiluit, ut rectissime huc referri possit Aristot. A. P. c. IV. πολλὰς μεταβολὰς μεταβαλοῦσα ἡ τραγῳδία ἐπαύσατο καὶ ἔσχε τὴν ἑαυτῆς φύσιν. Sed tragoediae inquirere primordia nunc nostrum non est; sufficiant igitur haec et quae de lyricae tragoediae tum primordiis tum natura praemonui. Sin vero etiam haec nonnulli tanquam digressionem meram damnaverint, ii, ne obliviscantur, precor, de dithyrambo me scribere instituisse, cujus poetis his etiam longiores digressiones licuerint. Ceterum paulo infra, ubi de dithyrambicorum choreutarum numero disserendum est, aliquatenus huc mihi revertendum esse praevideo, cum chori tragici numerus non nisi e comparatione lyricae tragoediae cum dithyrambo recte deduci queat. Vide cap. VII.

Sed jam revertor ad propositum. Disputata enim haec sunt omnia ad refutandam Lorentzii aliorumque sententiam de tragoediae lyricae in Italiam per Arionem transmigratione. Accedit, quod heroum cultus in Italia fere magis, quam in ipsa Graecia floreret, qua de re ut pluribus disserendi labori quiete supersedere possem, factum est Od. Muelleri opera, qui ante Schneidew. Ibyc. p. X. XI eam rem pluribus verbis persecutus est. Praeterea vero mihi quoque aliquando huc revertendi potestas erit, cum de Xenocriti Locri paeanibus aut dithyrambis dicendum erit.

Quod si nunc de dithyrambi nobis patria [86]) constat, hoc facilius intellegitur, cur omnes clariores poetae lyrici, ut Simonides, Bacchylides, Pindarus, Philoxenus, Telestes per ali-

---

[86]) De origg. dithyr. Odofr. Mueller Dor. II, p. 368 ait: *„In Corinth war es, wo er (Arion) unter Periander zuerst den cyclischen Chor zur Darstellung eines Dithyrambs einübte; wobei er wahrscheinlich locale Anlässe benutzte und Anfänge ausbildete, weil nur dann Pindarus mit einigem Rechte Corinth als die Vaterstadt des Dithyramb ansehen kann.“* Vellem indicasset V. D. quaenam alia urbs aut insula ex ipsius sententia inventi gloriam obtineat. Neque hoc satis intellego quaenam initia atque incitamenta dicat a Corinthiis Arioni suppeditata fuisse. Siquidem lyricas tragoedias intellexit, nihil moror, sin vero Bacchica laeta carmina meo jure dissentior. —

quot certe tempus Siciliae et Magnae Graeciae urbes perlustraverit[87]).

Haec igitur responsa sufficiant ad Pindari Olymp. XIII, 23 quaestionem: *Ταὶ Διωνύσου πόθεν ἐξέφανεν σὺν βοηλάτᾳ Χάριτες διθυράμβῳ.* Scio quidem ipsum poetam ad hanc quaestionem aliis locis aliter respondisse, ut Dithyrambum nunc Naxiorum nunc Thebanorum[88]) inventum diceret cf. Schol. Pindar. Olymp. XIII, 25. *Ὁ Πίνδαρος δὲ ἐν τοῖς Ὑπορχήμασιν* (cf. Bergk. PLGr. p. 242 fr. 81) *ἐν Νάξῳ φησὶν εὑρεθῆναι πρῶτον διθύραμβον, ἐν δὲ τῷ πρώτῳ τῶν διθυράμβων* (cf. Bergk. PLGr. p. 225. fr. 44). *ἐν Θήβαις, ἐνταῦθα δὲ ἐν Κορίνθῳ.* At hoc profecto non mirandum, cum haud dubie omnes loci, qui Bacchico cultu nobilitati essent, et natales Dei et dithyrambum sibi vindicarent. Et, cum in ipsa antiquitate plures vocis *διθύραμβος* etymologiae in usu essent, (cf. Schol. in Plat. Rempbl. 122, 11. Bekk. p. 400) nihil poetis facilius fuit, quam ut singulas etymologias, prout nunc hanc, nunc illam extollere civitatem vellent, in singularum gentium gloriam converterent[89]). Itaque perquam verisimile est Pin-

[87]) Neque Camoenas solum Siculorum Graeci studiose amplexi sunt, sed ut aliud e rebus Bacchicis exemplum promam, etiam Cottabi lusum a Siculis acceperunt, in Graecorum postea conviviis consuetissimum. Cf. Dicaearch. Fragm. Vol. II, p. 44, 45. *περὶ Ἀλκαίου* (Κεφ. Σ΄. α΄, Athen. XV, p. 666 δ΄, Athen. XI, p. 479. ε΄ Schol. Arist. Pac. p. 181 ed. Bas. 1547). *περὶ Ἀλκμᾶνος* (Athen. XV, p. 668). I frammenti di Dicearco da Messina, raccolti e illustrati dall' avvocato D. Celidonio Errante, de' Baroni di Vanella e Calasia Palermo 1822. 2 Vol. 8vo.

[88]) In hac de dithyrambi patria quaestione me judice Thebani, qui repulsam ferant, prae ceteris digni sunt, ut qui ex doctissima Zoëgae observatione, Satyris, sine quibus antiquus ne cogitari quidem dithyrambus potest, nullum omnino in Bacchicis fabulis locum concesserint. cf. Welcker addit. ad Aeschyl. Tril. p. 229 not. 155. Casaub. Sat. Poes. p. 29. — De Naxo insula cf. Welckerum Addit. p. 236 cum not. 173. —

[89]) Negaverim itaque Bodium hist. Gr. Poes. II, 2, p. 232 recte hoc statuisse: „*Wo die Sage von der Doppelgeburt des Dionysos am ältesten ist, da muss wohl auch nothwendig der älteste Sitz der dithyrambischen Poesie sein, welche doch nach etymologischen Versuchen ebenfalls von der Geburt des Dionysos ihren Namen hat.*"

darum, quum Thebanorum sibi laudes dicere proposuisset, dithyrambi quoque iis tribuisse inventum; ut cum Scholiasta l. l. loquar διὰ τὸ (Διόνυσον) δόξαι γενέσθαι δὶς ἐκ τῆς Σεμέλης καὶ τοῦ μηροῦ τοῦ Διός eundem vero cum Naxum celebrare vellet, neque huic insulae abjudicasse dithyrambi decus, ἀπὸ τοῦ ὑπὸ ἄντρῳ διθύρῳ τραφῆναι (τὸν Διόνυσον), cf. Schol. Apoll. Rhod. IV, 1131. Creuzer Dionys. p. 297 sq. Voss. Epist. Myth. 4, 77. Guil. Engel Quaestt. Naxx. c. IX, pag. 32.

Quid? quod Syracusani quoque Dionysum apud se natum esse gloriabantur. Certe hoc ex Nonni libri IX (cf. Etym. M. p. 280. 16) colligi potest, ubi nomen Dionysi inde derivatur, quod Jupiter cum infantem in lumbo portaret insutum claudicaverit; Syracusanis autem idem νῦσος valeat, atque χωλὸς, h. e. „claudus."

Κικλήσκων Διόνυσον, ἐπεὶ ποδὶ φόρτον ἀείρων
Ἤιε χωλαίνων Κρονίδης βεβριθότι μηρῷ·
Νῦσος ὅτι γλώσσῃ Συρακόσσιδι χωλὸς ἀκούει.

Unum addam. Nimirum, quoniam si qui aliï, Phryges quoque de dithyrambo meruisse videri possint; siquidem non modo aptissima dithyrambo Phrygia haberetur harmonia, sed postea tibiae quoque Phrygibus inventae cycliis choris accinerent, cavendum est, ne Asiaticis istis cum furore peractis religionibus in describendis Graeciae festis, cultibusque nimis auctoritatis tribuamus, cum apud ipsos veteres scriptores, ut ita dicam *κριτικωτέρους* ea constiterit opinio, Graeca et Asiatica sive Phrygia elementa ab antiquis mythorum compilatoribus saepissime ex negligenti quodam nonnullarum similitudinum comparatione confusa esse. Pro qua confirmanda sententia insignius exemplum nunc non habeo, quam Curetum cum Corybantibus confusionem, qui Deorum ministri, Cretici alteri, alteri Phrygii, quamvis nihil omnino praeter armatam saltationem commune haberent, tamen ab ipsis veteribus tam saepe commutati sunt, ut egregius vir Demetrius ap. Strabon. Geogr. p. 472, 3 operae se pretium facturum esse crediderit, si utriusque collegii origines, munera atque

officia paulo accuratioribus finibus circumscriberet. Cf. Welckerus Aeschyl. Tril. p. 195—205. Sed videamus de Bacchico cultu, cujus haec gratia profero. Quid, quod Panopeum, ubi in Phocide sita antiquitus vel *καλλίχορος*[90]) celebraretur, quamquam quotannis ibidem Thyiadum grex cum Bacchis feminis Delphicis conveniret ad orgia rite peragenda? Sic enim Pausan. X, 4, 2. *τὸ ἕτερον δὲ οὐκ ἐδυνήθην συμβαλέσθαι πρότερον ἐφ᾽ ὅτῳ καλλίχορον τὸν Πανοπέα εἴρηκε, πριν ἢ ἐδιδάχθην ὑπὸ τῶν παρ᾽ Ἀθηναίοις καλουμένων Θυϊάδων. Αἱ δὲ Θυϊάδες γυναῖκες μὲν εἰσὶν Ἀττικαὶ· φοιτῶσι δ᾽ ἐς τὸν Παρνασσὸν παρὰ ἔτος, αὐταὶ καὶ αἱ γυναῖκες Δελφῶν, ἄγουσιν Ὄργια Διονύσῳ· ταύταις ταῖσι Θυϊάσιν, κατὰ τὴν ἐξ Ἀθηνῶν ὁδὸν καὶ ἀλλαχοῦ χοροὺς ἱστάναι καὶ παρὰ τοῖς Πανοπεῦσι καθέστηκε. καὶ ἡ ἐπίκλησις εἰς τὸν Πανοπέα Ὁμήρου ὑποσημαίνειν τῶν Θυϊάδων δοκεῖ τὸν χορόν.* Homeri locus est Odyss. λ′ 580.

Πυθώδ᾽ ἐρχομένην διὰ καλλιχόρου Πανοπῆος.

Quid quod Thyiades eaedem non per saxa et devia vagarentur, sed publico Atheniensium sumtu via ipsis structa munitaque esset ad Delphos usque. Cfr. Mueller Orchom. p. 36. 383 de Trip. Delph. p. 12, 13. Et tamen Thyiadas Pausan. X, 6, 2 cum Maenadibus conjungit: *Μαινάδες Θυϊάδες, ὅσαι τῷ Διονύσῳ μαίνονται.* cf. II, 7. 6. Adde Thyiadibus junctas Caryatides apud Plinium Hist. N. XXXVI, 4, quas nihilosecius apud Pratinam altero nomine Dysmaenarum insignitas videmus, licet decora Caryatidum saltatio omnibus veterum artis monumentis appareat luculentissime expressa cf. Meinek. Anall. Alexx. Epimetr. VI, pag. 360—363. Occasione data obiter Euphorionis Chalcidensis versum corrigam, quem Meinekius Anal. Alex. p. 76 (fr. XLII) non ex-

[90]) Similiter Aristoph. Nub. 311 de cycliis choris loquitur: *εὐκελάδων χορῶν*, cum Pratinas in eadem, ut videtur, re simpliciter dicat: *ἐμὲ δεῖ κελαδεῖν.* Schol. Ar. l. l. *εὐκελάδων δὲ τῶν ἐυμούσων καὶ ἡδέων χορῶν*, qua propter etiamsi Aeschylus ap. Plut. Tom. IX, p. 228 Hutt. dithyrambum vel *μιξοβόαν* appellet, minime tamen de perturbatis atque *ἀμούσοις* clangoribus ac vocibus cogitandum videatur.

pedivit. Suspicor scribendum *Λαίμαιν [ἡγή]σαντο φιλοσκο-χλιβίσσι Δυμαίναις.* (Steph. Byz. pag. 218) Westerm. *ἀνεσά-σαντο.*

Possim praeterea complura argumenta afferre, quibus pervulgata ista de Bacchica insania opinio satis restringi queat, at nolo pluribus locis evincere, quod his laudatis satis patet. Itaque jam a Thyiadum via regrediamur ad nostram. Venio igitur ad argumenta in dithyrambis tractari solita.

CAPUT VI.

DE DITHYRAMBORUM ARGUMENTIS ET TEMPORE.

Welcker Mus. Rhenan. I, p. 254:

Hymnus ist nicht jede Geschichte, sondern nur eine im Cultus begründete, die Geburt, Hochzeit, Todesfeier des Gottes oder Stiftung der Heiligthümer angehende.

[Dissen ad Pindar. p. 616. Bode *Gesch. der hellen. Lyr.* Tom. II, 2 p. 333.]

Diximus in priori capite, dithyramborum nomen fuisse Dionysum solarem, cujus notio, cum apud Siculos et Magnae Graeciae colonos simplicissime expressa esset, dithyrambi deum Siculorum Bacchum vocare non dubitavimus. Cum vero, id quod in mythis accidere saepissime solet, ut notiones et symbola alieni cujusdam numinis, si qua ejusdem cum indigenae dei notionibus intercedere similitudo videatur, sine cunctatione affigantur proprio ac populari numini; cum, inquam, haec ipsa observatio in nullo Graecorum deo magis, quam in Baccho probari possit, tum imprimis Baccho isti Solari accidit, ut dithyrambus, carmen ipsi ab initio sacrum, ad alium quemlibet Graeciae Dionysum transferretur, quamvis tum ex praemiis, tum ex musica, tum saltatione tum potissimum ex argumentis apertissime primi dei notio agnosceretur. Etenim, si cui ex Platone[91]) aut Menandro[92]) de dithyrambi

[91]) De Legg. III, p. 700.
[92]) Encom. p. 48 ed. Heeren.

Baccho conjectura facienda esset, facile is de Baccho Thebano Semeles filio cogitaret, si ex Aeschylo [93]) de furibundo Thracum Phrygumque deo, si ex Pindaro [94]) de Bromio, si denique ex Nonno [95]) de Jaccho Cereris in Eleusiniis assessore. Itaque factum est, ut dithyrambus simpliciter diceretur *ὕμνος εἰς Διόνυσον.* (Pollux Lex. I, 3. Procl. Chrestom. p. 419. Timaei Lex. Platon. p. 84. Ruhnk. Gloss. Herodot. p. 606) atque argumentorum simul summa exoriretur varietas, quum poetae dithyrambici, quorum si Scholiastae ad Ar. Avv. 1408 credimus, non parva copia exstabat, ad ejusdem usque divitias narrationes Bacchicas se accommodare studerent, cujus jussu carmen ipsis canendum esset. Solus Grammaticus Anonym. Crameri Anecd. Graec. Oxonn. Vol. IV, p. 314. *Διθύραμβός,* ait, *ἐστι ποίημα πρὸς Διόνυσον ᾀδόμενον ἢ πρὸς Ἀπόλλωνα περιπλοκαὶ ἱστοριῶν οἰκείως.* Egregie quidem. Jam vero cum in hymnis tria potissimum argumentorum genera celebrari possent, quem ad modum Welckerus l. l. optime annotat, natales nempe nuptiae atque decessus e vita; Bacchi vero et natalium haud paucae narrationes traderentur, eaeque mirificae plerumque ac stupendae, deinde ex connubiis ipsius frequentissimis Ariadnes potissimum canerentur „additi stellis honores;" denique quovis anno decessus ipsius cum luctu ac plangoribus defleretur; apparet, quanta fabularum sylva poetis ad pangenda dithyrambica carmina concessa esset. Verum tamen, si quis ideo licuisse poetis putaverit, quodvis argumentum Bacchicum quovis tractare tempore, is multum erraverit; quode tamen ut judicare accuratius possimus, de tempore primum videndum est, quo edoceri cyclii chori solerent. Qua de re, quamquam qui accurate inquisiverit, scio neminem, tamen, qui tanquam de re satis explorata dixerunt, novi permultos, quos inter Luetckius, qui ex professo rem attigit l. l. p. 59 ad Plut. l. l. nos ablegasse satis habuit, unde cyclios choros hiemali tempore institutos fuisse appareat. Graefen-

[93]) fr. ap. Plut. Tom. IX, p. 228 et ap. Strab. p. 639.
[94]) fr. 46 Bergk.
[95]) Dionys. XLIIX.

hanius autem in animadv. ad Aristot. A. P. pag. 4 nescio quibus aut nisus aut seductus veterum locis, Ἀνθεστήρια, Ἀπατούρια, Διονύσια dithyrambis ornari solita esse, eaque festa Dithyrambo, quod cognomen Bacchi sit, sacra esse annotavit. Non nego quidem in his Graefenhanii verbis veri inesse aliquid, sed tota annotatio ejusmodi est, ut ad falsum, quam verum propius accedat. Nam quamquam Dissenium ad Pind. fr. III, p. 616 in ea sententia versari video, ut in Anthesteriis cyclios choros cecinisse neget, postea tamen hoc aliquo modo probari posse demonstraturus sum. At Graefenhanius id tanquam exploratum ponit. Deinde in Apaturiis Athenis dithyrambum sonuisse vix credam, tamen Lasum Hermionensem probe scio eidem Baccho Melanaegidi, cui Apaturiorum festum sacrum fuit, Hermionae dithyrambica sua carmina dedicavisse. Cfr. Schneidewinius de Laso p. 11. Welckerus Addit. p. 251 not. 188. Postremo, quod in Dionysiis cyclios choros instructos esse ait, verum tradidit, si magna tantum Dionysia (τὰ κατ' ἄστυ) intellexit, sin vero utrumque festum, iterum erroris manifestus est. Optime de tempore dithyrambi egit Dissenius l. l. et p. 622, qui Lenaeis eos et magnis Dionysiis actos censet, minus tamen recte Anthesteriis cantatos esse negat. Cf. Baehr Encycl. lit. cl. ant. p. 1112. Prellerus 96) enim, qui novissime de Dionysiis egit, hoc sibi persuasisse videtur dithyrambum non nisi magnis Dionysiis sive urbanis a cycliis choris decantatum esse; qua in opinione etiam, si quid video, Schneidewinum consentientem habet, qui, in Simonidis frgg. p. 52 ubi veterum dithyramborum mentionem facit, exstitisse etiam aliud eorum genus addit, quorum argumentum in fabulis heroicis versaretur, quibus cum Dionysiaca religione cognatio quaedam intercederet, qualia carmina et a Pindaro et a Simonide composita tragoediarum lyricarum nomine videri insignita fuisse. Quod vereor ne audacius conjecerit vir doctus; siquidem inter dithyrambos, tragoediasque lyricas, hoc paulo ante statuimus interesse discrimen, ut ille in heroicis fabulis versaretur, quarum aliqua

96) ibid. p. 1063.

cum Baccho aut tradita esset aut fingi cognatio posset, haec ex popularium heroum mythis argumenta repeteret. Sed de his in superioribus exposui prolixius, nunc vero, ut statim hoc loco me expediam, cur dithyrambum f o r t a s s e etiam Anthesteriis vindicari posse dixerim tria in promptu habeo argumenta.

Primum enim festis Anthesteriorum diebus etiam puerorum aliqua ratio habita est, non ut puerilia in his gaudia lususve obtinuisse dicam, sed invaluit nescio ex quo inde tempore pueroram coronandorum consuetudo, gratissimum regenerati et anni et dei symbolum. Putemusne Athenienses in hac festissima actione cantilenis caruisse, Dionyso sacris? Non hercle. Immo affuisse puerorum catervas persuasum habeo, qui cyclium agentes chorum dithyrambum auspicarentur; qua in re etiam aliud est quod suspicor, Sileni personam florigeram in his ipsis choris paedagogico quasi inter Satyros officio functam esse. Nam nullo modo persuadere mihi possum Silenum in Bacchicis solemnitatibus omnibus indutum fuisse, ut ferunt, vestimento illo, toto ex floribus contexto [97]. cf. Meurs. Orch. p. 77. Casaub. P. S. p. 107 Ramb.

Alterum argumentum ex chytris repeto, in quibus cum moris esset, manibus mortuorum et chthoniis numinibus, sacrificium in ollis mixtum libandi [98]), hac occasione dictum esse Timothei fragmentum puto ab Anaxandride Athenaei X, p. 454 fr. salse derisum:

ἀρτίως διηρπάκηκεν καὶ τὰ μὲν διανεκῆ
Σώματος μέρη δαμάζετ' ἐν κυρωπίζουσι γάρ
Τιμόθεος ἔφη ποτ', ἄνδρες, τὴν χύτραν, οἶμαι, λέγων.

Tertiam denique hanc rationem promo, quod cum Hymenaei non tantum obiter mentio fiat in dithyrambis (cfr. Licymnius Athen. p. 603) sed Telestes etiam totum dithyrambum hoc titulo insigniverit, hoc argumentum aptissime sacris ejusdem festi cantilenis convenerit necesse est, in quo per matronas sacrificio precibusque rite peractis, regina, archontis regis

[97]) Aelian. V. H. III, 40.
[98]) Theopomp. Schol. Ar. Ach. 965. 1075.

conjunx, Baccho fingeretur in matrimonium offerri. cfr. Dem. c. Neaer. p. 1369 sqq. Hesych. *Διονύσου γάμος*. Quem admodum enim in Naxo insula Hymenaeus aliquando primum atque ultimum carmen suum nuptiale in Bacchi atque Ariadnes nuptiis caneret, sic in Anthesteriis, chorus in Hymenaei vices succedens, reginam istam Atticam Dionyso nubentem pie videtur concelebrasse dithyrambis [99]).

Concedo hanc de Anthesteriis opinionem non sane firmissimis se tueri praesidiis, fortasse tamen digna nunc videbitur, quae argumentis rejiciatur, nec damnetur pro somniis.

Venimus ad magna Dionysia ad quae cyclios choros pertinuisse certis veterum testimoniis constat. Etenim Arist. Nubb. v. 341

---

[99]) Cf. Welcker Prolegg. ad Theogn. p. LXXXIX. *Nachtr. p.* 188 sqq. Gerhard *Auserles. Vasenb. p.* 130 sq. Preller l. l. p. 1057. Qua in re duo observanda restant, alterum quod apud Siculos quoque festa celebrabantur *Θεογάμια καὶ ἀνθεσφόρια*, in honorem Proserpinae (*Περσεφόνην* Melanippides cecinit) ac chthoniorum numinum (Pollux I, 32) alterum quod apud Aeginetas Delphinio mense, eadem quo apud Athenienses Anthesteria, Hydrophoriorum sacra inferis diis peragebantur (Mueller Eumenid. p. 141). — In Athesteriorum festo Bacchylidis quoque credo dithyrambum cantatum esse eum, unde Servius ad Virg. Aen. VI, 22 exscripsit VII puerorum et puellarum nomina, quos a Minotauro Theseus secum liberasse ferebatur. Scilicet Bacchylides priusquam ad praedicandas Bacchi et Ariadnes in Naxo insula nuptias se accingeret, ne laudandi Athenas Theseumque occasionem omitteret, usque ad illius sacrificii commemorationem potuit accedere, quod Minotauro Cretensi quotannis ab Atheniensibus offerebatur. Inde transitum parare ad Ariadnes Theseique amores potuit fugamque puellae cum juvene heroe maritimam, quam virginem cum a sponso in Naxo insula expositam, atque per quietem inventam finxisset a Dionyso comitibus, tandem quo tendebat pervenire sc. ad Bacchi cum Ariadne amores. Cujus modi non ingratam fuisse spectatoribus de Theseo prolusionem aut digressionem crediderim, tum quia Athenienses libenter in memoria patrii herois versarentur, tum, quia aliis etiam nominibus Theseus ad Bacchica pertineret; quippe quem primum ferrent, deo oschophorica instituisse, ante quam conjunctis populis Dionysia urbana in honorem Bacchi celebrarentur (Boeckh. Commentt. Acadd. 1817. p. 117).

Ἦρι τοι ἐπερχομένῳ Βρομίῳ γάρυς
κικλάδων τε χορῶν ἐρεθίσματα
καὶ Μοῦσα βαρύβρομος αὐλῶν.

Schol. *προσφιλοῦν γὰρ τοῖς τραγικοῖς καὶ τοῖς κωμικοῖς, ἐπηύλουν δὲ προηγουμένως τοῖς κυκλίοις χοροῖς· ἐρεθίσματα δὲ ἤγουν ἅμιλλαι καὶ ὄργανα μουσικά. τοῖς γὰρ Διονυσίοις τοὺς κυκλίους χοροὺς ἵστασαν καὶ ἠγωνίζοντο οἱ κωμικοὶ καὶ οἱ τραγικοὶ ποιηταί.* Idem testatur lex Euagorae apud Dem. Mid. §. 4. *ΝΟΜΟΣ. Εὐαγόρας εἶπεν, ὅταν ἡ τῷ Διονύσῳ ἐν Πειραιεῖ καὶ οἱ κωμῳδοὶ καὶ οἱ τραγῳδοί, καὶ ἡ ἐπὶ Ληναίῳ πομπὴ καὶ οἱ τραγῳδοὶ καὶ οἱ κωμῳδοὶ καὶ τοῖς ἐν ἄστει Διονυσίοις ἡ πομπὴ καὶ οἱ παῖδες καὶ οἱ κωμῳδοὶ καὶ οἱ τραγῳδοί.* Aeschin. ctr. Ctesiphont. p. 87. *καὶ τοὺς μὲν κριτὰς τοὺς ἐκ Διονυσίων, ἐὰν μὴ δικαίως τοὺς κυκλίους χοροὺς κρίνωσι ζημιοῦτε.* cf. Liban. ad Dem. Midian. et hypoth. ad Demosth. Mid. 2. Notissimum autem est Simonidis epigr. p. 195 Schneidew.

Πολλάκι δὴ φυλῆς Ἀκαμαντίδος ἐν χοροῖσιν Ὧραι
Ἀνωλόλυξαν κισσοφόροις ἐπὶ διθυράμβοις
αἱ Διονυσιάδες.

De Lenaeis quidem non memini idem tam disertis verbis tradi, sed res per se in aperto est, cum tragoedia, quae ex dithyrambo profecta est, festo imprimis Lenaeorum peculiaris esset; quoniam, ut Boeckhium [100]) et Muellerum secutus Dissenius l. l. monuit, ubi de Lenaeis sermo sit, primam tragoediae commemorari soleant, deinde comoediae; contra ubi de Dionysiis magnis primum comoediae deinde tragoediae [101]). Crediderim autem maxime nono ac decimo die mensis Gamelionis dithyrambos ab Atheniensibus auditos esse, quippe quibus ex Inscr. Corp. titulo 523 etiam *κιττώσεις Διονύσου* in usu fuisse appareat; quam vero frequens sit in commemoratione dithyramborum *κισσοῦ hederae* mentio, ignorat nemo. Quin apud Simonidem ipsi dithyrambi audiunt *κισσοφόροι*; eaedemque cantilenae ap. Antiphanem Athen. XIV, p. 643 d.

100) Comm. de Lenaeis cett. p. 83. Corp. Inscr. n. 231.

101) Sunt tamen loci nonnulli, qui Boeckhii ac Muelleri opinioni obversentur; neque ea Welckero Addit. p. 279 not. 242 se insinuavit.

κισσοπλήκτων μέλεα vocantur. Dionysus ap. Pratinam Athen. XIV, p. 617 c. θριαμβοδιθύραμβε κισσοχαῖτ' ἄναξ appellatur. Quibus locis addi potest Pindari fr. 104 Bergk:

ἔνθα δ' ἐπαντέλλοντες ἐκ κισσοῦ στεφάνου

ἐν διθυράμβου παιδόμενοι,

ubi Berghius et Hermannus διθυράμβου, Schneidew. Διονύσου confecerunt; in codice enim ἔντι [illegible] ἐπαντέλλοντες ἐκ κισσοῦ στεφάνων ἐκ ὄρο [illegible] αἰόμενοι. Adde denique Clementem Alexandrinum: ἀλλὰ γὰρ τὰ μὲν δράματα καὶ τοὺς ληναΐζοντας ποιητὰς τέλεον ἤδη παροινοῦντας κιττῷ που ἀναδήσαντας, ἀφραίνοντας ἐκτόπως, τελετῇ Βακχικῇ κτλ. Accedit, quod dithyrambus antiquissimo haud dubie dedicatus esset Dionyso, cui in Limnis sacrum esset sacellum. Eidem vero deo agebantur Lenaea, sive Ambrosia, ad quam denominationem ejusdem festi postremam Boeckhius l. l. p. 116 allusisse putat Timotheum dithyrambicum in Cyclope his:

ἔπλησε δ' ἓν μὲν δέπας κίσσινον

μελαίνας σταγόνος

ἀμβρότας ἀφρῷ βρυάζον,

εἴκοσιν δ' ὕδατος μέτρ' ἀνέχευεν, ἔμισγε δ'

αἷμα Βακχίου νεορρύτοις δακρύοισι Νυμφᾶν.

Sed haec de tempore nostri carminis dicta sufficiant, quae licet ad Atticum praecipue Bacchi cultum pertineant, probabile tamen est in reliquis Graeciae civitatibus similia instituta valuisse. Itaque, cum Athenis duo festa Bacchica cyclis choris adornarentur, apparet inde, duo etiam Dithyramborum genera diversa fuisse, alterum hibernorum, quod Lenaeorum, alterum vernorum, quod Dionysiorum tempore accommodatum esset. Anthesteria enim amplius non respicimus. Atque hi sunt verni isti dithyrambi, de quibus Schneidewinus ad Simon. fgg. LXXVII, CXXI Muellerus epist. ad Schneidew. p. XI et Dissenius l. l. monuerunt[102]. Perquam igitur veri-

[102]) Placet h. l. subjungere memorabilem Aristoxeni e vita Telestae locum (Mahne p. 92, 93 Amstel.) Ἀ. ὁ Μ. ἐν Τελέσου βίῳ φησίν· ὅπερ ἐν Ἰταλίᾳ συνεκύρησεν ὑπὸ τὸν αὐτὸν καιρὸν γίγνεσθαι πάθη, ἓν εἶναι καὶ τὸ περὶ τὰς γυναῖκας γενόμενον ἄτοπον· ἐκστάσεις γὰρ γίνεσθαι τοιαύτας, ὥστε ἐνίοτε καθημένας καὶ δειπνούσας ὡς

simile, duobus hisce generibus, prout tempus ferret, diversa fuisse argumenta, hibernis quidem tristiora, atque universo de morte dei naturaeque planctui accinentia, vernis laetiora, ad redivivi numinis telluris que renatae salutationes apta. — Sed his in universum praemonitis veniamus ad singula.

Athenis magna Dionysia, alibi alia festa, renascente vere Baccho celebrari solebant; eodem illo tempore, quo vineta undique nova vitium propagine revirescebant; quo omnia copia narium dulces odores spargebat, denique quod Horatius hisce versibus tam vivis coloribus depinxit:

Diffugere nives redeunt jam gramina campis
 Arboribusque comae;
Mutat terra vices et decrescentia ripis
 Flumina praetereunt.
Gratia cum Nymphis geminisque sororibus audet
 Ducere nuda choros.

Iisdem igitur diebus, qui vel hebetioris ingenii animaeque tristioris hominem ad cognoscendam laetissimam numinis praesentiam inflammaverint, obmutescente lascivo commissationum strepitu exaudiebatur dithyrambus carminum omnium festissimum ac severissimum, summum cycliorum chororum decus. Et, quoniam vere renascente et regenerata natura deus ipse

---

καλοῦντός τινος ὑπακούειν, εἶτα ἐκπεδᾶν ἀκατασχέτους γιγνομένας καὶ τρέχειν ἐκτὸς τῆς πόλεως. Ματευομένοις δὲ τοῖς Λοκροῖς καὶ Ῥηγίνοις περὶ τῆς ἀπαλλαγῆς τοῦ πάθους εἰπεῖν τὸν θεόν· Παιᾶνας ᾄδειν ἐαρινοὺς δωδεκάτης ἡμέρας ξ'. ὅθεν πολλοὺς γενέσθαι παιανογράφους ἐν Ἰταλίᾳ. Occurrunt igitur h. l. etiam paeanes verni, quibus Locri Rheginique Italorum originem dederunt. Memorabile vero hunc locum ideo dico, quia non parvae mihi auctoritatis videtur ad Xenocriti carminum indolem perspiciendam. De quibus Plut. de Music. c. X. περὶ δὲ Ξενοκρίτου, ὃς ἦν τὸ γένος ἐκ Λοκρῶν τῶν ἐν Ἰταλίᾳ ἀμφισβητεῖται εἰ παιάνων ποιητὴς γέγονεν· ἡρωϊκῶν γὰρ ὑποθέσεων πράγματα ἐχουσῶν ποιητὴν γεγονέναι φασὶν αὐτόν. διὸ καί τινας διθυράμβους καλεῖν αὐτοῦ τὰς ὑποθέσεις. Fuit igitur Xenocritus haud dubie unus e multis illis, quos Locri pepererunt, paeanographis, quorum paeanes, cum verno tempore canerentur, fortasse nec ipsi magnopere Apollineam illam tranquillitatem spirarent, paeanibus aptam; quinimmo, cum etiam heroica argumenta tractarent, pro dithyrambis, quam paeanibus melius haberi possent.

aut revixisse[193]) aut denuo prognatus esse crederetur, princeps vernorum carminum argumentum modo in fabuloso Dionysi proventu modo in reditu ipsius ex inferis versatum esse credibile est. Pertinet huc Plat. Legg. III, p. 700: *Διονύσου γένεσις διθύραμβος καλούμενος*, et Menand. Rhetor. Encom. p. 48 ed. Heeren: *ἀλλ᾽ ἐπεὶ εὕρηται καὶ τοῦτο τὸ εἶδος τῶν ὕμνων παρὰ τοῖς ἀρχαίοις καὶ ἤδη τινὲς καὶ Διονύσου γονὰς ὑμνηκότες καὶ Ἀπόλλωνος γονάς κτλ.* unde non sine veri specie conjicias, hoc ipsum vernorum dithyramborum argumentum tam saepe tritum tractatumque fuisse, ut fere pessum data latiore vocis *διθύραμβος* significatione, nihil nisi carmen videretur ad Dionysi praedicandam nativitatem compositum. (!) Verum etiam Timothei huc pertinet dithyrambus famosissimus, Spartae ille edoctus Semeles partus (*Σεμέλης ὠδίς*) cujus non rara apud veteres mentio fit. (Cfr. Muellerus Doriens. II, pag. 372.) Neque divinum prope, qui in eodem argumento versatur, Pindari dithyrambum ap. Dionys. Hal. Tom. V, p. 152 Reisk. omittere fas est, in quo postquam omnes advocavit Olympios ut propitii ad claram Athenarum urbem accederent, semet ipsum fatetur advenisse, ut Cadmeiam Semelen, ejusque partum concelebraret carminibus.

Γόνον ὑπάτων μὲν πατέρων μέλπεμεν
γυναικῶν τε Καδμειᾶν ἔμολον.
Ἀχεῖται Σεμέλαν ἑλικάμπυκα χοροί.

Ceterum praeter Semelen Bacchumque, num etiam ex comitibus ipsius aut conjunctis cum ipso heroibus nonnulli vernis dithyrambis adornati fuerint, parum exploratum habeo,

193) Speciose Conn. Schwenck *Etym. Myth. Andeut.*, et Hymn. Hom. p. 213. Dionysi nomen *Εἰραφιώτης* derivat ab *ἔαρ* et *φύω*, ut Bacchus intellegatur „veris dator" aut „vere procreatus." Cfr. Welcker. Add. p. 188. Commutationis literarum *ι* et *υ* exempla extant *Ἀφροδίτη* (*δύω*), *Ἀμφικτίονες* (*Ἀμφικτύων*). *δίφρος* (*δύφρος*) *ἐλαίνω* (*ἐλαύνω*) vid. Epimerism. Cramer. Anecd. Oxon. II, p. 367. *ψαιστός*, *ψαιστός* Hesych. (*ξίφος*) *ξύφος*. Epimerism. Hom. Nihilo tamen secius Schwenkii Etymologiam a scopo aberrasse docent alia verba in *ιωτης* exeuntia ut *σκευοφοριώτης* apud Eupolin, *Δειραδιώτης* apud Pausaniam II, 24, 1. *Λειψιώτης* medici nomen. Apud Alcaeum legitur *Ἐρραφεώτας*. Cfr. Ahrens Tom. II, p. 540.

tamen ad diffidendum, quam credendum propensior sum. Nam praeter Horas Dionysiades, quarum si non mentio saepissima injecta esset, admodum nobis mirari liceret Briareum tantum et Hephaestum commemorari memini. Ac Briarei quidem ab Ione Chio fr. 5 Nieberd. mentio injicitur *Ἴων δέ φησιν τὸν Βριαρέων ἐκ τοῦ πελάγους παρακληθέντα ὑπὸ Θέτιδος ἀναχθῆναι φυλάξοντα τὸν Δία, Θαλάσσης ὄντα παῖδα.* Neque cur ipsius commemoratio facta sit explicatione caret. Etenim verno illo tempore, cui veterum Graecorum opinio fulgura quasi sacra et propria addiceret, (Welckerus Aesch. Trilog. p. 154) ex Ionis fictione etiam Briareus Aegaeo, Thalassae filius, i. e. terrestris humor in coelum conductus a Tethye marina, inque nubem commutatus, Jovi accubat, supremo coelestium regionum numini, ignipotenti, cui fulgura et tonitrua, tempestates imbresque obsequuntur. Aether enim serenus, quem Jovem esse jusserunt veteres, nisi a terrae marisque vaporibus contractae nubes fuerint, fulmina spargere aut parare tonitrua nescit. Fortasse hic Ionis dithyrambus cyclis Corinthiorum choris compositus fuit, cum vetusta esset Corinthiorum fabula, Briareum aliquando arbitrum electum Solis de Isthmo cum Neptuno litem illi prioris gratiam dijudicasse, Paus. II, 1, 16. — Wagnerus quidem *Rerum Corinth. spec. I, p. 26. 27.* (*Darmst. 1824*) cur Briareus centimanus litis arbiter nominetur, difficile explicatu censet. „nescio ait, an gigantis persona labores incolarum immensos designet, qui in terra aggere munienda summam posuerunt operam," qua conjectura vix infelicius excogitari quidquam potest. Ac ne in re simplicissima multum litigemus haud dubie toti huic de lite Solis cum Neptuno fabulae, Isthmi angustiae dederunt originem, quae cum tantae essent, ut serius ocius Neptuni fluctibus inundatum obrutumque iri viderentur, verendum erat, Isthmus ab hoc rapacissimo Deorum superum devoratus Solis oculis radiisque surriperetur; quod ubi vel multos post annos factum esse non viderent, finxerunt Solem in certamine cum Neptuno vicisse. Nec excogitata semel controversiae fabella, de judice diu arbitrati cogitandum esse, Briareum induxerunt hoc officio instructum, quippe qui natura sua pariter ad

aequora sive Neptuni regnum, atque ad Solis coelestia regna pertineret. Aliam viam ad fabulae intellectum iniit C. Fr. Grosch in *Recitatione „de urbe Corintho"* (*Jenae 1812. 8.*) *p. 13.* „Urbs enim, quae undique mari cincta, omnes quibus excellebat virtutes, maris ope sibi comparaverat; non alii numini quam Neptuno consecrata esse potuit. Hinc fabula Neptunum cum Sole certamen de possessione arcis iniisse, et utroque victore, arbitrum Briareum urbem quidem Neptuno, castellum vero Apollini adjudicasse, qui illud postea Veneri cesserit." — Sed Hephaesti quoque, cujus in Theodoridae Syracusani dithyrambo (Poll. X, 50) mentio fit, cum Bacchicis rebus conjunctio notissima. Cfr. Jahn *Vasenb.* p. 19. J. 20 K. Guil. Engel Quaestt. Naxx. p. 33. Welcker Aeschyl. Trilog. p. 164. 316. Gerhard *Auserl. Vasenb.* Tab. XXXIIX. XXXIX. Ceterum eodem jure, quo Jo Chius Briareum, Pindarus Orionem et Pleiades in dithyrambum induxit; quamquam Orio etiam aliunde cum Bacchicis rebus conjunctus est (Apollod. I, 4, 3). Sed cum Pleiades novembri mense ad occasum vergentes prima vere rursum ascendant, aptissimum vernis dithyrambis praebuerunt argumentum. Quo de etiam Creuzerus dixit Dionys. p. 275 addiditque, quum eandem rem ab artificibus videret expressam, in Tab. V, antiquae vasis picturam, descriptam e tabulis Duposianis. Comparet in ea Bacchus taurino capite pedibusque, clava armatus manuque ducens unam e Pleiadibus quam reliquae sorores ordine sequuntur. Extremam vasis oram ambit Baccho sacer palmes. Ceterum hunc Pindari dithyrambum, unde Etym. M. p. 675. 33. Schol. Pind. Nem. II, 16 hoc fragmentum servarunt:

. . . . Τρέχων δὲ μετὰ
Πληϊόναν, ἅμα δ' αὐτοῦ κύων λεοντοδάμας.

Naxiis compositum fuisse, inducor fere ad credendum aliquo Pherecydis loco ap. Schol. Germanic. v. 255. p. 65 ed. Buhle; quem Creuzerus l. l. item subjunxit: „Pleiades a pluralitate Graeci vocant, Latini eo quod vere exoriantur vergilia. Dicit autem Pherecydes Athenaeus septem sorores fuisse Lycurgi filias, ex Naxo insula, et pro eo, quod Bacchum edu-

caverunt, a Jove inter sidera sunt relatae." — Lamproclis etiam versus ap. Athen. XI, p. 491 C:

αἵτε ποτάναις
ὁμώνυμοι πελειάσιν αἰθέρι κεῖσθε.

haud dubie e dithyrambo verno desumpti sunt. — De sola Antigones Ismenesque commemoratione apud Ionem Chium in dithyramborum fr. 6 Nieberd. „ἃς ὁ μὲν Ἴων ἐν διθυράμβοις καταπρησθῆναί φησιν ἀμφοτέρας ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Ἥρας ὑπὸ Λαοδάμαντος τοῦ Ἐτεοκλέους·" exoriri aliqua dubitatio possit, cui dithyr. generi adscribenda sit. Malim tamen ego vernis adscribere, quam hibernis, et si qua mihi in tam caliginosa re excogitanda commemorationis caussa fuerit, propter simillimum Semeles filiarumque Oedipi excidii genus, — utrisque enim ignis in caussa mortis fuit, — quasi per comparationem Thebanarum quoque sororum injectam mentionem esse crediderim. Sed alius aliam caussam excogitaverit. Tamen Thebis hunc dithyrambum edoctum esse facilius, puto, in animum inducemus.

Nec veris laus parca e poetarum chororumque ore profluxit. Certe Simonidea fragmenta 73, 74 Bergk. nemo ignorat; neque hi Pindari versus ignoti sunt:

τότ' ἐπ' ἀμβρόταν χέρσον ἐραταί
ἴων φόβαι, ῥόδα τε κόμαισι μίγνυται.

qui si integri loci exstarent, non dubito, quin mirum quantum nos et propter sermonis flores et sententiarum pulchritudinem arriderent.

Sed e veteribus comici poetae prae ceteris hujus carminum generis acerbissimi judices censoresque exstiterunt; ac quemadmodum L. Dissenius l. l. optime animadvertit, ex descriptis his vernorum dithyramborum argumentis Arist. Nubb. 332 sqq. lucem accipiunt:

ταῦτ' ἄρ' ἐποίουν ὑγρᾶν νεφελᾶν στρεπταιγλᾶν δάϊον ὁρμάν
πλοκάμους θ' ἑκατογκεφάλα Τυφῶ πρημαινούσας τε θυέλλας
εἶτ' ἀερίους διεροὺς γαμψοὺς οἰωνοὺς ἀερονηχεῖς
ὄμβρους θ' ὑδάτων δροσερᾶν Νεφελᾶν . . . .

Ridet nimirum comicorum facetissimus dithyrambicorum carminum argumenta, nubes, ventos, tempestates, aves imbres

similia, quae ipsi tumoris ineptiarumque plena eo, quo perfruebantur honore, indigna videbantur. Antiphanes contra Philoxenum ideo extollit, quod hujusmodi quisquiliis abstinuerit:

οἱ νῦν δὲ κισσόπλεκτα καὶ κρηναῖα καὶ
ἀνθεμοπόλοτα μέλεα μέλεσι ὀνόμασιν κτλ.

Transeo nunc ad hibernorum dithyramborum argumenta, quae inter, non dubito, quin Bacchi passiones, sive mortem dixeris, sive descensum ad inferos usitatissimum argumentum fuerint, quamquam non memini in servatis fragmentis reperiri vestigia. Etenim si memoria tenemus id, quod paulo ante monui, quaenam in Bacchicis sacris et dithyramborum imprimis aureae tripodis vis ac significatio fuerit, mirum sane factum videretur, si in carminibus nulla aut tripodis aut Dionysi mortui mentio facta esset [104]. Sed praeter dei passiones heroum Dionysiacorum πάθη celebrata esse, cum dithyrambonum tituli tum fragmenta testantur. Atque ut a Lino antiquissimo ordiar, Melanippidem ejus meminisse Schol. Venet. Il. σ' 570, quem locum supra exscripsi, testis est. Idem Melanippides auctore Athen. II, p. 35 A. Oenei regis Aetolorum meminit: Ἐπώνυμον δέσποτ' οἶνον Οἰνέως, cujus aliud etiam fragmentum ap. Athen. X, p. 429 in eodem fortasse exstitisse dithyrambo, quo Oenei mentionem fecit non improbabiliter Bode hist. Gr. Lyr. p. 298 not. 2 suspicatus est. Ferunt enim

104) Vide num Bacchylidis fragm. XLIX Neue. Ὁ δὲ Βακχυλίδης τὸν Πέλοπα τὴν Ῥέαν λέγει ὑγιᾶσαι διὰ τοῦ λέβητος, ἀφ' οὗ καὶ ὑγιὴς ἀνεδόθη in dithyrambis hiberais exstiterit? Ceterum Dionysus Lenaeorum, deus iste ab Amphictyone receptus antiquissimus, alio nomine Jacchus audiebat, quem deis inferis accensendum esse Creuzer Dionys. p. 242 contendit. Provocat ibidem V. D. ad Schol. Aristoph. Ran. 479. ἐν τοῖς Ληναϊκοῖς ἀγῶσι τοῦ Διονύσου ὁ δᾳδοῦχος κατέχων λαμπάδα λέγει· καλεῖτε θεόν, καὶ οἱ ὑπακούοντες βοῶσι· Σεμελήϊ' Ἴακχε πλουτοδότα quibus verbis a Schol. initium antiqui hymni in Bacchum cantari soliti servatum nobis esse, quamquam nemo non videat, tamen num dithyrambi hic vice functus sit, parum exploratum habemus. Hoc certe constat Bacchum ad nauseam usque a Diagora Melio sub Jacchi nomine invocatum esse in dithyrambis Schol. Arist. Ran. 320.

Oeneum, quod Althaeam uxorum suam a Dionyso comprimi passus esset, abstinentiae suae mercedem a deo palmitem accepisse; absque dono hoc postea Oenei nomen accepisse. Althaea autem a Baccho Deianira concepta, iterum a Marte stuprata Meleagrum partu edidisse traditur; Hygin. F. CLXXI (Welcker *Nachtr.* p. 299). Itaque factum est, ut Meleagri quoque interitus Cleomenis Rhegini dithyrambo nomen dederit. Quin Meleagri mors artificiose quoque expressa in Bacchi iacentis basi conspicitur in Villa Borghesiana. — Endymio etiam, cujus Naxum nonnulli filium esse ferunt, ad Bacchicum fabularum cyclum pertinet, ut Licymnii ap. Athen. XIII, p. 560 c. versus haud dubie e dithyrambo desumpta sint:

ὕπνος δὲ χαίρων ὀμμάτων αὐγαῖς ἀναπεπταμένοις ὄσσοις ἐκοίμιζεν κόρας.

— De Somno quoque in Bacchi comitatum recepto lege Lessingii libellum. „*Wie die Alten den Tod gebildet.*" Tom. V, p. 308. Praeterea Achillis nomine Praxilla inscripsit dithyrambum teste Hephaest. de Metr. p. 22 Gaisf. quo non tam mortem Achillis, quam sepulturam in cratere Bacchico enarratam fuisse suspicor. Discimus enim e Schol. ad Hom. Il. XXIII, 92. Dionysum, qui Vulcanum in insula Naxo hospitio excepisset, ab eo cratere aureo donatum, postquam Lycurgi Thracis minas fugiens apud Thetidem latuisset, eundem huic dono dedisse, Thetidem autem hunc ipsum Achilli filio cessisse, quare postea hujus cineres in eodem conditi sint. — Auctor hujus fabulae Stesichorus traditur: „*Διόνυσος Ἥφαιστον γενόμενον ἐν Νάξῳ μιᾷ τῶν Κυκλάδων ξενίσας ἔλαβε παρ' αὐτοῦ δῶρον χρυσέον ἀμφορέα. διωχθεὶς δὲ ὕστερον ὑπὸ Λυκούργου καὶ καταφυγὼν εἰς θάλασσαν φιλοφρόνως αὐτὸν ὑποδεξαμένης Θέτιδος ἔδωκεν αὐτῇ τὸν ἡφαιστότευκτον ἀμφορέα, ἡ δὲ τῷ παιδὶ ἐχαρίσατο, ὅπως μετὰ θάνατον ἐν αὐτῷ αὐτοῦ ἀποτεθῇ τὰ ὀςᾶ. Ἱστορεῖ Στησίχορος.*" (Kleine fr. 25.) Inde lucem habebit Lycophr. Cassandr. v. 273 (sermo est de Achille):

Κρατῆρα Βάκχου δύσεται κεκλαυσμένος.

cf. Schol. h. l. Heynii Observv. ad Hom. Tom. VIII, p. 376, qui scriptorum insuper hac in re discrepantiam monstravit,

quorum alii ollam dicunt, quod aliis area est. Debeo haec Creuzeri Dionys. p. 15 sq. Etiam Cinesias videtur Achillis fabulam respexisse. Athen. XII, p. 551 D. Illud vero non satis novi cur Praxillae carmen *ᾠδὴ* vocatum sit, similiter atque Lasi dithyrambus *Centauri* ab Athen. X, p. 456 C, quem epitomatoris imperitia *ὕμνον* vocat; et Jonis dithyrambus, cujus initium erat: *'Αώϊον* sqq. Quo vero modo Centauri Bacchico argumento apti sint, optime docent Horatii versus: Odd. I, 18, 8 sqq.

At ne quis modici transiliat munera Liberi
Centaurea monet cum Lapithis rixa super mero
Debellata; monet Sithoniis non levis Euius.

Manil. Astronom. I, 406.

— — et una gratus Jaccho
Crater et duplici Centaurus imagine fulget.

cfr. Spanhem. VPN. p. 241. Pittur. d'Ercolan. Tom. I, p. 25—28. III, 47. Buonaroti Observ. sopr. alc. Medagl. p. 427, 30. Creuzer Dionys. p. 14. 271 [105]). Etiam Theodoridas Syracusanus dithyrambum: *Κένταυροι* condidit, (Athen. XV, p. 699).

Fortasse etiam Bacchylidis fragm. LI, ed. Neue et Pindari fr. 131, 132 Bergk. in dithyrambo Centauri inscripto exstiterunt; quamquam Dissenius ea ex carmine convivali desumpta putat.

Denique vero Marsyas Silenus, genere quidem Phryx, sed qui tam arcte cum Graecorum mythis Bacchicis conjunctus est, ut fere in ipsa Graecia videatur progenitus, dithyrambo cuidam Melanippidis nomen indidit. Athen. XIV, p. 616. Hic enim Marsyas cum tibiam a Minerva abjectam reperisset, eaque quasi inventa mirum quantum gloriaretur eo usque fastus superbiaeque processit, ut, cum inter Cybeles forte comites versatus a Baccho una cum Dea et Apolline in insula Nysa exciperetur hospitio, ipsum Apollinem ad certamen provocare ausus esset, quae audacia tamen ipsi tam male cessisse tra-

[105]) De Chaeremonis centauro nuperrime dixit Henr. Bartsch. l. l. p. 8, 28 sqq. qui ad dithyrambi recentioris Attici indolem, id carmen quam maxime conferendum censet. Cfr. l. l. p. 40 sqq.

ditur, ut ne vitam quidem servare victus posset. Eadem Marsyae cum Apolline concertatio, Baccho et Cybele dea adstantibus cernitur in lapide insculpta apud Winckelmannum Monum. ant. ined. n. XXIV. Vid. Otto Jahn *Vasenb.* p. 20, 22. Schulz Bullet. 1836. p. 122. Tot igitur argumenta sunt ex heroum petita narrationibus, quatenus ad Bacchum pertinere crederentur; quorum recensus non vereor ne multum augeri posset, si plura ad nos dithyramborum fragmenta pervenissent.

Sed quum Lenaeorum Dionysus, non uno nomine ad chthonium cultum et sacra Eleusinia pertineret, fieri non potuit, quin argumentis istis paullatim etiam Cereris sese ac Proserpinae mentio immisceret, aut certe ex earum fabulis nonnullae dithyrambice tractarentur, quae haud dubie a Baccho longinquius, quam ab Eleusiniis numinibus abessent. Huc ni fallor, pertinet Melanippidis dithyrambus: *Δαναΐδες*; qui praeterea hoc nomine memorabilis est, quod interdum dithyramborum quoque titulos a choro denominatos esse docere videatur. Nam cum cyclii chori a quinquaginta choreutis canerentur, non dubito, quin Danai L filiae hujus chori saltatores repraesentaverint. De Danaidum cum Baccho conjunctione Paus. II, 37, 2. „ἑτέρῳ δὲ ναῷ Διονύσου Σαώτης καθήμενον ξόανον καὶ Ἀφροδίτης ἄγαλμα, ἐπὶ θαλάσσῃ λίθου· ἀναθεῖναι δὲ αὐτὸ τὰς θυγατέρας λέγουσι τὰς Δαναοῦ." Cf. Gail l. l. p. 245. Possit etiam Euripidis in Cyclope locus 427—30 huc afferri si sanus esset:

ἀλλ' εἴπερ, αἶνε, χρῄζετ', εἴτ' οὐ χρῄζετε
φεύγειν ἄριστον ἄνδρα καὶ τὰ Βακχίου
ναίειν μέλαθρα Ναϊάδων νυμφῶν μέτα.

At ibi aut *ναΐδων* legitur aut *Ναϊάδων*, quod Valkenaer, Eur. Phoen. p. 440. Welcker. Addit. p. 218 praetulit. Tamen ne sic quidem locum omittere volui.

Eodem opinor dithyrambi Aristagorae referendi sunt, qui cum in carminibus suis profanis ac popularibus fabellis initiatorum arcana (*ἱεροὺς λόγους*) immiscuisset, impietatis postea accusatus est. Schol. Arist. Avv. 1395.

Nec tamen ea solum, quam cum Cerere Bacchus consuetudinem contraxerat, sed ea etiam, quae cum Cybele ipsi

sive magna deorum matre intercedebat familiaritas, argumenta dithyramborum quodam modo variavit. Quo sensu Pindarus magnam matrem alloquitur. (fr. 49 Bergk.)

σοὶ μὲν κατάρχειν,
μᾶτερ μεγάλα, πάρα ῥόμβοι κυμβάλων,
ἐν δὲ κεχλάδειν κρόταλ', αἰθομένα δὲ
δᾴς ὑπὸ ξανθαῖσι πεύκαις.

Telestes porro Athen. XIV, p. 625 F., ubi de vario apud diversos populos diversorum organorum usu loquitur, praeter Cybelen Pelopis quoque meminit his verbis:

Πρῶτοι παρὰ κρατῆρας Ἑλλήνων ἐν αὐλοῖς | συνοπαδοὶ
Πέλοπος ματρὸς ὀρείας | Φρύγιον ἄεισαν νόμον.

Etenim una cum Rheae cultu, etiam Pelopis Niobidarumque fabulae transmigrarunt in Graeciam; unde et Lasus Hermionensis ap. Aelian. V. H. XII, 36 de numero Niobidarum testis inducitur; et Charo ex Niobe Timothei non insulse a Machone Athen. VIII, p. 341 irridetur. Cfr. Bacchyl. fr. inc. LIV, ed. Neue.

Supersunt denique nonnulli dithyramborum tituli, quorum cum mythis Bacchicis cognatio non aeque bene perspicitur: Telestae Selinuntii Argo et Aesculapius, Simonidis Memno. Ex Argo Telestae Athenaeus XIV p. 616 F. decem versus servavit, in quibus de tibicinum arte Melanippidi adversarias partes suscipiens sic pergit:

Ὃν σοφὸν σοφὰν λαβοῦσαν οὐκ ἐπέλπομαι νόῳ
δρυμοῖς ὀρείοις ὄργανον
δῖαν Ἀθάναν,
δυσόφθαλμον αἶσχος ἐκφοβηθεῖσαν,
αὖθις ἐκ χερῶν βαλεῖν
νυμφαγενεῖ χοροκτύπῳ
φηρὶ Μαρσύᾳ κλέος. κτλ.

Exscripsi hos versus, ut quam nihil ad Argo navem pertineant, possit intellegi[106]. Porro Aesculapius Telestae occur-

[106]) Si qua probabilitate, hunc dithyrambum Phliasiis compositum fuisse statuere possimus, fortasse aliquid lucis nobis ex Pausan. II, 12. 6 claresceret: Διονύσου δὲ οἶδα καλούμενον (Φλίαντα) καὶ τῶν πλευ-

rit ap. Athen. XIV, p. 617 B. qui locus haud magis aliquid ad Aesculapium, quam superior ad navem facit. Memini tamen Dionysum quoque medicum esse cultum; quo de Creuzerus in Dionyso p. 247 dixit. Aliud quiddam suspicari possimus, si Aesculapium negaverimus dithyrambum fuisse, quod quidem edite nusquam testantur veteres. Namque Epidauri urbe Argolidis Aesculapii cultu nobilissima in honorem dei Epidauria, sive Asclepiea festa celebrata sunt, quae propter magnificentiam eximiam *μεγάλα Ἀσκλήπιεια* et *μεγαλοασκλήπεια* appellabantur. De his docte disseruit C. Sprengel „*Versuch einer pragmatischen Geschichte der Arzeneikunde.*" Hal. 1800. Tom. I, p. 213. Sed musica quoque certamina in iisdem commissa esse, ex Platonis Ione p. 530 A. (quamquam unico loco) cognoscimus. Respondet ibi Io rhapsodus, quaerenti ex ipso Socrati: *μῶν καὶ ῥαψῳδῶν ἀγῶνα τιθέασι τῷ θεῷ οἱ Ἐπιδαύριοι;* haec: *πάνυ γε καὶ τῆς ἄλλης γε μουσικῆς.* Fortasse igitur Telestae Aesculapius carmen erat festis his Epidauriorum diebus compositum. —

Denique Simonidis Memnonem Strabo XV, p. 728 B. commemorat; ad cujus cum Bacchicis rebus expediendum connexum alii de Aurora, Memnonis matre, nescio quo jure cogitarunt; alii, quos inter Schneidewinus Simon. fr. 41 ad cultum Dionysi solaris apud Delios provocat; seductus prava librorum

---

σάντων ἐπὶ τῆς Ἀργοῦς καὶ τοῦτον γενέσθαι λεγόμενον· ὁμολογεῖ δέ μοι καὶ τοῦ Ῥοδίου ποιητοῦ τὰ ἔπη. Cfr. Didymus Il. β' 570 et Catalogus Argonautarum praefixus Valer. Flacc. Bipont. 1786. p. LXXXVI. Fuerunt quidem Staphylus quoque et Phantus, Bacchi filii inter Argonautas, quorum tamen, quum uterque soli commemoretur Apollodoro non magna increbruisse fama videtur. E contra Phliantis memoriam quanti posteriorum religio existimaverit, vel inde cognosci potest, quod ad augendam herois hujus antiquitatem nonnulli etiam matrem ipsius se ignorare simularent, Bacchique eum ex Nympha aliqua filium dicerent. Inter quos etiam reperitur quisquis est Argonauticorum scriptor v. 192. Nec non Stephanus Byz. et Schol. Apollon. Rhod. I, 115 ideo in rem nostram faciunt, cum quod tradidere matris nomen Χθονοφύλη de Bacchi istius natura chthonia atque heroica nos dubios manere non patiatur. De Phliante Bacchi filio cfr. Welckerus quoque in Additam. p. 187 not. 8.

lectione Δαψιαιῶν, pro qua Δαλίων ἐν δ' Συριακῶν legendum esse, cap. IV, 2 demonstravimus. Neutram igitur opinionem ego veram esse arbitror; imo Bacchi cum Memnone nexum ex unica, si quid video, fabula a Servio Virg. Aen. I, 489 narrata explicandum esse censeo. —

Videmus igitur jam ex his licet tenuibus vestigiis, quam arcto connexa vinculo ex heroum mythis petita argumenta cum Bacchicis esse rebus deberent, ut aptam hibernis illis Lenaeorum dithyrambis praeberent materiem; quo simul, quam nobis agendum providenter et dijudicandum sit subtiliter, apparet, si quae forte dithyramborum inscriptiones primo obtuitu nihil ad Bacchicas pertinere fabulas videantur. Idem vero etiam magis in eas narrationes cadit, quae tanquam per digressionem insertae dithyrambo videntur, siquidem qui Pindarum novit, neque hoc ignorat, quam nobis interdum nec opinato longe repetita obvenire videatur mythi cujusdam mentio, quamvis, si accuratius rem inspexerimus, nihil ea possit et aptius et significantius inveniri. Quod propter tria imprimis fragmenta monitum volo: Bacchyl. fr. XV et XVI, ed. Neue; Pindar. fr. 50 Bergk., in quibus quid Geryonis sibi et Neptuni et Philoctetis mentio velit, me nondum intelligere posse confiteor. Dissenius eos aut obiter honoratos, aut Philoctetem et Geryonem iis accensendos esse hominibus arbitratur, qui sic Bacchi comitibus adscribi solerent. Quod vix credo. — Optime vero nunc Aristot. A. P. c. 2 habet explicationem, cum, quam libenter tragici poetae in fabulis Bacchicarum rerum memoriam renovaverint, nemo in his versatus ignoret. Conferantur modo, ut in Sophoclis duntaxat fabulis, qui vel plurima in his novasse fertur, me contineam, Antig. 955 sqq. Br. 1115—55; O. C. 671—93; O. T. 1100—10; Aj. 699; Trach. 216—221. Neque etiam hoc injucundum est animadvertisse, hibernorum dith. nomina, tragicam quandam spirare majestatem, cum vernorum argumenta ad comicas aut satyricas fabulas propius accedant. Hinc quoque, opinor, factum est, quod dithyrambicorum alii comici alii tragici poetae vocati sint, pro ut unus quisque aut laetiora aut tristiora argumenta illustraret, neque si hoc considerasset Meinekius, tantum ipsi

negotium peperissent poetae comico-dithyrambici, quos in Hist. crit. p. 526 sq. uno Anaxandride excepto, penitus evertere e poetis studet (cf. p. 373). Vide vero, quam egregie nostrae sententiae faveat Schol. Ar. Rann. 323 testimonium, a nemine quod sciam recte perspectum: *Διθυραμβοποιὸς ὁ Διαγόρας ποιητής· συνεχῶς Ἴακχε ᾄδων*[107]) *κωμικός. διθυραμβικὰ τουτέστι Διονυσιακὰ δράματα ποιῶν.* Sane Diagoram comicum nemo novit: nec si attenderis hoc dicit Schol., imo hoc innuit, Diagoram dionysiaca dramata h. e. dithyrambos in magnis Dionysiis cantandos, composuisse. Quod enim Libanius Vol. III, p. 53 ajat: *τὴν Ἐλευσῖνα καὶ τὰς ἀποῤῥήτους ἐκωμῴδει τελετάς*, a Meinekio male cum scholiastae nostri verbis confunditur: neque aliud quidquam valet, quam quod Schol. Arist. Nubb. 828 de Aristagora quodam profert: *οἱ δὲ ἐπειδὴ Ἀρισταγόρας τις διθυραμβοποιὸς ἐξωρχήσατο τὰ Ἐλευσίνια.* (De voce *ἐξορχεῖσθαι* cfr. Wagnerus Q. A. Sp. I, p. 36 Seidelius in Charinomo I, p. 365.) Scilicet cum Diagoras atque Aristagoras isti aut in carminibus dithyrambicis ea profanassent effando, (*ἐκωμῴδει*) quae non nisi inter initiatos effari licitum esset, aut in dithyrambicarum saltationum figuris mimice similia exprimenda curassent, (*ἐξωρχήσατο*) quae in sacris Eleusiniorum ritibus agere patique solerent initiati, comicorum instar se gerere videbantur, quod, sicuti comici reipublicae pravos degeneratosque mores infestis telis transfigerent, sic ipsi contra sacra deorum instituta temere impietatis vexillum tollerent. Ceterum Ulricium[108]) quoque conjectura adhibita video in eodem explicando scholio periclitatum, hunc inde sensum elicuisse: „cum tria potissimum chororum genera Satyri, viri, puerique cycliorum chororum nomine insignita essent, Diagoras, quippe qui Satyris dithyrambica dramata componeret, factum esse ut comicis poetis adscriberetur." Qua opinione, licet scholiastae sententiam non perspexerit Ulricius tamen doctrinam hominis Meinekio providentius et magis benevole agnovit. Quibus perpensis Welckeri, dithyrambica

[107]) Hunc locum omisit Bergkius in poetis Lyrr. p. 846.

[108]) *Gesch. der hell. Dichtkunst.* Tom. II, p. 385.

tragoedia omine perinfausto excogitata videtur, de qua in Addit. p. 243, abinde p. 237 disserit; cum de dithyrambo potius tragico aut comico dicendum fuisset. Patet etiam Luetckium [109]) necessario in errore versari, siquidem in distribuendis dithyramborum argumentis, non tam festa Bacchica quam diversa fictionum mythicarum tempora respexerit. Putat enim, initio Bacchi historiam, laudes, merita, memorabilem originem, itinera epicae poesis modo tractata esse; praeterea res cum Bacchi cultu junctas, Jovem, Semelem, similia sine magno delectu accessisse; tum immixtos esse deos deasque naturae, imprimis Cybelen; postremo denique furore genuino exstincto flores, nebulas, stellas, imbres, ventosque praedicari coepta esse. Quod equidem nullo modo concedi poterit. Nam dithyramborum genus id, quod secundo loco posuit, priore ne diem quidem posterius exstitit, hoc tantum vernis, illud Dionysiis hibernis aptius fuit; quale vero exstincto demum enthusiasmo accessisse genus opinatur, id ipsum tam vetustum fuit, indeque a multa aetate omnibus in deliciis habitum, ut vel Simonides et bonus poeta, et cujus in dithyrambis imprimis cum vim tum enthusiasmum Himerius laudat, in hoc praesertim dithyramborum genere excelleret [110]).

E recentioribus qui in nostrum quoque literarum hortum

---

[109]) l. l. p. 34—37.

[110]) Dum hae plagulae prelo madent transmittitur ad nos Aug. Witschelii libellus titulum in fronte gerens hunc: *Die attische Tragödie eine Festfeier des Dionysus. Leipz.* 1844. 8. cujus perplacuit idea principalis, non oblique etiam nobis indicata paullo supra p. 217; placuerunt quoque, quae de duplici dithyramborum genere Muelleri verbis superstruxit p. 13 sqq. cl. 49 sq. minus tamen probari nobis possunt quae p. 13 leguntur: *„Der Dithyrambos war ein Lied auf den Dionysos das in der ältesten Zeit ohne bestimmte Ordnung und Weise wahrscheinlich von lustig verkleideten oder vermummten Genossen eines Festmahls gesungen wurde, später aber durch Arion um die 40 Ol. zu einer kunstmässigeren Dichtung erhoben von geordneten Chören um einen Altar gesungen und mit mimischen Tänzen begleitet wurde."* Relege nostra verba p. 159 sqq. Plura de Witschelii libro disputare ab hoc loco alienum est, neque satis scio an ipse auctor magis discentis usum respexerit, quam pretiosiores ac graviores cum doctis hominibus communicare voluerit disquisitiones.

inserere dithyrambicae poesis florem periclitati sunt, nescio an nullo res vel mediocriter cesserit. Edolati namque carmina sunt, dithyrambico quidem et colore et furore satis superbientia; dithyrambos vero non finxerunt, cum ne in argumentis quidem eligendis contigerit ipsis esse felicibus. Neque Willamovius ipse, cum iterandam curaret carminum editionem, plusquam quinque aut sex carmina etiamtum dithyramborum nomine digna censuit. Recte ille quidem, quamquam alterius cui obsecutus est censorum, taedet cum fastus, tum, quam doctis quibusdam ornamentis dissimulare nequivit ignorantia. At de recentiorum populorum imitationibus dithyrambi cfr. Grotefendus in Erschii et Gruberi Encycl. Sect. I, Part. XXVI, p. 178 sqq. et Rosenkranzius ibid. Sect. III, Part. I, p. 330.

Haec hactenus. Sed de cycliis choris, ne imperfecta rescindatur disputatio, ac de saltatione dithyrambica, illico totam pertractabo materiem.

CAPUT VII.

DE CHORIS CYCLIIS ET SALTATIONE DITHYRAMBICA.

Athen. V, p. 181.

Διάφορος ἦν ἡ μουσικὴ παρὰ τοῖς Ἕλλησι τῶν μὲν Ἀθηναίων Διονυσιακοὺς χοροὺς καὶ τοὺς κυκλίους προτιμώντων κτλ.

[V. Perizon. ad Aelian. H. V. X, 6. Spanhem. ad Callimach. hymn. Dian. 170. 242. 267. Ilgen de Scol. Poes. p. XCIV cum not. Schneider de orig. Gr. tragoed. p. 1—6 cap. I. Kuithan *Versuch eines Beweises, dass wir in Pindars Siegeshymnen Urkomödien übrig haben.* p. 110, 111. Boettiger Quid sit docere fabulam Prolus. (Opusc. ed. Sillig. p. 284. 7. sq.) C. Seidel Charinom. I, p. 364. 496. (Magd. 1825. 8.) Kolster de Parabasi p. 18—21. (Alton. 1829. 8.) Luetcke l. c. p. 15—18. p. 60. Th. Bergk. Comm. Com. Gr. pag. 82 not. 23. K. O. Mueller Eumenid. p. 75 sqq.]

Initium disputandi a Cycleo vel Cyclone faciam Arionis patre, quo de cum virorum doctorum variae opiniones prodierint, novissime A. Boeckhius [111]) in commentt. Acadd. Beroll. an. 1836. p. 78 his verbis sententiam suam aperuit: *Da sich bekanntlich Musik, Orchestik und Poesie in den schönsten*

---

[111]) Qua in re miror Schneidewinum de Laso p. 7 Welckerum sequi maluisse, quam Boeckhium. Nam Arionem simili modo patre Cycleo exornatum putat, quam Lasum Sisymbrino, aut alios aliis, de quibus Welckerus in Append. ad Schwenckii *Mythol. Etymol. Andeutungen* p. 330 dixit. Similiter Arionis nomen de vehementiori saltatione interpretari possumus, derivandum ab *Ἀρι-ἰὼν*, *Ἀμφίων* = *Ἀμφὶ-ἰὼν*. Cfr. G. C. Schmidt Quaestt. Gramm. de praepp. Graece. (Berl. 1829. 8) p. 41.

Zeiten griechischer Bildung in den Familien fortpflanzten; was man in Bezug auf lyrisch-musische Kunst in den Familien des Simonides, des Bacchylides und des Pindaros deutlich erkennt, so kann es durchaus nicht befremden, wenn Arions Vater Kycleus oder Kreisler hiess; entweder weil man ihn als einen guten Rundtänzer von seiner Kunst so benannte, oder weil ihn sein Vater zur Orchestik schon durch seinen Namen bestimmt hatte. Denn wenn Arion auch erst zu Korinth den dithyrambisch-cyclischen Chor aufführte, so wird man vermuthlich doch schon lange vorher auf der heitren Lesbos Rundtänze aufgeführt haben." In quo, quae de Cycleo statuit vir illustrissimus facile mihi persuasit, quae vero de Lesbiis addit saltationibus, cum ipse dubitanter effatus est, tum nobis non extra dubitationem posuit. Fuerint enim per me licet chori in orbem compositi, circumdederint illi deorum aras heroumve tumulos circulari vinculo, tamen cyclias ab iis saltationes descriptas esse minime dixerim. Quemadmodum enim nec lyricae tragoediae de quibus antea dixi, ab integro choro sed a singulis [112]) tantum tragoedis recitabantur, cunctis fortasse interdum succinentibus; sic in saltando chorum non nisi tripudiasse verisimile est (Hom. Il. XVIII, 566) singulos vero, electis usque peritioribus, nunc gravitate corporis nunc velocitate ac vehementia motuum nunc denique varietate ac venustate figurarum artificii sui

---

[112]) Schneidew. Ibyc. p. 57. Boeckh. C. J. I, p. 765. De lyricis tragoediis Plehnius in Lesbiacc. p. 168 miro in errore versatur, cum a solo choro cantatas putat, hypocrita non admisso. Kuithanus non inepte l. l. p. 111. *Ein solcher Chor nun, welcher nicht sowohl von dem ἀοιδὸς unterhalten wurde, als vielmehr in der sing- und tanzlustigen Jugend jedes Ortes bestand, schloss, so denk ich mirs wenigstens, oft um den oder die Tänzer einen Kreis; dies ist der χορὸς κύκλιος (?) eben darum bewegte sich nun dieser runde Sängerchor auf eine ganz einfache Art rechts und links, wie wir oben S. 72 vom Scholiasten hörten, theils um nicht gleich Bildsäulen und verlegen beim Gesange dazustehen, theils nicht durch stärkre Motionen das Hauptspiel des Acteurs zu hindern, oder die Aufmerksamkeit auf dieses zu schwächen. In der geräumigen freien Mitte des Kreises spielte der Orchestes seine Rollen.*

captavisse ostentationem, atque artificum id genus sodalitati Cycleum etiam Arionis patrem adscribo, cujus in saltando institutione ac praeceptis Ario usus, mox paternae artis novator ac perfector prosiluit. Neque ex his, quae dixi, qualis ista perfectio fuerit difficile est divinatu; nimirum cum in Graecia omnium fere artium, tum imprimis saltandi et voce fidibusque canendi, tam arcta conjunctio intercederet, ut immutata altera utra, sive in pejus ea conversa sive in meliorem statum protracta sit, neque altera remanere intacta instabilisque possit, eo pacto effectum est; ut si qua aetate alterius utrius nobis cognitio subobscurior videatur, ex hujus apertiore notitia, illam paulisper subillustrare nobis concessum videatur. Cfr. C. Seidelius de saltatt. sacr. vett. Romm. (Berol. 1826. 8.) p. 2—3, Charinom. Tom. I, p. 490 sqq.[113]). Itaque si meminimus, quae in cap. V. de Arionis in arte poetica novationibus, deque discrimine inter lyricam tragoediam ac dithyrambum exposuimus, hinc non inepte de ejusdem in orchestra nove inventis concludas; ipsum, quomodo carminum recitationem singulis tragoedis adeptam, integro Satyrorum aut Tityrorum choro a magistro instituendo tradiderit, eodem modo in simpliciorum chori tripudiorum locum polyschematisticam istam saltationem cycliam, singulis antehac peculiarem, substituisse. Non igitur peritiores amplius in medio se versantes ostentantesque conspecti sunt, sed chorus ipse institutione peritior redditus, in flexuosas se contortasque saltationes immisit. Ac de variis quidem saltandi modis, in quibus Kolsterum de parabasi (Alton. 1829. 8.) p. 21 turpiter esse lapsum video, cum cycliis choris magis a gyris, quos revolvebant, quam a dispositione nomen putaret inditum, mox nobis inquirendum erit; nunc vero, ne quis ea quae de Arionis in orchestica arte novatione diximus, sola conjectura inniti coarguat, paulo attentius nobis antiqui illi chori, quos a recentioribus cycliis nescio an tumultuariorum nomine apte distincturi simus, contemplandi sunt.

Atque antiquissimum quidem chori cyclii exemplum Odofr.

---

[113]) Cf. Boeckh de Metr. Pind. III, p. 203 (not. 15).

Muellerus (Eumenid. p. 95. 97) in Iliade[114]) comprehendisse sibi visus est eo loco (XVIII, 593), quo inter varias a Vulcano in Achillis clypeo expressas imagines chorus quoque describitur juvenum puellarumque mixtus, qui (sic Muellero videtur), licet ad dexteram nunc, nunc ad sinistram versus, pars bellicosos, pars Venustatis Gratiarumque plenos motus exprimeret, tamen intra praescriptos orbiculi limites, anxie impressa premendo vestigia, se contineret. Vereor tamen ne longe plura Muelleri subtilitas in hoc simplicissimo loco invenerit, quam alius interpretatio eliciet.

Nihil enim ibidem aliud descriptum video, nisi fidicinem, cujus cantu duo saltatores exercitati in medio juvenum puellarumque choro versantes artificiosos motus revolvunt, ac praeterea chorum juvenum puellarumque ipsum, nunc in gyrum conversum, nunc solutis circularibus nodis, gregatim adversis versuum frontibus concurrentem. Nihil hic de strophicis, nihil de antistrophicis conversionibus, immo perquam elucet, quod supra dixi, antiqui chori hanc rationem fuisse, ut difficiliores elegantioresque saltandi motus non nisi unus vel duo artis tanquam professores ostentarent, reliqui vero in orbem compositi, simplicius quiddam non sine mirabili celeritate pedum tripudiarent. Etenim ne illud quidem, quod orbe soluto, frontibus concurrisse ἐπὶ στίχας dicuntur, magnam artis peritiam requirebat, unde non erat cur Muellerus (l. l. not. 14) de choreae artificiis cogitaret. De eodem loco praeter Muellerum Ad. Schoellius quoque locutus pluribus est de orig. Gr. dram. p. 53 sqq. c. not. 115. 116. Sed cum hic etiam Muellero

---

114) Muellerus l. l.: *Sondern gerade wie der alte Kyklische Chor, welchen Hephaestos nach der Beschreibung der Ilias* (XVIII. 593) *auf dem Schilde des Achilleus darstellte, sich wie eine Töpferscheibe jetzt zur Rechten und jetzt zur Linken im Kreise bewegt, aber dabei doch immer denselben Raum behauptet, so ist es der Begriff der antistrophischen Chorbewegung, dass während die Einzelnen ihre Plätze verändern, doch das Ganze seine Stelle behauptet.*" Bene Welckerus *Nachtr.* 186. 5 de eodem Homeri loco ait: „*Der Chortanz auf dem homerischen Schild, obgleich dem verglichen, welcher für Ariadne von Daedalus gemacht worden sei, hat zu dem dionysischen keine Beziehung u. s. w.*"

plura excogitaverit, atque vel Doriam saltationem, cui *monile* proprium nomen erat, (Lucian. Tom. IV, p. 102) iis ipsis quos Homerus delineavit Gnossii hyporchematis figuris repraesentatam suspicatus sit, in partem vocato alterius quoque Deliaci hyporchematis forma; in eo refellendo pluribus verbis opus non reor, quamvis fallacem esse ingenioseque institutam comparationem agnosci par est. Optime vero Schoellius duos *κυβιστητῆρας* istos non sine momento esse perspexit p. 54, in quibus totam nostram inniti apparet demonstrationem. Atque in hac loci interpretatione praeivisse jam Kuitharium video, in futilissimo isto, non tamen omni ex parte spernendo libello, quem de Pindari epiniciis conscripsit p. 112 sqq. „*Mehrere Stellen sind im Homer z. B. Il. 18, 590. Hier ist ein singender und tanzender Chor von Jünglingen und Mädchen; κατὰ μέσσους welches man nun nicht gerade zu von den Zuschauern verstehen wird, spielten zwei κυβιστητῆρες. Wie Athenaeus V, 217 von diesen ausdrücklich sagt ὠρχεῦντο, so erklärt Lucian denselben S. 131 gradezu für ὀρχηστὰς δύο ἡγουμένους τοῦ χοροῦ.*" — Ac rectissime idem Luciani lectionem *ἐξάρχοντες* pro *ἐξάρχοντας* recepit, quamquam rationibus ipsius assensum praebere nequeo. Nam quod voce *μολπῆς* significari *παιδιάν* praefracte neget, quam sit temere pronunciatum, ipse Homer. Odyss. VI, 101 convincere poterit: *τῇσι δὲ Ναυσικάα λευκώλενος ἤρχετο μολπῆς*; quo de loco nuper demum Welckerus monuit Mus. Rhen. 1833. (cfr. Wolfius Prolegg. p. 263 sq. Spitznerus Iliad. Tom. III, p. 421). — Huic vero choro, quem in Iliade descriptum habemus, utique similis ille est, quem Schoellius l. l. p. 55 ex hymnis Homericis advocavit:

Αὐτὰρ ἐϋπλόκαμοι Χάριτες καὶ ἐΰφρονες Ὧραι
ὠρχεῦντ' ἀλλήλων ἐπὶ καρπῷ χεῖρας ἔχουσαι·
ταῖσι μὲν οὔτ' αἰσχρὴ μεταμέλπεται, οὔτ' ἐλάχεια,
ἀλλὰ μάλα μεγάλη τε ἰδεῖν καὶ εἶδος ἀγητὴ
Ἄρτεμις ἰοχέαιρα, ὁμότροφος Ἀπόλλωνι.
Ἐν δ' αὖ τῇσιν Ἄρης καὶ ἐΰσκοπος Ἀργειφόντης
παίζουσ'· αὐτὰρ ὁ Φοῖβος Ἀπόλλων ἐγκιθαρίζει
καλὰ καὶ ὕψι βιβάς

Junctis igitur manibus Gratiae cum Horis et Harmonia, cumque Hebe, Venere ac Diana chorum ducunt, quarum in medio Apollo, Mercurius ac Mars constituti, ille citharam pulsando docere erecteque ambulatur, hi vero choreas quasi moderantur, ac κυβιστητήρων munera suscipiunt.

Neque aliter eae comparatae choreae fuerunt, quas in Apollinis honorem Deli incolae quotannis instruxerunt; teste Luciano Tom. IV, p. 105 Hemst.: ἐν Δήλῳ δέ γε οὐδὲ αἱ θυσίαι ἄνευ ὀρχήσεως ἀλλὰ σὺν ταύτῃ καὶ μετὰ μουσικῆς ἐγίγνοντο. Παίδων χοροὶ συνελθόντες ὑπ' αὐλῷ καὶ κιθάρᾳ, οἱ μὲν ἐχόρευον ὑπωρχοῦντο δὲ οἱ ἄριστοι προκριθέντες ἐξ αὐτῶν. (Hom. Od. IV, 17. VIII, 370—380. Callimach. hymn. Del. 307) Julian. Orat. IV, p. 252. οἱ μὲν γὰρ πλάνητες, ὅτι περὶ αὐτὸν, ὥσπερ βασιλέα, χορεύοντες, ἔν τισι ὡρισμένοις πρὸς αὐτὸν διαστήμασιν ἁρμοδιώτατα φέρονται κύκλῳ. (cfr. Spanhemius ad Juliani Caess. p. 89 ed. Heusinger.) Ceterum ea saltatio, quae apud Homerum sola bacchica occurrit in Iliad. XVIII, 566 nihil omnino cum his choris commune habet, tamen hoc certe annotatu non indignum videtur, quod verbo σκαίροντες utitur de saltatorum motibus. Σκαίρειν enim idem prorsus atque σκιρτᾶν valet, quod quidem de Satyris dictum non raro obviam fit. Sic Hesych.: Κονίσαλος σκίρτησις σατυρική. Analect. II, 57: Σκιρτήτης. Dioscorid. epigr. 29: Σκίρτος ὁ ἀνδρογένειος. Cornut. 30: Σκίρτοι. Ipse Bacchus amat σκιρτᾶν τε καὶ ἀθύρειν secundum Himer. Orat. XIII, 594 (Welcker. Addit. p. 337). Ac simile quoddam tripudiandi genus, quale Lucianus l. l. descripsit, apud Sophoclem mihi comprehendisse videor in Trachin. v. 208—228 ubi Schol. ad vers. 220: τὸ μελύδριον γάρ, ait, οὐκ ἔστι στάσιμον ἀλλ' ὀρχοῦνται ὑπὸ τῆς ἡδονῆς. Nimirum non totum carmen orchesticam naturam prae se fert, sed extrema tantum particula:

ἀείρομ' οὐδ' ἀπώσομαι τὸν αὐλὸν, ὦ τύραννε τᾶς ἐμᾶς φρενός.
ἰδού· ἀναταράσσει μ' εὐοῖ
ὁ κισσὸς, ἄρτι βακχίαν
ὑποστρέφων ἅμιλλαν.

haec, inquam, si quid video a singulis tantum (fortasse non

plusquam duobus) recitabantur choreutis, minimeque vehementioribus gestibus corporisque motionibus exprimebantur. Reliqua vero 208—220 et 225—228 totius chori graviorem concentum requirebant, quamquam neque hos versiculos quavis omnino motione caruisse verisimile est.

Haec igitur sufficiant ad antiqui chori, quem tumultuarium vocavimus, naturam demonstrandam. Jam vero videamus de cyclio. In quo primum nobis Xenophontis occurrit testimonium (Oecon. VIII, 20) *χορὸς κύκλιος, καλὸν θέαμα αὐτὸ καὶ τὸ μέσον αὐτοῦ καλὸν καὶ καθαρόν.* Quid igitur? nonne hinc cyclii chori proprium fuisse ediscimus, quod vacuum in medio spatium relinqui soleret, ut maxime mirer, quod Kuithan l. c. p. 112 ubi eundem locum laudat prorsus e contrario disputet: *„Diese schöne freie Mitte scheint ihren besondern Werth davon zu haben, dass sie der Platz für den ὀρχηστής war* 115).“ Atqui cyclius chorus arae Dionysi circumdatus nec praeter dei aram aliquid in medio suo versari passus est, neque selectorum choreutarum artificiis, ne quid spectatorum attentionis vivaciore aliqua saltatione quodammodo sibi surriperet, modicis tantum tripudiis repraesentatis ipse quasi spec-

115) In eodem errore etiam Boettigerum versatum esse video, Opusc. ed. Sillig p. 290: „In choris cycliis, qui choro modum daret et auspicaretur carmen, cui reliqui accinerent, fuit *μεσόχορος* in media saltantium corona constitutus.“ Longe aliter res se habet in alio Juliani loco ex Caesarr. p. 10 Heus. *καὶ ὁ Διοκλητιανὸς ἄγων μεθ' αὑτοῦ Μαξιμιανώ τε δύω καὶ τὸν ἐμὸν πάππον Κωνστάντιον ἐν κόσμῳ προῆγεν. Εἴχοντο δ' ἀλλήλων τῶ χεῖρε καὶ ἐβάδιζον οὐκ ἐξ ἴσης, ἀλλ' οἷα χορός τις ὢν περὶ αὐτόν, τῶν μὲν ὥσπερ δορυφορούντων καὶ προθεῖν αὐτοῦ βουλομένων, τοῦ δ' εἴργοντος· οὐδὲν γὰρ ἠξίου πλεονεκτεῖν.* Haec enim vera est cyclii chori imago. Medius est Diocletianus parastatae vero ex altera parte Maximiniani ex altera Constantius, qui tamen non *ἐξ ἴσου ἐβάδιζον,* ut in choro tragico solebat fieri, sed vehiculi formam appetebant. Locum sic vertit Cunaeus: Tum Diocletianus ambos secum ducens Maximianos, avumque meum Constantium decenter atque ordine progressus est. Hi manus quidem junxerant inter se, sed tamen haud pariter incedebant, quippe quidam quasi choro eum cinxerat, fuerintque qui satellitum more praeire vellent, quos inhibuit ille. Nihil enim prae ceteris sibi adrogabat. — Cfr. Leutsch *Grundriss der Metrik.* p. 401.

tator aderat; sed in se totum ac solum adstantium oculos invitabat, convertebat, arripiebatque. At vero, quaerat aliquis, quid tum selectis istis factum saltatoribus, quos quidem prorsus excidisse e choreis non modo per se probabile non est, sed nec ademptos videmus hyporchematis et aliis saltationibus. Neque omnino ego hos in arte sua quasi principes e medio tollo; quin etiam honorificentissimum locum iis etiamnunc assigno, quod tamen, quo intelligi melius posset, primum de numero choreutarum in cyclio choro usitatorum videndum erit. Ac dithyrambicum chorum quinquaginta constitisse choreutis non uno nobis veterum testimonio relatum est. Simonid. Epigr. LVIII, (Schneidew. fr. 203):

Χεινοφίλου δέ τόθ', υἱὸς Ἀριστείδης ἐχορήγει
πεντήκοντ' ἀνδρῶν καλὰ μαθόντι χορῷ.

Schol. Aesch. c. Ctesiph. p. 721 Reisk. Tzetzes Prolegg. ad Lycophr. p. 1 Pott. V. Schneidew. ad Simonid. p. 57. Mueller Eumen. p. 75. Ampliari hunc numerum Luetckius p. 60 annotavit ex Plut. de Mus. X, p. 663 H.[116]). Jam vero cum e cycliis choris tragicos comicosque choros profluxisse verisimile sit, mirum sane, quod jam Muellerus l. c. annotavit, atque Kolsterus l. l. p. 20 attigit, factum id est, quod cum de choro comico dubium non sit, quin e XXIV personis constiterit, tragicum autem, quem post Sophoclem quasi lege recepta XV constitisse choreutis memoriae traditum sit, tamen ab initio XII comprehendisse saltatores non temere credatur testantibus et Suidae v. *Σοφοκλῆς: καὶ πρῶτος τὸν χορὸν ἐκ πεντεκαίδεκα εἰςήγαγε νέων* (NB) *πρότερον δυοκαίδεκα εἰςιόντων* et Anonym. Vit. Soph. *αὐτὸς δὲ καὶ τοὺς χορευτὰς ποιήσας ἀντὶ δώδεκα δυοκαίδεκα.* (cfr. Albertius de Choro Supplic. p. 2. Muellerus Eumen. p. 76. 77) — nihilo secius ipsi cyclius chorus numerorum responsionem conturbet, quippe qui e L potius, quam XLVIII quod exspectaveris choreutis compositus, duobus per-

---

116) Athen. V, p. 199 A. in pompa Bacchica commemorat currum qui erat *πλήρης σταφυλῆς· ἐπάτουν δὲ ἑξήκοντα Σάτυροι πρὸς αὐλὸν ᾄδοντες μέλος ἐπιλήνιον.* — Unde Alex. Sardus de Rer. invent. I, p. 16 (c. XX) acceperit „Lyricos choro L virorum constituto a Tibia vel a Stesichoro ad lyram carmina decinisse" nescio.

sonis redundet. Cui quidem discrimini Muellerus succurrendum esse ratus p. 75 (§. 5) postquam paulo supra poetam tragicum totidem accepisse a chorego, quam quot cyclius chorus constitit, saltatores suspicatus est, L saltatoribus fidem abrogans, XLVIII saltatores dari, docerique consuevisse poëtis putat: *„Darum hat ein viereckter Chor von fünf mal zehn weniger Wahrscheinlichkeit, und es ist viel glaublicher, dass wenn der tragische Chor in frühern Zeiten, als ein ungetheiltes Ganze auftrat, seine Zahl achtundvierzig, sechs mal acht war."* Quod si eum numerum L hominum veteres scriptores edito testantur, neque Muelleri opinio omni probabilitate careat, alia haud dubie excogitanda ratio erit, quomodo tum testimonia veterum scriptorum integra serventur, tum Muelleri sententia quodammodo locum tueri possit. Eamque ego rationem in duobus istis***), ab Arione e medio exclusis invenio saltatoribus, qui ex *κοινῆς* (ut Hom. Od. VIII, 371 sq.) saltantibus, in Chori duces commutati, XLVIII saltatoribus quasi primi inter pares propositi, L saltatorum numerum compleverunt. De quorum et statu et officio mox accuratius disseram; nunc quomodo iidem mihi ad tragoediae chorum fecisse videantur, exponendum erit. Chorum igitur tragicum ex XII constitisse personis, certe duo, quos laudavi, loci testantur. Nec tamen de his tantum numeris (XII et XV) inter scriptores controversia est, sed descendit in campum etiam tertius petitor, numerus XIV; aeque duobus testimoniis fretus, anonym. auct. Aeschyl. vit. sec. Cod. Oxon. et Rob. edit. *χορὸς δὲ τῶν τραγῳδῶν συνίσταται ἐξ ιδ' ἀνδρῶν, ὁ δὲ τῶν κωμῳδοποιῶν ἐκ κδ'.* (cf. Stanl. ed. p. 692) et Schol. Dionys. Thrac. Villois. anecd. T. II, p. 178 *ἦσαν δὲ τραγικοὶ χορευταὶ δεκατέσσαρες, κωμικοὶ δὲ κδ'.* quae testimonia si

***) Bene Kuithan. l. l. p. 123: *„indess ist merkwürdig, dass schon im Homer zwei Acteure sind die zu einem Chor spielen."* Kolsterus l. l. p. 21 de duobus ducibus aliquid subodoratus, de dispositione plusquam par erat, negotia sibi peperit, „cyclium vero versibus VIII, jugis VI, hinc illinc addito duce." Duos chori duces in Oschophoriorum festo quoque videmus choro praefuisse. (Demo ap. Plut. Thes. c. XXIII. Procl. Chrestom. p. 425 (ed. Lips. 1832) p. XII, ed. Schott.)

quid video juste brevius rejecerunt Kolsterus l. l. p. 19: „nam qui ex quatuordecim compositos tradidit biogr. Aesch. ed. Robort. ducem procul dubio non in choreutarum numero posuit," et Aem. Albertius de choro Aeschyl. Suppl. p. 5 his verbis: „Attamen haud injuria haec ita sunt accepta, ut de industria chori dux omissus esse putetur, quo facto reliqui cantores necessario quatuordecim tantum esse poterunt, id quod fortasse scholiasta significare voluit χορευτῶν nomine utens, cum alibi πρόσωπα vel ἄνδρες vel solum numerale poni soleat, ut praesertim, si eundem uterque secutus sit auctorem (sic Hermann. Opp. Vol. II, p. 140) vix quidquam sit remansurum dubitationis." Justo, inquam, brevius quaestione hac defuncti sunt Vv. Dd., quoniam alteram tantum subducendi calculum viam ingressi, alteram contra, equidem mihi multo certiorem visam, augendi addendive evitarunt. Certe mihi XIV illi choreutae multo videntur propius ad XII istos, quam XV saltatores accedere, ut si XII commemorentur, non ut nonnulli judicant, jugum primum omissum crediderim, sed duos desiderari chori duces persuasum habeam. Quod ad credendum praesertim Euripidis choro Supplicum compellor quo de iterum cum Albertio litem mihi exortam video, l. l. p. 6, hunc in modum contra Boeckhium de graec. trag. princ. p. 75 (c. VII) disputante: „Euripides quidem cur in hunc potissimum numerum incideret apta fuit caussa; nam cum VII heroum matres non plus VII esse possent, assumtis totidem famulis necessario habebat XIV cantores, neque istarum Septem, quae reliquis praestaret, ulla erat, neque quae aliunde chori universi dux accederet."

Quid vero? chorus sine duce? at haec profecto res inaudita esset, quam ne ausum quidem fuisse poetam quendam crediderim, cum sine controversia verissimum sit, quod Demosth. c. Mid. p. 530 d. profert: *ἴσασι δήπου τοῦθ' ὅτι τὸν ἡγεμόνα ἂν ἀφέληταί τις, οἴχεται ὁ λοιπὸς χορός*, quem observans locum Himerius Orat. IX, §. 3 Wernsd. *οὕτως καὶ κυβερνήτου νοσοῦντος*, ait, *ὅλον συμπάσχει τὸ σκάφος καὶ ὁ χορὸς ἀβάκχευτος μένει τοῦ χοροστάτου κειμένου*. Sequitur hinc cum in Euripidis Supplicibus quae universi chori dux accederet

non esset, duas cantantium duces apparuisse, alteram quae reginarum, alteram quae famularum chorum duceret. Atque idem illud de duobus principibus praeceptum, ubique valuisse puto, ubi chorus e XIV cantoribus constaret. Cur vero in hunc potissimum numerum inciderint Athenienses, neque aliam quantamcunque partem primordiali choro nimio viso detraxerint, non ita difficile puto divinatu. Scilicet si eorum chororum numerum consideramus, quos, ut iisdem aut Diis promissa solverent, aut animi pietatem manifestarent, a veteribus institutos heroibus videmus, ipse ille XIV saltatorum numerus, quasi sacerrimus atque usitatissimus, revertitur. Sic teste Schol. Iliad. XVIII, 590 (ed. Mueller Tom. III, p. 70) veteres tradunt, quum postea viri et mulieres separatim choros celebrare consuessent, primum qui Theseo duce e labyrintho evaserant, VII juvenes totidemque puellas promiscue saltasse ductore Daedalo Gnosi. Deinde Plutarchus Thes. c. 18 eundem heroem memoriae tradit, Delphiniorum festo cum VII juvenibus virginibusque VII, mitigandi Apollinis caussa ad templum ipsius processisse, qui apud posteros abhinc usus invaluit. Nec non Sicyone par puerorum puellarumque numerus, Apollinem Dianamque certis quibusdam anni diebus placavit, Pausan. II, 7, 7. Cfr. Muellerus Eumenid. p. 140. Schoellius l. l. p. 39. Welckerus App. ad Schwenkii *Etym. Mythol. Andeut.* p. 285. Schneidewinus de Laso p. 15. Refero huc etiam Alcmanis carmen XIV strophis constans. Itaque verisimile est Athenienses, cum major cycliorum chororum numerus subnato paullatim ordinatae tragoediae lusu aliquanto minuendus esset patrium, ut consueverant, morem respicientes, eum ad eundem saltatorum numerum reduxisse, quem etiam in aliis sacris instruendis choreis usurpatum viderunt. Quare mihi reputanti dubium non est, quin chori numerum et quem postea adscivit histrionem, histrionumque dialogum a lyrica tragoedia, chori vero praestantiam, magnificentiam ac prae diverbiis amplitudinem, sero coercitam, a dithyrambis ordinata sibi Atheniensium tragoedia affixerit. Denique vero ad comprobandos XIV choreutas, etiam tragici chori facit dispositio. Etenim sive thymelen tragicam Kanngiesserus rec-

tis ex Thespidis plaustris aut pulpito transformatum putet, sive Muellerus aliique ex Dionysi ara prognatam verisimilius repetant, hoc saltem dubitatione caret, chorum ex XIV hominibus constantem melius atque formosius circa eam disponi posse, quam XV, cum in XIV collocandis bina trium choreutarum juga, thymelen versus, ab eademque aversa disponi possint, ita ut duo qui restarent saltatores alter dextri alter sinistri στοίχου medium tenerent. Postquam vero XV facti erant unum ascendere ad thymelen necesse erat, neque enim amplius chori corona cinxit, sed praeter sinistrum versum, cujus in medio coryphaeus positus thymelen obtinuit, reliqui versus omnes post ipsum ordinati erant. Patet hoc de chori dispositione, non agentis sed stabilis intellectum me velle. Elucet autem priorem dispositionem, quamvis et ipsa quadrata esset, tamen ad cyclium chorum propius accessisse, quoniam in hanc quoque Xenophontis cadat: τὸ μέσον αὐτῶν καλὸν καὶ καθαρόν.

At jam revocari me intra terminos audio, quippe qui de cycliis, non de quadratis choris disserendum mihi proposuerim, cui quidem adhortationi et ipse eo libentius obtemperem, quo illa de tragico choro inquisitio, quamvis nostra imprimis aetate saepius tentata sit, tamen cotidie tantum abest, ut luculentior, ut vel lutulentior, lubricior impeditiorque evadat. Vidimus igitur eosdem, qui in antiquis choris soli gracilitatem corporis ostentarant, in cycliis choris ἡγεμόνων officio functos esse. Quaeritur nunc quo in loco constituti fuerint, ut non modo honorificentissimum locum tenerent, sed etiam ejusmodi, unde et intueri reliquos, et ipsi quoque ab omnibus conspici possent. Et locum corona facta aut arcus figura descripta medius quisque undique omnibus in conspectu compareret, reapse in aperto foret, duces cyclii quoque chori medium tenuisse, nisi idem edite testaretur Posidonius Athen. IV, p. 152: ὅταν δὲ πλείονες συνδειπνῶσι καθῆνται μὲν ἐν κύκλῳ μέσος δ' ὁ κράτιστος, ὡς ἂν κορυφαῖος χοροῦ: quae verba etiam J. G. Sommerbrodtius in Rerum Scenic. capp. selectt. I, p. 13, probe de cyclio choro intellexit. Inde fit, ut totus chorus dithyrambicus in duo quasi hemichoria

discederet, in quorum utriusque medio singuli constituti coryphaei alter oppositus alteri reliqui inde hemichorii saltationibus ac motionibus modum darent. Atque hi sunt *ἐξάρχοντες* isti, de quibus locutus Aristot. A. P. IV, 6 non sine caussa plurali numero usus est: *Γενομένη οὖν ἀπ' ἀρχῆς αὐτοσχεδιαστικῆ καὶ αὐτὴ καὶ κωμῳδία, καὶ ἡ μὲν ἀπὸ τῶν ἐξαρχόντων τὸν διθύραμβον κτλ.* Etenim quamquam optimo jure Welckerus eos mihi vituperare videtur, qui sub voce *ἐξαρχόντων* non cum Harlesio *κορυφαίους* intelligerent, sed aut cum Bentlejo verterent „qui canerent" aut cum Hermanno „qui edebant," aut cum Thierschio „sangen," — tamen quod ipse (p. 229) ajat: „*von den Vorsängern des Dithyrambus, nämlich dem jedesmaligen Einem Vorsänger, was dieser im Dithyramb leistete, damit wird die Ausführung durch die Schauspieler in der eigentlich oder gewöhnlich so genannten Tragödie verglichen.*" (ib. p. 247) hoc, inquam, nullo pacto concedi potest. Etiamsi enim opinioni meae facile aliquis hoc imprimis obstare opinetur, quod proprie sic dicta tragoedia ab uno histrione profecta, alterum histrionem Aeschyli demum in re scenica obsequuta imperio assumpserit, id jam abunde eo refelletur, quod, qui primus invenit *ἐπεισόδιον*, ejusdem sibi inventi laudem ab alio eripi chori duce aegre perpessus esset. Videntur enim poetae, qui dithyrambum cecinerunt, ipsi alterius utrius coryphaei munere suscepto choro et cantandi et saltandi modum dedisse; quantum ex Epigr. adesp. ab Athen. XIV, p. 629 servato (nr. CLXXI) colligi poterit:

ἀμφότερ' ὠρχεύμην καὶ ἐν Μοίσαις ἐδίδασκον
ἄνδρας ὁ δ' αὐλητὴς ἦν Ἀνακὸς Φιαλεύς.
εἰμὶ δὲ Βακχείδας Σικυώνιος· ἦ ῥα θεοῖσιν
ἐν Σικυῶνι καλὸν τοῦτ' ἀνέκειτο γέρας.

ubi de cyclio choro sermonem fieri dubium non est. Cfr. W. Schneiderus de trag. orig. p. 26. Welckerus Add. Tril. p. 235. Atque idem de se praedicat, quisquis est tetrametrorum auctor ap. Athen. XIV, p. 628 A:

ὡς Διωνύσοιο ἄνακτος καλὸν ἐξάρξαι μέλος
οἶδα διθύραμβον οἴνῳ συγκεραυνωθεὶς φρένας.

atque Archilochus:

αὐτὸς ἐξάρχων πρὸς αὐλὸν Λέσβιον παιήονα.

Antiquitus enim poetae, qui cantum cyclium docerent, artem etiam saltandi exercuerunt; et choreutis schemata praesaltabant; quare Hesych. v. *διδάσκαλος* (Tom. I, p. 978) *πᾶς ὁ ἐνεργῶν τι περὶ δραματοποιΐαν καὶ τῶν κυκλίων χορῶν παρασκευήν*, atque disertius etiam Harpocratio et Etym. M. s. v. *διδάσκαλος. Ἰδίως διδασκάλους λέγουσιν* (*Ἀττικοὶ* add. Etym. M.) *ποιητὰς τῶν διθυράμβων ἢ τῶν τραγῳδιῶν*; unde et ipsum carmen dithyrambicum vocatur *διδασκαλία* ap. Plut. an seni Tom. II, p. 785 (Vandal. diss. Marm. Ant. VIII, 5 p. 672. Boettiger l. l. p. 284. 87). Itaque Arionem Herod. I, 23 refert dithyrambum primum cecinisse et docuisse (*ποιήσαντα καὶ διδάξαντα*). Cinesias autem, inter dithyrambicos suae aetatis nobiliores referendus, haud dubie a *κινήσει* h. e. celeritate in saltando insigni denominatus est: Schol. Ar. Ran. v. 153 *Κινησίας διθυραμβοποιός, ὃς ἐποιήσατο Πυῤῥίχην, ἢ ὅτι ἐν τοῖς χοροῖς πολλῇ κινήσει ἐχρήσατο.* — Superest denique Suidae locus v. *χοροδέκτης· ὁ τοῦ χοροῦ προεξάρχων*, qui id quod dixi optime confirmat. *Χοροδέκτης* enim (sive *χορολέκτης* rectius nominetur) eum teste Aelian. H. A. XI, 1. XV, 9 is haberetur, qui *ἐνδόσιμον* exhiberet, qui carmen praeiret, denique, ut breviter dicamus, qui *ἐξάρχει*; Suidas contra inter voces *ἐξάρχων* et *προεξάρχων* (h. e. qui primus cantum auspicatur) distinxit; unde accuratissime h. l. interpretatum esse eum quem exscripsit verisimile fiat. Quod si alter *ἐξάρχων*, alter *προεξάρχων* uno choro praefuit, quamnam muneri *προεξάρχοντος* melius stetisse, quam ipsum poetam credideris? Cfr. p. 64. Non reputarunt, qui hac de re judicium tulerunt Kolster l. l. p. 18 sqq. Sommerbrodt l. l. p. 16. — Similiter ap. Demosth. or. de cor. *προηγεμὼν* significantius dictum est, quam *ἡγεμών* (Dissen. h. l. p. 412). De voce *ἐξάρχειν* cfr. Fr. A. Wolf Prolegg. p. CCLXIII. Muellerus Eumen. p. 69. Welckerus Add. p. 215. Liebel Archil. p. 121. — Quod inter *προεξάρχοντα* et *ἐξάρχοντα* discrimen, quam vere statuatur, ad demonstrandum optime inservit Philoxeni Cyclops, cujus ex fragmentis duo distingui possunt confabulantes, alter Cyclops, alter Ulysses. Etenim verba illa

fr. VI: οἴῳ μ' ὁ δαίμων θηρίῳ συγκαθεῖρξεν; (p. 61) aperte Ulyxis esse in caverna cum Polyphemo inclusi, bene observat Fiorillo l. l. p. 64. Ex fr. VII vero (p. 63) compertum habemus, Polyphemum Ulyxi ejulanti respondisse ἔθυσας; ἀντιθύσῃ. Nec non bipartitum in hoc dithyrambo chorum fuisse cognosci potest, cum si Ulyxem sine sociis induxisset Philoxenus et herois dignitati et Homericae narrationi repugnasset; Polyphemum autem inter armenta velut pastorem fictum esse, ex Aristophanis parodia satis apparet. Unde Horatianum „Pastorem saltaret uti Cyclopa[118])."

Sed jam de reliquis choreutis, quid statui possit, videamus. Ac Schneiderus quidem in eo libello, quem de originibus tragoedia Graecae (Wratisl. 1817) in lucem edidit, postquam jam in altero, quam de origg. com. Gr. eodem anno emiserat p. 24 de dithyrambicis et satyricis choris, quibus ut constet Thespis usus sit, obiter effatus est, in eo igitur eandem rem de integro suscipiens, ita argumentum pertractare conatus est, ut c. I de choris dithyrambicis, c. II de satyricis, c. III denique de tragicis choris exponeret, ejusque disputationis summam maxime perspicue exponeret p. 5. „Dithyrambicos autem choros diximus nullam mutationem compertos esse atque a tragoedia semper et ubique alienos fuisse. Nec tragicos quidem choros ex his proxime ortos esse contendere ausim, sed primum satyricos, e quibus demum emersit tragoedia." Etenim persuaserat sibi Schneiderus „tantum inter hoc utrumque, dithyrambum inter et tragoediam, interesse discriminis ut si nihil aliud intercessisset, alterum ex altero nasci non potuisset." cf. l. l. p. 36. Neque Schneiderus est, qui solus ab hac sententia standum rebatur, sed Pinzgerus etiam de dram. satyr. p. 11. Muellerus Dor. II, p. 368. Jacob. Q. S. p. 25 sq. simile quiddam suspicati esse videntur. Verum tamen meliore jure iisdem ex aversa parte pugnant Genthius[119])

118) Satyr. I, 5. 63 ib. Heindorf.

119) *Dass man bei diesen Gesängen Satyrn vorstellte, oder wenn auch nicht wirklich vorstellte, doch in der Idee annahm, lag schon nahe und war natürlich.*

in libello: „*Aesthet. Abhandl. über das Satyrspiel*" p. 55 §. 7 et Welckerus[120]) Add. p. 233, etsi, quae de Arionis satyris Welckerus[121]) paulo infra, Boeckhius[122]) et Ulricius[123]) disputarunt, non omni mihi ex parte comprobarunt. Sed res in aperto est, dummodo dithyrambus, quid significet, meminerimus, sc. idem, quod τιτύραμβος h. e. carmen a Tityris sive rusticis hominibus satyros imitantibus cantantum. Vide cap. V. Nunc enim reapse patet dithyrambum sine satyris ne existere quidem potuisse; etiamsi postea satyrorum exuisse personas probabile sit (Welcker p. 233), ac simul Arionis satyri, quid memorabile in se continuerint elucet, nimirum σατύρους dicitur εἰσενεγκεῖν ἔμμετρα λέγοντας. Satyrorum enim instar, gestu, sermonisque lascivia diu ante Arionem se gessisse rusticos et colonos quis neget? (Welcker pag. 226) Ario vero primus repraesentavit tityros metrum servantes, dithyrambo tum primum in Graecia resonante atque hoc certe quod memoriae traderetur dignum fuit. Neque alius sensus depromi ex Suidae verbis laudatis potest, quippe qui verbo εἰσενεγκεῖν utens Arionem Satyros addidisse, inseruisse dithyrambico choro (quae Welckeri sen-

120) *Was die Einführung von Satyrn betrifft, so ist klar, dass sie nicht einen Chor ausser dem Dithyramb, das ist ausser dem Chor bildeten.*

121) *Nachtr. p. 234. Auf jeden Fall scheint das eigentliche Spiel des Arion städtisch gewesen zu sein, ohne die Satyrmaske, welche der Dithyramb auch in Athen ablegte, als die Männer und Knabenchöre von Staatswegen aufgestellt wurden. Die Satyrn also die er hinzufügte erhielten dem veredelten in den Kreis der Kunst erhobnen Chorgesanges etwas von der alten ländlichen Lustbarkeit, eben so wie später im attischen Satyrdrama das Volksspiel dem Erzeugniss der städtischen Kunst beigesellt wurde.*

122) Boeckh *Staatsh.* Vol. II, p. 363. „— *wiewohl er als handelnde Personen schon Satyrn dem Chor zugesellt haben soll,*" —

123) *Geschichte der hellen. Dichtkunst. Vol. II, p. 584. Nachdem Thespis vielleicht auf Arions Vorgang die Satyrn von der ersten Darstellung durch den Männerchor und seine Vorsänger getrennt hatte, wurden nun auch in den eigentlich dithyr. Aufführungen Satyrn von den Chören der Männer oder Knaben abgesondert.*

tentia est) minime in animo haberet, sed verbi illius significationem admisit usitatam, Arionem metricis Satyrorum lusibus inventis novi aliquid in scenam introduxisse, ac prodire jussisse in publicum. Alia isane quaestio esset, quo usque temporis haec satyros imitandi consuetudo pervaluerit; sed eam opinionem in medio relinqui satius erit, siquidem hoc eo tempore desiisse fieri cum aut inter puerorum virorumque choros distingui coeptum, aut in dithyrambos in theatra receptus sit, nulla certe idonea caussa videatur, cur suspicemur. Etenim, cum apud veteres scenicarum rerum ordinatores inter satyros et imberbes et barbescentes et barbatulos et barbigeros distinguerent, quid impedit ne puerorum chori imberbes istos barbatulosque, virorum autem barbatam satyrorum gregem imitari potuissent, et cum in dramatico[124]) lusu non aegre plebs illa superum ferretur, cur in dithyrambico conspecti bilem moverint? Sunt tamen alia quaedam indicia, unde ex cycliis choris mox exulasse satyros conjeceris, primum quod jam vetustiorum dithyramborum tituli ejusmodi sunt, ut satyrorum praesentiam praefracte respuant, quos inter Lasi Centauros, Melanippidis Danaides, Philoxeni Mysos et Syrum nominari sufficiet; tum quod cyclii choregi, cum dithyrambus primum inter liturgias receptus esset, quo sibi, uti aliter fieri non potuit, popularem auram benevolentiamque captarent neve in publico sumptu parci ac sordidi apparerent, simplicibus istis ac sordidis homunculis pannos undique purpureos assuere coronasque imponere aureolas coacti fuissent, quod etiamsi factum esse nonnullis recentiorum vv. dd. persuasum sit, tamen a Welckero abunde refutatum est Additam. pag. 235, not. 170; denique quoniam non Antigenidam modo Philoxeni auloedum, (?) in Comissante, dithyrambo aliquo, crocoto[125])

---

[124]) Bode l. c. p. 166.

[125]) De crocota veste cfr. C. Bartholinus de Tibiis p. 360. Welckerus Additt. p. 109 cf. not. 29. Wunderlichius ad Tibull. I, 7, 46. C. G. Glaeserus de cantu et saltatione ap. Graec. incunabul. cult. (Lips. 1829. 8.) p. 33, qui plenus est rerum bacchicarum libellus. Meinek. Q. Sc. I, p. 25 sive hist. crit. p. 57. Com. Fragm. II, 1 p. 37 ad fr. Cratin. I. At Milesiaca calceamenta haud scio an nullo alio loco

indutum vestimento Milesiisque calceatum soleis processisse primum accepimus teste Suid. v. Ἀντιγενίδας, atque Anaxandridem comicum novimus cum dithyrambum aliquando Athenis doceret, comatum purpura usque ad talos demissa, pedemque nivea vinctum aluta, equo vectum recitasse cantilenae particulam; sed Polyphemum etiam in Cyclope Philoxeni colligimus ex Arist. Plut. v. 290 Schol. conspectum esse πήραν ἔχοντα κτλ. Videsis imprimis quae supra de mimica in Cyclope dithyrambo saltatione annotavimus.

Sed haec de chori cyclii dispositione, numero, ducibus, vestitu hactenus. Restant enim nonnulla de ipsa saltatione addenda, quae statim h. l. adducam, ut pote pauciora, quam quae singulari capite comprehendam. Ac Luetckius quidem l. c. p. 62 dithyrambis singulare quoddam saltationis genus fuisse, non verisimile arbitratur, quum inter multa saltandi generum nomina, quae recenseat Athen. XIV, p. 629 etc. nullum sit, quod dithyrambo adscribat. Tamen Poll. Onomast. IV, 16 ait: τυρβασία δὲ ἐκαλεῖτο ὄρχημα διθυραμβικόν, quo tamen accuratius locutus esse videtur Hesych. s. v. τυρβασία (Albert. Tom. II, p. 1435) χορῶν ἀγωγή τις διθυραμβική. Cum utrisque locis conferri juvat: Hesych. τύρβη· θόρυβος· ἀγωγή· τάραχος. Suid. Σύρβη· τάραχος. Suid. p. 3463 B. C. Συρβηνεύς· ὁ ταραχώδης· ἀπὸ τῶν αὐλούντων μετὰ θορύβου. καὶ Συρβηνέων χορός· ὁ τεταραγμένος καὶ συνῴδης, ἀπὸ τοῦ τοῖς ὠσὶν ἐπιφθονουμένου. Διὸ τάττεται ἡ παροιμία Συρβηνῆς χορὸς ἐπὶ τῶν ἀτάκτων χορῶν. Zenob. Proverb. VI, 1. Συρβηνῆς χορός· αὕτη τέτακται κατὰ τῶν ἀτάκτων χορῶν. Ac Τύρβαν quidem inter Bacchica Argivorum festa

commemorentur. Certe equidem de iisdem B. Balduinum de calceo antiquo et Nigronum de caliga veterum et F. E. Rambachi de Mileto ejusque colon. dissertationem Hal. 1790. 4. frustra percurri. De albis calceis cf. Bald. l. l. p. 74. 5. Ceterum de Batalo Ephesio, auloedo, qui haud multo ante Demosthenem vixit, simile quoddam traditur a Liban. Vit. Dem. 2. (p. 4, 24 sq. ap. Bekk. oratt. Phil.) Ἱστόρηται γάρ τινα Βάταλον Ἐφέσιον αὐλητὴν γενέσθαι ὃς πρῶτος ὑποδήμασι γυναικείοις ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἐχρήσατο καὶ μέλεσι κατεαγόσι καὶ ὅλως τὴν τέχνην ἐμάλθαξεν. cf. E. Guhl Ephesiac. p. 147.

fuisse Pausan. II, 24, 6 testis est: *τῷ Διονύσῳ δὲ καὶ ἑορτὴν ἄγουσι καλουμένην Τύρβαν.* cfr. Prellerus l. l. p. 1066. Schoellius l. l. p. 97. De saltatoris nomine *ΤΥΡΒΑΣ* ap. Jahnium Vasenbilder. p. 28. Vid. cap. V, §. 6. Neque Welckerus in Addit. p. 225 improbabiliter *Θυρμίδας* populum ex tribu Oeneïde, quasi *Τυρβίδας* cum Bacchica ista saltatione connectit. Fuit igitur, si quid video, tyrbasia species quaedam sive *σχῆμα* quoddam saltationis dithyrambicae. Etenim mimicas[126]) saltationes si paullo accuratius adspexeris, schematum figurarumve miram quaedam prae se tulerunt varietatem, eo tamen constanter, opinor, servato modo, ut quinque figuris plures contineri iis non liquisset.

Sic „pythici modi, qui ad tibiam canitur, partes quinque sunt, rudimentum, provocatio, jambicum, spondeum, ovatio. Repraesentatio autem est pugna Apollinis contra Draconem; et in ipso experimento locum circumspicit, num sit conveniens pugnae, in provocatione vero provocat Draconem, sed in Jambico pugnat. Continet autem Jambicum tubae cantum et odontismum, utpote dracone inter sagittandum dentibus frindente. Spondeum vero dei victoriam repraesentat: et in ovatione deus ad victoralia carmina saltat." Pollux IV, 10. *περὶ τῶν πέντε πυθικῶν ἀγώνων. Τοῦ δὲ πυθικοῦ νόμου τοῦ αὐλητικοῦ μέρη πέντε, πεῖρα, κατακελευσμός, ἰαμβικόν, σπονδεῖον, καταχόρευσις κτλ.* Cfr. Muellerus Dor. I, p. 318; II, p. 215. Schoellius l. l. p. 63—67 qui praeter Boeckhium de Pythio nomo prolixius agunt. Apud eosdem invenies quidem, Strabonem Geogr. IX, 3, p. 281 Tauchn. in describendis carminis partibus a Polluce discedere, veruntamen et hic nonnisi quinque partes, sive actus mimicos agnoscit. — Luciani quoque locus de Salt. Tom. IV, p. 135 Cdgn. hic in censum venire potest: *ἰδὼν γὰρ πέντε πρόσωπα τῷ ὀρχηστῇ παρασκευασμένα (τοσούτων γὰρ μερῶν τὸ δρᾶμα ἦν) κτλ.* atque tota denique in fabularum

---

[126]) Optime enim Welckerus l. c. p. 230 contra Schneiderum l. c. p. 6 contendit dithyrambicam saltationem non e mera constitisse sicinnide, sed mimicam potius indolem habuisse. — De *συρβηνέων χορῷ* cfr. Bergkius Comment. p. 91, qui tamen ad tibiarum strepitum traxit, quo Bendidea sacra personabant, et Meinek. Com. II, 1, p. 67.

tibiis significarentur; quare ubi secundum Musices rationem dextra debebat parte chorus collocatus esse, sinistra conspiceretur et invicem." Idem ad hanc confirmandam sententiam laudat Schol. Arist. Ran. 153 „ἐν τοῖς χοροῖς πολλῷ κινήσει ἐχρήσατο." Videtur igitur Aristophanes l. c. magis novationes quam artem Cinesiae perstrinxisse. Omnino vero pyrrhiches mentionem facere Aristophanes longe alia de caussa videtur: eum hanc saltationem, ut videtur, instituenti Cinesiae accidisse fertur, ut ad Hecates imaginem cacaret. Lysistr. v. 380:

τί τοῦτό σοι τὸ πυῤῥόν ἐστιν; οὔτι που
Κινησίας σου κατατετίληκέν ποθεν;

Ran. 360:

ἢ κατατιλᾷ τῶν Ἑκαταίων κυκλίοισι χοροῖσιν ὑπᾴδων.

Suid. p. 2019 C. Gaisf. Ac sunt praeterea in Aristoph. Gerytad. ap. Polluc. VI, 111 versus nonnulli:

τότε μὲν Διόνυσέ σου κατεκοττάβιζον ἄν
νυνὶ δέ σοι κατεμοῦσιν, τάχα δ' εὖ οἶδ' ὅτι
καὶ καταχέσονται.

in quibus non sine veri specie Bergkius putavit Cinesiam tangi. Cfr. Meinekius I, p. 227. Nec non ejusdem Cinesiae saltandi genus irridetur ab Arist. Avv. 1378.

ἀσπαζόμεσθα φιλύρινον Κινησίαν.
τί δεῦρο πόδα σὺ κυλλὸν ἀνὰ κύκλον κυκλεῖς.

Io Chius, num quid in saltando novaverit parum compertum habemus, verum si idem, quem Athen. XIV, p. 633 tradit τοῦ Διονύσου σπονδεῖον πρῶτον κιθαρίσαι, non Dio fuit Chius, quomodo in Mss. est, sed Io Chius; hanc in musica dithyramborum novationem etiam ad saltationem pertinuisse probabile est: ita quidem, ut cum graviori tibiarum sonitui major choreutarum numerus convenisset; idem nunc minueretur, ne saltatium strepitus tenuiorem lyrae clangorem vinceret.

CAPUT VIII.

DE DITHYRAMBORUM MUSICA ET COMICORUM IN REBUS MUSICIS CENSURA.

Eupolis Athenaei XIV, p. 623.

Χ' ἡ Μουσικὴ πρᾶγμ' ἐστὶ βαθύ τι καὶ κάμπυλον
ἀεί τε καινὸν ἐξευρίσκει τι τοῖς ἐπινοεῖν δυναμένοις.

Dithyrambo choricas tibias accinisse testis est Pollux IV, 80: *οἱ δὲ χορικοὶ (αὐλοὶ) διθυράμβοις προσηύλουν.* Easdem feminęas ac tensione medias tradit Aristides Quinct. de Mus. p. 101: *τὸν δὲ χορικὸν θηλύτητος διὰ τὸ εἰς ὀξύτητα εὐχερές.* Inde, qui cycliis choris tibia modum dabant, dicti sunt *χοραυλαί* (Boeckh. Corp. Inscr. Nr. 1585), de quibus plura vide ap. Gasp. Bartholinum de tibiis p. 81—87. Iidem tamen etiam *κύκλιοι αὐληταί* vocantur in Corp. Inscr. nr. 1586, unde tibiae quoque, quibus usi sunt, cycliae appellatae. Hesych. *κυκλεῖοι αὐλοί.* Vid. Boeckh. de Metr. Pind. p. 259[127]). Verum tamen dubitare possumus, utrum choricarum sive cycliarum tibiarum satis constans usus pervaluerit, an alia quoque tibiarum genera in dithyrambicis certaminibus admissa fuerint. Atque non ita constanter *χορικοὺς αὐλοὺς* adhibitos fuisse, haud oblique colligas ex Amphide Athenaei IV, p. 174 T.

---

[127]) Eduardi Kruegeri dissertationem „de Musicis Graecorum organis circa Pindari tempora florentibus. Gotting. 1830. 4" cum in hac bibliotheca frustra quaesivissem non sine molestia ex Gottinga mihi comparavi; transmissam tamen mox intellexi ad meos usus nihil prorsus valere posse.

Α. ἐγὼ δὲ τὸν γίγγραντα τὸν σοφώτατον.
Β. τίς δ' ἔσθ' ὁ γίγγρας; *Α.* καινὸν ἐξεύρημά τι.
ἡμέτερον, ὃ θεατρῷ μὲν οὐδεπώποτε
ἔδειξ'· Ἀθήνησιν δὲ κατακεχρημένον
ἐν συμποσίοις ἤδη 'ςί. *Β.* διὰ τί δ' οὐκ ἄγεις
εἰς τὸν ὄχλον αὐτό; *Α.* διότι φυλὴν περιμένω
σφόδρα φιλονεικοῦσαν λαχεῖν τιν'· οἶδα γὰρ
ὅτι ταῦτα πράγματ' ἀνατριαινώσει κρότος.

Exstabat hic locus in Amphidis fabula *Διθύραμβος* inscripta. De ipso vero dithyrambico certamine sermonem fieri, cui novum se gingrantis inventum adaptare atque populo primum in theatro ostentare velle confitetur is, qui alter colloquentium introducitur, ex commemoratione tribus patere videtur. *Ἑκάστη γὰρ φυλή* (ut ait Schol. Ar. Avv. 1040) *Διονύσου τρέφει διθυραμβοποιόν,* unde Cinesias in Aristophanis l. l. haec de se praedicare potuit: *ὃς ταῖσι φυλαῖς περιμάχητος εἰμ' ἀεί.* — Praeter tibias autem in cycliis choris etiam citharae usum jam cap. V, §. 5 contra Welckeri disputationem in Ann. Instit. Archaeol. (1829) p. 401 defendi.

Neque spernendum sententiae meae praesidium est id, quod ne dithyrambici quidem poetae omnes tibiam pari in honore haberent, tantique aestimarent, quam citharam, ita ut non absonum videatur, inter duplicem fere dithyrambicorum scholam internoscere, alteram Doriam, quaeque ab ea profecta traditur, Phrynnideam, alteram Melanippideam; illam fidicinum celeberrimorum copia abundantem ac nobilem, alteram spectatissimis tibicinibus aeque insignem. — Atque hercle tibiarum lusum nemo majoribus laudibus adornavit, quam Telestes Athenaei XIV, p. 616 B. *Κομψῶς δὲ κἀν τῷ Ἀσκληπιῷ ὁ Τελέςης ἐδήλωσε τὴν τῶν αὐλῶν χρείαν, ἐν τούτοις·*

Ἢ Φρύγα καλλιπνόων αὐλῶν ἱερῶν βασιλῆα
Λυδὸν ὃς ἅρμοσε πρῶτος
Δωρίδος ἀντίπαλον Μούσας νόμον αἰόλον ὀμφᾷ
Πνεύματος εὔπτερον αὔραν
Ἀμφιπλέκων καλάμοις. . . . .

Ac Lasum quoque Hermionensem *αὐλῶν πολυφωνίᾳ* ab ipso primum inducta, satis tibiarum fautorem declarat. (Plut. de

Mus. XXIX). Contra hostem illis capitalem Melius se gessit Melanippides (vid. p. 78), non ille Philoxeni praeceptor, sed antiquior, junioris avus, quem in Marsya imprimis dithyrambo tibiis indixisse bellum Athenaeus XIV, p. 616 E. testis est. — Conviciatur ibidem haec:

ἁ μὲν Ἀθάνα
τὤργαν' ἔῤῥιψέν θ' ἱερᾶς ἀπὸ χειρὸς,
εἶπέν τε· Ἔῤῥετε αἴσχεα σώματι λύμα,
οὔ με τᾆδ' ἐγὼ κακότατι δίδωμι.

Pratinas quoque tibiarum in theatris imperium subvertere summopere innititur ap. Ath. XIV, p. 617 C.

τὰν ἀοιδὰν κατέστασαν Πιερίδες βασίλειαν·
ὁ δ' αὐλὸς ὕστερον χορευέτω·
καὶ γάρ ἐστ' ὑπηρέτας Κώμῳ μόνον·
θυραμάχοις τε πυγμαχίαισι νέων κριθεὶς παροίνων
ἔμμεναι στρατηλάτας.
παῖε τὸν φρυγίλου (? φρυγγίλου)
ποικίλου πνοὰν ἔχοντα,
φλέγε τὸν ὀλοσιαλοκάλαμον
λαλοβαρυπαραμελορυθμοβάταν θ'
ὑπὸ τρυπάνῳ δέμας πεπλασμένον.

Quae tam effusae querellae quid sibi velint, quo tendant, divinare licet ex Plut. de Mus. c. XXX. *ἀλλὰ γὰρ καὶ αὐλητικὴ ἀπὸ ἁπλουςέρας εἰς ποικιλωτέραν μεταβέβηκε μουσικήν. τὸ γὰρ παλαιὸν ἕως εἰς Μελανιππίδην τὸν τῶν διθυράμβων ποιητὴν συμβέβηκεν τοὺς αὐλητὰς παρὰ τῶν ποιητῶν λαμβάνειν τοὺς μισθοὺς, πρωταγωνιςούσης δηλονότι τῆς ποιήσεως, τῶν δ' αὐλητῶν ὑπηρετούντων τοῖς διδασκάλοις· ὕςερον δὲ καὶ τοῦτο διεφθάρη.*

At sive citharam aliquis sive tibiam excolendam prae ceteris sumserit, nescio, quo facto simul cum instrumento etiam novandi studium accepisse videatur, ut non immerito Anaxilas Athen. XIV, p. 623 caneret:

ἡ μουσικὴ δ' ὥσπερ Λιβύη πρὸς τῶν θεῶν
ἀεί τι καινὸν κατ' ἐνιαυτὸν θηρίον τίκτει . . .

imitatus haud dubie Eupolin e cujus incerta aliqua fabula Athenaeus ibidem hunc affert locum:

Χὴ μουσικὴ πρᾶγμ' ἐστι βαθύ τι καὶ κάμπυλον.
ἀεί τε καινὸν ἐξευρίσκει τοῖς ἐπινοεῖν δυναμένοις.

Nec sine consilio Eupolis l. l. musicam *πρᾶγμά τι κάμπυλον* vocavit, cum ex comicorum lectione abunde pateat, tum fidicines tum tibicines, imprimis vero poetas dithyrambicos, penes quos fere omnis eo tempore musicae exercitatio recondita erat, minime hoc spectasse, quibus machinis novisque artificiis corroborarent musicam ac stabilirent, sed quibus eam tormentis ac flexuris debilitarent, comprimerentque. Spectat huc Aristophanes Nubb. 970:

εἰ δέ τις αὐτῶν βωμολοχεύσαιτ' ἢ κάμψειέν τινα καμπὴν
αὐτὸς δείξας, ἐν θ' ἁρμονίαις χιάζων ἢ σιφνιάζων,
οἵας οἱ νῦν τὰς κατὰ Φρύννιν ταύτας τὰς δυσκολοκάμπτους
ἐπετρίβετο τυπτόμενος πολλὰς, ὡς τὰς Μούσας ἀφανίζων.

quem locum Pollux Onom. IV, 9 respexit: *καὶ Φρῦνιν δὲ τὸν Κάμωνος μέλεσι πολυκάμπεσι τοῖς ὑπὸ τῶν κωμῳδῶν δυσκολοκάμπτοις κληθεῖσι κεχρῆσθαι λέγουσι.* Etenim Phrynnis praecipue musicam flexisse accusabatur; atque a frequentiori mollicularum istarum modulationum et flexionum usu *Ἰωνοκάμπτης* dictus est (Plut. de laude sui p. 958 A.) Ab eodem Musica in Pherecratis fabula quadam conqueritur, in tremulorum sonorum artificiosissimas quasi voragines totam sese immersam esse, rapidoque cursu modo huc modo illuc jactatam:

Φρύννις δ' ἴδιον στρόβιλον ἐμβαλών τινα
κάμπτων με καὶ στρέφων ὅλην διέφθορεν.

Quo vero sensu Phrynnis *Ἰωνοκάμπτας* audiebat, eodem reliqui dithyramborum poetae a comicis *ᾀσματοκάμπται* appellabantur; unde Aristophanes Nubb. 332.

κυκλίων τε χορῶν ᾀσματοκάμπτας ἄνδρας μετεωροφένακας.

quae verba scholiasta non improbabiliter ad Cinesiam et Cleomenem dithyrambicos refert. Atque hunc Aristophanis locum respicere Jo. Tzetzes videtur in *στιχ. π. διαφ. ποιητ.* v. 140 (Cramer. Anecd. Oxon. III, p. 334). . . . *τὰ δὲ λοιπά μοι μάθε*

οἱ πρὸς τὸν Διόνυσον γράφοντες λόγους
παμπλειστοπολυστρόβητον ἔγραφον μέλος
οἷόνπερ αὐτὸς στίχον ἀρτίως ἔφην
ᾀσματοκαμπῶν πλειστοποικίλῳ τρόπῳ.

Verum enim ad saniorem artis rationem pauci videntur rediise, Certe Musica in Pherecr. l. l. unum Phrynnidem laudat, quod ab hostibus in sua castra transfuga redierit.

ἀλλ' οὖν ἐμοίγε χοὖτος ἦν ἀποχρῶν ἀνήρ·
εἰ γάρ τι κἀξημάρτανεν αὖθις ἀνέλαβεν.

— Nec reliqui poetae, opinor, potuissent mutare castra etiamsi voluissent. Adeo ex ipsa poesi omnis et vis et ars evanuerat, inanique et circumvaganti furori cesserat, ut si quis audientium captare favorem vellet, is in musicis magis, quam in poeticis artificiis perclitaretur, necesse esset. Quam quidem poeticorum ingeniorum sterilitatem, solidaeque poesis defectum, optime perspexit Xenarchus in Porphyra ap. Athen. VI, p. 225 C.

οἱ μὲν ποιηταὶ λῆρος εἰσίν, οὐδὲ ἓν
καινὸν γὰρ ἐξευρίσκουσιν ἀλλὰ μεταφέρει
ἕκαςος αὐτῶν ταὖτ' ἄνω τε καὶ κάτω.

contra lege Aristoph. in Nub. 546 sq. 560. Vesp. 1049. 1043. Pac. 748. Eq. 537. *καινὰς ἰδέας* poetarum egregie praedicantem. Locos indicavit Th. Bergk. Comment. p. 269.

Ex ejusmodi enervatorum poetarum grege Telenicus tam futilis, tamque levium cantilenarum auctor fuit, ut ipsius nomen vel in proverbium abiret, et, si quis propter inane quoddam aut dictum aut inventum deridendus esset, is simpliciter *τελενικίζειν* diceretur. Itaque Hesychius *τελενικῆσαι. ἀντὶ τοῦ μὴ* (M. leg. *τοῦ ᾆσμα*) *καινὸν ποιῆσαι.* De Telenico isto nobilissimus locus est ap. Phaniam Eresium Athen. XIV, p. 638 C. *Τελενῖκος ὁ Βυζάντιος, ἔτι δὲ Ἀργᾶς ποιηταὶ μοχθηρῶν ὄντες ᾀσμάτων πρὸς μὲν τὸν ἴδιον χαρακτῆρα εὐπόρουν, τῶν δὲ Τερπάνδρου καὶ Φρύννιδος νόμων οὐδὲ κατὰ μικρὸν ἠδύναντο ἐπιψαῦσαι.* (Meinek. Com. Vol. II, 1 p. 137).

Itaque poetae comici fere omnes, quippe qui reliquorum poetarum acerbissimam sibi exercendam censuram [128]) sumerent, nihil et praeceperunt diligentius et auditorum animis

[128]) Cf. Ed. Mueller *Gesch. der Theor. d. Kunst.* Tom. I, p. 203—206, — Roetscher *Aristophanes und sein Zeitalter* p. 67. — Kanngiesser l. l. p. 23.

imprimere saepius studuerunt, quam ut deperditam temporis musicam aut penitus emendarent, aut reversi ad vetustam ac decoram simplicitatem, novam illam totam quasi inhonestam et impudicam aspernarentur. Hinc Eupolis in Helotibus ap. Athen. XIV, p. 628 D. Stesichori, Alcmanis et Simonidis carmina a nemine jam exposci conqueritur, sed Gnesippi undique resonare incesta adulterorum emollita carmina:

Τὰ Στησιχόρου τε καὶ Ἀλκμᾶνος Σιμωνίδου τ' ἀρχαῖον ἀείδειν
ὁ δὲ Γνήσιππός ἐστιν ἀκούειν·
κεῖνος νυκτέριν' εὗρε μοιχοῖς ἀείσματ' ἐκκαλεῖσθαι
γυναῖκας ἔχοντας ἰαμβύκην τε καὶ τρίγωνον.

Apud eundem in incerta fab. ap. Suid. v. Βαστάσας (Meinek. II, p. 549) interrogat aliquis praesentes:

Ἄγε δὴ πάτερα βούλεσθε τὴν νῦν διάθεσιν
ᾠδῆς ἀκούειν, ἢ τὸν ἀρχαῖον τρόπον;

Hinc Epicrates ap. Ath. XIII, p. 606.

Τἀρωτικ' ἐκμεμάθηκε ταῦτα παντελῶς
Σαπφοῦς, Μελήτου, Κλεομένους, Λαμυνθίου.

et Cratinus in Bubulcis ap. Athen. XIV, p. 638 summa ira permotus increpat Archontem, qui cum sibimet ipsi chorum denegaverat, tum neque Sophoclis (at quanti poetae!) precibus obsequi voluerat:

ὃς οὐκ ἔδωκ' αἰτοῦντι Σοφοκλέει χορόν,
τῷ Κλεομάχου δ', ὃν οὐκ ἂν ἠξίουν ἐγὼ
ἐμοὶ διδάσκειν οὐδ' ἂν εἰς Ἀδώνια.

Nimirum Cleomachi filius (siquidem Dobraei conjectura τῷ Κλεομάχου pro Κλεομάχῳ jure locum tuebitur) idem ille Gnesippus fuit, quem jam ab Eupolide vidimus infestis telis non leviter petitum esse. — Nam sane ἀρχαίων quae dicuntur ποιημάτων hodie vix ulla memoria ad nos pervenisset, nisi eorum apud comicos aliqua certe mentio injecta fuisset, quippe qui carmina ista modo parodiis expressa modo ipsis verbis auctorum, plerumque fabularum parabasibus amarent innectere. Atque Cratinum quidem Athenaeus XV, p. 698 testis est hujusmodi parodiis saepius usum esse, eundemque in Panoptis

novimus Cecidae veteris dithyrambici mentionem injecisse: (Schol. Ar. Nubb. 984) Aristophanes quoque Eqq. 523 duorum ἀρχαίων ποιημάτων initia servavit alterum: τέκτονες εὐπαλάμων ὕμνων alterum, quomodo optime suspicatum esse Meinekium puto: Ἠρη χρυσοπέδιλε. Apud Comicum enim est: Δωροῖ συκοπέδιλε: quae verba Hesychius in Glossarium relata sic explicat: παρῳδεῖται ἐκ τῶν ἀρχαίων ποιημάτων. Deinde Cydiae Hermionensis, poetae fortasse dithyrambici, nonnulli dicunt versum esse, quem Arist. Nubb. 967 servavit: Τηλέπορόν τι βόαμα [λύρας addit Schol. h. l.]. Lamproclis autem carminis cujusdam initium: Παλλάδα περσέπολιν δεινάν quod non mediocriter auctum exhibent scholl. ad. Ar. Nubb. 960 et Aristid. Tom. III, p. 538 Dindf. fortasse Phrynichus (fr. XVII ap. Meinek.) commemorat. En integrum Aristophanis locum:

εἶτ' αὖ προμαθεῖν ᾆσμ' ἐδίδασκον, τὼ μηρὼ μὴ ξυνέχοντας
ἢ Παλλάδα περσέπολιν δεινὰν, ἢ τηλέπορόν τι βόαμα
ἐντειναμένους τὴν ἁρμονίαν, ἣν οἱ πατέρες παρέδωκαν.

Neque Cecidae mentionem omisit Aristophanes ib. v. 985.

καὶ Κηκείδου καὶ Βουφονίων.

Ac sane bene res sese habuisset, si nihil omnino Athenienses illis temporibus veterum poetarum carmina curassent. Quam enim perverso atque ἀμούσῳ modo ab iis tractata essent, qui curarent ea, atque veterum poetarum quasi assertores sese jactari vellent; docet Cratini ex Chironibus fr. X:

Κλειταγόρας ᾄδειν ὅταν Ἀρμοδίου μέλος αὐλῇ.

„Clitagorae carmen canere, tibicine modos Admeti praeeunte" quem locum Th. Bergk. Commentt. p. 217 simpliciter de artis musicae depravatione accepit, Meinekius in proverbiali dicendi genere inniti suspicatur (cl. Arist. Lysistr. 1236) quo notarentur ii, qui temere omnia miscerent ac confunderent. Quid quod ne ὄρθιος quidem νόμος gravissimus ille et augustissimus propriam dignitatem innatumque decus retinuisse videatur, reputato Arist. Eccl. 739 facetissimo loco:

σὺ δὲ δεῦρ' ἡ κιθαρῳδὸς ἔξιθι,
πολλάκις ἀναστήσασά μ' εἰς ἐκκλησίαν
ἀωρὶ νυκτῶν διὰ τὸν ὄρθριον νόμον.

Cfr. Suidas. v. λοιδορεῖσθαι. — —

Tanta igitur frigora, tantaque jejunitas, cum in lyricam ejus aetatis poesin irrepsissent, etiam musicae vigorem ac virtutem exstincta esse, non est, quod mireris. Nove inventorum aliud urgebat aliud; quod excogitaverat alter, eo aut perficiendo aut antiquando alter sibimet ipsi quaesivit gloriolam; neque erat, ubi acquiescere aut pedem sistere musica posset; sed huc illuc fluctuari et circumferri cogebatur tanquam poetarum et popularis aurae ludibrium; adeo omnino ipsa vera musica evanuerat, ac duntaxat *μουσοδονήματα* fere supererant. Qua de corruptela foedissima non insulse Pherecrates in Automol. fr. II.

Νὴ τὸν Δήμητρ' ἀνιαρόν γ' ἦν κακῶς ᾄδοντος ἀκούειν.
Βουλοίμην γὰρ κἂν ἀκαλήφαις τὸν ἴσον χρόνον ἐστεφανῶσθαι.

Etenim antiqua Musica mascula fuit ac simplex, recentior illa effeminata evasit et multisona. Hinc tot comicorum illae de mollitie et dulcedine carminum pravorum querellae, hinc eorumdem frequentissimae de insano ac turbulento vocum et instrumentorum multifario strepitu tragoediae. Sed jam examinemus singula diligentius. Atque, uti ab emollita illa ac delicatula Musica exordiar, mascula musices virtus una cum *ὀλιγοχορδίᾳ* evanuit, teste Plut. de Mus. c. XII. *τὴν γὰρ ὀλιγοχορδίαν* (sic bene Wyttenb. pro *ὀλιγοχορείαν*) *καὶ τὴν ἁπλότητα καὶ σεμνότητα τῆς μουσικῆς παντελῶς ἀρχαϊκὴν εἶναι συμβέβηκεν.* Hujus depravationis auctor Pherecrati Melanippides Melius notatur:

ἐμοὶ γὰρ ἦρξε τῶν κακῶν Μελανιππίδης
ἐν τοῖσι πρῶτος, ὃς λαβὼν ἀνῆκέ με
χαλαρωτέραν τ' ἐποίησε χορδαῖς δώδεκα.

de quo loco R. Hanov. Exercit. crit. p. 39 aptissime sic disputat: „De hoc tamen numero non videtur dubitandum esse. Nam cum Athenis vetus Terpandri lyra emendari coepta esset, ab alio aliud veri est simile prius tentatum esse, quam Timothei opera lyra XI chordarum inveniretur, et communi usu reciperetur. Itaque Melanippides ante potuit XII chordis uti, nixus quodammodo vetere tetrachordo et Pythagoreo, vel Lycaonis octochordo, de quo cf. Boeckh. de Metr. Pind. p. 205, 6."

Verum tamen in Melanippidem prae ceteris cadere videntur, ea, quae ipsa sibi Musa identidem fundit solamina

ἀλλ' οὖν ὅμως οὗτος μὲν ἦν ἀποχρῶν ἀνὴρ
ἔμοιγε πρὸς τὰ νῦν κακά.

Contra, qui primus vere effeminasse Musicam dici posset, Phrynis videtur Mytilenaeus, quem sive ex quinque [120]), ut in Codd. est, sive ex septem fidibus, quot post Burettium Mem. Acad. XXIII, p. 152 etiam R. Hanovio Exercc. crit. p. 51 et Meinekio Com. Fr. Vol. II, 1, p. 239 placuerunt, duodecim elicuisse harmonias malis nihilo secius incredibile quiddam effecisse dicas, cum harmoniarum multitudo ex fidium numero apta esse soleat. Cf. Boeckh. de Metr. Pind. p. 212. Thiersch *Einleit. z. Pind.* p. 43.

Servavit autem Plutarchus l. l. hos de Phrynnide ex Pherecratis Chirone versus:

Φρύννις δ' ἴδιον στρόβιλον ἐμβαλών τινα
κάμπτων με καὶ στρέφων ὅλην διέφθορεν
ἐν ἑπτὰ (s. *πέντε*) *χορδαῖς δώδεχ' ἁρμονίας ἔχων.*

Quam cum fidium numero non congruentem harmoniarum multitudinem non nisi summa tum remittendis, tum intendendis fidibus varietate adhibita a Phrynnide posse effectum esse, quivis intellegit. — Itaque verisimillimum est, quod de Phrynide Schol. Arist. Nub. 971. *οἱ κωμικοὶ πολλάκις αὐτοῦ μεμνημένοι, ἐφ' οἷς ἐκαινούργησε κλάσας τὴν ᾠδὴν παρὰ τὸ ἀρχαῖον ἦθος, ὡς Ἀριστοφάνης καὶ Φερεκράτης.* Nihilominus et hunc ferre se velle Musica confitetur: *ἀλλ' οὖν ἔμοιγε χ' οὗτος ἦν ἀποχρῶν ἀνήρ*, quippe cui summum audaciae fastigium unus Timotheus attigisse visus esset. Priusquam tamen de XI Timothei chordis dicam, iterum mihi Gnesippi atque Cleomenis mentio facienda est, quos ex enneachordo

[120]) Quinque chordae certe non defendi poterunt loco Telestae ap. Ath. XIV, p. 637 A.

ἄλλος δ' ἄλλαν κλαγγὰν ἱεὶς
κερατόφωνον ἐρέθιζε μαγάδην
πενταῤῥάβδῳ χορδᾶν ἀριθμῷ
χεῖρα καμψιδίαυλον ἀναστροφῶν τάχος.

cf. Boeckh. de Metr. P. p. 263.

quasi mellitas elicuisse cantilenas convellit Chionides in Pauperibus ap. Athen. XIV, p. 638.

ταῦτ' οὐ μὰ Δία Γνήσιππος οὐδὲ Κλεομένης
ἐν ἐννέ' ἂν χορδαῖς κατεγλυκήνατο.

ubi Schweigh. ἐννεαχόρδοισι conjecit; de quo instrumento a Theophrasto Pierite invento cfr. Bodius de Orpheo p. 177. Fortasse non absurde hinc conjecturam capere liceat, enneachordum plerumque cantilenis amatoriis adhibitum esse; nam et Gnesippus et Cleomenes eroticorum carminum auctores feruntur. De Gnesippo cfr. Meinekius Vol. II, 1, p. 6; pag. 27—29; p. 481.

Namque, ut hoc statim addam, petulantia illa amatoria carmina poetis comicis haud parvam ridendi copiam praebuerunt. Ex eorum numero Lamynthii Milesii sunt, quo de Phot. Lex. p. 207. 10. *Λαμύνθιος ποιητὴς ἐρωτικῶν μελῶν.* Hunc Epicrates ridet in Antilaidis fragm. III.

τἀρώτικ' ἐκμεμάθηκε ταῦτα παντελῶς
Σαπφοῦς, Μελήτου, Κλεομένους, Λαμυνθίου.

eundemque Lyden meretricem lyrico carmine nobilitasse Clearchus in Eroticis auctor est ap. Athen. XIII, p. 597 a. Cfr. Meinek. Vol. III, p. 367. De Meleto cfr. idem ibidem. Deinde Charixena quaedam tangitur cum a Theopompo in Sirenibus:

— αὐλεῖ γὰρ σαπρά
αὐτή γε κρούμαθ' οἷα τἀπὶ Χαριξένης.

tum a Cratino in Ulyxibus (fr. IX).

οὐκ ἴδι' ἄττα κοὐκέτ' ὄνθ' οἷα τἀπὶ Χαριξένης.

quem ad locum Meinekius Vol. II, 1, p. 98 attulit Hesychii locum s. v. *ἐπὶ Χαριξένης . . . ἔνιοι δὲ καὶ ποιήτριαν αὐτὴν ἐρωτικῶν λέγουσιν.* His denique Battalum poteris adjicere, quo de Meinekius postquam in Hist. crit. p. 333—36 jam plurima contulit, deinde ad Antiphanem (Vol. III, p. 32) Hedyli locum adjecit ex Athen. IV, p. 176 D.

ηὔλει δὲ Γλαύκης μεμεθυσμένα παίγνια Μουσέων
καὶ τὸν ἐν ἀκρήτοις Βάτταλον ἡδυπότην.

Sed ad nos praecipue pertinet Libanius ap. Phot. Bibl. 266, p. 495 Bekk. *ἱστόρηται δέ τις Ἐφέσιος Βάτταλος αὐλητὴς*

γενέσθαι ὃς — ἐχρήσατο μέλεσι κατεαγόσι, καὶ ὅλως τὴν τέχνην ἐμαλάκισεν. Ejusdem, ut poetae κατεαγότα κρούματα γράφοντος Schol. Aesch. c. Tim. §. 726. ὡς ποιητοῦ τρυφερὰ καὶ παροίνια γράφοντος Plut. Dem. c. IV, ut αὐλητοῦ μαλακοῦ Gramm. Bekk. Anecd. p. 221 meminit. — Sed haec de delicatulis istis carminibus sufficiant.

Lyra decem fidibus instructa Ionem Chium usum ferunt, nisi Bergkius PLG. p. 427 verba Euclidis emendatius legit sic: ἐνδεκάχορδε λύρα δεκαβάμονα τάξιν ἔχουσα κτλ. Utut est, Io ipse neque decimam neque undecimam adjecit chordam, sed hoc aliorum tantum invento usus est. Nam decima chorda lyram auxit Histiaeus Colophonius; undecima vero Timotheus Milesius, novator ille et cupidissimus et prudentissimus. Plinius quidem H. N. VII, 56 ab eo nonam affixam chordam tradit. Sed Nicomachus Harm. II, p. 35 Meib.: Τιμόθεος ὁ Μιλήσιος τὴν ἑνδεκάτην χορδὴν προςῆψε, neque aliter Boethius et Lacedaemoniorum decretum; cll. Joanne Sarisberiensi Metalogic. p. 79. 80 (Par. 1610. 8.). Plutarchus enim c. XXIX minus significanter: οὗτος γὰρ ἑπταφθόγγης τῆς λύρης ὑπαρχούσης ἕως εἰς Τέρπανδρον, διέῤῥιψεν εἰς πλείονας φθόγγους, quem locum manifeste corruptum censet Boeckhius de Metr. Pind. p. 205. 8. Probabiliter itaque Meinekius in Pherecrate δώδεκα commutat in ἕνδεκα. Qua in re mirum hoc est, quod quo invento nobis de Musica optime meritus videtur, eodem ex veterum eruditorum hominum censura depravasse artem crederetur. Cfr. nos p. 113. Superest locus Pseudocensorini p. 145 (ed. Lugd. 1743): „Inde fecisse tres primos de quibus supra dictum est, hanc excepisse extensionem Linon quem quidam Apollinis filium tradunt et Nymphae Paramesae Chrysthemidi reliquisse, ab eo adjunctum modum qui synemmenos dicitur; hunc numerum auxisse Terpandrum adjectione diezeugmenon, qui primus a gravibus in acutum avertitur, deinde Timotheus addidit duos parameson et hyperboleon."

Corrige si tanti est: „nymphae Paramesae: [hunc] Chrysothemidi reliquisse, ab eo sqq." „Avertit" Manutio debetur. Ceterum hunc locum, quamvis hyperboleon injecta mentione, in ea, quae de chordarum auctione quaestio est, nihil moramur.

Truditur enim artificium artificio, perfectio perfectionibus. Quare neque Bullialdi interpretio locum tuebitur: Addidit Timotheus in tetrachordo hypaton parhypaton hypaten et lichanon hypaton chromaticas in tetrachordo meson paramesen et lichanon meson itidem chromaticas. Haec enim non nisi XI fidibus apta: Censorino vero de plusquam XI sermo est. Praeter chordam undecimum, num aliud quiddam, novaverit, non satis scio: nam certe chromatis, quamvis eodem sit frequentissime usus, absurde inventor dicitur. „Certum est enim Lysandrum Sicyonium chroma jam usurpasse, qui Epigono Sicyonio recentior tamen antiquissimae aetatis musicus est, ac primus ex citharistis plura instrumenta eidem cantico adhibuisse dicitur sumpto modo hoc modo alio. Ath. XIV, p. 683 A." Boeckh. dMP. p. 250. Ac Praxidamas quidem Suidae v. *χιάζειν* auctor est, Democritum Chium (sub Bastae nomine ab Eupolide irrisum) atque Theoxenidem Siphnium primos fuisse, qui chromatico genere uterentur. cfr. Meinek. Euphor. p. 175. Bergk. Aristophanis fr. CII. Pollux etiam IV, 65. *τὸ μέντοι Σιφνιάζειν καὶ Χιάζειν, τὸ περιέργοις μέλεσι χρῆσθαι ἀπὸ Δημοκρίτου τοῦ Χίου καὶ Θεοξενίδου τοῦ Σιφνίου, ὃς καὶ Ὑπερτονίδης ἐκαλεῖτο;* unde jam Emendd. fort. p. 17 sq. Censorino c. IX pro Hypericle vel Hyperide reddidi Hypertonidem. Quam conjecturam etiamnunc tueor, licet improbante Schneidewino Nuncc. Gotting. p. 1385 (1844) cui eundem locum non mediocrem medelam debere supra indicavi p. 124. „Perfectissimi tamen lyrici chromate semper et ubique abstinuerunt. In tragoediam primus induxit Agatho." Boeckh dMP. p. 251.

Sed audiamus nunc comicos etiam de multisono organorum strepitu conquerentes. Nimirum maxima eo tempore homines invaserat musicae cupiditas, ut fere inveniretur nemo, quin aut tibiis aut fidibus canendi artem calleret, aut alio quovis organo dexteritatis suae specimen proderet. Quam equidem musomaniam non inficete rident Aristophanes Athenaei IV, p. 184 E.:

ὅστις αὐλοῖς καὶ λύραισι κατατέτριμμαι χρώμενος.

et Phrynichus ibid.

οὐ τουτονὶ μέντοι σὺ κιθαρίζειν ποτὲ αὐλεῖν τ' ἐδίδαξας.
Eandem respiciunt Pherecrates in Dulodidasc. fr. VIII. οὐκ ἀπολιβάζω (Meinek. ἀπολιβάξεις — ;) καὶ τριγώνους καὶ λύρας. Anaxilas ap. Athen. IV, p. 183 b.

ἐγὼ δὲ βαρβίτους, τριχόρδους, πηκτίδας
κιθάρας, λύρας, σκινδαψὸν ἐξηρτυόμην.

Ideo ap. Philemonem Athen. IV, p. 175 D. vel indoctior aliquis habetur, quod νάβλα, quale sit instrumentum, nesciat:

. . . τί φῄς; οὐκ οἶσθα νάβλαν; οὐδὲν οὖν
οἶσθας ἀγαθὸν σύγ' · οὐδὲ σαμβυκιστρίαν;

Quid mirum igitur, si musici quoque veterem bonam artem relinquerent, et quo confidentius auditorum indoctorum captare gratiam ac benevolentiam possent, in meras nugas et quisquilias inciderent, unde ne comicorum quidem vituperationibus ad rectam sese reduci artis rationem paterentur. Ac primum quidem in modorum mutatione mira licentia quaedam musicos incessit, qua propter non modo Phrynnidem et Cinesiam sed imprimis Timotheum etiam vehementer exagitatos esse a Pherecrate vidimus. Inde Anaxandrides, bonus haud dubie dithyramborum scriptor, operumque ab ipso profectorum judex acerbissimus quem antiquae adscribere scholae non dubitaverim, in Protesilai fragm. I. harmoniarum perstringit metabolen.

αὐλεῖν δ' αὐτοῖς Ἀντιγενίδαν,
Ἀργᾶν δ' ᾄδειν καὶ κιθαρίζειν
Κηφισόδοτον τὰν Ἀχαρνῆθεν
μέλπειν δ' ᾠδαῖς
τότε μὲν Σπάρτην τὴν εὐρύχορον,
τότε δ' αὖ Θήβας τὰς ἑπταπύλους
τάς θ' ἁρμονίας μεταβάλλειν.

Qua ἁρμονίας μεταβολῇ quid significetur, quum non omnino inter se congruant, quae dicuntur a diversis scriptoribus, de universa hac doctrina accuratissime disputatum est, a Fr. Bellermanno Ἀνωνύμου συγγρ. π. μουσ. p. 30—34. Hunc igitur legat, cuius novisse plura interest. Nam in nostram rem sufficiet Phrynichi attulisse verba (Bekkeri Anecdd. p. 15, 25); quae ante Bellermannum Meinekius in censum vocaverat l. l. Sunt autem haec: „ἡ μὲν γὰρ μεταβολή ἐστιν ἐξ ὁμοίου τόνου

εἰς ἀνόμοιον μετάβασις, οἷον εἴ τις ἐνὶ ποιήματι ἢ κρούματι τὴν μελοποιΐαν τυχὸν Δώριον οὖσαν Ὑποδώριον ποιεῖ, μιγνὺς τῷ Δωρίῳ τὴν Ὑποδώριον. ἁρμογὴ δέ ἐστιν, ὅταν αὐλήσας τὸν Φρύγιον τόνον καὶ ἐκτελέσας τό τε ᾆσμα καὶ τὰ κρούματα τελέως μεθαρμόττηται εἰς ἕτερον τόνον, Ὑποφρύγιον ἢ Λύδιον ἤ τινα τῶν τρισκαίδεκα ἁρμονιῶν· δύναται δ' ἂν καὶ ἡ μεταβολὴ ἁρμογὴ καλεῖσθαι. Simile quid spectat Pherecrates Autom. fr. X.

Ἀτραπίζοντες τὰς ἁρμονίας διὰ πασῶν.

Quid, quod vel instrumentum excogitatum est musicum, sub nomine panharmonii[130]), risum idem ab Alexide in frg. incertt. LXII. τὸ παναρμόνιον τὸ καινὸν ἐντείνων, τέκνον. Sic correxi locum Meinekio corruptiorem quam qui sanari possit visum. Denique propter Lydiam harmoniam in tragoedia usurpatam Cratinus in Horis increpat Cleomachum:

. . . . Ἴτω δὲ καὶ τραγῳδίας
ὁ Κλεόμαχος διδάσκαλος, παρατιλτριῶν
ἔχων χορὸν Λυδιστὶ τιλλουσῶν μέλη
πονηρά. κτλ.

Cf. Boeckh. de Metr. Pind. p. 240. Neque comici poetae fuerunt, qui soli harmoniarum, quae paulatim invaluerat, incuriam flagellis suis caederent, sed ipse Pratinas dithyramborum poeta nobilissimus absque Plut. de Mus. c. XXXI iis additus: ὅσοι τῶν λυρικῶν ἄνδρες ἐγένοντο ποιηταὶ κρουμάτων ἀγαθοί, non uno loco musicam ab impendente labe defendere studuit. Itaque in nobilissimo illo hyporchemate ap. Athenaeum p. 614 B. v. 18 Dionysum imprecatur:

θριαμβοδιθύραμβε
κισσοχαῖτ' ἄναξ, ἄκουε τὰν ἐμὰν Δώριον χορείαν.

Idem ap. Athen. XIV, p. 633 A.:

Λάκων ὁ τέττιξ εὔτυχος ἐς χορόν.

et ap. Athen. XIV, p. 624 F.:

Μήτε σύντονον δίωκε, μήτε τὰν ἀνειμέναν Ἰαστὶ Μοῦσαν
ἀλλὰ τὰν μέσαν νεῶν ἄρουραν αἰόλιζε τῷ μέλει

* * *

130) De panharmonio cfr. C. Schneiderus ad Plut. Civit. Tom. I. p. 259 sqq. p. 279 B.

. . . . πρέπει τοι πᾶσιν ἀοιδὰ
Λαβράκταις Αἰολὶς ἁρμονία.

Mox autem ad harmoniarum perturbationem diversissimae accesserunt clangorum vocumque turbae magnaque turbulentarum quisquiliarum caterva, quas comici plerumque μυρμηκιάς vel τερετίσματα vel νιγλάρους appellare consueverunt. Atque μυρμηκιάς optime Passowius in Lexico Tom. II, p. 208 interpretatur: *„ein musikalisches Ameisengekribbel und Gekrabbel für die Ohren der Zuhörer."* Sic Pherecr. l. l. Timothei ἐκτραπέλους μυρμηκιάς carpit, quem ad locum Meinek. Com. Fr. Vol. II, 1. p. 331. „ᾄδειν μυρμηκιάς nihil aliud significat, quam cantillare aliquid, quod propter incredibilem sonorum varietatem et celeritatem formicarum ultro citroque discurrentium similitudinem referat." Νίγλαροι et τερετίσματα fere promiscue usurpantur pro chordarum aut tibiarum plusquam artificiosis modulis (cfr. Hesych. II, p. 682). Etenim, quam verbi νίγλαρος interpretationem R. Hanov. Exerc. Critt. p. 55 protulit: „νιγλάρους esse meras voces quibus certa quaedam significatio non subjecta sit, quale Aeschyli sit φλαττοθρὰτ" ea, quomodo locum tueri possit, non video. Hesych. enim explicat: νίγλαροι τερετίσματα· περίεργα κρούματα. Phot. Lex. p. 300. 1: νιγλαρεύων, τερετίζων· καὶ ὁ νίγλαρος κρουματικῆς διαλέκτου ὄνομα. Hesych. τερετίσματα — τὰ τῆς κιθάρας κρούματα. Cfr. Fr. Bellermannus l. l. p. 25 et Fr. Boissonnadius ad Zachariam Mitylenaeum p. 431. Tales igitur νιγλάρους carpit Eupolis in Demis fr. XXVII.

τοιαῦτα μέντοι νιγλαρεύων κρούματα.

Tales in Timothei operibus male habuerunt Pherecratem l. c., tales denique in Lampri Musici, quae est Bergkii Commentt. p. 396 conjectura certissima, Phrynichum in fr. incert. I.

[καὶ νιγ]λάρους θρηνεῖν ἐν οἷσι Λάμπρος ἐναπέθνησκεν,
ἄνθρωπος ὢν ὑδατοπότας, μινυρὸς ὑπερσοφιστής,
Μουσῶν σκελετός, ἀηδόνων ἠπίαλος, ὕμνος Ἅιδου.

quo de loco miror Lessingii longissimam disputationem Tom. V, p. 195 (Lips. 1840) a Meinekio plane non respectam esse. Hic enim sub verbo Λάρους comoediae latere titulum non insulse conjecerat. Namque etiam Pherecrates fabulam Λῆροι

inscriptam docuit (Meinek. hist. crit. p. 86). De citharae strepitu etiam Phrynichi ex Conno fr. I. ἐνεργμός explicat Etym. Magn. p. 340. 3. κροῦμα κιθαριστικόν. His adde Platonem Comicum ap. Phrynichum. Bekkeri p. 63, 27. Στρόβιλος — Πλάτων καὶ μεταφορικῶς κέχρηται ἐπὶ ᾠδῆς κιθαρῳδικῆς πολὺν ἐχούσης τάραχον. cf. Meinek. hist. crit. p. 76. Contra tibiarum clangorem tangit Phrynichus [131]) ap. Schol. Ar. Pac. 344.

πολὺς δὲ συβαριασμὸς αὐλητῶν τότ' ἦν.

συβαριασμός explicant θόρυβος.

Deinde ad. tibiarum strepitum Diphili jocus pertinet in Synoridis fragm. V.

Ἐχήνισας; ποιοῦσι τοῦτο πάντες οἱ
παρὰ Τιμοθέῳ.

nec non Anaxandr. in Hoplomach. fr. I.

Μαγάδιν λαλήσω μικρὸν ἅμα καὶ μέγαν.

De Magadide cfr. Boeckh. de Metr. Pind. p. 261. 6 Meinek. Vol. III, p. 179. Praeterea tragici nescio cujus de Phrygiis tibiis locum parodia mihi expressisse videtur Alexis Athenaei II, p. 54 F. Sic enim substituo graviora vilioribus:

τότε θειοφανὲς μητρῷον ἐμοὶ
μελέδημ', αὐλός,
Φρυγίας εὑρήματα Μούσας.

Cfr. Bellermann l. l. p. 40.

Denique ad hujusmodi insanos strepitus Meinekius Tom. II, 1 p. 391 non absone etiam Hermippum Ath. XIV, p. 636 D. refert:

Λεπάδας τε πετρῶν ἀποκόπτοντες κρεμβαλιάζουσιν.

atque conferri jubet Aristophanis Ran. 1305.

καί τοι τί δεῖ
λύρας ἐπὶ τοῦτον; ποῦ 'στιν ἡ τοῖς ὀστράκοις
αὕτη κροτοῦσα; Δεῦρο Μοῦσ' Εὐριπίδου.

---

[131]) In Phrynich. fr. X ap. Priscian. Inst. Gr. XVIII, p. 195 Krehl. Φρύνιχος· ὦ φίλτατ' ἀνδρῶν, μή μ' ἀτιμάσας γένῃ, malo Tragicum intellegere, cujus versum aperte imitatus est Sophocl. Antig. v. 560. ὦ φίλταθ' Αἵμων, ὥς σ' ἀτιμάζει πατήρ. Quamquam etiam Phr. Comicus Sophoclis meminit in Musis ap. Meinek. II, I. p. 592. fr. I, cl. fr. II), atque in fragm. inc. Polluc. III, 45. Sophocl. Trach. v. 211 vocem μελλόνυμφος videtur risisse.

Κρέμβαλα etiam a Timotheo admissa esse, docet carminis in Dianam Ephesiam initium, quod supra correximus.

Ἄρτεμι, σοί μ' ἔλε φρὴν ἐφ' ἵμερον ὕμνον ἀνυμνῆσαι θέοθεν
ἅμα δέ τις λάλα χρυσοφάεννα
κρέμβαλα χαλκοπαρᾶα χερσὶν (*ψαλλέτω* ?).

At vero mox non sufficiebat unius instrumentorum generis consonus tumultus, de quo intellego Antiphanis ex Tibicine fragmentum unicum sed (proh dolor!) corruptissimum; ap. Athen. XIV, p. 618 B.

Ποίαν, φράσον γάρ, ᾖδε τὴν συναυλίαν
ταύτην; ἐπίσταται γάρ, ἀλλ' ηὖλουν ἔτι
μαθόντες, ὥστε τοὺς αὐλοὺς σύ τε
αὐτῇ τελετῇ ψεθείθαμεν συντυγχάνεις
αὐλῶν πέραινε· δέξεται δὲ τἄλλα σοι.
ἡδύ τι κοινόν ἐστιν, οὗ χωρὶς πάλιν
συννεύματ' οὐ προβλήμαθ' οἷς σημαίνεται
ἕκαστα.

cfr. Boeckhius dMP. p. 258 sed etiam cum citharis miscebant tibias, quamquam hoc inventum non ita aspernati esse comici videntur. Certe Ephippus Athen. XIV, p. 617.

. . . . *κοινωνεῖ γάρ, ὦ μειράκιον, ἡ*
ἐν τοῖσιν αὐλοῖς μουσικὴ κἀν τῇ λύρᾳ
τοῖς ἡμετέροισι παιγνίοις· ὅταν γὰρ εὖ
συναρμόσῃ τις τοῖς συνοῦσι τὸν τρόπον
τόθ' ἡ μεγίστη τέρψις ἐξευρίσκεται.

Ceterum praeter artis depravationes, contra Musicos etiam ipsos, poetas comicos strinxisse calamum per se patet. Itaque Pherecr. in Feris fr. IV.

A. Φέρ' ἴδω, κιθαρῳδὸς τίς κάκιστος ἐγένετο;
B. Ὁ Πεισίου Μέλης. A. μετὰ Μέλητα δ' ἦν —
B. ἔχ' ἀτρέμας· ἐγᾦδα· Χαῖρις.

quem ad locum Schol. *ἦν δὲ ὁ Χαῖρις οὗτος κιθαρῳδός· καὶ γέγονεν αὐλητής· ἔστι καὶ ἕτερος αὐλητής, οὗ μνημονεύει Κρατῖνος ἐν Νεμέσει.*

Execestidis, quem paulo ante Avv. 765 propter servilem conditionem tetigit Aristophanes, etiam artis caussa alibi meminisse testis est Schol. Arist. Avv. 11 his verbis:

Ἐξηκεστίδης ἔχων λύραν
Ἔργον Εὐδόξου τιταίνει ψίθυρον εὐήθη νόμον.

Polymnesti Colophonii citharoedi mentio praeter multos alios locos exstat ap. Cratin. fr. incert. CXLII ap. Schol. Arist. Eq. 1284.

καὶ Πολυμνήστει' ἀείδει μουσικήν τε μανθάνει.

Boeckh. Fr. inc. Pind. 87. Th. Bergk. Comment. p. 230 sqq.

Eunidarum nomine, (qua de gente citharoedica et orchestica arte florentissima Meinek. Vol. II, 1 p. 56. cfri. jubet Meurs. Lectt. Att. V, 10. Vales. Harpocr. p. 34. Th. Bergk. Comment. p. 70. Bossler de Gent. Att. p. 50) Cratinus totam inscripsit fabulam. Denique si vera est Horstigii ad Quinct. Inst. Or. I, 10, 7 conjectura: „apud quem Pronomus (vulg. Prodamus) et musicam et literas docet." Pronomi quoque commemorationem faceret Eupolis in Capris cf. fr. X, XI. — De Pronomo cf. Boeckh. dMP. p. 260 et Bellerm. l. l. p. 41. Sed haec hactenus. Musicorum enim *κωμῳδουμένων* catalogum facile multo majorem e comicorum fragmentis componere possis. — Videtur autem haec quam descripsimus corruptela musices etiam arti cum saltandi, tum voce canendi valde obfuisse. Ac de orchestica testis est Plato ap. Athen. XIV, p. 628 D.

ὥς' εἴ τις ὠρχεῖτ' εὖ θέαμ' ἦν νῦν δὲ δρῶσιν οὐδέν,
ἀλλ' ὥσπερ ἀπόπληκτοι στάδην ἑςῶτες ὠρύονται.

et Metagenes ap. Phot. p. 591. 9.

τίς τρόπος ἵππων, ὡς δ' ὀρχοῦνται τὸν βαρβαρικὸν τρόπον ἵππων.

De furibunda saltationis specie etiam Pratinas queri videtur ap. Athen. XIV, 614 B.

τίς ὁ θόρυβος ὅδε, τί (sic Cod.) *τάδε τὰ χορεύματα;*
τίς ὕβρις ἔμολεν ἐπὶ
Διονυσιάδα πολυπατάγα θυμέλαν;
ἐμὸς ἐμὸς ὁ Βρόμιος,
ἐμὲ δεῖ κελαδεῖν, ἐμὲ δεῖ παταγεῖν κτλ.

Pertinet huc etiam *τὸ κρεμβαλιάζειν*, de quo Hesych. *κογχύλια καὶ ὀστράκια συγκροτοῦντες ἐρισμόν* (leg. *ἔῤῥυθμόν*) *τινα ἦχον ἀποτελεῖν τοῖς ὀρχουμένοις.* cf. Meinek. hist. crit. p. 252. Th.

Bergk. Comment. p. 429. — De inscitia voce canendi Menandri ex Epiclero fabula exstat insignis locus ap. Stob. Flor. CXXI, 11.

ὥσπερ τῶν χορῶν
οὐ πάντες ᾄδουσ' ἀλλ' ἄφωνοι δύο τινὲς
ἢ τρεῖς παρεστήκασι πάντων ἔσχατοι
εἰς τὸν ἀριθμόν. κτλ.

quem ego de cycliis choris, quam de tragicis aut comicis intellegere malo (Meinekius hist. crit. p. 441).

Neque in communi hoc artium periculo poesis intacta servari potuit; sed, quam multa comicorum censurae probari non possent — ut vehementissimos eorum in tragicos poetas impetus mittam, — testimonio sunt frequentes eorum de carminibus dithyrambicis nomisque et querellae et joci. Atque a nomis ut ordiar, rodebant comici imprimis Argam pravorum nomorum poetam, quem Phanias Eresius Athen. XIV. p. 638 cum Telenico et ipso poetarum pessimo conjungit. Eundem irrisum lege ab Anaxandride in Protesil. fr. I.

Ἀργᾶν δ' ᾄδειν καὶ κιθαρίζειν —

et ap. Alexidem Athen. XIV, p. 638 C.

τί πρὸς τὸν Ἀργᾶν οὗτος; ἡμέρας δρόμω
κρείττων.

Sermo ibi est de Choronico, qui et ipse nomorum poeta videtur fuisse. Ex solo enim Alexide innotuit:

Χορόνικος ὁ ποιητὴς ὁδί
Τινῶν ποιητὴς ᾀσμάτων; B. Σεμνῶν πάνυ. κτλ.

Horum poetarum *νόμοι*, de quibus alibi nihil omnino traditur, haud scio an *νόμοι κύκλιοι* fuerint, qui ap. Polluc. Onom. IV, 10 Pythiis opponuntur: „*ὁ δὲ Σακάδα νόμος Πυθικός, οἱ δὲ Εὐΐου κύκλιοι.* Cyclii vero nomi quales fuerint fortasse Plutarchus de Mus. c. IV explicabit: *ὅτι δὲ οἱ κιθαρῳδικοὶ νόμοι οἱ πάλαι ἐξ ἐπῶν ξυνίσταντο Τιμόθεος ἐδήλωσε. τοὺς γοῦν πρώτους νόμους ἐν ἔπεσι διαμιγνύων διθυραμβικὴν λέξιν ᾖδεν, ὅπως μὴ εὐθὺς φανῇ παρανομῶν εἰς τὴν ἀρχαίαν μουσικήν.* — Nec non frequentatum et nomicis et dithyramrambicis poetis exordium *ἀμφί μοι αὐτὸν ἄναχθ'* parodiae lusu riserunt comici. Sic Cratinus a Suida I, pag. 144,

traditur Terpandri nomum, orthium risisse, cujus hoc initium fuit:

ἀμφί μοι αὐτὸν ἄναχθ' ἑκατήβολον ᾀδέτω ἁ φρήν.

cf. Meinek. Tom. II, 1 p. 60.

E dithyrambicis Telestes risus est a Theopompo Athenaei XI, p. 501 F.

Λαβοῦσα πλήρη χρυσέαν μεσομφάλην
Φιάλην Τελέστης δ' ἄκατον ὠνόμαζέ νιν.

Philoxenum risit Theognetus ap. Athen. III, p. 104 versum ex Cyclope

οἵῳ μ' ὁ δαίμων τέρατι συγκαθεῖρξεν

parodia sic exprimens:

οἵῳ μ' ὁ δαίμων φιλοσόφῳ συνῴκισεν.

Eundem Macho et Sopater in scenam induxerunt et Aristophanes permultis locis. Eundem Antiphanes, quamvis multa laude extollat in Tritagonista fabula, suppares dithyramborum scriptores multa acerbitate vituperans:

πολύγ' ἐστὶ πάντων τῶν ποιητῶν διάφορος
ὁ Φιλόξενος. πρώτιστα μὲν γὰρ ὀνόμασιν
ἰδίοισι καὶ καινοῖσι χρῆται πανταχοῦ
ἔπειτα τὰ μέλη μεταβολαῖς καὶ χρώμασιν
ὡς εὖ μέμικται, θεὸς ἐν ἀνθρώποισιν ἦν
ἐκεῖνος εἰδὼς τὴν ἀληθῶς μουσικήν.
οἱ νῦν δὲ κισσόπλεκτα καὶ κρηναῖα καὶ
ἀνθεσιπότατα μέλεα μελέοις ὀνόμασιν
ποιοῦσιν ἐμπλέκοντες ἀλλότρια μέλη.

nihilo tamen secius ipse ridet in Traumatia

παραδιδοῦ δ' ἑξῆς ἐμοὶ
τὸν ἀρκεσίγυιον ὡς ἔφασκ' Εὐριπίδης.
B. Εὐριπίδης γὰρ τοῦτ' ἔφασκεν, οὐ μὰ Δί'· A. ἀλλὰ τίς;
B. Φιλόξενος δήπουθεν.

et in Parasito

— — κάκκαβον λέγω·
σὺ δ' ἴσως ἂν εἴποις λοπάδ'.

Timotheum tangunt et Antiphanes in Caeneo

εἶθ' ἡ θῆλυς φιάλαν Ἄρεος
κατὰ Τιμόθεον, ξυστόν τε βέλος.

et Anaxandrides in Aeschra

— — — ἐν πυριχτίτοισι γάρ

Τιμόθεος ἔφη ποτ', ἄνδρες, τὴν χύτραν, οἶμαι, λέγων.

Cfr. de his et subtilioribus etiam lyricorum poetarum ineptiis, a Comicis derisis Meinekium de mediae comoediae indole disputantem, in histor. crit. p. 285 sqq., ubi (p. 278) simul illud prae ceteris putat commemorandum „quod ea fere argumenta singulari cum studio ejus aetatis poetae sibi tractanda sumpserint, quae aliorum poetarum maximeque tragicorum carmina quodam quasi parodiae lusu traducerent, et fabulas ab antiquis poetis traditas ad lusum jocumque detorquerent." Cfr. praeterea, quae p. 279 de Hermippo dicit.

Ex harmoniis dithyrambis Phrygia aptissima habebatur, nomis Lydia. Procl. Chrestom. p. 419 sq. (Lips. 1832). *οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ταῖς ἁρμονίαις οἰκείοις ἑκάτερος χρῆται. ὁ μὲν γὰρ τὸν Φρύγιον καὶ ὑποφρύγιον ἁρμόζεται· ὁ νόμος δὲ τῷ συστήματι τῷ τῶν κιθαρῳδῶν Λυδίῳ.* Aristoteles Polit. VIII, 7, 12 (p. 1342). *οἷον ὁ διθύραμβος ὁμολογουμένως εἶναι δοκεῖ Φρύγιον.* Cfr. Boeckhius ad Platon. Min. p. 26 et dMP. p. 239. Itaque Phrygiam harmoniam prae ceteris laudat Telestes ap. Athen. XIV, p. 617 B, XIV, p. 626 A. Admittebatur tamen etiam Doria[132]) harmonia; quae tamen dithyrambis tam parum erat apta, ut Philoxenus quum *δωριστὶ* componere dithyrambum vellet, invitus in Phrygium modum abriperetur. Aristot. l. l. Attamen Simonidem scimus dithyrambis Doriam harmoniam accommodasse. Varios modos carminibus suis poetas adhibuisse dithyrambicos per se patet ex his quae supra de *μεταβολῇ ἁρμονίας* disputavimus; sed diserte testatur idem Dionys. Halic. de Comp. Verbb. p. 131 Reisk. (p. 262 Schaef.). *οἱ δέ γε διθυραμβοποιοὶ καὶ τοὺς τρόπους μετέβαλλον Δωρίους τε καὶ Φρυγίους καὶ Λυδίους ἐν τῷ [αὐτῷ] ᾄσματι ποιοῦντες, καὶ τὰς μελῳδίας ἐξήλλαττον, τότε μὲν ἐναρμονίους ποιοῦντες, τότε δὲ χρωματικούς, τότε δὲ διατόνους. καὶ τοῖς ῥυθμοῖς κατὰ πολλὴν ἄδειαν ἐνεξουσιάζοντες διετέλουν. οἵ γε δὴ κατὰ Φιλό-*

---

[132]) Falso Passow in Lexic. Tom. I. p. 542 „*immer in phrygischer Weise.*"

ξενον καὶ Τιμόθεον καὶ Τελέσην· ἐπεὶ παρά γε τοῖς ἀρχαίοις τεταγμένος ἦν ὁ διθύραμβος. — Dithyrambicus μελοποιΐας τρόπος fuit μεσοειδής. Aristid. Quinct. de Music. p. 30 Meibom. τρόποι δὲ μελοποιΐας γένει μὲν τρεῖς· διθυραμβικός, νομικός, τραγικός· ὁ μὲν οὖν νομικὸς τρόπος ἐστὶ νητοειδής, ὁ δὲ διθυραμβικὸς μεσοειδής, ὁ δὲ τραγικὸς ὑπατοειδής. Boeckh. de Metr. p. 109.

Nec de melopoeia omitti debet Aristoxeni locus ap. Anonym. Biogr. Sophocl. Φησὶ δὲ Ἀριστόξενος, ὡς πρῶτος τῶν Ἀθήνηθεν ποιητῶν τὴν Φρυγίαν μελοποιΐαν εἰς τὰ ἴδια ᾄσματα παρέλαβε, καὶ τῷ διθυραμβικῷ[133]) τρόπῳ κατέμιξε. —

---

[133]) Cfr. Od. Muellerus Eumenid. p. 92. —

SCRIPTORES EMENDATI VERBORUMQUE RARIORUM INDICULUS.

ADDENDA ET CORRIGENDA.

Pag. 4, 2. Bergk. *Αὐλητίδου* conjecit. — 54, 16. Idem *Ὀρτυγίην*. — 97, 29. Adde Phot. Bibl. p. 532 Bekk. — 100, 10. Similis vox *ὑψιφάεννος* Philonis ap. Euseb. Praep. Ev. IX, 37. — 103, 31 pro mencor l. memor. — 137, 34 l. Theodoro. — 160, 22, 3. Respicit haec Lucian. Diall. Mer. T. IV, p. 454 Hcp. — 165, 15 l. Maeandrum. — 217, 31 l. animadvertisse. — 220, 2 l. nulli. — 225, 19 l. ademptam. — 229, 10. Testimoniis de cycliis choris adde: Lucian. de gymn. T. I, p. 750 Hnrcp. et Schol. Aesch. Tim. in Mem. Berol. Acad. scient. 1836. p. 288. — 231, 26 26 l. a Rob. — 249, 12. insere *εὖ* ante *Πιερίδες*, hoc ut metrum fiat [–́ ⏑ – –́ ⏑ – –́ ⏑ – –́ ⏑⏑ – ⏑⏑ – ⏓]. — 270. De Pratinae loco hoc lege animi caussa Jac. Baileji append. ad Hermesian. (Lond. 1839. 8.) p. 104—26. — De Phrynnidis patre meis similia proferre Bergkium nunc video.

